

B

33.

Ohel Moed

KAUFMANN
DÁVID
KÖNYVTÁRA

B. 33.

h m

אמר שלמה בן אברהם בן שמואל מאורבינו זל

המחבר הספר הזה יקרא שמו בישראל

אהל מועד

מצד היותו בית ועד למליך השוים בהוראה אחת ושפה מתחלפת

הלא המה המליך אשר יזכרו בשמם גבולים נרדפים לפני

כל יודעי דת ודין נמוס תפארת והוד חכמה הדברית

ויועיל גם כן לכל המהאויים תאוה במדבר

הלציי ואף לחובב חוד חידה ומשול

משל שום תשים עור על

גבור גם בה מלכים

ימלוכו:

פה ויניציאה

עיר הגדולה המהוללה אשר תחת ממשלת השררה יר'ה

נדפס וכחקק בחדש אלול שנת חמשת אלפים

שלוש מאות ושמוכה :

בבית בן משק בית האדון מארקו אכטוביאנו יושטיביאן

2

David Kaufmann
Budapest

הקרמה

לולי תורתך שעשועי אז אבדתי בעניי

אמר

שלמה בן אברהם בן שמואל מאורכינו לגברת
 מלאכות אנכי אסורה אסורה נא ואלכה לי אל
 שרתי התבוננת רבתי הגדולה וחתפארתי וההוד הלא היא החכמה
 הדברית העוונת אלוף שום תשי עזר על גבור גם בה מלכים ימלוכו
 כל רודפיה השיגוה גם היא לקראת באיה תתעורר ורועיה תצמית
 למחזיקים בה כל הימים תתמוך כבוד על כן אמרתי הנני הנני אל
 הידיעה כי טוב צלה הנני נוטה אליה ובכל לבב אחז את דודי לה אולי
 האותי וארשתיה לי כאמון ואבנה גם אנכי ממנה זאת העצה היעוצה
 רתום מרכבת המזמה חוק סתנים ואמץ כח מאד לצבוא צבא לעבוד
 עבודה באהל משכנות היודעים אעבור בסך ושכנתי בתוך ערומים
 יכתירו דעת עלי חבוריהם ארחף אפרוש כנפי העיון בדברי חכמים
 וחידיותם ואכוזה בהם עד אכונן פועל תוריי ועד אשים בית תהלה
 בארץ: ויען וכיען בכית ישראל ראינו והנה אין איש מתעורר
 להחזיק במלאכת המליך השוים בהוראה אחת ושפה מתחלפת להם
 הלא המה המליך אשר יזכרו בשםם גבולים נרדפים לפני כל יודעי
 דת ודין נמוס הדברי נשאתנו רוח ונתעורר רצון מאתנו להוציא
 במספר צבאם ולתת להם יד ושם נכנה להם בית מדור ועליות מרות'
 וכלם בשם נקרא איש איש כחדרי משכיתו עד עולם ישבו לכסא:
 ובראשית בראה הנהגתנו חלוקת הספר אשר ראינו לתלמינו לכל
 מאמרות למנין אלף בית וכל מאמר נחלק לשערים משערים שונים
 ויחד על כל שער ושער יתמלאו מלין נפרדים אורים על ענין אחד
 והגבול היותר מפורסם והיותר גלוי לכל העמים שהונח להורות על
 הענין ההוא בכור אתנהו עליון על כלם נשיא להם לעולם והרמיון
 נאמר הנה באחד מהשערים יקצצו בו כל המלות אשר הונחו להורות
 על האהב וגבול אהב יושב בעל בעמיו וראשון לכל באי שער מקומו
 לבעבור היותו מפורסם לכל וירעו העם כלו כי כן דבר הגבול ודתו
 להורות על הענין ההוא ואחות מרעהו כל שאר הגבולים המורים גם
 כן על האהבה באחרונה יסעו לדגליהם כל העם מקצה וכי יבא העם
 לדרוש את המלות אשר הונחו להורות על האהבה או ישכיל בשער
 אהב ועיניו אל מבוקשו תראנה וכן יהיה משפט הסדר אשר ימלוך
 על כל השערים כלם אל מקום אשר יפנה הראש אחריו ילכו כל גבר
 עמיתו

הקרמה

עמיתו אל השער ולא יחטיא : ואם יחלצו לפנינו למלחמה אנשי
לצון וחמושים יעלו בני בלי שם בלעז וקלם ידברו גבוהה גבוהה
ויאמרו כי אנחנו יסדנו חוקנו ורועותינו ופעלנו כל זאת לבד להודיע
בעמים כילב טהור ברא לנו אלדים ורוח עצה וגבורה רוח דעת חדש
בקרבנו גם אנחנו נחליץ חושים לפני כל לשון תקום אתנו ואלה
כרכב ואלה בסוסים תופשי חרכות מלומדי מלחמת ההתול יסוג
אחור יבושו בושת כי שפתינו אתנו פדה להשיב אמרים ולהתנצל
ולאמר כי אל מה שנחלצנו לא נחלצנו אליו להראות העמים כי
הלבישנו ה' בגדי שכל ומעיל התעורה ועטנו תורת ה' אתנו כי יודע כל
שער עמי כי פליאה דעת ממני תעבונני כל ההשגות ומעולם הייתי
כדושן על פניהם ואותי סאסו ממלוך עליהם / ובמה נחשבת פעולתנו
וזאת בערך זולתה משאר פעולות התוריות אשר נבראו ככל הארץ
וככל הירועי שבעבודה יאות לנו יקר וגדולה ואולם עלת השתדלותנו
בזאת המלאכה בראותנו שממנה יגיע לנו תועלת אל מה שבקשנו
וזה כי מאהבתנו מלאכת המכת' ורב חשקנו להישיר עצמנו אל ידיעת
חקים הלציים ומאמרים הערבים שמנו מגמתנו לחקור דרך תובילנו
אל זאת ההשגה וכאשר שוטטה מחשבתנו בזאת החקירה דמינו
להוליד ולהצמיח העבודה הזאת ועשות אותה באופן שביארנו במה
שקדם ובחשבנו שאם נעשה מה שהמציאתנו מוסתנו יועילנו ויועיל
גם כן לכל המתאוי תאווה במדבר הלציי ואף לחובב חוד חידה ומשול
משל החלצנו עצמנו בהיות הפעולה ואמרנו להתפעל בהשגת
תכונתה בתוקת הידי' ותעלה ותצא הסכמה מלפנינו כי הספר הזה
יקרא שמו בישראל **אהל מועד** מצד היותו בית ועד למליץ
הנוכרי כלם נכוחים למבין דרושי לכל חפציה'
מי בעל דברים יגש אליהם / ואל אל בשמים נשא לבבנו יתן לנו לב
לדעת ועינים לראות את הדרך אשר נעלה בה ואת המעשה אשר
נעשה בהשגת המבוקש וחפץ ה' בידינו יצלח :

Handwritten notes in the right margin, including the word "ועל" and other illegible scribbles.

Handwritten letters "ה" and "ב" in the lower left margin.

Handwritten signature or name at the bottom of the page, possibly "א. א. א." or similar.

חמלה אשר הונחה להורות אל חמוליד ברומח תאמר לשלשה פנים :

תאמר אב אבי אברהם : ותאמר שדים ברכות שדים ורחם אמרו

שהרצון בו כדברי המתרגם ברכת דאבוך ודאמך ואמרו שנקרא

כן מפני שהורע יורה כחץ מתרגום ירה ירה אשתדאה אשתדי ויש

מפרשים שדים ורחם השמים והארץ : ותאמר חורים על ברכות חורי

פירשו בו האב ואמרו שנקרא בו מפני שנותן חחריון :

המלה אשר הונחה להורות על היגון והאכל תאמר

לעשרה פנים : תאמר אבל אבל כבוד זה למצרים ונפשו עליו תאכל :

ותאמר יגון יגון ונאנחה וכן בסל תונת אמו עד אנח תוניו נפשי :

ותאמר אוך לא אכלתי באוני ממנו יצפון לכניו אוננו זכיהם בלחם

אונים הרצון בהם היגון והאכל וכן מזה וירב בברת יהודה תאניח

ואניח ותרגו אבלות ואנינותא : ותאמר דאבה ולפניו תדוך דאבה

וכל נפש דאבה מלאתי ולא יוסיפו לדאבה עוד הרצון בהם היגון

והאכל תרגו דלפה נפשי כתינחה אנמת נפשי מדבונא צרה ויגון

אמצא עקתא ודבונא אשכח ותאמר מפח מפח מפח נפש רל דאבוך נפש

מתרגום ומדיבות נפש ומפחן נפש וכן מזה נפחה נפשה ונפש

בעליית הפחתי ואמרו המפרשים כי הלשון נגזר מן גופה באש פחם

ויפח באפיו כימי שיש לו דאבוך נפש כאילו נפשו נפוחה ויוצאה

ממנו וכן פירשו מזה והפחתם אותו רל תביאו הגזול ותפחו

ותדאיבו נפש בעליו שגזלתם ממנו ותאמר דאגה ואכלו לחם

במשקל ובדאגה ואם לא מדאגה מדבר הרצון כמלת דאגה דאבוך נפש

ותרגם המתרגם וביצא ואם לא מיצא ותרגו ולא יוסיפו לדאבה עוד

ליצא עוד וכל נפש דאבה מלאתי וכל נפש יצא ואמרו המפרשים

דאגה היינו יגון וזלת שהדאגה על העתיד והיגון על העבר : ותאמר

לית העתידים עורר לותן הרצון בו אבלם ובתלמוד ירושלמי אין

האשדית עוררת לותה כמועד פלאבלה : ותאמר מרוח וקר מרוח

בראשית 33 בראשית 33

בראשית 33 בראשית 33

בראשית 33 בראשית 33

בראשית 33 בראשית 33

בראשית 33 בראשית 33

בראשית 33 בראשית 33

בראשית 33 בראשית 33

בראשית 33 בראשית 33

בראשית 33 בראשית 33

בראשית 33 בראשית 33

בראשית 33 בראשית 33

בראשית 33 בראשית 33

בראשית 33 בראשית 33

בראשית 33 בראשית 33

בראשית 33 בראשית 33

בראשית 33 בראשית 33

בראשית 33 בראשית 33

בראשית 33 בראשית 33

בראשית 33 בראשית 33

בראשית 33 בראשית 33

בראשית 33 בראשית 33

אות האלף

סרוחים פירשו בו אבל סרוחים וסר כמו סורה שבה פיר פלוגי אלמוני ורל יקרב אבל הסרוחים על ערשותם וכן מזה אל תבא בית מרוח ויש מפרשי חמלה לשון הרמת קול חן לכבי חן לשמחה ויהיה אמרו אל תבא בית מרוח לכבי וסר מרוח סרוחים לשמחה וסר

כמשמעו : ותאמר מננת תתן להם מננת לב פירשו בו אבל ויגון : ותאמר ענם ענמה נפשי לאביון ובלשון רזל לא יתלוש מפני ענמת נפש ויש מפרשי מזה בתמורת עין באלף כל עושי שרר אנמי נפש כמו ענמי נפש :

אבן

המלה אשר הונחה לחורות כללות מיני האבנים תאמר לעשרה פנים תאמר אבן כי אבן מקיר תזעק אבנים

שחקו מים : ותאמר צרור ולא יפול צרור ארץ עד אשר לא נמצא שם גם צרור הרצון בחם האבנים : ותאמר חצץ ופלא פיהו חצץ רוצה לומר אבנים וכן ויגרס בחצץ שני ואמרו שנקראו בן האבנים הקטנים מאד ויש מפרשים מזה אף חצציה יתחלכו והרמו בו אל אבני הברד : ותאמר בזק ויפקדם בזק אמרו בהגדה מהו ויפקדם בזק שמנאם באבנים רוצה לומר שנטל אבן מכל אחד מחם ומנאם ותרגום כצור אבן במרגמה חיד בזקא דכיפא בקלעא :

ותאמר מעה וצאצאי מעיד במעותיו פירשו בו האבנים העומדים על שפרת חים ואמרו שנקראו כן מצד היותם כדמות חמעות ותאמר סלע ודברתם אל הסלע וכפטיש יפוצץ סלע אמרו שחרצון במלת סלע האבנים החזקות וקשות : ותאמר פנים חורי עפר וכפים רל אבנים כדברי המתרגם בנקירתא דעפרא ואבנא וכן מזה :

ובבבנים עליו ותרנו וגדר אבניו נחרסה וסיגא דכפוי אתעקר וגולל אבן אליו תשוב ומערגיל כיפא וכן תרגו סלע כיפא : ותאמר צור וצור יעתיק מסקומו ודצרים בתצו מפנו בצורות יאורים בקצו חרצון בחם הסלעים ובחלם ותקח צפרה צר וכן מזה בצר נחשבו : ותאמר חלמיש שמתו פני בחלמיש בחלמיש שלח ידו חרצון בחם הסלעים : ותאמר שמיר ולבם שמו שמיר כשמיר חזק מצור אמרו שחרצון במלת שמיר אבן חזקה מאד ותרנו חלמיש למעינו מים שמיר לעינו דמינו וימ מזה בצפורן שמיר ויש אומרים שחרצון בו הברזל החזק וקראו כן בעבור חזקו כמו שקרא חצור חזק שמיר :

אבס

המלה אשר הונחה לחורות למקום המיוחד למאכל הבחמות תאמר לשני פנים תאמר אבס וחמור

אבוס בעליו אס יליו על אבוסיה : ותאמר ארות וארות לכל בחמה ובחמה

סחוק ב איוב יד
שמוס ט שמואל ב יז
מטלי כ
איכה ג
תלם טו
שמואל א יט

שפשיה מט
בתכר ב ירמיה כג
איוב ל
ירמיה כט
איוב יד
בחוס א איוב כח
כמות י ירמיה ה
שפשיה ב איוב כח
אריה ז יחזקאל ג
ירמיה יז
שפשיה ח
איוב לב

ב אות האלה

וּבְחֶמְתָּ אֲרוֹת סוּסִים וּבִיּוֹד תַּמּוּרַת לִמְדָה הַפְעֵל אֲרוֹת סוּסִים
וּחֲרָצוֹן בַּחֶם הַאֲבוּסִים תִּרְגֹּם אֲבוּס כַּעֲלוֹי אֲוִיָּה דְמֵרוּהִי אִם יֵלֵן
עַל אֲבוּסֶיךָ אִם יֵבִית עַל אֲרוֹתֶיךָ :

אגד חמלה אשר הונחה להורות על האגרות תאמר לארבעה
פנים תאמר אגרת אגדת אוב : ותאמר אלמים והנח
אנחנו מאלמים אלמים רל אגרים אגרות וכן נושא אלמותיו : ותאמר
עמרים ואספתי בעמרים גס בין העמרים הרצון בהם אלמים
כדברי המתרגם בין אלומיא אף בין אלומיא : ותאמר צבתים וגם של
תשלול לה מן הצבתים הרצון בו מן העמרים כדברי המתרגם מן
עמריא ובמשנה מצאן צבתים או פרושות :

אגס חמלה אשר הונחה להורות על האגמים תאמר לשני
פנים תאמר אגס אגס מים על אגיהם ועל אגמיהם :
ותאמר בצא בצאתיו ונבאיו פירש בו רבי יונה האגמים מתרגום
למורש קפור ואגמי מים בצון דמיין ואפשר כמחו הגאון נמא בלא
בצח ויקראו האגמים בזה חלשון מצד התמרת השיש בהם נגור מן
חשבנו בכף רגליך :

אגר חמלה אשר הונחה להורות על האגרות תאמר לחמשה
פנים תאמר אגרת ואגרת פתוחה צדו וגם אגרות
כתב על אפרים ומנשה ותאמר מגלה מגלה עפה רל אגרת ואמרו
שנקראו מפני שגוללו אותה : ותאמר גליון קח לך גליון גדול
פירשו בו אגרת : ותאמר כתב כי כתב אשר נכתב בשם הפלך
רל אגרת : ותאמר ספר וספר כתב איש רבי וקח חזקיהו את הספר
מיה הפלאים הרצון בהם האגרות כדברי המתרגם ואגרתא דכתב
ונסב חזקיהו ית אגרתא :

אדס חמלה אשר הונחה להורות על האדמימורת תאמר
לחמשה פנים תאמר אדום אדום אדום ועצם מפנינים
רודי צח ואדום : ותאמר חלילות חלילות עינים רל אדמימות וכן
מזה חלילי עינים מין ותאמר חמץ חמוץ בגדים מבצרה פירשו
בו אדום ופירשו ממנו על צד החפוף למען תחמץ רגליך רל תאדום
ותאמר אמץ ברגים אמצים פירשו בו כמו חמוצים : ותאמר חמר ויין
חמר פירשו בו אדום כי כן בערבי אדום אחמאר :

אהב חמלה אשר הונחה להורות על האהבה תאמר לשבעה
פנים תאמר אהבה ואם תעוררו ארץ האהבה
אָהְבוּ אֶרֶץ יְבֻל חֲסִידוֹ : ותאמר עירות נתי את ידועת נפשו
א ב ג ד ה ו ז ח ט י כ ל מ נ ס ע פ צ

מלכי ל' ל' כ' כ'
סמות י'
תלים קל'
ס'
תלים קל' סמות י'
יחוקאל ה'
איוב ה'
יפמיה ל'
כחמיה ז' ל' כ'
זכיה ה'
יסעיה ה'
אסתר ה'
איוב ל' ישעיה ל'
איכה ל'
סיר ה' משלי כ'
כחש' מט' ישעיה ל'
תלים ס'
זכיה ז' תלים ע'
סיר ז'
תלים ל' ירמיה ו'

אות האלה

ד

ותאמר חגורה : וְחָגוּר נִתְּנָה לְכַנְעִי בַחֲגוּרָתוֹ אֲשֶׁר בְּמִתְנֵי : ותאמר
 אֲכַנְשׁ מִצְנַפֵּת וְאֲכַנְשׁ אמרו שחיא חגורה נתנוה על הכתנות : ותאמר
 מִזֶּחַ וְלִמְזַח תִּמְיֵד יִחְגְּרָה פִירְשׁוּ בו חגורה ואמרו שנקראת כן מפני
 שחיא חזוק חמתנים נגזר מן איז מזח עוד :

יט אחד

האהל על ראש המספר תאמר לשלושה פנים : תאמר
 אֶחָד אֶחָד הִיָּה אֲבָרְהָם : ותאמר חד : ודבר חד את
 אֶחָד חֲרָצוֹן בו אחד את אחד ובארמית חר מִחֻזָּן : ותאמר את
 וְעֵשָׂה אֶח מֵאֶחָד מֵאֵלֶּה פִירְשׁוּ בו כמו אחד :

כ אחו

האהל על האחיות תאמר לארבעה פנים : תאמר אחו
 אֶחָוֶת שְׂמֵרוֹת עֵינַי וְאֶחָוֶת לֶךְ אֶחָד מִחֻזְעֵרִים : ותאמר
 תִּפְשׁ וְתִפְשׁ אֶת הַסֵּלַע בְּמִלְחָמָה וְתִפְשׁוּ בו אֲבִיו וְאִמּוֹ וְאֶת־פֶּשׁ
 בְּשֵׁנֵי הַלְּחֹת חֲרָצוֹן בְּחַם הָאֶחָיוֹת : ותאמר לכר : וְשֹׁאֵל לְכַד
 חֲפִלְוֶכָה וְשִׁלַּל הָעָרִים אֲשֶׁר לְכַדְנֹו : חֲרָצוֹן בְּחַם הָאֶחָיוֹת וְהַתִּפְסִיחַ ;
 ותאמר חֻקֵּי וְיִחְזִיקוּ הָאֲנָשִׁים בְּיָדוֹ פִירְשׁוּ בו ויאחוו וכן וְהַחֻזְקֵי
 אֶת יָדָךְ בו וְיִחְזַקְכוּ וְזוֹלָתָם : ותאמר לפת : וְיִלְפֹת שִׁמְשׁוֹן
 חֲרָצוֹן בו ויאחוו כדברי המתרגם ואחד שמשון ותרגמו ויאחוו ואחד
 וכמהו אמרו יִלְפֹת אֶרְחוֹת דְּרָבָם רַל יאחוו :

כא אחד

האהל על העכוב והאחור תאמר לשבעה פנים : תאמר
 אֶחָר וְלֹא אֶחָר הַנֶּעַר וְאֶחָר עַד עֵתָה : ותאמר מהמת
 אִם יִתְמַחֲמַה חֲכֵה לוֹ כִּי לֹלֵא הִתְמַחֲמַהֲנוּ כִּי לֹא יָבֹלוּ לְהִתְמַחֲמַה
 חֲשֵׁתִי וְלֹא הִתְמַחֲמַתִּי חֲרָצוֹן בְּחַם הָאֶחָוֶת וְהַעֲכוּב וְהַרְגֵּ הִירוּשָׁלַיִם
 לוֹלֵי הִתְמַחֲמַהֲנוּ אֵילּוּלֵי דַאֲשַׁחֲנִין וְכֵן תַּרְגַּם אֶל תַּאֲחָרוֹ אוֹתִי לֹא
 תִּשְׁחִינֵנִי יִתִּי וְמוֹחַ אֲמָרוּ רַזֵּל שְׁחִייה דְרַסָּה : ותאמר בוש : וְיִחְיִלוּ עַד
 בּוֹשׁ מִדּוֹעַ בּוֹשֵׁשׁ רִכְבוֹ כִּי בִשֵׁשׁ מִשָּׁח וְיִפְצְרוּ בו עַד בּוֹשׁ חֲרָצוֹן
 בְּחַם הַעֲכָבָה וְהָאֶחָוֶת : ותאמר עֵקֵב וְלֹא יַעֲקֹבְכֶם אמרו שהרצון בו
 וְלֹא יֵאָחֲרֶם וְיֵשׁ מִפְרָשִׁים מוֹחַ אֲשֶׁר חָרְפוּ עֵקֵבוֹת מִשִּׁיחָךְ וְתַרְגַּם
 חֲמַתְרַגַּם דְּחַסִּידוֹ וְאֶחָוֶת מִשִּׁיחָךְ : ותאמר עֵבֶט וְלֹא עֵבֶטוֹן אֶרְחוֹתֵם
 חֲרָצוֹן בו כדברי המתרגם לא יעכבו אורחותיו : ותאמר עֲצָר וְלֹא
 יַעֲצָרְכָה הַגִּישִׁם וְעֲצוֹר בְּמִלִּין מִי יִבָּלֵל אמרו שהרצון בְּחַם כְּדַבְרֵי
 חֲמַתְרַגַּם וְלֹא יַעֲכִיבֵךְ מִטְרָא וְלִמְעַכְבָּא בְּמִילֵיא מֵאֵן יִכּוֹל וְכֵן פִירְשׁוּ
 מוֹחַ נַעֲצָר לִפְנֵי יְיָ כִּי אֵין לִי מַעֲצוֹר לְהוֹשִׁיעַ אִישׁ אֲשֶׁר אֵין מַעֲצוֹר
 לְרוּחוֹ מַעֲצָר וּמִשְׁפָּט לֶקַח : ותאמר עִנָּה חִלְחֹן תַּעֲנֶנָּה אמרו
 שִׁחֲרָצוֹן בּוֹתֵת עֲכָבָה וְתַאֲחָרְנָה וּבִלְשׁוֹנָם זֶל בְּפִרְקֵי מְרוּבָּה בְּגַמֵּר אֵין
 מְגוֹלִין וּבִלְבָד שְׁלֵא יִשְׁחָא אֶת הַעֲגוּנָה שְׁבַחֵם לוֹ יוֹם וְפִי הַעֲרוּף

אחרונה

משל לב מלכי א
 סמות כ
 תליס ק
 גשעיה כ
 יחוקל לב ס
 יחוקל י
 תליס עני סמואל כ
 מלכיס כיד דכיס כ
 דכיס ט סמואל א י
 דכיס כ
 כראשית יש כראשית כ
 סמות ד סמטס י
 אינו
 כראשית לל ראשי לב
 יחוקל כ ראשית עב
 סמות יב תליס קיע
 סמטס ד
 סמטס ה סמות לב
 מלכיס כ אינו לב
 תליס טע
 יחוקל כ
 מלכיס א יח אינו ד
 סמואל כ יח סמטס
 גשעיה כ רות א

אות האלה

אחרונה כמו הלחן תעגנה כלומר תתאחרנה :

כני אין

פסיעה מאי חיוב כד
חייב ינ זכריה יא
עמוס ה
חיוב לו
יסעיה מא
יסעיה ככ
דכריס ינ רשית לט
סמול כוכי מלככ ד
בעדכר יא כמדכר כ
סמות ט דכריס כנ
פוסטיס יח יסעיה על

חאהל על העדר הישות והנמצא תאמר לשמנה פנים
תאמר אין הן אתם מאין : ותאמר אל וישם לאל
מלתי כמו לאין וכן מזה רופאי אליל כלכם רועי האליל : ותאמר אל
אין וביאתל יהיה לאין פירשו בו כמו לאין ותרגם יונתן ללמא
ותרגם הן אתם מאין : הא אתון ללמא וכמהו לפי המתרג כי ישובון
מאון די יתובון מעובדוהן בישיא דמין ללמא : ותאמר אפס אפס
מעשיהם כמו אין וכן ואשור באפס עשקו ותי בלמא אנסיח : ותאמר
מאומה ולא ידבק בידך מאומה רואה את כל מאומה הרצון בהם
כמו אין ושום דבר : ותאמר כל ולרש אין כל רל מאומה וכן אין כל
לשפחהך כל בבית נפשנו יבשה אין כל : ותאמר דבר רק אין דבר
ולא ימות מבל לבני ישראל דבר ולא יראה כד ערות דבר ואין מקלים
דבר הרצון בהם מאומה : ותאמר אפע ופעלכם מאפע הרצון בו
בדברי המתרגם ועובדכון לא מדעם ותרגם רק אין דבר לחוד לית
מדעם :

כני איד

ימיה כ
דכריס יח סיר ה
דה ח ינ דניאל כ

חאהל הוראת השאלה אצל האיכות תאמר לשני פנים
תאמר איד איד תאמרי לא נשמאתי ובתוספת חא
איכה נדע את הדבר ובהכפל הכף איבכה אלבשנה : ותאמר היך
היך אביא אלי את ארון האלים כמו איד וכן יהיה ויכל עקר
אדוני זה :

כני איש

ויקבל יב
תלים ח ויקרא ח
פסלי ח תלו כה תלו י
דמי כחישי ככ יסמני
חייב יח חייב כד
יסעיה ג חייב יע
סמול ח כ סמול ח כ
פסלי ח כה חייב כה
דכריס כה

חאהל על הזכרים מחיים המדברי תאמר לשש פנים
תאמר איש ואיש או אשח ולפעמי כולל זכר ונקבה
כמו אשרי האיש אשר לא הלך : ותאמר אדם אדם בני יקריב מקם
וקולי אל בני אדם : ותאמר אנוש ואתה אנוש בערבי לערוץ אנוש
מן הארץ אמרוכי בלשון ערבי קורין לאדם אנוש והעתיק הערב
והאדם ידע את חוזה אשתו ואל אנסן גמע לחוזה זוגתה : ותאמר גבר
גבר לא יצלה גימיו שלשלה גבר לבו נא חנכרים תרגו איש גבר :
ותאמר מתים מתים תרישו רל אנשים וכן מעיר מתים ינאקו
מתיד בחרב פלו וכן תעבונן כל מתי סודי ותרגם המתרג אנשי רוי :
ותאמר בן כי בן מות הוא כי בני מות אתם הרצון בהם איש מות
אנשי מות בדברי המתרגם ארי גבר חייב קטול הוא ארי גברי חייבי
קטול אתון וכמוהם לעיני בני עמי לכל בני העם וכן מזה אם בן
חכות הרשע ובה בחירקתמורת חסגול :

כני איש

חאהל על האשח תאמר לשני פנים : תאמר אשח
איש

אות האלף

ה

אִישׁ אוֹ אִשָּׁה וּנְדוּשָׁה הַשֵּׁן לְחֶסְרוֹן הַיּוֹד וְהַקְבוּץ אֶשֶׁת הַזָּמָה
 וְכֹכֵר נִמְצָא כִּי לְנִקְכוֹת רְבוֹת יִחְסְרוּ הָאֲלֶפֶת וְיִשְׁימוּ הַנּוֹן נְשִׁים בְּאוֹת
 מְאִירוֹת אוֹתָהּ נְשִׁים בְּקִרְבָּךְ וְאָמְרוּ שִׁשּׁוּרֵשׁ הַמֶּלֶח אֲנִשׁ וְעוֹד
 אָמְרוּ שֶׁאִי־שֶׁר שֶׁתִּהְיֶה אִשָּׁה מִזֶּה הַשֶּׁרֶשׁ וְהִרְאוּ אֲנִשָּׁה וְיֵאֵר שִׁשּׁוּרֵשׁ
 גִּלְמֵ נְשִׁים נִשָּׂה וְתֹאמֶר אִדֹם בְּתַפְאֵרֶת אִדֹם לְשֶׁבֶת בֵּית הַרְצוֹן בּוֹ
 חֵאשָׁה כְּדַבְרֵי הַמִּתְרַגֵּם כְּתוּשִׁכַחַת אֶתְמֵא יִתְבַּת בֵּיתָא וְכֵן כְּמַחוּ
 וּנְפֵשׁ אִדֹם מִן חֲנֻשִׁים :

י א חמלה אשר מדרכה לבא למעט הדבר תאמר לשלשודה
 פנים תאמר אך אך חפעם וישאר אך נח: ותאמר
 רק רק עוג מלך חפשו אמרו שחיא מלה באה על המיעוט במלר
 אך: ותאמר אפס אפס כי עו תעם פירשו בו כמו רק ואך:

כ אכל האחל על המאכל תאמר לששח פנים תאמר מאכל
 ומאכל שלחנו ומאכלו בראח: ותאמר לחם אל
 תלחם את לחם רע עין רל מאכל וכן כי לחמו לחם רשע ובארמית
 עכד לחם רב רל מאכל רב: ותאמר בג מפת בג המלך רל מאכל

כב וממנו ונתתך לבג רל למאכל: ותאמר ברות חיו לברות למו רל
 למאכל וכן ויתנו בברות ראש מאכלי: ותאמר כרח ויברה לחם
 כרח גדולה הרצון בו מאכל ותשירו רבח ותרגום ומאכלו
 בריאה ושירותיה משעמי: ותאמר ארוחת וארחתו ארחת תמיד
 פירשו בו מאכלו וכן תי ושירותיה שירות תדירא וכן פירשו כמתו

כג אל ויתן לו רב טבחים ארחה ומשאת:
 האהל כמו למר השמוש תאמר לארבעה פנים תאמר
 אל ויאמר אל אכרם וידבר אל משה: ותאמר
 את את מי הגדת מליון כמו אל וכן את בית ויגיד חולך אשר
 דבר בפיו את דוד: ותאמר על וילך אלקנה הרמתה על ביתו כמו
 אל ביתו וכן על שפן הסופר ודברתי על חבביאים על אשר לא ידע
 ספר וחיא עלתה עליהם: ותאמר ער בעד מערות עד עולם פירשו
 בר כמו למערות ורל כי עופל וכחן שחם בנינים גדולים יחרבו וישוכו
 למערות:

כד אל האהל כמו בית השמוש תאמר לארבעה פנים תאמר
 אל לחניח ברכת אל ביתך כמו בביתך וכן ויחר
 אף בלק אל בלעם ואל הארון תתן את הערת הנה הוא נחבא אל
 הכלים וזולתם: ותאמר עם אם חלכתי עם שוא כמו בשוא וכן
 וידעתי עם לךך פן יחיה דבר עם לךך: ותאמר על ועל חרבך
 ב א ז תחיה

כה אל אף בלק אל בלעם ואל הארון תתן את הערת הנה הוא נחבא אל
 הכלים וזולתם: ותאמר עם אם חלכתי עם שוא כמו בשוא וכן
 וידעתי עם לךך פן יחיה דבר עם לךך: ותאמר על ועל חרבך
 ב א ז תחיה

כו אל אף בלק אל בלעם ואל הארון תתן את הערת הנה הוא נחבא אל
 הכלים וזולתם: ותאמר עם אם חלכתי עם שוא כמו בשוא וכן
 וידעתי עם לךך פן יחיה דבר עם לךך: ותאמר על ועל חרבך
 ב א ז תחיה

כז אל אף בלק אל בלעם ואל הארון תתן את הערת הנה הוא נחבא אל
 הכלים וזולתם: ותאמר עם אם חלכתי עם שוא כמו בשוא וכן
 וידעתי עם לךך פן יחיה דבר עם לךך: ותאמר על ועל חרבך
 ב א ז תחיה

אות האלה

פלאות יטי. סמות כט
יגשע כב

תחית רל ובחרבך וכמחו הפלט על נפשך ונתת אותם על סל אחר
והולתם : ותאמר את ואתנו אל תמרודו : כמו בנו :

אם

בראשית לד
במדכר לכ
סמות יז
בראשית כד : ויקרא ד
דברים יח
ספר ז : קהלת ו

המלדה אשר הונחה להורוה הוראת אם תאמר
לשלשה פנים : תאמר אם ואם לא תשמעו אלינו
להמול : אם יעברו בני גר וכו' אמרו כי רבוב המקומות תבא המלח
הזאת לתנאי : וישנם לשאלה כגון : היש יי בקרבנו אם אין
ההצליח יי רבבו אם לא : ווהולתם : ותאמר אשר : אשר נשיא יחטא :
את הברכה אשר תשמעו : הרצון בחם אם נשיא יחטא : אם תשמעו :
ותאמר אלו : ואלו לעבדים ולשפחות נמכרנו : כמו ואם : וכן : ואלו חיה
אלף שנים :

אם

ספר ז
בראשית טט

האהל על האם תאמר לשני פנים : תאמר אם אב ואם
ותאמר רחם ברכות שדים ורחם פירשו האב והאם
כמו שבארנו בשער אב :

אם

יחזקאל כח
שנציה ח

האהל המקום שהדרכים פונות לו מזה ומזה תאמר לשני
פנים : תאמר אם : כי עמד מלך בבל אל אם הדרך : אמרו
שנקרא כן לפי שמקום ההוא כאם לדרכים הפונות שם : ותאמר פרק
ואל תעמוד על הפרק : פירשו בו אם הדרך נקרא כן לפי שמקום החוה
מתפרקין הדרכים אחת הנה ואחת הנח :

אמה

סמות כז
יסעיה ו
סופטים ד

האהל על האמה תאמר לשני פנים : תאמר אמת
והאמה מזה והאמה מזה : ויש מפרשים מזה : וינעו
אמות הספים : רל כי הספים נעו ממקום שתי אמות או שלש : ויש
אומרים כי המזוזות יקראו אמות : ותאמר גמד : גמד ארבה : פירשו
בו אמה : ובלשונם זל בפרק המוכר פירות לחבירו בגמר מי שיש לו
גנה שני גומדין ומחצה פי אמתים וחצי :

אמן

סמות כח
סמות כ
תלים פכ : בראשית טז
סמות כז

האהל התחזקות הדבר והתקיים אותו על אמתו תאמר
לארבעה פנים : תאמר אמנם : אמנם כי אתם עם וגם
אמנה אדותי בת אבי הוא : ותאמר אולם : ואולם חי אני : ואולם אתם
טופלי שקר : הרצון בחם כמו אמנם : ותאמר אכן : אכן נודע דברך
כמו אמנם : וכן : אכן באדם תמותון : ותאמר אבל : אבל אשמים אנתנו
פירשו בו כמו אמנם : וכן : אבל אשח אלמנה אני :

אמן

סמות כח
סמות כח
סמות כח
סמות כח

האהל אל חמולג במלאכות מעשיות תאמר לארבע
פני תאמר אמן מעשה ידי אמן : ותאמר חרש : וחרש
לא יפצא בכל איץ ישראל : רל אמן : וכן איש צרי חרש נחשת מעשה
חרש חרש ברזל מעדד : חרש יצעים : ותאמר חושב : ברבים מעשה
חשב

אות האלף

ו

חשב פירשו בו אמן כדברי המתרג כרובים עובד אומן ואמרו שנקרא
כן מצד היות האומן נכון תחבולות ובעל מחשבות : ותאמר יוצר
וקניית בקבוק יוצר חרש רל אומן וכן בחומר ציד היוצר אמרו כי
שם יוצר לא יפול זולת על אומן כלי חרש :

אמת

חאהל על האמת תאמר לארבעה פנים תאמר אמת
אמת ומשפט שלום והנה אמת נכון חדרב :

ותאמר קשט מפני קשט סלה קשט אמרי אמת תרגום אמר
קושטא ותאמר כן וכן ראיתי רשעים קברים פירשו בו ובאמת כדברי
המתרג ובקושטא חמית : ותאמר אם כי אם יש אחרית פירשו בו
כמו באמת וכמוהו אם בחומר היוצר אם ללצים הוא יליץ כי אם
תם חכסף אם רחץ את צאת בנות ציון ורבים זולתן :

אז

חאהל חשאלה אצל המקום תאמר לחמשת פנים תאמר
אז אז חלכתם ובתוספת אנה אלף מרוחק אנה
אנחנו עולים וימ מזה בחלוף למד במקום נון בשם ממוצא אחר
אל פשטם היום וכן תי לאן אתון אתגדו יומא דין ורבי יונה פי
שחוא כמו על בחלוף עין באלף וחסרת מלת מי ופי על מיפשטם
היום והתשובה ראה באמרו על נגב יהודה וכו' ותאמר איה

איה שרח אשתך ובלא הא אי הכל אחיך וחרצון בחם כמו אנה
ומזה פי רבי יונה על צד החפוד איה מלכך אפוא ויושיעך וכן תי אז
מלכך ותאמר איה איה חייך בייסדי ארץ כמו אנא וכן מזה
מי אפוא הוא הצד ציד ומשפטו מי ואפוא ותאמר אין מאין בוא
עורי מאין אתם חרצון בחם כמו אנא ותאמר איה איכה תרעח
איכה תרפיץ וכן לכו וראו איכה הוא :

אז

חאהל על קריאת התחנה והבקשה תאמר לשני פנים
תאמר אז אנה שאנא באלף ועם ההא אנה יי בי
אני עבדך אנה יי הושיעה נא וימ מזה בהעדר האלף אל נא תקי
במת : ותאמר כי בי ארזי כמו אנא ותרגומו בבעו וכן תרגום
אנא בבעו :

אנה

חאהל על האנחה תאמר לשני פנים תאמר אנחה
ונסו יגו ונאנחה ונאנחו בני ישראל ותאמר גחה
חולי וגחי בת ציון אמרו שחרצון בו האנחי :

אפן

חאהל על אופן העגלה תאמר לשני פנים תאמר אופן
ויסר את אפן מרכבתיו ותאמר גלגל וחמם גלגל
עגלתו וגלגלי ופסופה תרגום ואופן עגלה על כמון יוסב וגלגלי עגלא
ב ב ב ב אצל

15

ימיה ישי ירעיה ים
החשי
דכ השבו
זכריה ס דכריס יו
תליס ס תשלי כב
קהלת ס
תשלי כב
ישעיה כט תשלי ג
בראשית מז ישעיה ד
סמואל א יו תליס קלש
לכריס א
סמואל א כו
בראשית יח בראשית ע
הושע יג
איוב לט
בראשית כו תליס קבל
בראשית כט סיך ט
מלכים כ ג
בראשית כ תליס קיש
תליס קיש במדבר יג
בראשית מד
ישעיה לה סמות ג
מביה ד
סמות יד ישעיה כט
ישעיה י

אות האלק

עקב וְאִשָּׁר לֹא צִדַח הַרְצוֹן בְּחַם הַמֶּאֱרָב : וְתֹאמַר עֶקֶב וְאֵת עַקְבֹּו מִיֵּס לְעִיר הַרְצוֹן בּוֹ כְּדַבְרֵי הַמֵּתְרַגֵּם וְיֵת כַּמְנִיא מִמַּעֲרֵב לְקֶרְתָּא וְתִרְגֹּם וְאֵרַב לוֹ וְכַמֵּן וְכֵן מִזֶּה לְפִי הַמֵּתְרַגֵּם וַיַּעֲקֹבֵנִי זֶה פַעְמִים וְאֵכְמִנִי :

אֶרֶב אֶהְלֵךְ עַל הָאֵרֶיחַ תֹּאמַר לְשֵׁשׁ פָּנִים תֹּאמַר אֵרֶיחַ אֵרֶיחַ שְׂאֵן וְכֹאֲרֵי יִתְנַשֵּׂא : וְתֹאמַר לְבִיא :

כְּלִבְיָא שְׂבֹן נִפְשֵׁי בְתוּף לְבָאִים אִמְרוּ כִי לְבִיא הוּא חֶאֱרִיחַ הַגְּדוֹל : וְתֹאמַר לִישׁ לִישׁ אֲבָד מִבְּלִי טָרֶף אִמְרוּ כִי לִישׁ גְּדוֹל מִלְּבִיא :

וְתֹאמַר שְׁחָל וְאֶחֱי לְחַם כְּמוֹ שְׁחָל רָל אֵרֶיחַ וְכֵן עַל שְׁחָל וּפְתָן וְתִדְרוּף : וְתֹאמַר כְּפִיר כְּפִיר וְתִנֵּן הַכְּפִידִים שׂוֹאֲגִים לְטָרֶף :

אִמְרוּ כִי הַכְּפִידִים עוֹלֵי חַיִּים מִהָאֵרִיחַ : וְתֹאמַר גּוֹר גּוֹר אֵרֶיחַ יְהוּדָה נִעְרוּ בְּגוֹרֵי אֵרִיחַ תִּרְגֹּם עַל שְׁחָל וּפְתָן תִּדְרוּף עַל גּוֹר בַּר אַרְיוֹן וְהַכְּפִידִים אִמְרוּ כִי הַרְצוֹן בְּמַלְת גּוֹרִים בְּנֵי הָאֵרִיחַ בְּעוֹדִם קִטְנִים וְהַכְּפִיר גְּדוֹל מִמֶּנּוּ כֹאמְרוּ וְתַעַל אַחַד מִגְּרִיחַ כְּפִיר הִיא :

וְכִבְר נִמְצָא זֶה הַלְשׁוֹן גַּם כֵּן לְזוֹלַת בְּנֵי הָאֵרִיחַ כְּגוֹן אִמְרוּ גַם תִּנֵּן חֲלָצוֹ שֶׁד הַנִּיקוּ גּוֹרִיחַ אֲבָל כְּרוּב יֹאמַר עַל בְּנֵי הָאֵרִיחַ חֲקִטְנִים :

אֶהְלֵךְ עַל הָאֵרִיחַ תֹּאמַר לְשֵׁשׁ פָּנִים תֹּאמַר אֵרֶיחַ עַץ אֵרֶיחַ כְּאֵרִיחַ עֲלֵי מַיִם : וְתֹאמַר בְּרוּשׁ תַּחַת הַנְּעוּצוֹץ יַעֲלֶה בְּרוּשׁ פִּירְשׁוּ בּוֹ מִן אֵרֶיחַ : וְתֹאמַר בְּרוּת רַחֲשֵׁנוּ בְּרוּתִים כְּמוֹ בְּרוּשִׁים וְתִרְגֹּם חֶפֶה עַץ בְּרוּשִׁים חֶפֶה נִסְרֵן דְּבִרְוֹתֵי :

וְתֹאמַר שְׁטֹחַ שְׁטֹחַ וְהַדָּס עֲצֵי שְׁטִים אִמְרוּ שְׁחַם מִינֵי אֵרִיחַ : וְתֹאמַר שְׁמֹן וְעֵץ שְׁמֹן פִּירְשׁוּ בּוֹ מִן אֵרֶיחַ אֲמַנֵם הַמֵּתְרַגֵּם אִמְרוּ בּוֹ אֵעִי דוֹיָתָא וְיֵא שְׁחוּא עַץ שְׁלֹעֲזִין אוֹתוֹ מִן וְהוּא שְׁמֹן : וְתֹאמַר אֵרֶיחַ גֵּטָע אֵרֶיחַ כְּתַב רַבִּי יוֹנָה שְׁחוּא מִן אֵרֶיחַ : וְתֹאמַר גְּפֵר עֲצֵי גְּפֵר כְּתַב גַּם כֵּן רַבִּי יוֹנָה שְׁחוּא מִן אֵרֶיחַ : וְתֹאמַר תְּדַהֵר וְתֹאשׁוּר בְּרוּשׁ תְּדַהֵר וְתֹאשׁוּר אִמְרוּ שְׁחַם מִינֵי אֵרִיחַ וּבְכִרְאֵשׁ תְּרַבְּדָה פֶּרַק נָא אִמְרוּ לְמַח נִקְרָא שְׁמוֹ תֹאשׁוּר שְׁחוּא מֵאוּשֵׁר מִכָּל מִינֵי אֵרִיחַ וְיֵת תֹּאשׁוּר אֲשֶׁכְרַעִין וּבְלִשׁוֹנֵם זֶל כְּסוּף גַּם דְּהַמּוּכָר אֵת הַכְּפִידָה אֲבָל הוּא עוֹשֶׂה חֲמוּקָה שֶׁל זֵית שֶׁל אַגּוּז שֶׁל שְׁקֵמָה שֶׁל אֲשֶׁכְרַע וְפִל הַעֲרוּךְ כִּי בְלִשׁוֹן עֲרַבִי קוֹרֵין אוֹתוֹ בְּקָם וּבְלָעוּ בְּאִסוּ וְהוּא פֶּקֶסֶשׁן עַץ שְׂאִינֵו לֹא לֶבֶן וְלֹא שְׁחוּר וְלֹא אֶדוּם אֵלָא בִּינּוּנִי :

אֶהְלֵךְ עַל הָאוֹרֶךְ תֹּאמַר לְשֵׁנֵי פָּנִים תֹּאמַר אוֹרֶךְ אֶרֶךְ הַחֶצֶר לְמַעַן יֵאֲרִיכוּן יְמֵיךְ : וְתֹאמַר חֶטֶם וְתַחֲלַתִּי אֲחַטֵּס לֶךְ פִּירְשׁוּ בּוֹ אֶרֶךְ וְכַתַּב רַבִּי יְהוֹרָה בֶּן בְּלַעֵם שְׁחוּא

כְּמַדְכֵר יַעֲבֹד כְּמַדְכֵר כַּד יִשְׁעִיה נֶחַ סִיר הַ יִשְׁעִיה מֵאֵל סְמוּת כַּה יִשְׁעִיה מֵאֵל

יִשְׁעִיה מֵאֵל יִשְׁעִיה מֵאֵל יִשְׁעִיה מֵאֵל יִשְׁעִיה מֵאֵל

יִשְׁעִיה מֵאֵל יִשְׁעִיה מֵאֵל יִשְׁעִיה מֵאֵל יִשְׁעִיה מֵאֵל

יִשְׁעִיה מֵאֵל יִשְׁעִיה מֵאֵל יִשְׁעִיה מֵאֵל יִשְׁעִיה מֵאֵל

יִשְׁעִיה מֵאֵל יִשְׁעִיה מֵאֵל יִשְׁעִיה מֵאֵל יִשְׁעִיה מֵאֵל

יִשְׁעִיה מֵאֵל יִשְׁעִיה מֵאֵל יִשְׁעִיה מֵאֵל יִשְׁעִיה מֵאֵל

יִשְׁעִיה מֵאֵל יִשְׁעִיה מֵאֵל יִשְׁעִיה מֵאֵל יִשְׁעִיה מֵאֵל

יִשְׁעִיה מֵאֵל יִשְׁעִיה מֵאֵל יִשְׁעִיה מֵאֵל יִשְׁעִיה מֵאֵל

אות האלף

שחוא נגזר מן חושט הידוע בדברי רז"ל שחוא חאף וכאילו אמר אאריק
חושמי :

י"י ארץ

האחל על הארץ תאמר לארבעה פנים תאמר ארץ ארץ
ביום עשות יי ארץ ושמם : ותאמר אדמה אדמה
על פני האדמה : ותאמר תבל ומי שם תבל בלח גורו כל יושבי
תבל הרצון בהם אבל הארץ אמרו שאיננה כוללת וזולתי הישוב
ומלת ארץ כוללת חמדבר והישוב : ותאמר חלד האינו כל יושבי
חלד רל יושבי הארץ כדברי המתרגם אציתו כל דירי ארעא ומזה
על צד החפוף עם יושבי חלד :

כראשית כ
בראשית יח ויחבל תלול
תלים מט
שעיה לב

י"ח אשך

האחל על האשכים תאמר לארבעה פנים תאמר
אשכים או מרוח אשך : ותאמר מבושים מבושים
והחזיקה במבשיו רל אשכיו : ותאמר פחדים גירי פחדו ישרנו
הרצון בו אשכיו ממה שתרגם אנקלוס מרוח אשך מרים פחדין :
ותאמר חגב ויסתכל החגב כתב רבי יהודה בן בלעם שחרצון בו
האשכים וכן פירש רבי יונה :

יזקאל כל
עכרים כה איוב ט
קהלת יז

י"ט אשף

האחל על האשפה וחזבל תאמר לתשעה פנים תאמר
אשפה מאשפת ירים אביון חקבו אשפות :
ותאמר דומן לדמן על פני האדמה יחיו בדמן על פני השדה
הרצון בהם חזבל והאשפה כדברי המתרגם כזבל מברר על אפי
ארעא כזבל מברר על אפי חקלא : ותאמר ראי ושמתך בראי
פירשו בו כדומן ומזה אמרו והסיר את מראתו בנצתה : ותאמר
צואת קיא צאה בלי מקום צאת בנות ציון הרצון בהם זבל יציאת
חאדם ונגזר מן יציאה : ותאמר גלל בגללו לנצח יאבד ולחפם גלל
בגללים הרצון בהם זבל יציאת האדם : ותאמר דב ורבע הקב
דב יונים פירשו בו צואת יונים כדברי המתרגם דזבל מפקת יוניא
ואמרו שחוא נגזר מתרגום כי יזוב זוב ארי ירוב דב : ותאמר צפע
צפיעי חבקר פירשו בו צואתם כדברי המתרגם ית גלילי תוריא :
ותאמר פרש וזריתי פרש על פניכם על פרשה ישרף הרצון בהם
חזבל שבכרס : ותאמר סחי סחי ומאוס תשימנו הרצון בו גלל
ואשפה מתרגום ולחמם כגללים ונבילתהון כסחיתא ועל דעת כי
מזה לפי המתרגם ותחי נבלתם פסוקה בקרב חצות משנרא
כסחיתא בנו שוקא :

תלים קינ איכה ד
יכמיה ס תלמים בט
כחוס ג
יזקאל א
שעיה כח יסעיה ד
איוב כ
כפניה א
מלכים ב ו
יחזקאל ד
מלאכי ב במדבר יט
איכה ג
שעיה ה

י"א אשר

האחל כמו שין השירות תאמר לארבעה פנים
תאמר אשר והאנשים אשר שלח משה יקם חבית
אשר

עמדנר יז ויזקאל כה

אות האלף ח

אשך בעיר : ותאמר אם עד אם דברתי דברי כמו שדברתי
 וכן עד אם נותרתם ואחר אם אינכם שמעים אלי : ותאמר זו
 ברשת זו שמנו פירשו בו כמו ששמנו וכן במזמות זו חשבנו
 שחשנו : ותאמר כל כי נתן לזכאך לחם כמו שנתן וכן כי העלית
 בכחך כי ממנה לקחת :
בהאל חוראת את תאמר לשני פנים תאמר את את
 השמים ואת הארץ וישוב את משח ואת אהרן :
גתאמר אל אספרה אל חק וכן וירדפו אל מדני אל דרך חנוים
 אל תלמדו :

פראשית כד
 ישעיה ל יחוקל ב
 תלים ט תלים י
 סופטים ק במדבר יד
 בראשית ג
 בראשית ח סמות ז
 תלים כ סופטים ז
 ירמיה ג

כשלמה אות האלף

אחלה אשר הונחה להורות השחור קטן שבאמצע
 שחור לבן שבלובן העין שהצורה נראית בו תאמר
 לשני פנים תאמר בבת נגע בבבת עינו וכבר הפילו בית אחת
 ואמרו בת עינד ותאמר אישון ותורת באישון עינד הרצון בו
 כדברי המתרגם כבבת דעינד וכן תרגם חירושלמי באישון עינו
 בבא דעינא ואמרו המפרשים שנקל כן מצד הראות בו צורת האיש
 והגון לחקטין :

זכריה כ
 איכה כ עטלי ו
 דברים לב

באהל לחפירות וחריצים אשר מדרך האדם לחפרם
 למקוח מים למחיותם ולכל צרכם תאמר לארבעת
 פנים תאמר באר באר מים חיים חפרתי את חבאר הזאת ותאמר
 בור אך מעין ובור וברת חצובים אמרו שהרצון בבור כמו בבאר
 זולת שהבאר בחפירות לבד בלי בנין וחבור בבנין וימ כי כל בור
 חכתוב במקרא אין מימיו נובעין ומזה אמרו בתמורת יוד בוי פהקיר
 ביר מימית ותי נגובא דמקיים מודי ותרנו בור גובא ותאמר גבא
 ולחשוף

בראשית כו סס כל
 יקראים דברים ג

אות הבית

יְרַמֶּיָה וְיִסְעִיָה ^ל וְלַחֲשׂוֹף מִיִּם מִגְבָּא בְּצִאתוֹ וּבְכָאוֹ פִּירְשׁוּם מִתְּרֵגוּ בּוֹר גּוֹבֵא וְכֵן
 מִזֶּה עָשׂוּ הַנְּחַל הַזֶּה גְּבִיִּם גְּבִיִּם בָּאוּ עַל גְּבִיִּם לֹא מִצְּאוּ מִיִּם רַל
 חֲפִירֹת כְּמִין בּוֹרוֹת אִמְנָם הִמְתְּרָן תְּרַגְּם כֻּלָּם פְּצִידִין כְּמוֹ שֶׁתְּרַגְּפִלְגִי
 מִיִּם בְּצִיּוֹן כְּפִצִּידֵי מֵיא כֵּאִיל תְּעוּרוּג עַל אֲפִיקֵי מִיִּם עַל פְּצִידֵי מֵיא
 וְתֹאמַר בְּרַכָּה הַבְּרַכָּה הַעֲלִינָה בְּרַכּוֹת מִיִּם וּבִלְשׁוֹן רִזְל הַפִּסְקוֹת נִכְסָה
 וְהַבְּרַכּוֹת שֶׁנִּתְּמַלְאוּ מִיִּם מִעֵרֵב יוֹם טוֹב אֲסוּר לַחֲשׂוֹת מֵהֵם בְּחֹלוֹ
 שֶׁל מוֹעֵד פְּיִפְסוֹת חֲרִיצִים בְּלַתִּי בְּנֹיִם בְּאֲבָנִים וְחַבְרִיכוֹת חֲרִיצִין
 כְּנֹיִם בְּאֲבָנִים וּבְסִיד וּמְכַנְסִין שֵׁם מִי הַגִּשְׁמִיִּם אֹו מוֹשְׁכִין שֵׁם מִיִּם מִן
 הַמַּעֲיָן :

באש

יְסַעִיָה לְדִי שְׁמוֹת וּ
 וְיֹאֵל כ
 הַיְאֹוֹר : וְתֹאמַר צַחְנָה וְתַעַל צַחְנָתוֹ חֲרִצִּין בּוֹ בְּאִשׁוֹ וּבְפִסְקֵי
 דְּדַבְּרֵי יִרְמִיָה אֲבֵל אוֹכֵל צַחְנָה וּפִירֵשׁ הָעֵרוּךְ סְרַחֵן : וְתֹאמַר סֵר
 סֵר סְבָאִם רַל נִבְאֵשׁ מִתְּרֵגוּ וּבִבְאֵשׁ וְסֵרִי : וְתֹאמַר סֵרֹחַ נִסְרַחָה
 חֲכָמָתָם פִּירְשׁוּ בּוֹ נִבְאֵשׁ וּבִלְשׁוֹנָם זֶל טִיפָה סְרוּחָה :

בגד

בְּרַאשִׁית כַּח
 דְּכָרִים פ
 שְׁמוֹת ככ
 הַאֲהֵל עַל הַבְּגָדִים תֹּאמַר לְשִׁלְשָׁה פָּנִים תֹּאמַר כְּגַד
 תִּתֵּן לִי לֶחֶם לֶאֱכֹל וּבְגָד לְלְבוֹשׁ : וְתֹאמַר שְׂמֹלַח סַמְלָם
 שְׂמֹלֶתְךָ לֹא בְּלַתָּה מַעֲלִיךְ חֲרִצִּין בּוֹ בְּגִידֶיךָ וּמִזֶּה אֲמָרוּ עַל צַד
 הַחֲפוּף עַל שֶׁהָעֵל שְׂמֹלַח אִמְנָם רַל אֲבָרְחָם אֲבַע כְּתָב כִּי שְׂלֹמֹה
 בְּלִשׁוֹן הַקּוּדֵשׁ אֵינְנָה כְּמוֹ שְׂמֹלַח כִּי שְׂלֹמַח שֵׁם פֶּרֶט וְהִיא שִׁיתְּכֶסֶה
 בַּח הָאָדָם וְכֵן עֵטָה אֹור כְּשִׂלְמֹה וְשְׂמֹלַח כְּמוֹ בְּגַד וְהִנֵּחַ כֻּל שְׂלֹמֹה
 שְׂמֹלַח וְאִין כֻּל שְׂמֹלַח שְׂלֹמַח : וְתֹאמַר בְּרוּמִים וּבְגָנִין בְּרוּמִים אֲמָרוּ
 שֶׁהוּא שֵׁם כֻּלָּל לְבְּגָדִים וְזֵנָאִים שֶׁכֵּן הוֹרָאתוֹ בְּלִשׁוֹן עֵרֵב :

בדל

בְּרַאשִׁית יג
 סוּפֵטִים ד
 נִמְדַכְרִי ו
 וְיִקְרָא ו
 כְּרַאשִׁית כו
 קִהְלֶתָ כ
 כְּמַדְכְּרִי יא
 תַלְמִס ד
 שְׁמוֹת ט
 דְּכָרִים כח
 שְׁמוֹת פ
 וְיִקְרָא ככ
 הַאֲהֵל עַל הַחֲבֵדֵל וְהַחֲפֵרֵשׁ תֹּאמַר לְשִׁבְעָה פָּנִים תֹּאמַר
 חֲבֵדֵל חֲבֵדֵל יי אֵת שֶׁבֶט הַלְוִי חֲבֵדְלוֹ מִתּוֹךְ הָעֵדָה הַכֹּהֵן
 הַזֹּאת : וְתֹאמַר חֲפֵרֵשׁ בְּיוֹם הַיְּתוֹב כְּתוֹךְ צֶאֱנוּ נְפֻרָשׁוֹת פִּירְשׁוּ בּוֹ
 נִבְדֹלֹת וְתֵרְגוּם וּמִן חֲבֵדֵל נִבְדְּלוּ אֵל דוּד אֲתַפְרְשׁוּ לְדוּד : וְתֹאמַר
 פְּרִדֵּי חֲפֵרֵד נֹא מַעֲלִי חֲפֵרִיד וְעַקֵּב נִפְרֵד מִקֵּץ חֲרִצִּין בְּהֵם סֵד
 חֲחֵפְרֵשׁ : וְתֹאמַר חֲרַמָּה חֲרַפּוּ מִתּוֹךְ הָעֵדָה הַזֹּאת חֲרִצִּין בּוֹ הַמַּטֵּה
 חֲבֵדְלוֹ וּמִזֶּה וְהָרִים אֵת חֲרִשָּׁן : וְתֹאמַר אֲצֵל חֵלָא אֲצֵלֵת לִי בְּרַכָּה סֵב
 פִּירְשׁוּ בּוֹ חֲפֵרֵשׁת וְכִי לֹא אֲצֵלֵתִי מֵחֵם וְאֲצֵל מִן הָרוּחַ : וְתֹאמַר
 פִּלַּח כִּי חֲפֵלָה יי חֲסִיד לוי רַל חֲבֵדֵל כְּדַבְּרֵי הַמְּתֵרָג אֲרִי פִּירֵשׁ וְכֵן טֵלָה
 וְחֲפֵלָה יי פִּין מִקְנֵה יִשְׂרָאֵל וְחֲפֵלָה יי אֵת מִפְתָּךְ וְחֲפֵלִיתִי בְּיוֹם
 הַחֹא וְחֹולֶתָם : וְתֹאמַר נֹר וְיִנְרָו מִקְדָּשֵׁי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל חֲרִצִּין בּוֹ
 כֹּה
 נִבְדְּלוּ

ט **אות הכות**

יבדלו וכן הנור כאשר עשיתי זה כמה שנים כל ימי נדון וזולתם : זכריהו ז' במדבר ז

כהנה **בהל**

האהל על הכהלת תאמר לחמשה פנים ותאמר בהלה

והפקדתי עליכם בהלה ונספתך תבהלם ובהפוך ויקראו כו' תלים סב

לעת ערב והנה בהלה בלהות אתנך ותאמר בעתה בעותי אלוה

יערכוני הנה נא רוח אלדים רעה מבעתך הרצון בחם הכהלה וכן

מזה כי נבעת מפני חרב מלאך ותי ארום אתבהול ותאמר

מהומה קרוב היום מהומה ולא היד תרים כי יום מהומה ומכוסה

הרצון במלת מהומה חוזק הכהלה ותי יום אתרגשותא ארי יום

רגוש ותרגו סניב בעתוהו בלחורתי יביעתינה אתרגישון

ותצעידוהו למלך בלחות למליך רגשותא תשיגוהו במים בלחות

תדביקנה היך מיא אתרגשותא ותאמר שואה שואה לא תדעי

רל מהומה ובהלה כדברי המתרג אתרגשתא ולא תדעין וכן בנא

בשוארה פחדכם ומשאת רשעים כי תבא ותאמר דחם לפרה

תהיה כאיש נדהם פירשו בונבהל :

כהנה **בהם**

האהל כללות מיני הבהמות תאמר לשני פנים תאמר

בהמה בהמה ורמש ותאמר בעירח ושלח את

בעירח תרגום בהמה בעירח :

האהל על הכיאה תאמר לשלשה פנים תאמר ביאה

כי נא יבא לא יאחר כי הובאו בית יוסף ותאמר

אתא אתא בקר וגם לילה עדיך תאתה חננו אתנו לך קרבו

האתיות שאלונני פירשו כלם לשון ביאה מתרגום ויבא

ואתה וימ מזה השער האיתון נקרא כן מפני שחיו באים ושבים

שם ולם השער האמצעי כדברי המתרג מציעתא ותאמר יבל מי

יבילגי עיר מעור יבלוה רגליה פירשום מתרגום ויבא אותם כבלח

ואוביל יתחון וכן מזה יובילו שי לפורא יובל שי :

האהל על התבואה תאמר לשבעה פנים תאמר תבואה

ואכלתם מן התבואה ישן בתבואת נדן ותאמר תנובה

וחרפית את פרי העץ ותנובת השדה הרצון בו התבואה כדברי

המתרג ועללת הקליא ותרגום תבואה עללתא וכמוהו מתנובות

שדי והפעל מזה חיל כי ינוב עוד ינובון בשיבא ותאמר דגן

ואספת דגנך אמרו כי מלת דגן אינה כוללת זולת חמשת חמינים :

ותאמר עובר ויאכלו מעבור הארץ תרגו דגן עכורא ותאמר יבול

וישחיתו את יבול הארץ יבל יבול ביתו והארץ תתן יבולה הרצון

בחם התבואה והדגן כדברי המתרגם יח עללתא דארעא ישלטל עבור

ז א ז

אות הבית

ביתיה וארעא תתן עללתא וכן מוזח לפי המתרגם כי בול הרים
 ישאו לו ארום עלל הקליא וכן פירשו המפרשי בול הרים כמו יבול
 כי כל מוצא הארץ בין עשבים בין אלנות יקרא יבול וכן פירשו מזה
 לבול עץ אסנוז והרמזו בו לענף עץ אמנם המתרגם אמר בו לכליא ע
 זו יוגח פי לבול כמו עץ ונסמך אל עץ כמו אדמת עפר וכן פירש כי
 בול הרים ישאו לו ויסבול עוד שיחידה פי לבול עץ חתיכר עץ
 ממאמרם זל בסוף גמ' דבמה אשח ויצאד תנו רבנן נותנין בול של
 מלח לתוך חנר בשביל שתאיר ותדליק פי בול של מלח חתיכה של
 מלח ויא כי זל יבול ביתו אין הרצון בו התבואה כי רל קורות ביתו
 לפי שאמר נגרות ביום אפו כלומר שיחיו נגרות אבני ביתו ויחרב
 משכנו על דרך והגרת לגי אבניה ותאמר בר לשבד בר נשאת
 בר הרצון כחס כדברי המתרגם למזכר עבורא עיבורא ולחס וכמוחס
 לפי המתרגם יחלמו בנייהם ירבו בבר מתחילין בניחון יסגון
 בעיבורא וימ ירבו כבר ירבו בחוץ מתרגום חוץ ברא ותאמר שבר
 ירא יעקב פי יש שבר רל דגן כדברי המתרגם עיבורא וכן שבר
 רעבון בתיים :

בוש

האזהל על הכושח תאמר לששה פנים תאמר כושח כנשה
 תכסך בושח ובשח פני כסתני כך בשח ולא
 בושח ותאמר כלמח כסתח בלפח פני וכלפות עולם אל כלמה
 ישב דך נבלם אמרו המפרשים כי כלמה יותר מחבושה כמו שאמר
 בשתי וגם נבלמתי בושח וגם נבלמו ותאמר חרפה שמעת
 חרפתם באו עדיה וחרפו הרצון כחס כושח וכלמח ותרגם
 המתרגם שמיע קדמי כיסופיחון אתו לגבה ואתכסיפו ותרגום
 ותלענ ואין ככלים ולית דמכסיף ולא תכלימוח ולא תכספינה וכן
 מוח וחרפת חרפיך נפלו עלי לא יחרף לבבי מימי עם חרף נפשו
 למות בחרפם בפלשתים ומוח על צד החפוד וחרפת חלבנה
 וחרפו הקוסמים פי לא תחפירי ותאמר גרוף וגרפי בני עפון גרוף
 ומגדמתם אל תחתו את מי חרפת וגדפת אמרו המפרשים שחרוף
 וגרוף אחד הוא וכן תי עם חרף נפשו למות לקביל עממיא גדיפו
 מסרו נפשיהון לקטלא ותאמר חסד חסד הוא פי יחסדך שמע
 פירשום לשון חרפה מתרגום חרפה חסודא וכן תרגום בחרפם
 בפלשתים כד חסידו פלשתאי לא יחרף לבבי מימי לא יחסד
 ותאמר נפל ולמה נפלו פניך ונפלו פניו פירשם רבי יוגח לשון נפל
 בושח וכלמח :

אות הבית

בזיון

האהל על הכזיון תאמר לארבעה פנים תאמר בזיון

אספר כי תליס עט

וכדי בזיון וקצף נכזח בעיניו כתב רבי מנחם בן

סמואל כו

שלמה ע"ה כי הכזיון ימצא לך סבות האחת מעוט ערף הדבר אצלו או

בעדכר טו

חיותו נכזרה בעיניו מצד עצם הדבר כמו וכתב לו בלכות שהיתה

סמואל א ו סט

מבותרו להיות מעשיו בלתי נאותים בעיניה לאיש כערכו והשנית

אספר כי תליס עט

מעוט ערף הדבר אצלו גם כן מצד התנכרותו דבר יי כוח או מצד

אספר כי תליס עט

הקנאה כמו מה ישעננו זה ויבזוהו והשלישית חיות הדבר נכזח

אספר כי תליס עט

בעיניו מצד שידוע בעצמו שלא יוכל להשיגו כאמרם ז"ל דרף צחות דלא

אספר כי תליס עט

מטי בשרא אמר סרייה כלומר מי שאינו מגיע שיוכל לאכול בשר הוא

אספר כי תליס עט

מכזח אותה לפני אחרים לומר שהיא מסרחת ופחותה וזוהו ויבזו

אספר כי תליס עט

עשו את הכפזרה לאמר שלא בזה אותה למיעוט ערכה אבל לפי

אספר כי תליס עט

המדות שהורגל בהם ידע בעצמו שלא יגיע לה כאמרו חנה אנכי

אספר כי תליס עט

הולך למות ולמה זח לי בכורה וכן מזה חמין חכמת ומוסר אילים

אספר כי תליס עט

בזו: ותאמר קלון וקיקלון על כבודך ותקל גברתה בעיניה

אספר כי תליס עט

להקל כל נכבדי ארץ ובזו יקלו חרצון בהם הכזיון ותאמר

אספר כי תליס עט

זלות ברום ולות לבני אדם כי הייתי זוללה כל מכבדיה הזולות

אספר כי תליס עט

חרצון בהם הכזיון ותרגום שוב נקלה ועבד לו שב זוללה להבזות

אספר כי תליס עט

בעליה בעיניהו לזולא ותאמר שאט בשאט בנפש בכל

אספר כי תליס עט

שאטך השאטים אתך השאטים אתם מסביבתם פירשו כולם

אספר כי תליס עט

לשון בזיון מתרגום ויבז עשו ושט עשו וימ קצתם לשון בזה ושללי

אספר כי תליס עט

ואפשר שנסתמשו בזה הלשון בענין בזיון ובענין בזה כמו שנסתמשו

אספר כי תליס עט

במלת בזה וכן תי' חשאטים אותם דבזיון יתהון

אספר כי תליס עט

י כחר האהל על הכחירה תאמר לשני פנים תאמר בחר

אספר כי תליס עט

כי יעקב בחר לו ייה כי בחר אתה לבן ישי וישי

אספר כי תליס עט

ותאמר ברו לכם איש ושאר הפרורים אשר נקבו בשמותיהן

אספר כי תליס עט

חרצון בהם הכחירה כדברי המתרגם בחרו לכוך גבר ושאר כחיריאי

אספר כי תליס עט

דאתפרשו בשמהון וכן וברותי מבס כמו ובחרתי

אספר כי תליס עט

י בטח האהל על חבטחון תאמר לשלשה פנים תאמר

אספר כי תליס עט

בטחון ביי עדי עד בטח אל יי בכל לבך ותאמר מחסית

אספר כי תליס עט

אמורה בזום רעה רל מבטחי כדברי המתרגם רחצני את ותרגו

אספר כי תליס עט

בטח רחצני ומוזה וחסו בשם יי אשרי כל חוסיו בור

אספר כי תליס עט

חסיו בו וכן תרג המתרגם ויתרחצון בשמה דיל דרחיצין על

אספר כי תליס עט

מימרא תקימא דהוון רחיצין בוח ותאמר כטל אם שמת יתב

אות הבית

העץ כמו האב המוליד הענפים והפרי ולפיכך יקרא גם הענף בן יוסף
בן פורת יוסף אמנם הערוך פל באיביה בקרקע מקום שמגדלת :

ותאמר מורה גשם מורה ומלקוש רל המטר הבא ראשונה מורה
דברי המתרגם מטר בכיר בעדיניה ולקושא בירח ניסן ותאמר

קשורים והקשרים ליעקב רל הצאן הקודמורג לחוליד כדברי
המתרג ובכיריא ליעקב וים מוח התקשר מעדנות בימה רל כי בימת
תבכר הפירות :

יש כלל

האהל על הכלבול תאמר לשלשה פנים תאמר כלל
כי שם כלל יי שפת כל הארץ בעשים הוא יתבולל :

ותאמר מבוכה כי יום מהומה ומבוכה ומבוכה הם
פארץ והעיר שושן נבוכה חרצון בתם הבלבול ותאמר שרף

משרכת דרכיה פירשו בו מבלבלת וכתב ר' יהודה בן בלעם בספר
הפעלים שהם מגזרת השמות שחוצא נגזר מן שרף נעל ויסבול

עוד שיחיה הרצון בו מעוותת דרכיה מתרגום נתיבותי עוה שבילי
שרף :

יבלע

האהל על הבליעה תאמר לשלשה פנים תאמר בלע
ויבלע מטה אהרן ותבלענה השגלים הדקות :

ותאמר לוט ושתי ולעו פירשו בו ויבלעו וממנו ואפרחו עלעו
דם ולפי שכבד על הלשון לחבר שתי עיניו כאחד נקדמו למו

הפועל לפא הפועל ומשפשו ילועעו ותאמר שאף שאפו שררי
כל היום חרף שאפי סלה השאפים על עפר ארץ לשפות ושאף

אתכם פירשו כלם לשון בליעה :
האהל על הבנים תאמר לתשעה פנים תאמר בן

כא בנה

או בן גח הכח לי בנים ותאמר בר מה
ברי ומח בר בשני ותאמר זין לא זין לו ולא נבד בעמו רל בן

וכמוהו ולגיני ולקדי ומענין זה פירשו זין שמו כלומר יוציא
בנים וכן פירשו ואחריתו יהיה מנוח פל בעל בנים וים יהודה

מנון כמו מושל וכן זין שמו יתגדל באדנות ותאמר צאצאים
הצאצאים והצפיעות פירשו בו הבנים והבנות ואמרן שהלשון

נגזר מן יציאה ותאמר צעצועים מעשה צעצועים פירשו בו כמו
צאצאים אמנם המתרג תרגם עוכד שושן ותאמר בדים לא

בדיו פירשו בו בניו ואמרן שנקראו הבנים כזה הלשון מצד
חיותם לאדם כמו הבדים לאילן וכמוהו לפי המתרג אבל בדיו

בכור מנות יגמור בנחה מלאך מותא ותאמר אחרית ואחריתם
בזרוב

יחל כ
בראשית ל
איוב לח
יש כלל
בראשית יח יוסעו
משעה כב סמות יד
חסיר נ
ימיה כ
סמות ו
פחות ו בראשית נוה
עובדיה א איוב לט
תלים כו
פנו יעוים כי יחוקא לו
סמות כא בראשית ו
משלי לא איוב יח
בראשית כא תלים עכ
משלי כט
משעה ככ
ליה ב
משעה י
איוב יח
שמוס ט

אות הבית

בי בקע

האהל על הבקיעה תאמר לעשרה פנים תאמר בקע
 בקע ים ועבירם ויבקע אלרים את המכתש ותאמר
 צלח וצלחו הירדן לפני המלך פירשוהו מתרגו ויבקע עצי עולה
 וצלח וכן פן יצלח באש בית יוסף ותאמר פלח כמו פלח ויבקע
 ופלח כליותי ויפלח אל סיר הנזיר הרצון בהם הבקוע ותאמר
 שסע ושסע אתו בכנפיו הרצון בו יבקע וממנו וישסעהו בשסע
 הדגי ותאמר פשח ויפשחני שמני שומם הרצון בו בקעני כדברי
 המתרגם ושסעני ובלשון רזל במשנה אילן שנפשח קושרין אותו
 בשביעית פי שנבקע ותאמר שסף וישסף שמואל הרצון בו
 ויבקע כדברי המתרגם ופשח שמואל ותאמר פלס הרעשת ארץ
 פצמתה הרצון בו בקעת מלשון רזל כדי ליתן בין פצים לחבריו פי
 פצים בקע ותאמר פצע הכוני פצעוני הבה ופצוע פירשו המלה
 לשון בקוע ממנה שתרג הירושלמי ויבקע עצי עולה ופצע קסיפין
 לעלתא ותאמר בתק ובתקוד פחדבותם הרצון בו יבקעון ותי
 ויבועוגד בסייפא ותרגו נבקעו כל מעיינות תחום רבה אתבועו
 ותאמר פרס מפרסת פרסה ומפפרסי פרסה הרצון בהם הבקוע
 כדברי המתרגם כל דסדיקא פרסתא וממסדיקי פרסתא ובלשון רזל
 בצק שבסדיקי עריבה פירוש נבקעו עריבה

תלם עק מופטים עו
 קנול כ ט
 עמוס ה תלים קמא
 איוב יי מלכים כ ד
 ויקרא א טופטים וד
 איכה ג
 סעו א טו
 תלים ס
 סיר ה מלכים א כ
 יחזקאל יי
 ויקרא יא טס

בי בקר

האהל על הבקר תאמר לשני פנים תאמר בקר הבקר
 אור ותאמר שחר וכמו השחר עלה
 האהל על הבקרים תאמר לשלשה פנים תאמר בקר
 צאן ובקר ותאמר פרה ופרה רדוב תרעניה רל
 בקר ותאמר מריא שור ומריא אמרו שחרצון בו מין ממיני בקר
 הגדולים ומחלוקת רבינו סעדיה גאון זל ורבינו האי גאון זל בזאת
 המלה רבינו סעדיה אמר שהוא מין בקר והם כשרים לקרבן וחלבם
 אסור ויורה עליו שבעתי עולות אלים וחלב מריאים ורבינו האי גאון
 זל אמר שהם פסולים לקרבן וחלבם מותר וחוא מין בקר שהם מחוץ
 לישוב ופירוש מריאים אבוסים מדברי המשנה אין ממין ארז
 העגלים

בסלחית נוד
 סס יט
 פס יכ ישעיה יח
 מלכים א ח

בי ברא

האהל החתחדשות וההתהות נמצא מח תאמר
 לשלשה פנים תאמר ברא בראשית ברא ביום
 הבראך בוננו ותאמר יצר את האדם אשר יצר עם זו יצרת לי
 ויצרה מרחוק לא ראיתם הרצון בהם כענין בריאה וכן תי ויוצרה
 מרחוק ודי בראה ותאמר חלל ותשכח אל מחוללך באין תחמות
 חוללתי

יחזקאל כח
 בראשית כ ישעיה מג
 סס ככ
 קברים לב פסלי ח

אות הבית יג

חוללת' הרצון בחם היצירה וחבריה' וכן ולפני גבעות חוללת' חרפאים יחוללו' חללה ידו נחש בריח' ותרג המתרג וקדם גלימתא אתבריתא יתברית' ברת ידיה לויתן :

האהל על הכרד תאמר לשלשה פנים' תאמר ברך' ויהי ברך' ויהי הברך' ותאמר חנמל' ושקמותם כחנמל' פירשו בו ברד' ותאמר אלגביש' אכני אלגביש' פירשו בו אכני הברד הגדולות :

האהל על חבריחה תאמר לשלשה פנים' תאמר ברכת' וידוד ברח ויפלט' הפח הבריחו את יושבי נת' ותאמר נוס' ונס' ויצא החוצה' ונסתם גיא חרי' הגיס את עבדיו : ותאמר ערק' הערקים ציח' פירשו בו הנסים' מתרגום ונס' וערק :

האהל על אש שלמעלה שיוצא ומבהיק העולם תאמר לשני פנים' תאמר ברק' ברק ברק ותפצים' התשלח ברקים וילכו' ותאמר בזק' במראה הבזק' פירשו בו כמו ברק בדברי המתרגם כחיו ברקא' אמנס רזל פירשוהו לשון פזור וחוצא אמרם כמראה הבזק ר' יודא אמר בשם ר' לוי בן פרטא כזה שבזק זפת בכירח' פי כזה שמפור זפת בכירה שחוצא מתלחש במחרה ומעלה להב והלהב עולה ויורד וחוח שאמר רצוא ושוב' עוד אמרו בזה הלשון ברוקין מלח על גבי הכבש כדי שלא יחליק פי מפזרין :

האהל על להבי כלי זין תאמר לחמשה פנים' תאמר ברק' ברק חניתה' רל ברזל שלו' ומוח אמרו וברק

מפרתו יחלף' ותאמר להב' ולהב חרב וברק חנית' ולהבת חניתו' הרצון בחם כמו ברק' ותאמר להט' ואת להט החרב' פירשו בו כמו להב' רל ברזל חחרב' וכן העתיק חערב ולמע' אסיף' וכן לועזין בלשון לעז לברזל חחרב לאמה' ותאמר אבחת' אבחת חרב' פירשו בו כמו להט חחרב' וימ כמו אבעת בחלוף חית בעין מן בעתה והאלף נוסף' וימ כמו טבחת אלף בטית באלפא ביתא ראשבה' ותאמר קנה' ומשקל קינו שלש מאות' שקל נחשת' פי ר' יונה כמו לחבת חניתו' וימ עץ החנית כי כן בערבי נקרא' אלקנה :

האהל על הבשול תאמר לשלשה פנים' תאמר בשל' ובשל מבשל בפנים' ובשלת ואכלת' ותאמר נוד' ויוד יעקב נוד' רל בשל תבשיל' ותאמר טבח' ואת טבחת

24

איוב טו
איוב כ"ט

סמות ט"ט
יחוקל יג

סמות ט"ט
כראשי לט'
סמות ט"י איוב ל

תלים קמד'
יחוקל ח

חכיקו ג'
כחוס ג'
כראשית ג'

יחוקל כא'
סמואל כ"א

בש ציל רעה עמר

סמות יכ'
כראשי כה'
סמואל כ"ב

כרד
חנמל
כלבניש

כרח
נוס
ערק

כרק
כוק

עיק
להב
להט

אבחת

כשל
כוד
כח

אות הבית

עשלי ע אשר שבחתי לגווי טבחה טבחה פירשום לשון בשול וכן רבים זולתן ואמרו שכן בערבי אומרים למבשל הבשר טבך והחית בעברי ככף בערבי :

לבשם

חאהל כללות מיני הבשמים תאמר לשני פנים תאמר בושם את הבשם ואת השמן לא בא כושם ותאמר סמים מח לך סמים רוצח ולומר בשמים : פנים חאהל על הבשר תאמר לשלש פנים תאמר בשר כשר אכלה בשר חיי בשרים לכ מרפא : ותאמר לחם לחם חמח כדויו לחמי רל בשרי וכן ולחמם בגללים בשרם וכתב הערוך כי בלשון ישמעאל קורין לבשר לחם וכן חעתיק חערב וחיו לבשר אחד ויבוננו אלחמא וחוד : ותאמר שאר וימטר עליהם סאכ בעפר שאר הרצון בו בשר כדברי הסתרג חיד עפרא בישראל וכן ואשר אכלו שאר עמי יכין שאר לעמו :

כטלמה אות הבית

אות הגימל

גאל

חאהל על הגאולה תאמר לארבעה פנים תאמר גאלה גאלת עולם גאל יי עבדו יעקב : ותאמר גאלה פדות פדות שלח לעמו ויקר פדיון נפשים פדה בשלום נפשי פדות וחוא יפדה את ישראל הרצון בהם הגאלה : ותאמר כפר איש כפר כפר נפשו פירשו בו פדיון נפשו וכן אם כפר יושת עליו וכן כפר נפשו ותרגו אשכחית פורקא ותרגו פדורג פורקן : ותאמר פדע פדעחו מרדת שחת פירשו בו פדחו וכן תרגו פרוק פדע יתיה :

גבל

חאהל על הגבולים והתחומים תאמר לשש פנים

אות הנימל

יד

פנים תאמר גבול לא תסיג גבול רעה שד ושבר בגבוליה :
 ותאמר גליל וכל גלילורג פלשת כל גלילורג הפלשתים
 הרצון בהם התחומים כדברי המתרגם כל תחומי פלשתאי :

ותאמר יד אשר על ידי ארנון אשר על יד אשדוד וחצרות
 הרצון בהם כדברי המתרגם דעל תחומי ארנון דעל תחום אשדוד
 וכמוהם לפי המתרגם להציניו בנחר פרת לאשנאה

תחומיה : ותאמר משפתים לפה ישבת בין חמשפתים פירשו
 בו בין התחומין כדברי המתרגם בין תחומיא וכמהו רבץ בין
 המשפתים : ותאמר תאות עד תאות גבעות עולם פירשו בו

גבול ומוזה אמרו והתאיותם לכם והגבלתם וכן תתאו
 לכם : ותאמר מצרים כל רדמיה השיגוה בין המצרים פירשו בו
 התחומין כדברי המתרגם בין תחומיא

יגבן

האחל על הגבנה תאמר לשלשח פנים תאמר
 גבנה וכגבנה תקפיאני : ותאמר שפות ושפות
 בקר הרצון בו גבנת בקר כדברי המתרגם גובנין דחלב ותורין :

ותאמר חרץ עשרת חרצי החלב פירשו בו הגבנה כדברי
 המתרגם וית עשר גובנין דחלבא :

יגבע

האחל על הכובעים המשימים על הראש תאמר לשני
 פנים תאמר מגבעות ומגבעות תעשה להם :
 ותאמר פארים פארי פשתים יהיו על ראשם הפארים והצעדות
 הרצון בהם המגבעות ואמרו שנקראו כן שהם פאר האדם כשהם
 על ראשו :

יגדל

האחל על הגדול תאמר לשבעה פנים תאמר גדלי
 כי מעורי גדלי כאב מים גדלוחו וגשם יגדל :
 ותאמר פרה פרו ורכו בן פרת יוסף אשתך כנפן פריה ונער
 משרשיו פרח הרצון בהם הגדול : ותאמר צמח ועמחו בבין

חציר הצומח לכם מן השרח יער צומח עצים עד יצמח וקנכם
 וקוף ודרר תצמיח לה והולירה והצמיחה פירשו כלם לשון
 גדול : ותאמר שגא ישגה אחו כלי מים הרצון בו יגדל ומזה
 אמרו ביום נטעה תשגשגי : ותאמר גאה היגאה גמא בלא

בצח פירשו בו היגדל : ותאמר עשה ועשתה את צפרניה
 רל תגדל אותם לדעת ר עקיבא כדי שתתגנה בעיניו ולא יקחנה ור
 אלעזר אמר הפך זה והוא שתסיר את צפרניה : ותאמר רבה

רבתה גורית אשר טפחתי ורביתי הרצון בהם הגדול ותרגו
 יחוקלל יט איכה ב

אות הגימל

מגדלות מרקחים מרבה בוסמין מה אנושי תגדלנו ארום
תרכיניה לא יצמח עמל לא ירבה לאות :

גדל

האהל על בנינים גבוהים רמי הקומה המיוחדים
להעמיד שם הצופה או להשגב שם מפני אויב ומתנגד

תאמר לשנים עשר פנים תאמר מגדל ויבן מגדל בתוכו אתך ישעיה ה' סופטים ח

את הפגל הזה ותאמר מוצר במדבר יג

הרצון בו מגדלים ומוזה פירשו שובו לבצרון אסירי התקות זכריה ט

לערי בצרון ותאמר מצודה ודוד אז במצודה לבית מצודות סמואל כגו תלים לא

ובנה עליה מצודים גדולים הרצון בהם המגדלים הגבוהים קהלת ט

ותאמר עופל עפל בת ציון פירשו בו מגדל וכן עפל ובחן מיכה ד' ישעיה לב

ותאמר בחון בחון נתתיך בעמי פירשו בו מגדל וכן תקימו בחוני ירמיה י' ישעיה גג

ותאמר מצור ותבן צור מצור לה פירשו בו מגדל ומוזה ובנית זכריה ט' זכריה כ

מצור על העיר ותאמר דיק ובנית עליה דיק פירשו בו מגדל יחזקאל ד

שבונן נגד העיר ללכדה ותאמר מוצב וצרת עליך מצב ישעיה כט

פירשו בו כמו דיק אמנם ית מוצב ברקום כמו שתרג ויבא המעגלה

ושאול שוכב במעגל ברקומה וכן תרגם ובנית עליה דיק

ברקום וכן תא ובנית מצור ותבני ברקומין ובדברי רזל עיר

שבכשה ברקום עיר שחקיפה ברקום ואמרו איזהו ברקום כגון

זגים ושלשלאות וכלבים ואזים ותרגולות ואיסטריאות מקיפין את

העיר וכל זה יעשו להבהיל העיר או מחננה המתנגדים להם :

ותאמר צריח אל צריח בית אל ויציתו עליהם את הצריח פאש סופטים ט' סס

ובסלעים ובצריחים הרצון בהם המגדלים ואמרו שנקראו כן מפני סמואל א' יג

שהצופה העומד שם יריע אף יצריח וזועק ותאמר סלע ותפש מלכים ב' יד

את הסלע במלחמה פירשו בו מגדל ומבצר כדברי המתרגם וכבש

ית ברכא בקרבא ותרגום כל מבצריך תאנים כל כרכך מבצרי

בת יהודה כרכי וכמוהו אמרו ושים בסלע קנה ותאמר במדבר כד

פנה ועל הפנות הגבוהות פירשו בו מגדלים נקראו כן על שם זכריה א'

חיות הפורה חזק הבנין ותקפו ותאמר חוח ויתחבאו העם סמואל א' יג

במערות ובדוחים פירשו בו מצודות כדברי המתרגם ואשמר עמא

גדר

האהל על הגדר והסייג תאמר לשלשה פנים תאמר

גדר גדר מזה וגדר מזה יום לבנות גדרך במדבר כב' מיכה ז

ותאמר משוכה במשכת חדק ובסמך ישר ח'כה ג' משלי טו

ממסוכה כל אבן יקרה מסכתך והרצון בהם הגדרים ותאמר מיכה ז' יחזקאל כח

37

טו אות הנימל

סוג סוגה בשושנים הרצון בו נגזרת תרגום חנניסך את דרכך פירי
 בסירים כמה דסינין בכוביא גדר אכניז נהרסה וסינא דכפני
 גדר מזה וגדר מזה תי סינג מן חכא וסינג מן חכא ובלשון רזל
 חנוטע לסינג ולקריות פי לעשות גדר סביב לכרמו עוד בויקרא
 רבח סינא למיסיג גנין :

יגוף

האהל על גוף הדבר תאמר לשמנה פנים תא זר
 גוף את גופת שאול ואת גופת בניו וימ מוח
 אם בגפו בא כלומר בגופו לכד בלא גוף אחר עמו שחיא אשתו
 ותאמר גו ושכט לגו חסר לב גוי נתתי למפיים ותשימי בארץ
 גוף הרצון בהם הגוף ומוח ואת גותו תקעו ותוית גופיה
 עלבו ותאמר גב על גפי חרשו חורשים פירשו בו כמו על
 גופי תרגו גוי נתתי למכיס גבי יהבית למחן וימ עקר המלח
 לשון גבהורת כי כל דבר הפנים העליונים שלו יקרא גב וכן גב
 הפזבזת ותבני לך גב כמו שאמר ותעשילך רמת וכן מוח חרים
 גבגבים פי גבוהים כי חרים יש להם גב גבוה באמצעותם
 ומשופעים מכאן ומכאן ואמר למה תרצון חרים גבגבים כלומר
 אעפי שאתם גבוהים אין הכחירה בהם כי זה החר חמד אלדים
 לשבתו ואמר בו המתרגם למה אתון שפיין טורייא לית רעותי למתן
 אורייתא על טוריא גיותניא וכו' ומוח פירשו בחלוף כ"ת בפא כי הם
 ממוצא אחד על גפי מרומי קרת וכן תרגומו על גיב וימ על גפי
 כמו על כנפי וכן אם בגפו פי בכנפו כלומר שבא יחידי בכנף בגדו
 לבד ותאמר עצם אדמו עצם מפנינים לא נבחר עצמי מפיך
 הרצון בהם הגוף ואמרו שנקרא הגוף כן מצד היותו העצם הוזה
 הגוף והמעמידו נגזר מן ועצמותיהם יגרם וכן גוף כל דבר יקרא
 עצם בעצם היום בגופו של יום וכעצם השמים לטהר כגוף
 השמים ותאמר גלם גלמ' ראו עיניך הרצון בו גופי ותרגומו
 גושמי חזו עיניך ותרגום ושכט לגיו חסר לב ושובטא לגושמהון
 דסכלי ידיו בגוים מלא גויות מלא ארעא גושמי על גבי חרשו
 חורשים על גושמי דארו דאדיה את גופת שאול ואת גופת בניו
 ית גושמא דשאלו וית גושמא בניו ותאמר פגר כפגר מוכס ישעיה יד
 פגרים מתים אמרו כי הרצון במלת פגר גוף בלא רוח ותרגום
 וחסה ערת דבורים כגוית האריות כפגרה דאריה ותאמר גפש
 כל הנגע במת כפגש האדם רל בגופו וכן פירשו ועל כל נפשת
 מת אחר נפש מחמש הפאות רל הגוף עצמו ותאמר גרם
 גרם

ד"ה א
 סמות כא
 משלי י יסע"כ סס כא
 סמואל א לב
 תלים קסב
 יחזקאל עב
 יחזקאל יי תלים סח
 עבס
 גלס
 פני
 כס
 עס

אות הגימל

גַּרְם חֲמֵלֹת פִּירְשׁוּ בּו גּוֹף הַמַּעֲלוֹת כְּלוּמַר אֵל הַמַּעֲלוֹת עֲצֻמָּן
 וְשִׁתְּמְשׁוּ בּוֹדֵד הַלְשׁוֹן בְּלִשׁוֹן עֵצֶם וְעַצְמוֹרֶת הַדָּבָר כְּמוֹ שֶׁנִּשְׁתַּמְשׁוּ
 בְּמַלְת עֵצֶם אֲמַנֵּם חֲמַתְרַגְמֵם אִמַר בּו דַּרְגַּן שְׁעִיא כְּלוּמַר מַדְרַגְתָּ
 מִסּוּמַנַת לְדַעַת הַשְּׁעוֹת :

גוש

הַאֲהֵל עַל חֲתִיכוֹת הַעֵפֶר תֹּאמַר לְשִׁלְשָׁה פָּנִים
 תֹּאמַר גּוֹשׁ לְכַשׁ בְּשׂוּרֵי רִפְחָ וְגוֹשׁ עֵפֶר חֲרִצוֹן בּו גּוֹשׁ
 חֲתִיכַת עֵפֶר וְרֹזֶל הַפִּילּוֹזֶה הַלְשׁוֹן גַּב לְזוּלַת חֲתִיכוֹת הַעֵפֶר וְהוּא
 אִמַרְם בְּחַרוֹשׁ בַּג בְּשִׁחְרוֹת וְגוֹשׁ שֶׁל זֵיתִים שֶׁנֶּפֶל לַתְּנוּרָה וּפִירֵשׁ
 הַעֲרוֹף חֲתִיכָה שֶׁל זֵיתִים : וְתֹאמַר רַגְבִּים וְרַגְבִּים יִדְבְּקוּ מִתְּקוּ רַגְבִּים
 לֹ רַגְבֵי נַחֲלֵי חֲרִצוֹן בּו גּוֹשׁ הַעֵפֶר וְתַרְגֵּם חֲמַתְרַגְמֵם וְגַרְגִּישַׁתָּ
 אֲדַבְּקוּ גַרְגִּישַׁתָּ דִּנְחָלָא וְתַרְגֵּם גּוֹשׁ עֵפֶר גַּרְגִּישַׁתָּ דַּעֲפֵרָא
 וְרַבֵי יוֹנָה פִּרְגְבִים מְקוּמוֹת שֶׁבַע מְקָמִים חֲסֻמוּכִים לְנַחֲלִים יְעוּמֵדִין בְּחַס
 חֲמִים : וְתֹאמַר מַגְרָף עֲכָשׁוּ פְּרֻדוֹת תַּחַת מְגַרְפְּתֵיהֶם אִמְרו וְגַרְף
 שֶׁחֲרִצוֹן בּוֹ תַּחַת גּוֹשִׁים רַל חֲתִיכוֹת הַעֵפֶר וְיִמ כְּמוֹחוֹ בְּאֶבֶן
 אֹב בְּאֶרֶץ וְהַנְּכוֹן כִּי אֲגַרּוֹף חִיד חֲכַפּוֹרֶת כְּמוֹ שֶׁתְּבֹאֵר בְּעוֹרֶת
 חֲשִׁי :

חִיבוֹת

חִיבוֹת לְחִיבוֹת כַּף

חִיבֵל ח

חִיבֵל כַּף

גזל

הַאֲהֵל עַל לְקִיחַת קַנְיָן וּזְלוֹתָ בְּעוֹל וּבְלֹא מִשְׁפַּט תֹּאמַר
 לְשִׁבְעָה פָּנִים תֹּאמַר גּוֹל וְחָשִׁיב אֶת הַגּוֹלָה אֲשֶׁר גּוֹל
 גּוֹל אֲשֶׁר גּוֹל עַבְדֵי אֲבִימֶלֶךְ אִמְרוּ בְּבִרְאֵשִׁית רַבְחָה נָח וְדַחֲוִיחַ
 אֲבִרְחָם אִיזְחָה גּוֹלֵן רַבִּי אֱלֵעָזָר בַּר קַפְרָא אִמַר זֶה שְׁגוּלָה בְּפִרְחֵסִיא חִידָה
 מַה דָּאת אִמְרוּ יִגְזְלוּ אֶרֶץ כָּל אִשְׁרֵי יַעֲבֹר עֲלֵיהֶם בְּדַרְךָ מַה דַּרְךָ
 פִּרְחֵסִיא אִף גּוֹלֵן פִּרְחֵסִיא רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחִי מֵייתִי לְחַמְחֵמָה
 וְחִבְאֵתָם גּוֹלֵן אֶת חֲפֶסֶח וְאֶת הַעוֹר מַה פֶּסַח וְעוֹר מוֹמִין שֶׁבְּגָלוֹי אִף
 גּוֹלֵן בְּגָלוֹי : וְתֹאמַר חֲמֵם בִּי מְלֵאָה חֲאָרֶץ חֲמֵם רַל גּוֹל וְתֹא
 וְאֶתְמַלֵּאת אֶרְעָה חֲשׁוּפִין וְתַרְגֵּם גּוֹלֵת חֲעֵנִי בְּבִתִּים חֲשׁוּף
 מִסְכְּנָה בְּבִתְיוֹן וְרֹזֶל נִתְּנוּ חֲלוּק בֵּין גּוֹל וְחֲמֵם וְאִמְרוּ בְּסוּף גַּם
 דַּרְפָּק חֲנוּס צֹאן לְדִיר מַה בֵּין גּוֹלֵן לְחֲמֵסֵן גּוֹלֵן לֵא יַחֲבִיב דְּמֵי חֲמֵסֵן
 יַחֲבִיב דְּמֵי וְאִי יַחֲבִיב דְּמֵי חֲמֵסֵן קְרִית לִידֵהּ וְהֹאמַר רַב תְּלִיזְדֵהּ וְזַבִּין
 זַבִּינִיחַ זַבִּינִי לֵא קְשִׁיא חֵא דֹאמַר רֻצָּח אֲנִי חֵא דְלֵא אִמַר רֻצָּח אֲנִי
 פִּי אֲעַג דִּיהִיב דְּמֵי בִיוֹן דְּבַעַל כְּרַחֲיָה שְׁקִיל וְלֵא אִמַר חֲנַגּוֹל רֻצָּח אֲנִי
 חֲמֵסֵן קְרִינֵא לִיחַ וְתֹאמַר עֵשֶׂק בִּי חֲעֵשֶׂק יְהוֹלִיל חֲכֵם מֵאִס בְּכָצֵעַ
 מְעַשְׂקוֹת לֵא תַעֲשֶׂק אֶת רַעְדָּה וְלֵא תַגּוֹל אִמְרוּ רֹזֶל בְּפִרְק חֲמֵסֵן
 בְּגַמְר שְׁכִיר שְׁעוֹת אִמַר אֲבִי לֵא שְׁכַרְתִּי מֵעוֹלָם זְחוּ עֵשֶׂק יִשְׁלַף
 בִּידֵי וְאִינִי גוֹתֵן לֶךְ זְחוּ גּוֹל רַבֵּא אִמַר חֲיִינוּ עוֹשֶׂק חֲיִינוּ גּוֹל לְהַבִּי
 אֲפִקִיחַ

חִיבֵל ח

חִיבֵל כַּף

חִיבֵל כַּף

חִיבֵל כַּף

חִיבֵל כַּף

אות הגימל

יגיד

האהל על הגידים תאמר לשני פנים תאמר גיד נח
גיד הנשה גיד פחדו ישגו ותאמר עורקים עוקים
ועקילאי שכבון הרצון בגידי תרגום וגיד כרזל ערפך ערקין
דפרזל ובערבי קורין לגידים אל ערק :

דאשית לכי איוב מ
איוב ל

יגלל

האהל על הגלים תאמר לששה פנים תאמר גל
גל הגל הזה גם מזבחותם בגלים : ותאמר
חמר חמר מים רבים חמור חמרתים ויצברו אתם חמרים
חמרים חרצון בחם הגלים ומוח לפי המתרגם מעי חמרמרו
אדגרו ותרגום וחיתה בכל לגלים ליגרו : ותאמר נד נצבו
כמו נד פירשו בו כמו גל וכן קמו גל אחד : ותאמר עי לעי עי
השרה הרצון בו גל כדברי המתרגם לגרי חקליו וכמותו
שמו את ירושלם לעיים : ותאמר תל תל עולם פירשו בו גל תל
ומוח קוצותיו תלתלים ותרגום המתרגם דגרוין דגרוין : ותאמר
נציב נציב מלח פירשו בו תל מלח :

בראשית יבא יוסע יב
יחזקאל ג סיפס טו
סמות ח איכה ח
סמות טו
יהוסע ג ייכה ח
תלים עט דברים יג
סיר ה
בראשית יט

יגלה

האהל על הגלוי תאמר לששה פנים תאמר גלה
מי גלדי פני לבשו גליתי ארתי מסתרוי תגל
ערוך : ותאמר חשף חשף יאת רוע קדשו הרצון בו גלה
כתרגומו גלה וממנו חשפתי שולך חשפי שבל : ותאמר
ערה ערה תעור קשתך פשטה וערה פתחו ערה את מקרה ערה
הערה הרצון בחם הגלוי : ותאמר פרע ופרע את ראש האשה
הרצון בו גלה וכן וראשו יהיה פרוע ראשיכם אל תפרעו :
ותאמר חמס חמס יחמס בגפן בסרו פירשו בו גלה וכן נחמסו חמס
ועקבך נתגלו : ותאמר פענח פענת פענח פירשו בו צפונות
מגלה :

איוב זא ירמיה זט
יסעיה מז יסעיה כז
ירמיה יג יסעיה מז
יחזקאל יסעיה לכיס ג
ויקרא כ במדבר ה
ויקרא יג ויקרא י
איוב טו ירמיה יג
בראשית זא

יגם

האהל תוספת דבר תאמר לשני פנים תאמר גם
וילכו גם אחיו ויעש גם הוא משעמים : ותאמר
אף אף אני אעשה ואת לכם האף תספה הרצון בחם גם :
האהל על הגומא תאמר לשני פנים תאמר גמא
הינאך גמא ובחפוך חלכך כאגמן ראשו וכן
פירשו מודה ואת האגמים שרפו כאש וכל הגמא הגדל על
הנהרות שרפו באש כדי שלא ימנעם רוב הגמא מלכא במדינות ורבי
יונה פירשו כמו מבצרים מלשון הערב שקורין למבצרים אגמים עוד
פירשו מלשון גמא בפה ואגמון ואמרו כפד רמו אל החוקים
ואגמון על החלשים וימ אגמון שם לשלשון מלשון רזל מצאו אותו

בראשית כ טס טו
ויקרא כו בראשית יח
איוב ח יסעיה כח
ירמיה כח
יסעיה ט

סי' חגמון : ותאמר סוף קנה וסוף קמלו פירשו בו נמא כדברי יסעיה יט

חמרתגם קנה ונמא וכמוהו ותשם בסוף על שפת היאר ותרא סמות כ' ספ

את תתיב בתוך הסוף וישנו שהוא גדל בקרקע הים כגון אמרו

סוף חבוש לראשי אמנם הירושלמי תרגם בתוך הסוף בגו יינה כ

גומי'א כמו שתרנס ותרעננה כאחו בגו גומי'א סא בתוך הסוף

בגו אפרא וכן ותשם בסוף על שפת היאר באפרא על גף נהרא

ובפרק קמא דפסחים בגמרא דכל מקום שאין מכניסין בו חמץ מלמד

שתהא פרתך רועה באפר ופי' הערוך אפר הוא אחו ובלעז פראשו :

חאהל על הגמול תאמר לשני פנים תאמר גמול

הגמול אתם משלמים יגמלני יי כצדקי ותאמר יואל ד' תלים יח

שלום באומי השלם כי אתה תשלם לאיש כמעשהו חז צדיק יבזע ע' תלים כב

בארץ ישלם הרצון כהם הגמול וכן ישלם יי פעלך ותרגמו משלי יא' רות כ

יגמול לך יי :

חאהל על חגמלים תאמר לשני פנים תאמר גמל

בכר הגמל גמלים מיניקות : ותאמר בכר בכרי כלאשית לוי ס' לב

מדין הרצון בגמל מדין ותי הוגני מדין ותרגום וגמלים יסעיה פ

נושאים כשמים והוגנין טעינין כושמין ובלשון רזל נפיש גמלי

דטעיני משכי דהוגני פי הוגני גמלים קטנים כלומר נשחשו

הקטנים ונשאר הגדולים נושאים עורותיהם אחריהן וכתב בעל

הערוך כי ג' שמות יש לו לגמל בלשון ערבי כשגולד קורין לו אל קעו'ט

וכשגדלה קורין לזכר בכר ולנקבה בכרה כשראויה למשאו קורין

לזכר גמל ולנקבה נקה :

חאהל על הגנות תאמר לשלשה פנים תאמר גן

בגן יי בארץ מצרים מעין גנים וימ מזה בתמורת כלאשית י' סי' ד

גימל ככף וכנה אשר נטעה מינד' כמו בנינה וימ כמו מכון תלים פ

והכונה בו ארץ ישראל על דרך אמרו מכון לשבתך פעלת יי מקדש יי

כוננו ידיך : ותאמר פרדס פרדס רמונים שמר הפרדס הרצון זיר ד' כסעיה ב

בהם הגנות ואמרו שכן הוראת המלה כלשון ערב : ותאמר כמניה ג' סי' ד

שלחים ברכת השלח לגן המלך שלחוך פרדס רמונים הרצון יסעיה כז

בהם הגנות ופירשו מזה בשלחה תריבנה ואמרו בפרק המוכר

את הבית כגמר המוכר את העיר מי סברת מאי שלחין באגי לא מאי

שלחין גינוניתא דכתיב שלחוך פרדס רמונים :

חאהל על המגנים תאמר לארבעה פנים תאמר מגן

מגן גבורהו מאדם וש' שמאות מגנים וזה שחוש : כחוס כ' ד' כ' כ

אות הנימל

ותאמר צנח מאתים צנח רל מגינים ותי מאתן תריסין ותרנו כנה
 לא יקדמנה מגן תריסין וכמוהו ונשא הצנה הלך לפניו ערבי
 צנה ומגן וזולתן ותאמר שלטים חברו החצים מלאו השלטים סלטים
 כל שלטי חבבורים אמרו שערצון בהם חמונינים ובאמרו וארת
 הפגנות ואת השלטים ידמה שיתחלפו מתכונרת המגינים
 ותאמר סחרח צנה וסחרח אמתו פירשו בו מגן נקראת כן מפני סחיה
 שהיא עגולה סביב

כ"ג גפן

האהל על הגפנים תאמר לשלשה פנים תאמר
 גפן והנה גפן לפני להיות לגפן אדרת נס
 ותאמר שדמות ומשוררת עמרה פירשו בגפנים וכן בי שדמות
 שדמות חשבון אמלל ושדמות לא עשה אכל ותאמר שרק סיק
 נטעתיו שורק וישעוהו שרק ולשרק בני אתנו הלמו שרוקית
 אמרו שחרצון בהם הגפנים הנבחרים וכן תישעוהו שורק
 וקימתבון במצב גפן בחיר וכתב רב האי גאון אבן גיאת זל שהם
 הגפנים שהענבים שלהם לא ימצא בהם חרצן

כ"ד גורל

האהל על הגורל תאמר לשלשה פנים תאמר
 גורל ויפל הגורל על יונה ותאמר פור הפיל גורל
 פור הוא הגורל ותאמר חלש חולש על גוים פדשוהו לשון סור
 גורל ורל מפיל גורלו עליהם ובלשונם זל מטילין חלשים על חלש
 הקדשים כיום טוב אבל לא על חמנות ואמרו מאי משמע דהאי
 חלשים לישנא דפוריא הוא דכתיב חלש על גוים

כ"ה גרף

האהל על האגרוף תאמר לארבעה פנים תאמר
 אגרוף באבן או באגרוף ולחכות באגרוף רשע
 ובלשונם זל בריש גמרא דהישן מורח רבי יהודא כמלא אגרוף
 ותאמר חפנים ומלא חפניו ממלא חפנים הרצון בהם האגרופים חפנים
 ותאמר שעלים מי מדר בשעלו מים רל אגרופו וכן אס ישפק סעלים
 עפר שמרון לשעלים בשעלי שעורים ותאמר קמץ וקמץ משם קמץ
 מלא קמצו פירשו בו אגרופו

כ"ו גרש

האהל על הגרישה תאמר לארבעה פנים תאמר
 גרש הגני גרש מפניד ויגרש מפניד אויב גרש
 ותאמר טרד ודלף טרד מדיני אשה חרצון בו מגרש ומלת דלף טרד
 חסרת כף והראוי כדלף ורל כדלף שמגרש בני האדם כן מדיני
 אשה ותרגום וחרשעים כיום נגרש כימא דטרדי וכן תרגום
 הירושלמי גרש גרש אתכם מזה מטרד יטרד ובדניאל ורף
 טרדין

אות הגימל יח

טַרְדִין : ותאמר ירשׁ ואת כל אשר הזרישׁ יי אלדינו מפנינו יי מוכסים יא
אלתיך מזרישם מפניך ואם לא תזרישו את ישב הארץ הרצון דברים ט ב מדבר ל
בחס הגרישה : ותאמר שלח וישלחיו יי אלדים מגן ערן כמלכות ג
פירשו בו וגרשו וכן וישלחם ביד פשעם מחוץ למחנה איוב ט במדבר ד
תשלחום וזולתם :

גת

האהל המקום המיוחד לדרוך בו הענבים או הזתים
תאמר לשלש פנים תאמר גת כי מלאה גת יואל ד

בדרך גת : ותאמר יקב גרו ויקב מגרנד ומקבד אמרו יסעיה טני הסע ט
שהרצון בחס הגת וכן וחיטיו יקבים תירוש וזחר ותי וביא דברים יי יואל ב
משחא ובלשון רזל כפרק אחרון משהרות הנועל בירת הכר בפני
הבדין ופי הערוך גת שמבעטין בו הזתים שמו בית הכר הפועלים
העושים שמן בדין : ותאמר פורה פורה דרכתי לבי לחשף יסעיה טני חני ב
חמשים פרה הרצון בחס הגת ותי פורה מעצרתא ותרגום גת
דרך יי מעצרתא בדרך גת כחמר במעצרתא יקבים דרכו
ניצמאו מעצרתא עצרו ותירוש יקביך יפרצו ומעצרתך חמרא
נשפען גרו ויקב לא ירעם מארז וממעצרתא לא יתבון
ואמרו המפרשים שנקראת פורה מפני שדורכים ורוצצים הענבים
או הזתים בתוכה נגזר מן אתה פוררת בעוק ים :

גרנר

האהל על גרנר הזרע תאמר לשלש פנים תאמר
גרנר שנים שלש גרנרים בראש אמיר ובלשון יסעיה יו
רזל גרנת הכר : ותאמר פרודה עכשו פרודת תחת מגרפתיהם יואל א
פירשו בו גרנר הזרע נקראו בן מפני שהם נפרדות ונפרשות בארץ
נגזר מן יתפרדו כל פועלי און : ותאמר רפאים הרפאים יחוללו איוב ט
אמרו שהרצון בו גרנר הזרע שהם מתחת לארץ כמתים ויחי אחרית
ויחוללו נגזר מן בקהל רפאים יגוחו :

פסלמה אות הגימל

ה ב ג

אות הדלת

דאָה

חמלת אשר הונחה להורות על חדאה תאמר לשני פנים

ויקרא יא' דברים יד

תאמר דאָה ואת חדאָה: ותאמר דאָה וְהָרָאָה

וְאֵת הָאֵיִת ארזל למה נקרא שמח ראה שרואה ביותר:

דבֿק

האחל על הדבוק תאמר לאחד עשר פנים תאמר

דבֿק דבֿק לשון יונק דבֿקה גפשי אחרֿיך:

ותאמר חבר וְחִבְרָת את חמש היריעות לבר אַחֲבִירָה עֲלֵיכֶם

במלים הרצון בהם הדבוק: ותאמר לוח וְנִלְוָה הַגֵּר עֲלֵיהֶם

וְנִלְוֹנוּ אֵל ייִ הַגֵּלוּיִם עַל ייִ יְלוּהוּ אִישׁ אִלָּי הַרְצוֹן בְּהֵם חֲבוּר

ודבוק ומזת כמעט איש וליות סביב וכן תי מדבק סחור סחור:

ותאמר צמדֿים הַנְצַמְדִים לְבַעַל פְּעוּר וַיִּצְמַד יִשְׂרָאֵל הַרְצוֹן בְּהֵם

החבור הדבוק ובלשונם זל בפרק מי שמתו כגמרא רבי יהודה אומר

אצטמיד חצביה דרב נחמן ופי הערוך נתחבר השבר שששבר כלומר

עלתה לו ארובה ומרפא: ותאמר שפל ואולם אתם שפלי שקר

הרצון בו דכברי המתרגם מחברי שקר וכן שפלו עלי יקרו זדים

ותשפל על עוני: ותאמר ספח תחת חרול וספחו הרצון בו

יתחברו דברי המתרגם תחות היגית מתחבני וכמוהו ספחני נא אל

אחת הפחנות ונספחו על בית יעקב וזולתם: ותאמר צמדֿ

צמד עזרים על עצמם הרצון בו דבֿק ותרגומו אדק משכיחו על

גרמיהו ותרגום ולשוני מדבק מלקוחי אדיק למוריגי ובלשון

רזל שנים אדוקים בשופס ושנים אדוקים בתורף פי אדוקים דבוקים:

ותאמר עיה זקיר ערה מגז הרצון בו דכברי המתרגם ועל שורא

דבוק תריסין ובלשון רזל בפרק אילו שריפורת בגמר נשלח הכנד

נתלדלה הכנד ומעורה בטרפשיז מחו ופי הערוך מעורה דבוקה

ומזת פי רזל כמעט איש וליות סביב והוא אמרם בפרק הוציאו לו

בגמר מי שנטל מאי כמעט איש וליות אמר רבא בר רב שילא כאיש

המעורה

איכה ד' תלים סג
פמות כו' איוב יו
שעיה יד
ירמיה כ' ושעיה כו
ראשית כט' ומלכיס א
בעדכר כה' טס
איוב יג
תלים קט
איוב יד' סס ל
סמואל א ב
שעיה יד
איכה ד
שעיה ככ

אוֹת הַדְּבָרִים

הַמְעוֹרָה בְּלִיּוּחַ שְׁלוֹ בְּלוֹמַר כְּאִישׁ הַדְּבָק בְּאִשְׁתּוֹ פֶּה כְּנֹדֶה פֶּה :

וְתֹאמַר רֶפֶק מִתְרַפֶּקֶת עַל דֹּדָהּ פִּירְשׁוּ בּוֹ מִתְחַבֵּרֵת נִגְזַר מִלְשׁוֹן סִיר
 עֶרְבִי שְׁקוּרִין לַחֲבֵר רֶפֶק וְלַחֲבוּרָא רֶפְקָא : וְתֹאמַר תְּכַח וְחַס תִּכְנֹו דְכִרִים לְב
 לְרַגְלָהּ פִּירְשׁוּ בּוֹ לִפִּי מִקוֹמוֹ נִתְחַבְרוּ : וְתֹאמַר סִפָּף בְּחִרְתִּי תְלִים פֶּה
 הִסְתַּוְּפַף בְּיַת אֱלֹהֵי הָרְצוֹן כִּי הַדְּבוּק כְּדַבְרֵי הַמְתַּרְגֵּם בַּחֲרִירַת
 לְאִדְבָקָא וְאִפְשָׁר שֶׁתְּחִיחַ חֲמֵלַת מִמָּה שֶׁמְתַרְגֵּם וְכֵה תְּדַבְּקִין עִם
 נְעוּתוֹתֵי וְהִכָּא תִתּוֹסְפוֹן עִם עוֹלְמֵתֵי וְנִלוּחַ הִגְר עֲלֵיכֶם וְיִתּוֹסְפוּן
 כֹּא וְנִלוּ אֵל יי וְיִתּוֹסְפוּן :

דְּבָר

הָאֵחָל עַל הַדְּבוּר וְהֵאמִירָה תֹאמַר לְאֶחָד וְעֵשְׂרִים

פְּנִים תֹאמַר דְּבַר וְאֵין דְּבַר אֱלֹו דְּבַר דְּכִי
 כְּכַבֻּדֹת מְדַבֵּר כֶּךָ : וְתֹאמַר אִמְרֵי אֵין אִמְרֵי וְאֵין דְּכָרִים כֵּה
 אִמְרֵי : וְתֹאמַר מִלַּח אֵין מִלַּח בְּלִשְׁוֹנֵי מִי יִמְלַל גְּבוּרֹת יי
 תִּרְגוּם וְיִדְבַר וּמְלַל וּמִזַּח קוֹל חֲמֵלָה כְּכֹו מִלָּה וְהִיא נֹוסֶפֶת
 וְיֵא שֶׁרְשׁוֹ חֲמַל : וְתֹאמַר שִׁיחַ יִשְׂא בְּשִׁיחֵי מִשְׁכְּבֵי יִשְׁיחוּ כִי
 יִשְׁבִּי שַׁעַר כְּמַעֲשֵׂה יְדִידָא שְׁוֹחַח הָרְצוֹן בְּחַס הַדְּבוּר : וְתֹאמַר
 נָאִם וְיִנְאָמוּ נָאִם נָאִם יי הָרְצוֹן כְּחַס הַדְּבוּר וּמִזַּח אִמְרוּ
 מִסִּיר שְׁפָה לְנִאָמְנִים הָרְצוֹן כֹּו לְאוֹתָם שִׁישׁ לְחַס יְדִיעָה בַּחֲכֻמַּת
 הַדְּבוּר וְהַחֲלָצָה וּמִמְחִירִים לְדַבַּר צָחוּת : וְתֹאמַר נִיב נִיב שְׁפִתֵי
 רַל דְּבוּר שְׁפִתֵי כְּדַבְרֵי הַמְתַּרְגֵּם מִמְלַל סְפוּן וְכֵן מִזַּח יְנוּב חֲכֻמָּה
 וְתִירוֹשׁ יְגוּבֵב בְּתִלוֹת וּנְקִרָא הַדְּבוּר כֹּוה הַלְשׁוֹן מִצַּד הִיּוֹתוֹ פְּרִי
 הַלְשׁוֹן מִתְּרַגוּם פְּרִי בַל יַעֲשׂוּן נִיב לֹא יַעֲבֹד : וְתֹאמַר הִנֵּה
 וְהִנֵּה מִפּוֹ יֵצֵא וְהִגִּיתִי בְּכָל פְּעֻלָּהּ הָרְצוֹן כְּחַס הַדְּבוּר : וְתֹאמַר
 פִּתְגָם וְנִשְׁמַע פִּתְגָם הַמְּלַךְ תִּרְגוּם דְּבַר פִּתְגָם : וְתֹאמַר פִּי
 עַל פִּי יי יִחַנו הָרְצוֹן כֹּו דְבוּרוֹ נִגְזַר מִן פֶּה וְכִמּוּהוּ אֵיךְ אִפּוֹא פִּיק
 וְהִי אֵין אֲנוּן פִּתְגָמָךְ : וְתֹאמַר עֵדִים אֲזִינֵה עֵרִי הָרְצוֹן כֹּו
 אִמְרֵי וְכִמּוּהוּ וְעֵדֵיכֶם אֲתוּבִינֵן רַל דְּבָרֵיכֶם וְאִמְרוּ שְׁחֲמֵלֵה
 נְגוּרַת מִן עֵרִיו לְכֹלֹם אֲשֶׁר הָרְצוֹן כֹּו פִּי : וְתֹאמַר רוּחַ
 דְּבָרוֹחַ שְׁפִתֵי יִמֵּת רִשְׁעֵי פִירְשׁוּ בּוֹ כְּדַבַּר שְׁפִתֵי כִי הַדְּבַר יֵצֵא מִהַפֶּחַ
 כְּהַבֵּל וְרוּחַ וְכֵן תִּי וּבְמִימַר וְכֵן תִּרְגוּם וְרוּחוֹ כְּנִחַל שְׁוֹמֵף
 וּמִימִרְיָה כְּנַחַל מִגְּבַר וְלֵם מִזַּח לְרוּחֹתֵי לְשׁוֹעֵתֵי וְרַל אֵל תַּעֲלַם
 אֲוֹנֵךְ לְדַבְרֵי וְלוֹעֲקֵתִי וְכֵן פִּירְשׁוּ מִזַּח וְהִרְיחוּ בְּרִיתֵי יי : וְתֹאמַר
 לְהִגְ וְלִחַג הִרְבָּה יִגְעַת בְּשַׁר פִּירְשׁוּ בּוֹ דְבוּר הַרְבַּח וְתִרְגוּם
 שְׁפִתֵי קָמִי וְהִגְיוֹנִם שְׁפוּן קָמִין עֲלֵי וְלִחְגָּחוּן : וְתֹאמַר לְחַשׁ
 יַחַר עֲלֵי יִתְלַחֲשׁוּ כָל שְׂנְאֵי הָרְצוֹן כֹּו הַדְּבוּר הַחֲשָׂאֵי כְּדַבְרֵי הַמְתַּרְגֵּם
 כְּחֹרָא

כְּחֹרָא

אות הדלת

תלמי יט כחרא עלי ממללין בחשאי : ותאמר נבע . יום ליום יביע אמר . כבע
 מס עמי סס קיט אביעה חירות תפנה שפתי תהלח . הרצון בהם חרבור . ואמרו
 שנאמר חרבור כזה הלשון מצד היותו יוצא מחפה כמים מהמקור נגזר
 מן נחל נובע . וצמאון למבועי מים : ותאמר יפח . ויפח חמס . יפח
 הרצון בו מדבר כדברי המתרגם וממלל חטופא . וכמחור . יפח
 בזכים . ותרגם המתרגם ודמועי כדבותא . ותרגום יביע אמר .
 ודמועי מימרא : ותאמר יטף . אטף לך ליין ולשכר . והטף אל
 דרום . אל תפיו יפיו . פירשו לישון דבור ונגזר הלשון מן
 יטפו ההרים עסיס : ותאמר יזה . כן יזה גזים רבים . אמרו יזה
 שהרצון בו ידבר . ונשתמשו בזאת חמלה בלשון דבור וטפטוף כמו
 שנשתמשו במלר נטף . אמנם המתרגם אמר בו כן יבד עממין
 סגיאין : ותאמר רחש . רחש לבי דבר טוב . פירשו חמלה לשון
 דבור . ובלשון רזל שפתותיהן של צדיקים כיון שאומרים הלכה כפיהם
 שפתותיהם מרחשות עמחם בכר . ותרגום כי עבדו מתלחשים .
 ארום עבדוהי מרחשן : ותאמר דבב . דובב שפתי ישנים . פירשו
 חמלה לשון דבור וכן כל לשון דבח מזה הענין : ותאמר מבטא .
 מבטא שפתי . רל דבור שפתי . וכן מזה . לבטא בשפתיס . לכל
 אשר יבטא האדם . וכן מזה בתמורת הא נאלף . יש בושח במדקרות
 חרב : ותאמר ארשת . וארשת שפתי . פירשו בו מבטא שפתי :
 האהל כמו על ענין כף וכף תאמר לשני פנים . תאמר
דבר
 דבר . על דבר הצפרדעים . על דבר הכסף . כמו על
 ענין הצפרדעים . על ענין הכסף : ותאמר אודות . על אודות הכסף
 אשר הפרו . על אודות האשה הנשית . כמו על דבר כף וכף :
 האהל על המדבר תאמר לשני פנים . תאמר מדבר .
דבר
 מדבר מקום שומם כלתי נושב ונעבד . וכן נקרא גב מדבר למקום
 מרעה הבחמות כגם . על פני דרך את המדבר : ותאמר ערבח .
 ציה וערבח . פירשו בו כמו מדבר . וכן שמתי ערבח ביתו . ורבים
 כמוחם :
דבר
 האהל על הדוברות תאמר לשני פנים . תאמר
 דוברות . אשימם דברות פים . ואמרו שהם
 קורות גדולות קושרים אותם בראשיהם ומנחנים אותם בים . ומפני
 שמנחנים אותם נקראים דוברות מתרגום וינהג . ודבר : ותאמר
 רפסדות . ונבאם לך רפסדות על יס יפו . הרצון בו כמו דוברות
 ותרגום

כבע
 יפח
 יזה
 יטף
 יטפו
 יזה
 דבב
 מבטא
 חרב
 דבר
 אודות
 מדבר
 ערבח
 דוברות
 רפסדות

תלמי יט
 מס עמי סס קיט
 תלמי כז
 מסי
 נביה ב יתוקחל כח
 עינה ב
 יטעיה ככ
 תלמי מה
 סד
 נאדכר ל . ויקרא ה
 סס . מסי יב
 תלמי כח
 פנות ח . בראשית נוב
 בראשית כז
 נאדכר יב
 פנות יט . דברים ח
 סמולח ב טו
 פתויה כ . חיוב לט
 מלכיה ח ה
 ד"ה כ כ

אות הרלת

כ

ותרגמו ונתיכון לך תורגסין וכן תרגום אשימם דוכרות בים תורגסין בימא :

ידחה

חאהל על הדחה תאמר לארבעה פנים תאמר

דקא	דחה דחה דחיתני גדר הדחיה :	תאמר
דקב	דחף והמן נדחף יצורנו למדחפת הרצון בהם הדחיה :	תאמר
דקג	ותאמר הדף ויש נחיו לדחפה הרצון בו כדברי המתרגום	
דקה	למידחה וכן יתפתח מפצבך והות רשעים ידחף וזולתם :	
דקו	ותאמר סחף מטר סחף מדוע נסחף אבירך הרצון בהם הדחיה	
דקי	וההדיפה תרגום והות רשעים ידחף וקנינא דרשיעא נסחוף	
דקכ	והמן נדחף והמן אסתחף ברעתו ידחה רשע בבישותידי	
	אסתחוף רשיעא :	

יד

חאהל על הספוק תאמר לשש פנים תאמר די ודי

דקכ	חלב עזים וחמלאכה היתח דים ותאמר ספוק	סמות לו
דקד	במלאות ספקו יצור לו אם ישפק עפר שמרון תרגום ודי חלב עזים	איוב כ' מלכיש אכ
דקה	ללחמד וסופקא דחלב עזי למטלתך ותאמר מסת מקרת	דכריש ע
דקו	נדבת ירך תרגום די מחסורו כמסת חוסרניה ותאמר חון	
דקי	לא אמרו חון פירשו בו די ומספיק ותרגומו דלא אמרין מיסתא :	מסלי ל
דקכ	ותאמר רב ורב מחיות קלת אלדים רב עתה הרף ירך רב לכם	סמות ט' שמואל ב' כד
דקד	בני לוי הרצון בהם כמו די ותאמר מצא אם את כל דני הים	כמדבר י' סס יא
דקו	יאסף להם ומצא להם ואל ארץ גלעד ולכנון אביאם ולא ימצא להם	זכריה י
דקי	ולא מצאו להם כן הרצון בהם הספוק :	סופטוס כל

ידלג

חאהל על הדלוג תאמר לעשרה פנים תאמר דלג

דקו	אז דלג כאיל פסח מדלג על ההרים ותאמר	משיעיה לה סיר כ
דקי	רקדו ההרים רקדו כאילים ושעירים ירקדו שם וירקדו גם	תליס קיד יסעיה יב
דקכ	עגל הרצון בהם הדלוג ותאמר קפץ מקפץ על הדבעות	תליס ט' סיר כ
דקד	הרצון בו מדלג וממנו בכל יקפצון ותרגום על ראשי החרים	איוב כד
דקו	ירקדון על ראשי שוריא מקפצון ומרכבדי מרקדת ורתיבין	דכריש לב
דקי	מקפצן ותאמר זנק יזנק מן הפישן הרצון בו דלג ותאמר	יקרא יא
דקכ	נתר לנתר בהן על הארץ הרצון בו לדלג כתרגומו לקפצא בהן	איוב לו
דקד	וממנו ויתר מקומיו ותרגומו ויטפו מן אתריה ותרגום וילדיהם	
דקו	ירקדון ורוביהן טפוזן מרקד ומשתק מטפוז ומשבח ותאמר	סמות יב' מלכיש א' יס
דקי	פסח ופסח יעל הפתח פירשו בו מדלג וכן עוד כתי אתם	שמואל ב' כ
דקכ	פסחים ותאמר פוז מפוז ומכרכר פירשו בו מדלג וכן תי	
דקד	מרקד וכן במקומו ברה מרקד וימ מפוז מתחזק וכן ויפוז ורועי	

ידיו

אות הדלת

סאוקל כ ס דיו : ותאמר כרכר ודוד מכרכר ככל עז אמרו חמפרשים ככ
 סס שחרצון בו מדלג וכן מפוז ומכרכר והכפל לרוב הרקוד אמנם
 תלס סה ית מברכר משבח : ותאמר רצד לפה תרצדון תרים נבנונים ככ
 פירשו בו כמו תרקדון וימ לשון עיון ותודלת מלשון ערב האומרים
 לעיון הדבר אל רצד כלומר למח אתם מעיינים ומייחלים לכבוד אין
 נקיס ג הכבוד כא בהר והוא הר הזנית : ותאמר דהר וסוס דהר פירשו דהר
 סופטים ה בו כמו דולג וכן מדהרות דהרות אפיריו וימי כיריסת חסוס בכח
 הליכתו תקרא דהרה :

דלף

פסלי כו האהל על השיפה תאמר לארבעה פנים תאמר דלף דלף
 פיי ה דלף טורד ביום סרירי רל שיפה ובלשון רזל
 נותנין כלי תחת הדלף בשבת רל שיפה : ותאמר רסיסים קוצותי רסיסים
 רסיסי לילח רל שיפי בתרגומו כגבר דציצת נזרוחי מליין מטפי
 איוב לח מטרא דנחתין בליליא : ותאמר אנלים או מי הוליד אנלי של אנלים
 הרצון בו שיפי חטל כדח או מאן אוליד רסיסי טלא : ותאמר מר טר
 כמר מדלי פירשו בו כשיפה הנזולת מן הדלי בתרגומו כשיפה
 מדול :

דס

בראשית לו האהל על חדס תאמר לשני פנים תאמר דס אל דס
 ישעיה סנ תשפכו דס : ותאמר נצח וזן נצחם על בנדי כס
 פירשו בו דס נקרא כן מצד היותו חזוק האדם וחיו :

דנג

תלס סח האהל על השעוה תאמר לשני פנים תאמר דונג דונג
 כחמס דונג מפני אש רל שעוה כדברי המתרגם
 כשעיתא קדם נורא ובלשון רזל לא כזפת ולא בשעוה : ותאמר
 נכאת נכאת וצרי ולוט מפרש בבראשית רבה נכאת שעוה וכן ככאת
 תרגם הירושלמי שעוה :

דקר

נצדיה יב ירעיה כח האהל על הדקירה תאמר לשני פנים תאמר דקר דקר
 יסעיה יד ודביטו אלי את אשר דקרו ומדקרים בהצותיה :
 ותאמר טען מטעני דרב הרצון בו מדוקרי חרב תרגום טען
 ומדקרים בהצותיה ומטוענין בשוקהא ונשאר בו אנשיים
 מדוקרים גברין מטענין :

דרג

סאוקל לה האהל על המדרגות תאמר לשלשה פנים תאמר
 סמית כ מדרגה ונפלו המדרגות : ותאמר מעלות ולא מדרגה
 סאוקל ע סס תעלה במעלות רל מדרגות נקראו כן מפני שאדם עולה בהם מעלות
 בראשית כח וכן ועל במעלתיו וימר את סף השער ובמעלות שבע עליו בו ותי
 וסליק כדרגוהי וברגין שבעה : ותאמר סלם והנה סלם מצב סלם
 ארצה

כא אות הדלת

אַרְצָה פִּירְשׁוּ בּו כְּמוּ מִדְרַגָּה :

י" דרך

הֶאֱחָל עַל הַדְרָכִים תֹּאמֶר לְשִׁבְעָה פָּנִים תֹּאמֶר

דֶּרֶךְ דֶּרֶךְ הַמַּלְאָךְ נִלְכָּךְ : וְתֹאמֶר אֲרֹחַ לְרוּץ

כמדכר כ' תלים יש

אֲרֹחַ אֲשֶׁר אֲרָחֲתִיהֶם עֲקָשִׁים תְּרַגְּסֵם דֶּרֶךְ אֲרָחָא : וְתֹאמֶר

משלי ב

נִתְיָב יִפְלֵס נִתְיָב לְאָפוֹ בְּנִתְיָבוֹת לֹא יִדְעוּ אֲדָרְכִים מִנְעַר רִנְלָךְ

תלים ע"י ישעיה מכ

מִנִּתְיָבוֹתֶם הֲרָצוֹן בַּחֶם הַדְרָכִים : וְתֹאמֶר שְׁבִילִי עוֹלָם שְׁבִילִי עוֹלָם

משלי א' ידמיה יש

וְשְׁבִילֶיךָ בְּמִים רַבִּים תְּרַגְּסֵם בְּנִתְיָבוֹת לֹא יִדְעוּ אֲדָרְכִים בְּשִׁבְלֶךָ

תלים ע"י

לֹא אֵלֶיפוּ אֲדָרְכֵינוּן : וְתֹאמֶר מַסְלָח בְּמַסְלָח נַעֲלָה סֵלֹו סֵלֹו

כמדכר כ' ישעיה פכ

הַמַּסְלָח וְהִיתָה מַסְלָח תְּרַגְּסֵם חֲטוּמֵי אֲרֹחַ אֲנֹשׁ לִכְזָב

ישעיה יא

מִמַּסְלָחָא : וְתֹאמֶר מַעְגַּל מַעְגַּל צִדִּיק תִּפְלֵס כָּל מַעְגַּל טוֹב

ישעיה כ"י משלי פ

הֲרָצוֹן בַּחֶם הַדְרָכִים כִּדְבָרֵי הַמִּתְרַגֵּם אֲרֹחַת צִדִּיקֵיָא שְׁבִילֵי שְׁפִיר

תלים קע"ב כמדכר כב

וּכְמוֹחֶם פְּרִשׁוּרְשֵׁת לֵיד מַעְגַּל : וְתֹאמֶר מִשְׁעוֹל בְּמִשְׁעוֹל הַכְּרָמִים

הֲרָצוֹן בּו כִּדְבָרֵי הַמִּתְרַגֵּם כְּשִׁבִיל כְּרָמֵיָא :

י" דרום

הֶאֱחָל עַל פֶּאת דְרוֹם תֹּאמֶר לְשִׁלְשָׁה פָּנִים תֹּאמֶר

דְרוֹם יָם וְדְרוֹם יִרְשָׁה : וְתֹאמֶר יָמִין צִפּוֹן

דכ"ט ל"ג תלים פט

וְיָמִין אֶתָּח פְּרֹאֲתֶם פִּירְשׁוּ בּו דְרוֹם וְאִמְרוּ שְׁנִקְרָא כֵן מַפְנֵי שְׁהוּא

י"ז

לִימִין הָאֲדָם בַּעַת שְׁפָנוּ לְמוֹרַח וּבִתּוֹסַפַת תִּזְוֹ אֱלוֹהִים מִתִּימָן יָבֵא :

יחזקאל ב

וְתֹאמֶר נִגְבֵי וְצִפּוֹנָה וְנִגְבָּה אִמְרוּ שְׁהִדְרוֹם נִקְרָא כֵן מִצַּד הַיּוֹרֵד

פכ

כַּפֶּאת דְרוֹם חוֹרֵב הַרְבַּח נִגְזַר מִלְשׁוֹן אֲרָמִי חֲרַבּוּ פְנֵי הָאֲדָמָה

נִגְבוּ אִפִּי אֲרַעָא :

י" דשן

הֶאֱחָל עַל הַדְשֵׁן תֹּאמֶר לְשִׁלְשָׁה פָּנִים תֹּאמֶר דֶּשֶׁן

אֶל שִׁפְךָ הַדְשֵׁן : וְתֹאמֶר אֶפֶר וְאֲנִכִי עֶפֶר וְאֶפֶר

ויקרא ד' בראשית יט

וְתֹאמֶר עֶפֶר מִעֶפֶר שְׂרַפַת הַחֲטָאת רֵל הַדְשֵׁן :

כמדכר יט

הֶאֱחָל עַל הַדְרָבִן תֹּאמֶר לְשִׁלְשָׁה פָּנִים תֹּאמֶר

דְרָבִן וְלִהְצִיב הַדְרָבִן דְּבָרֵי חֲכָמִים בְּדָרְבוֹנוֹת

סמואל א' י"ג קהלת יב

וְאִמְרוּ שְׁהוּא מַחַט תַּקּוּעַ בְּרֹאשׁ מִקַּל שְׂדוּקֵיָן בּו הַבְּחִמּוֹר :

וְתֹאמֶר מִתְּגַּל מִתְּגַּל לְחִמּוֹר פִּירְשׁוּ בּו כְּמוּ דְרָבִן : וְתֹאמֶר מִלְמַד

משלי כ

בְּמִלְמַד חֲבָקָר פִּירְשׁוּ בּו הַדְרָבִן נִקְרָא כֵן מַפְנֵי שְׁמִלְמַד וּמוֹרַח בּו

סופטים ד

חֲבָקָר לְחִרוֹשׁ :

כסלמה אות הדלת

א א א

יחזקאל

יחזקאל

אם יתן איש את כל חוץ ביתו כל חוץ
 ויתן עשרתי מצאתי או לי פירשו בו
 ומזה לפי המתרגם מחיתאונן
 מה ממון ישכח אינש דיחייב כל יומי חייו
 ומי אהב בהמון פירשו בו כמו חוץ
 וכן מעש לצדיק מהמון רשעים רבים
 כל החמון הזה אשר חכיננו ותאמר חות
 יעו בהתו פירשו בו ממנו
 בתרגומועשין בממוניה וכמוחו והות רשעים יחדף
 ותרגומו קנינא דרשיעי נסחוף ותרגום חוץ עשיר קרית עוז קנינא
 דעתירא ותאמר בצע שגאי בצע רל ממון בדברי המתרגם
 וממונא וכן ואל אל בצע חוי בצע בצע וכן מתרגמן לא לות
 ממנונא אנסי ממון ותאמר חיל וחילם לאדון כל הארץ רל
 ממונם בדברי המתרגם וממון יקריחון קדם רבון כל ארעא וכן ואת
 כל חילם ואת כל טעם חילך ואצרותיך לבו אתן וזולתם
 ותאמר נכסים בנכסים רבים שובו אל אחליכם תרגום ושאר צמים
 חילם ויבזוזן ליסטים נכסיהון והחרמתי ליי בצעם ותגמרון
 קדם נכסיהון כל החמון חודי אשר חכיננו כל נכסין סגיאין
 דאתקנית ובארמית הן לענש נכסין ותאמר רכוש ואת כל
 חרכוש והרכש קח לך אמרו המפרשים כי מלת רכוש ומלת נכסים
 כוללות כל ממון וקנין האדם החוב והכסף ומקנה חבהמדיה וכל
 חמטשליים ותאמר מאד ובכל מאדך הרצון בו ממונך
 בתרגומו בכל נכסף ותאמר שוע היערה שיעך לא בצר פירשו
 בו מסונף ואמרו שהלשון נגזרמן ולא נבר שוע ותאמר כבודת
 ואת הכבודת לפניכם מקנה קנין עבודת

חון

תאמר חון אם יתן איש את כל חוץ ביתו כל חוץ
 ותאמר און אף עשרתי מצאתי או לי פירשו בו
 ונדיו תשכנה אוננו ומזה לפי המתרגם מחיתאונן
 מה ממון ישכח אינש דיחייב כל יומי חייו ותאמר
 חמון ומי אהב בהמון פירשו בו כמו חוץ
 וכן מעש לצדיק מהמון רשעים רבים
 כל החמון הזה אשר חכיננו ותאמר חות
 יעו בהתו פירשו בו ממנו
 בתרגומועשין בממוניה וכמוחו והות רשעים יחדף
 ותרגומו קנינא דרשיעי נסחוף ותרגום חוץ עשיר קרית עוז קנינא
 דעתירא ותאמר בצע שגאי בצע רל ממון בדברי המתרגם
 וממונא וכן ואל אל בצע חוי בצע בצע וכן מתרגמן לא לות
 ממנונא אנסי ממון ותאמר חיל וחילם לאדון כל הארץ רל
 ממונם בדברי המתרגם וממון יקריחון קדם רבון כל ארעא וכן ואת
 כל חילם ואת כל טעם חילך ואצרותיך לבו אתן וזולתם
 ותאמר נכסים בנכסים רבים שובו אל אחליכם תרגום ושאר צמים
 חילם ויבזוזן ליסטים נכסיהון והחרמתי ליי בצעם ותגמרון
 קדם נכסיהון כל החמון חודי אשר חכיננו כל נכסין סגיאין
 דאתקנית ובארמית הן לענש נכסין ותאמר רכוש ואת כל
 חרכוש והרכש קח לך אמרו המפרשים כי מלת רכוש ומלת נכסים
 כוללות כל ממון וקנין האדם החוב והכסף ומקנה חבהמדיה וכל
 חמטשליים ותאמר מאד ובכל מאדך הרצון בו ממונך
 בתרגומו בכל נכסף ותאמר שוע היערה שיעך לא בצר פירשו
 בו מסונף ואמרו שהלשון נגזרמן ולא נבר שוע ותאמר כבודת
 ואת הכבודת לפניכם מקנה קנין עבודת

אם יתן איש את כל חוץ ביתו כל חוץ
 פיר ק י משלי כד
 ויתן עשרתי מצאתי או לי פירשו בו
 ומזה לפי המתרגם מחיתאונן
 מה ממון ישכח אינש דיחייב כל יומי חייו
 ומי אהב בהמון פירשו בו כמו חוץ
 וכן מעש לצדיק מהמון רשעים רבים
 כל החמון הזה אשר חכיננו ותאמר חות
 יעו בהתו פירשו בו ממנו
 בתרגומועשין בממוניה וכמוחו והות רשעים יחדף
 ותרגומו קנינא דרשיעי נסחוף ותרגום חוץ עשיר קרית עוז קנינא
 דעתירא ותאמר בצע שגאי בצע רל ממון בדברי המתרגם
 וממונא וכן ואל אל בצע חוי בצע בצע וכן מתרגמן לא לות
 ממנונא אנסי ממון ותאמר חיל וחילם לאדון כל הארץ רל
 ממונם בדברי המתרגם וממון יקריחון קדם רבון כל ארעא וכן ואת
 כל חילם ואת כל טעם חילך ואצרותיך לבו אתן וזולתם
 ותאמר נכסים בנכסים רבים שובו אל אחליכם תרגום ושאר צמים
 חילם ויבזוזן ליסטים נכסיהון והחרמתי ליי בצעם ותגמרון
 קדם נכסיהון כל החמון חודי אשר חכיננו כל נכסין סגיאין
 דאתקנית ובארמית הן לענש נכסין ותאמר רכוש ואת כל
 חרכוש והרכש קח לך אמרו המפרשים כי מלת רכוש ומלת נכסים
 כוללות כל ממון וקנין האדם החוב והכסף ומקנה חבהמדיה וכל
 חמטשליים ותאמר מאד ובכל מאדך הרצון בו ממונך
 בתרגומו בכל נכסף ותאמר שוע היערה שיעך לא בצר פירשו
 בו מסונף ואמרו שהלשון נגזרמן ולא נבר שוע ותאמר כבודת
 ואת הכבודת לפניכם מקנה קנין עבודת

כב אות ההא

יהי כהיה

האהל על החויה תאמר לשני פנים תאמר היה

כראשית יי שמש כן כמעיה ו כראשית כס

הוא היה גבר ציד אני אהיה לו לאב ותאמר פירשו בו כמו היה וכן הוה גביר

תחל ואתה הוה להם למלך

לאהיה

יהלך

האהל על החליכה תאמר לשלש פנים תאמר הלה הלה בדרך למרוק כתב רבי מנחם בן

מסלי

שלמוח עה כי מלת חליכה תאמר על הרוב להעתק האדם או מבעל חי ממקום למקום וילכו שניהם יחדו וילך אכרם הלוך ונסוע

כראש כראשית יי סס

ופעמים תאמר להתנועות הגוף והעתקו ממקום למקום אעפי שאינו בעל חי והפס חיו הלוך וחסור ופעם להתפשטות ענין קולה

כראשית י יקעה עו

בנחש ילך מפיו לפידים יחלכו ופעם תאמר לחסתלקות השגחרת יי אלה אשובה אל מקומי ופעם תאמר לחמשבת האדם לאינו מרה הלה עקשות פה ופעם תאמר על חנעת שכל האדם להתעורר

איוב טא

לאיזה דבר ולהודרו בו לכו נרננה ליי לכו חזו מפעלות אלהים

הושעה

וכן מזה לך אל גמלה עצל בלומר חזרו רזו חנע שכלך להתבונן בענין הנמלה ולראות דרכיה עד שתקנה לעצמך וריות וחריצות ממה שתראה בענייניה ותאמר אזל חלחל אזל מכלינו אזלו מים

תלים כה תלים טו

מני ים ואזל לו אזל תחלל תרגום וילך ואזל ותאמר שקק בעיר ישקו כמשק גכים שקק בו פירשום לשון חליכה נגזר מן שוק וכן מזה ישתקשקו ברחבות

מסלי

האהל על כינוי הנסתרים תאמר לשני פנים תאמר חם חם יצאו את העיר ותחי להם הלבנה לאבן ותאמר מו וזרח משעיר למו כמו לחם

סומאל א ע איוב יד

האהל הוראת ההראות תאמר לשני פנים תאמר חנה וחנה אנכי עסף חננו אתנו לך ואמרו

מסלי כ

שמוח נגזר ותחינו לעלות חרה בלומר אמרתם חננו וימ ותחינו ותאבו נלקח ממלת חין בלומר אמרתם חין ודונש בן לברש פירשו לפי ענינו כמו ותאיצו ותאמר הא חא להם זרע כמו חנה וכן אני הא דרך בראש נתי ותרנוס חנה הא

יאל כ ישעה לב כחוס כ

האהל חוראת קירוב חמקום תאמר לששה פנים תאמר הנח לא אתם שלחתם אותי הנח וחזרתם את אבי הנח ותאמר פח ואתה פח עמוד עפדי עד פח תבא הרצון בהם כמו חנה ותאמר חלום מי הביאך חלום כמו חנה וכן אל תקרב חלום ותאמר כח גלכה עד כח פירשו

כראשית כה יקעה א

האהל חוראת קירוב חמקום תאמר לששה פנים תאמר הנח לא אתם שלחתם אותי הנח וחזרתם את אבי הנח ותאמר פח ואתה פח עמוד עפדי עד פח תבא הרצון בהם כמו חנה ותאמר חלום מי הביאך חלום כמו חנה וכן אל תקרב חלום ותאמר כח גלכה עד כח פירשו

כראשית כה יקעה א

האהל חוראת קירוב חמקום תאמר לששה פנים תאמר הנח לא אתם שלחתם אותי הנח וחזרתם את אבי הנח ותאמר פח ואתה פח עמוד עפדי עד פח תבא הרצון בהם כמו חנה ותאמר חלום מי הביאך חלום כמו חנה וכן אל תקרב חלום ותאמר כח גלכה עד כח פירשו

כראשית כה יקעה א

האהל חוראת קירוב חמקום תאמר לששה פנים תאמר הנח לא אתם שלחתם אותי הנח וחזרתם את אבי הנח ותאמר פח ואתה פח עמוד עפדי עד פח תבא הרצון בהם כמו חנה ותאמר חלום מי הביאך חלום כמו חנה וכן אל תקרב חלום ותאמר כח גלכה עד כח פירשו

כראשית כה יקעה א

האהל חוראת קירוב חמקום תאמר לששה פנים תאמר הנח לא אתם שלחתם אותי הנח וחזרתם את אבי הנח ותאמר פח ואתה פח עמוד עפדי עד פח תבא הרצון בהם כמו חנה ותאמר חלום מי הביאך חלום כמו חנה וכן אל תקרב חלום ותאמר כח גלכה עד כח פירשו

כראשית כה יקעה א

האהל חוראת קירוב חמקום תאמר לששה פנים תאמר הנח לא אתם שלחתם אותי הנח וחזרתם את אבי הנח ותאמר פח ואתה פח עמוד עפדי עד פח תבא הרצון בהם כמו חנה ותאמר חלום מי הביאך חלום כמו חנה וכן אל תקרב חלום ותאמר כח גלכה עד כח פירשו

כראשית כה יקעה א

האהל חוראת קירוב חמקום תאמר לששה פנים תאמר הנח לא אתם שלחתם אותי הנח וחזרתם את אבי הנח ותאמר פח ואתה פח עמוד עפדי עד פח תבא הרצון בהם כמו חנה ותאמר חלום מי הביאך חלום כמו חנה וכן אל תקרב חלום ותאמר כח גלכה עד כח פירשו

כראשית כה יקעה א

האהל חוראת קירוב חמקום תאמר לששה פנים תאמר הנח לא אתם שלחתם אותי הנח וחזרתם את אבי הנח ותאמר פח ואתה פח עמוד עפדי עד פח תבא הרצון בהם כמו חנה ותאמר חלום מי הביאך חלום כמו חנה וכן אל תקרב חלום ותאמר כח גלכה עד כח פירשו

כראשית כה יקעה א

האהל חוראת קירוב חמקום תאמר לששה פנים תאמר הנח לא אתם שלחתם אותי הנח וחזרתם את אבי הנח ותאמר פח ואתה פח עמוד עפדי עד פח תבא הרצון בהם כמו חנה ותאמר חלום מי הביאך חלום כמו חנה וכן אל תקרב חלום ותאמר כח גלכה עד כח פירשו

כראשית כה יקעה א

האהל חוראת קירוב חמקום תאמר לששה פנים תאמר הנח לא אתם שלחתם אותי הנח וחזרתם את אבי הנח ותאמר פח ואתה פח עמוד עפדי עד פח תבא הרצון בהם כמו חנה ותאמר חלום מי הביאך חלום כמו חנה וכן אל תקרב חלום ותאמר כח גלכה עד כח פירשו

כראשית כה יקעה א

האהל חוראת קירוב חמקום תאמר לששה פנים תאמר הנח לא אתם שלחתם אותי הנח וחזרתם את אבי הנח ותאמר פח ואתה פח עמוד עפדי עד פח תבא הרצון בהם כמו חנה ותאמר חלום מי הביאך חלום כמו חנה וכן אל תקרב חלום ותאמר כח גלכה עד כח פירשו

כראשית כה יקעה א

האהל חוראת קירוב חמקום תאמר לששה פנים תאמר הנח לא אתם שלחתם אותי הנח וחזרתם את אבי הנח ותאמר פח ואתה פח עמוד עפדי עד פח תבא הרצון בהם כמו חנה ותאמר חלום מי הביאך חלום כמו חנה וכן אל תקרב חלום ותאמר כח גלכה עד כח פירשו

כראשית כה יקעה א

האהל חוראת קירוב חמקום תאמר לששה פנים תאמר הנח לא אתם שלחתם אותי הנח וחזרתם את אבי הנח ותאמר פח ואתה פח עמוד עפדי עד פח תבא הרצון בהם כמו חנה ותאמר חלום מי הביאך חלום כמו חנה וכן אל תקרב חלום ותאמר כח גלכה עד כח פירשו

כראשית כה יקעה א

האהל חוראת קירוב חמקום תאמר לששה פנים תאמר הנח לא אתם שלחתם אותי הנח וחזרתם את אבי הנח ותאמר פח ואתה פח עמוד עפדי עד פח תבא הרצון בהם כמו חנה ותאמר חלום מי הביאך חלום כמו חנה וכן אל תקרב חלום ותאמר כח גלכה עד כח פירשו

כראשית כה יקעה א

האהל חוראת קירוב חמקום תאמר לששה פנים תאמר הנח לא אתם שלחתם אותי הנח וחזרתם את אבי הנח ותאמר פח ואתה פח עמוד עפדי עד פח תבא הרצון בהם כמו חנה ותאמר חלום מי הביאך חלום כמו חנה וכן אל תקרב חלום ותאמר כח גלכה עד כח פירשו

אות ההא

ככאחי לאי כמדבר יא
כמדבר ככי סמות יז
עלכס א כ

בו כמו הנה: וכן שים כה: כדקדק יום כה וכדקדק יום כה: ותאמר
זה: שבו נא בזה: מנה אחר ומנה אחר: הרצון בהם כמו הנה: זה
ותאמר אנה: ולא תצא משם אנה ואנה: פירשו בו כמו הנה: אנה
והנה: כתרגומו ולא תפוק מתמן לכא ולכא:

ההר

סמות יט תלים ל
תלכס א טו יהושע ה
פמול א טז
דכריס ג
שעיה מ
תלים לא

האחל על ההרים תאמר לארבעה פנים: תאמר
הר: והר סיני עשן כלו: העמדתה להררי עז: הר
ותאמר גבע: גבע בנימן: גבעת הערלות: גבעת שאול: אמרו כי גבע
הרצון בהם כמין חרים אבל אינה הגבעה גבוהה כמו ההר:
ותאמר פסגה: עלה ראש הפסגה: הרצון בו כמו גבעה: ותאמר פסיה
רכסים: והרכסים לבקעה: פירשו בו ההרים הגבוהים: נגזר מן: רכסים
מרכסי איש: שרל מגאות בני האדם וגבהותם והמתרגם אמר בו
ובית גדודין: ובלשון רזל בסוף גמר דפר' כל גנות דריש טרימר גידוד
ה' ומחיצה חמצטרפין: ופירש הערוף כגון גבשושיות: שבקרקע
גבוהה ה' שפחים והוסיף בנין ה' שפחים: ופ' גבשושיות כמין תל והר
קטן ממאמרם זל בפרק כלל גדול אמרו בשבת בגמ' אנורת מלאכות
אמר רב ששת חיתה לו גבשושית ובטלה כבית חייב משום בוגרה:
בשדה חייב משום חורש:

ההרג

אפתי ט פמול א ככ
עובדיה א תלים קלט
איוב ע תלים טכ
כמדכר לה
יעמיה ט
יחוקאל ככ סס לכ
סס כח

האחל על ההריגה תאמר לארבעה פנים: תאמר הרג:
מפת חרב וחרג ואבדן: כי הרג שאול את כהני יי:
ותאמר קטל: מחר עשו מקטל: אם תקטל אלוה רשע: הן קטלני קטל
לו אחל: הרצון בהם ההרג: ותאמר רצח: ברצח בעצמותי: רכח
ורצח גואל הדם: הרצון בהם ההריגה: ותאמר חולל: ואבכה חלל
יומם וילירי את חללי בת עמי: הרצון בו כדברי המתרגם קטילי
בנישתא דעמי: וכן: ואתה אדם ולא אל ביד מחלף: מחללי חרב:
ממותי חלל בלב ימים:

ההרה

רות ד סופטים יג
כמדכר ה יחקה יכ
איוב כח

האחל על ההריון תאמר לשלש פנים: תאמר הריון:
ויתן יי לה הריון: וחרית וילדת בן: ותאמר זרע:
ונקתה וזרעה זרע: פירשוהו לשון הריון: וכן: אשה כי תזרע:
ותאמר עבר: שורו עבר ולא יגעל: ובלשונם זל פרה עבר
מעוברת רל הרה:

כשלמה אות ההא

אויס אַ ווײַ האהל על האונקליות תאמר לשני פנים תאמר וויס
 ווײַ העפדים פירשו בו אונקליות כמיז וויס נתונים סמות כז
 בעמודים להפשיט שם הקרבנות ותאמר שפתים והשפתים יחוקל ע
 טפח אחד פירשו בו גכ אונקליות תולים בס הקרבנות להפשיטם
 ותי וענקלין נפקין פשח חד קביעין בעמודי בית מטבוחא :

כסלמק אות הוו

זכס א זכח האהל על הזביחה תאמר לשני פנים תאמר זבח
 וזיזבח יעקב זבח בחר אשר תזבח בערב כריאשית לא דכריס וי
 ותבח טבח והכו יובל לטבות הרצון כהם כריאשית נג ירמיהא
 הזביחה :
 האהל על המזבח תאמר לשלש פנים תאמר
 מזבח וזח אשר תעשה על המזבח ואם מזבח סמות כט סמות כ
 אבנים זכח זכח

אות הזיו

מלכס חג אבנים תעשה לי : ותאמר במח וילך הפלך גבענה לזבח שם פי כנס
 היא הבמה הנדולה רל המזבח הגדול ואמרו שהוא מזבח הנחשת
 שעשה משה וכן בדברי חיים ועל שלמה שם על מזבח הנחשת
 לפני יי אשר לאחל מועד ועל עליו עולות אלף : ותאמר אריאל אריאל
 ומחאריאל ולמעלה הקרנות ארבע פירשו בו מזבח וידמה כי
 לכך נקרא המזבח אריאל לענין שארזל כי האש הקדושה שירדה מן
 השמים חיתה רובצת בו כארי והיא מלה מורכבת מארי ומאל
 וכבר נהפכה האלף בהא ונגרעה היוז כנוז ותחראל ארבע
 אמות :

יזהב האהל על הזהב תאמר לשבעה פנים תאמר זהב יזהב
 זהב וכסף ומוזה אמרו בתמורת זין בצדי שער
 זהב כמו זהוב וכן וכלי נחשת מצהב כמו מזהב ועתיק
 הערב אשר שם הזהב אצהב ותאמר בצר ושית על עפר כצר
 פירשו בו הזהב וכן ותיה שדי בצריך ותאמר חרוץ יחיון
 וחרוץ בטיט חוצות רל זהב כדברי המתרגם ודחבא כסיין שוקין
 וכן בירקב חרוץ ירפד חרוץ עלי טיש ותאמר פז אוקיר פז
 אנוש מפז המסלאים בפז חרצון בהם הזהב כדברי המתרגם
 אחביב דחלי מדחבא לרחב שב וכן תשית לראשו עשרת פז
 ומפז רב ומוזה פירשו ויפזו זרעי ידיו ותאמר בתם נצבב
 שגל לימינך בכתם אופיר אמרו שחרצון בו הזהב ותרנומו
 באובריון דמן אופיר ותרנום ומפז רב ומן אובריון סגיא
 ותאמר סגור לא יתן סגור תחתיה פירשו בו הזהב הטוב והנקי סגור
 ותרנומו דחב סכין חילופיה ותאמר דחב שכתה מדחבה דחב
 פירשוהו מתרגום זהב דחבא ורל שבתה חעיר שחיתה גוברת
 הזהב :

יזה האהל על הודעת דבר הנמצא תאמר לשלשה פנים
 תאמר זה זה ונחמנו ותאמר זו עם זו יצרת יזה
 לי ותאמר לו הוער חלו ובתוספת הא האיש חלוז : ו
 ותאמר גה גח גכול כמו זה כדברי המתרגם דין תחומית : לו
 האהל על הזוחמא תאמר לשני פנים תאמר זוחמא זיה
 וזחמתו חיתו לחס רל תחשוב נפשו חמאכל לזוחמא זיה
 ובלשונם זל להעביר את הזוחמא בידיים מוזהמות ותאמר
 חלאת סיר אשר חלאתה בה חרצון בו כדברי המתרגם דוחומיתא
 גיח :

אות היוז

כד

ענין
פנים

האהל על המזוזות תאמר לשלש פנים תאמר מזוזה
וכתבתם על מזוזות ביתך ובשעריך ותאמר ספנים
הך הכפתור וירעשו הפנים הרצון בו המזוזות תרגום על מזוזת
היכל בסטר סיפא ותאמר איל ואל איל תמרים ואילו
שתיים אמות אמרו שחרצון בהם המזוזות

דכריס ו
עמים ס
יחוקאל ע סס

ענין
יוז

האהל על המזוזת תאמר לחמשה פנים תאמר מזוז
ומזוז לאביו לדרך ומזה פירשו רחב הזונה רל
מוכרת מזוז ומזה הענין כתב רבי יעקב בן אלעזר סוסים מ'נים
דימ' מזכלי זין והוא כמו מזוינים אמנם ית סוסין אנרייסין ופי
הערוך סוסים שאינן בני תרבות מלשונם זל כלב אנריאון וארי נומירון
פי אנריאון בלעז סלבטקו נומירון פי בהמח ביער שאין לה אדון

כראשית מה יהושע ו
ירמיה ה

ותאמר ציד ביום מברס ציד צדה שלח להם לשבע ונס צידה לא
עשו להם הרצון בהם המזוז ותאמר שאר שארה כסותה

כחיה יג תלים עח
סמותיב סמותיב
מכלי לה
תלים קל מלאכר

פירשו בו מזונה כתרגומו זיונה ותאמר טרף ותתן טרף לביתה
טרף נתן ליראיו ויהי טרף בביתי הרצון בהם המזוז כדברי
המתרגם ויהבו מזונה מזונה יחב לדחליו ויהי פרגוס לרמשמשי
בבית מקדשי ותאמר חית וחית כפירים תמלא רל מזונם

חיוב לה

כדברי המתרגם ופרנסת דאריא

ענין
עז

האהל על הזמן תאמר לאחד עשר פנים תאמר זמן
לכל זמן ובזמנם בכל שנה ושנה ותאמר עת לא
עת האסף המקנה וקרוב לבוא עתה ונתתי גשמיכם בעתם

קהלת ג אסתר טז
כראשית כט משעיה
ויקרא כו דכריס ט

ותאמר מועד במועד שנת השמטה והיו לאתת ולמועדים הרצון
בהם כמו זמן ותרגום חירושלמי במועד שנת השמטה באשון
וכן תרגום לא עת האסף המקנה לא אשון למיכנס בעירא וחעתיק
הערב והיו לאותות ולמועדים ויכונו לאיש ולאזמנא ולאים וסנין

סמותיב

ותאמר עונתה שארה כסותה ועונתה פירשו המלד לשון זמן
הרצון בו עת הקבוע לתשמיש ובלשון רזל עונה של תלמידי חכמים
מערב שבת לערב שבת עוד בלשונם זל המקדיש פירותיו עד שלא
הגיעו לעונת המעשרות פי לעת הזמן המעשרות ומזה פירשו

דכריס יג מיכה ט

מעונן ומנחש ומעוננים לא יהיו לך ואמרו רזל מעונן זה האוחז
את העינים רבי עקיבא אומר זה המחשב העתים והשעות ואומר
חיום יפה לצאת חיום יפה לקח ותאמר תור ובהגיע תר בערה
פירשו בו זמן כדברי המתרגם וכד משא זימנא דרביתא ורביתא

אסתר כ

ותאמר חלר וחלדי באין נגדך פירשו בו זמני ומזזה אמרו
בהפוך

תלים ט

אות הזיון כה

מ"י מ"י ומפני יהודה יצאו חרצון בו כדברי המתרגם ומורעית יהודיה ישיעיה עמ נפקו :

י זרק האהל על המזקות תאמר לארבעה פנים תאמר מזרק מזרק כסף ויעזו ומזרקתיו : ותאמר מזרק מזרק אגנות וישם באגנות חרצון בו כדברי המתרגם ושוני במזקיא : סמות כל ותאמר ספל בספל אדירים תרגום ירושלמי וישם באגנות : מנסטיס ה בספלים : ותאמר נפורות כפורי זחב חרצון בהם המזקות עזרא א לרעת רזל והוא אמרם ודם הסבין במאי מקנח בשפת מזרק כדכתוב כפורי זחב פי נקראו כן המזקות מפני שמקנח בהם הסבין מן הדם מלשון מכפר ליה בכלית אדרסא פי מקנח והמפרשים פירשו כפורי זחב כמו כפות ורבינו סעדיה פי כפורי רדודי טסין של זחב :

כשלמה אות הזיון

י חבת האהל על מ חבת תאמר לשני פנים תאמר מחבת ומסרת ומסרת ואם מנחה על המחבת : ותאמר משרת ותקח את המשרת תרגום מחבת משריתא :

י חגר האהל על החגירה תאמר לארבעה פנים תאמר חגר וחגרת אותם אכנט חגור חרף על ירך חגר חגר אור ותאמר אור ואתה תאזור מתניך נאזר בגבורה :

ותאמר אפר ואפדת לו בחשב האפד פירשו בו וחגרת וכן חגר חגר חגר ותאמר שנס וישנם מתניו חרצון בו ויחגור ותי וריו חרצית ותרגום וחגרת אותם אכנט וריו יתחון חמינין :

י חדר האהל על החודוד וההשחוח תאמר לשמנח פנים תאמר חדר למען טבח טבח החדודי חרב יחוקל כל סס

אות החית

חרב הוחדה וגם מרוטה וישם פי בחרב חדה ובלשון רזל נפל
 תורא חרדו סכינא ומוח ברזל בברזל יחד ותאמר לטיש לטש
 חרב וילטוש הרצון בו יחד ותרגומו סיפא שחיו ובלשון רזל
 השחיו את חסכין בכלי מתכות וכמהו בתער מלטש ללטוש
 איש את מחרשתו לטיש כל חדש נהשת וברזל ותרגום ברזל
 בברזל יחד ברזלא בברזלא לטיש ותאמר שני ובליותי סני
 אשתונן שגנו לשונם כמו נחש אם שנותי ברק חרבי פירשום
 לשון חרוד וכן אשר חציו שנונים ותי דגירוהי מחרפין ותרגו
 כחרב חדה חרבא חריפא כתער מלטש חיך אומל חריף
 ותאמר חרבו חרבו חרצין הרצון בו כדברי המתרגם שנינו הכר
 גרריא וכמוהו לחיץ ברור חריף ושנון ותאמר קלל והוא קלל
 לא פנים קלקל פירשוהו לשון חרוד ורל שלא לטשו פני הכרזל
 ומענין זה אמרו נחשת קלל וכן חבר מזה הענין מנחם בן סרוק
 קלקל בחצים ורבי יונה פירשו מענין קלות ורל שצוה לירור
 החצים למעלה ואם יפול לצד בני עמוז ילך שם ותאמר צור אף כוי
 תשיב צור חרבן פירשו בו חרוד חרבו כדברי המתרגם חריפא
 דסיפא ויש מפרשים כמוהו חרבות צרים וימ צורים מן בצורות
 יאורים בקע רל חרודי הצורים ותאמר חרץ למורג חרוץ חרז
 פירשו בו למורג חריף ושנון וכן מוח לא יחרץ בלב לשונו אז
 תחרץ וחולתם ותאמר פי לפי חרב פירשו בו חרו של חרב כוי
 וכן ולה שני פיות שתי חדים
 האהל על החררים תאמר לשלשה פנים תאמר
 חדר חדר בחדר להחכה ויבא תחדרה חדר
 ותאמר לשכה ויקח שמואל את שאול ואת נערו ויביאם לשכתח לככה
 אל הלשכות לבית האוצר הרצון בחם כמו חדרים ותאמר
 נשכת לעשות לו נשכה כמו לשכה וכן ופקדו ביום תחומה לככה
 אנשים על הנשכות כמו לשכות
 האהל על החדש תאמר לשני פנים תאמר חודש חדה
 ביום החדש תשני רל יום שני מהחדש עתח
 יאכלם חדש את חלקיהם רל החדש שגנור עליהם וישנו שאינו
 כולל זולת יום ראשון מהחדש כגון אמרו לא חדש ולא שבת מדי
 חדש בחדשו בשבתות ובחדשים וחולתם ותאמר ירח ירח
 בירח האתנים מי יתנני ברחי קדם אמרו שנקרא החדש ירח מפני
 התחדשות הירח בו

טעם
 סני
 הכר
 קלל
 כוי
 חרז
 לככה
 לככה
 חדה
 ירח

ישעיה מט
 משלי כו
 תלים ז
 תלים ככ פסוקא יג
 בראשית ד
 תלים עג
 פלים קמ דכתיב לכ
 ישעיה ה
 ירמיה כא
 ישעיה מט
 קהלת י
 דניאל י
 יחזקאל כא
 תלים פט
 ישעיה ע
 ישעיה מא
 סמות יא
 פסוקא כה סמות יז
 סופטים ד
 מלכי ככ בראשי נג
 סמואל ט
 כחמיה י
 כחמיה יג יס יכ
 סמואל כ
 ישעיה
 מלכים כ
 ישעיה סו יחזקאל עו
 מלכים ק חנוכח

אות החית

סמות יד • במדבר יא
 סמות לב • סמואל ב כ
 כראשית י • תלים כט
 גבא • שופטים ו יס פ
 ישעיה מ
 כראשית מט • השפיע
 תלים כ
 ישעיה ג • משלי ו
 סמואל טו
 איכה ג • סמואל כ
 תלים לא
 איוב כא • ישעיה כב
 איוב יב
 תלים קיב
 סמואל כ
 במדבר כג • תלים כה
 איוב לב • דניאל יא
 משלי ה
 דברים לב
 סמות טו • ישעיה מז
 טס לב • יסוקאל יו
 דברים כ • תלים כ
 תלים כט • טס ט
 שגוס ה • איוב ט
 ירמיה פ
 אסתר ה • כראשית מג
 איוב יב
 איוב לב • ישעיה לח

את חיד הגדלח • חיד יי תקצר • הרצון כחם הכח : ותאמר
 גבורה • קול ענות גבורה • מאריות גבור • הוא החל להזית גבור
 בארץ • הרצון כחם הכח והאומץ : ותאמר עוז • יי עז לעמו יתן • עוז
 יי בעוזך ישמח מלך • ותעזי מדון • לעוז בַּמְעוֹז פְּרַעֲהַ • הרצון כחם
 חזק וגבורה : ותאמר און • ולאין אונים עצמה ירצה • כחי און
 וראשית אוני • הרצון כחם הכח והאומץ • וכן ובאונו שרה ארג
 אלהים • ותי ובתקפיה אתרבב עם מלאכיא : ותאמר רחב • ורחבם
 עמל ואון • ירחבו חנער גזקן • ורחב רעיה • הרצון כחם הכח
 והאומץ : ותאמר נצח • ונס גצח ישראל • רל חזק ישראל • וכן
 ואמר אבד נצחיו • ותרנומו חובר תוקפי : ותאמר עתק • יצא עתק
 מפיהם • הדברות על צדיק עתק • פירשו חמלה לשון חזק ואומץ
 וכן • עתק גם גבור חיל • ותרנומו אתקפו : ותאמר מזח • אין מזח
 עוד • פירשו בו אין חזק • כדברי המתרגם לית תקוף עוד • וכמוהו
 לפי המתרגם • ומזיח אפיקים רפה • ותקוף מלכיא מחלש : ותאמר
 קרן • קרנו תרום בכבוד • הרצון בו חזקו בדברי המתרגם תקפיה
 תרים במיקרא • וכמוהו רמה קרני • ואמרו שנקרא התוקף והאומץ
 בזה הלשון מצד חיות הקרנים חזק הבחמה ותקפה : ותאמר
 תועפות • בתועפת ראם לו • ותועפות הרים לו • הרצון כחם התוקף
 והאומץ : ותאמר חוד • חוד נחרו אימה • חוד מלכות • פירשו
 בהם כמו כח • וכן פן תתן לאחרים חודך • כחך : ותאמר דבא •
 וכימך דבאך • פירשו בו תקפך לפי ענינו בדברי המתרגם וכיומי
 עולמתך תקפך : ותאמר אדר • נאדרי בכת • יגדיל תורה
 ויאדיר • וצי אדיר • לגפן אדרת • הרצון כחם התוקף והאומץ :
 ותאמר שגב • אשר שגביה ממנו • ישגבך שים אלדי יעקב • סגב
 מפתקומי תשגבני • משגב לעתות בצר • הרצון כחם כח וגבורה
 : ותאמר בלג • המבלג שר על עז • אעזוב פני ואבליג • הרצון כחם
 בהם כח וגבורה • כדברי המתרגם ומגבר חלשין על תקפינ • אשבוך
 רגזי ואתגברי • וכמוהם מבלגיני עלי גזן : ותאמר אפק • אפק
 ויתאפק חזן • ויתאפק ויאמר שימו לחם • פירשו כחם כמו ויתחזק
 וכן • ומזיח אפיקים רפח • רל החזקים : ותאמר חלם • יחלמו
 בניהם ירבו בכר • פירשו בו יחזקו • וכן • ותחלימי ותחגיני • וכתב
 רבי יונה שהם מתרגום חזק ואמץ • תקוף ועלם • וחזקהו ואמצו •
 תקפיה ועלמחי • והעין תמורת החית • או תחיה תמורת האלף
 מתרגום ותרבי מתאמצת • וחזית ארום מאלמא • חכס לכב ואמץ

52

כז אות החית

כח ואלים חילא ותרגם המתרגם יחלמו בניחם מתחילין בניחון
 יסגון בעיבורא : ותאמר אשש זכרו זאת והתאששו פירשו בו
 התחוקו כמתרגם יונתן דאכרו דא ואתקפו ואמרו שהלשון נגזר מן
 אשוי שקר חרשת של חיסודות שהם חזק הקיר ובלשון רזל
 בבראשית רבה פ' עט ויאמר עשוי יש לירב אמר רבי אייבו לפי שחיו
 מופקדות בידו הברכות היכן נתאששו בידו כאן אחי יהי לך אשר לך
 אר אלעזר אין קיום גט אלא לחותמו ופי הערוף נתאששו נתחוקו
 ונתקמו וי' זכרו זארג והתאוששו מלשון אויש כלומר יהיו
 לאנשים : ותאמר אנש ומכתי אנושח אנוש לשברך הרצון
 בהם כדברי המתרגם ומחתי תקיפה תקוף לתברך : ותאמר יצק
 לבו יצוק כמו אבן חזקים פראי מוצק והחית מצק ולא תירא
 הרצון בהם החזוק והתוקף : ותאמר איתן ותשכ באיתן קשתו
 איתן מושבך גוי איתן ואיתנים יסלף הרצון בהם החזוק
 וכן תרגום גוי איתן עס תקיף : ותאמר מרץ ודחבל נמרץ
 הרצון בו חזק וכמוהו קללה נמרצת וכן פירשו מוח מה
 נמרצו אמרי ישראל אמנם המתרגם אמר בו מה בסיומו כלומר מוח
 נמתקו : ותאמר ערץ ועריצים יתמכו עשר רל החזקים ותרגו
 ועשיני רחטין כתרעותא ותרגום מגדל עוז שם מגדלא דעישנא
 שמא דח' וכמוהו כגבור עריץ עריצי גוים וכן מוח והוא
 מעריצכם ואת אלדי ישראל עריצו ותי והוא תקפכון יאמרון
 תקיף : ותאמר כביר כביר בח לב ורוח כביר אמרי פיך רע
 כבירים לא חקר כורס מים כבירים הרצון בהם החזוק והאומץ
 וכן תי כורס מים כבירים כורמית מין תקיפין : ותאמר חסן
 וחסן הוא כאלונים והיה חסן לנערות מי כמוד חסין יה
 הרצון בהם החזוק והתוקף תרגום גוים עריצים יראוך עממין
 חסנין הנה חזק ואמץ הא מהן תקיפין וחסנין וברכים כושלות
 אמצו חסינו ואת מצחך חזק חסין יפקודו בחרבו הקשה
 הגדולה והחזקה תקיפתא וחסיתא : ותאמר צור ואין צור
 כאלדינו רל חזק ותקיף וכן הצור תמים פעלו צור עולמים
 ומוח כתב רבי יונה בכל צרתם לא צר פיצרתם חזק ואמצם
 ומלת צר פועל יוצא : ותאמר שדי בקול מים רבים בקול שדי
 פירשו בו בקול חזק ותקיף וכן וכשר משדי יבוא כלומר שיצא
 מחזק ותקיף וכן והיה שדי בצרף רל שיהיה תקיף וזכך כמו
 שאמר וכסף תועפות לך : ותאמר אביר אביר יעקב אבירי
 בשן

אשש
 יסגון
 יונתן
 אשוי
 חרשת
 חיסודות
 חזק
 הקיר
 ובלשון
 רזל
 בבראשית
 רבה
 פ' עט
 ויאמר
 עשוי
 יש לירב
 אמר רבי
 אייבו
 לפי שחיו
 מופקדות
 בידו
 הברכות
 היכן
 נתאששו
 בידו
 כאן אחי
 יהי לך
 אשר לך
 אר אלעזר
 אין קיום
 גט אלא
 לחותמו
 ופי הערוף
 נתאששו
 נתחוקו
 ונתקמו
 וי' זכרו
 זארג
 והתאוששו
 מלשון אויש
 כלומר יהיו
 לאנשים
 ותאמר
 אנש
 ומכתי
 אנושח
 אנוש
 לשברך
 הרצון
 בהם
 כדברי
 המתרגם
 ומחתי
 תקיפה
 תקוף
 לתברך
 ותאמר
 יצק
 לבו
 יצוק
 כמו
 אבן
 חזקים
 פראי
 מוצק
 והחית
 מצק
 ולא
 תירא
 הרצון
 בהם
 החזוק
 והתוקף
 ותאמר
 איתן
 ותשכ
 באיתן
 קשתו
 איתן
 מושבך
 גוי
 איתן
 ואיתנים
 יסלף
 הרצון
 בהם
 החזוק
 וכן
 תרגום
 גוי
 איתן
 עס
 תקיף
 ותאמר
 מרץ
 ודחבל
 נמרץ
 הרצון
 בו
 חזק
 וכמוהו
 קללה
 נמרצת
 וכן
 פירשו
 מוח
 מה
 נמרצו
 אמרי
 ישראל
 אמנם
 המתרגם
 אמר
 בו
 מה
 בסיומו
 כלומר
 מוח
 נמתקו
 ותאמר
 ערץ
 ועריצים
 יתמכו
 עשר
 רל
 החזקים
 ותרגו
 ועשיני
 רחטין
 כתרעותא
 ותרגום
 מגדל
 עוז
 שם
 מגדלא
 דעישנא
 שמא
 דח'
 וכמוהו
 כגבור
 עריץ
 עריצי
 גוים
 וכן
 מוח
 והוא
 מעריצכם
 ואת
 אלדי
 ישראל
 עריצו
 ותי
 והוא
 תקפכון
 יאמרון
 תקיף
 ותאמר
 כביר
 כביר
 בח
 לב
 ורוח
 כביר
 אמרי
 פיך
 רע
 כבירים
 לא
 חקר
 כורס
 מים
 כבירים
 הרצון
 בהם
 החזוק
 והאומץ
 וכן
 תי
 כורס
 מים
 כבירים
 כורמית
 מין
 תקיפין
 ותאמר
 חסן
 וחסן
 הוא
 כאלונים
 והיה
 חסן
 לנערות
 מי
 כמוד
 חסין
 יה
 הרצון
 בהם
 החזוק
 והתוקף
 תרגום
 גוים
 עריצים
 יראוך
 עממין
 חסנין
 הנה
 חזק
 ואמץ
 הא
 מהן
 תקיפין
 וחסנין
 וברכים
 כושלות
 אמצו
 חסינו
 ואת
 מצחך
 חזק
 חסין
 יפקודו
 בחרבו
 הקשה
 הגדולה
 והחזקה
 תקיפתא
 וחסיתא
 ותאמר
 צור
 ואין
 צור
 כאלדינו
 רל
 חזק
 ותקיף
 וכן
 הצור
 תמים
 פעלו
 צור
 עולמים
 ומוח
 כתב
 רבי
 יונה
 בכל
 צרתם
 לא
 צר
 פיצרתם
 חזק
 ואמצם
 ומלת
 צר
 פועל
 יוצא
 ותאמר
 שדי
 בקול
 מים
 רבים
 בקול
 שדי
 פירשו
 בו
 בקול
 חזק
 ותקיף
 וכן
 וכשר
 משדי
 יבוא
 כלומר
 שיצא
 מחזק
 ותקיף
 וכן
 והיה
 שדי
 בצרף
 רל
 שיהיה
 תקיף
 וזכך
 כמו
 שאמר
 וכסף
 תועפות
 לך
 ותאמר
 אביר
 אביר
 יעקב
 אבירי

אשש
 יסגון
 יונתן
 אשוי
 חרשת
 חיסודות
 חזק
 הקיר
 ובלשון
 רזל
 בבראשית
 רבה
 פ' עט
 ויאמר
 עשוי
 יש לירב
 אמר רבי
 אייבו
 לפי שחיו
 מופקדות
 בידו
 הברכות
 היכן
 נתאששו
 בידו
 כאן אחי
 יהי לך
 אשר לך
 אר אלעזר
 אין קיום
 גט אלא
 לחותמו
 ופי הערוף
 נתאששו
 נתחוקו
 ונתקמו
 וי' זכרו
 זארג
 והתאוששו
 מלשון אויש
 כלומר יהיו
 לאנשים
 ותאמר
 אנש
 ומכתי
 אנושח
 אנוש
 לשברך
 הרצון
 בהם
 כדברי
 המתרגם
 ומחתי
 תקיפה
 תקוף
 לתברך
 ותאמר
 יצק
 לבו
 יצוק
 כמו
 אבן
 חזקים
 פראי
 מוצק
 והחית
 מצק
 ולא
 תירא
 הרצון
 בהם
 החזוק
 והתוקף
 ותאמר
 איתן
 ותשכ
 באיתן
 קשתו
 איתן
 מושבך
 גוי
 איתן
 ואיתנים
 יסלף
 הרצון
 בהם
 החזוק
 וכן
 תרגום
 גוי
 איתן
 עס
 תקיף
 ותאמר
 מרץ
 ודחבל
 נמרץ
 הרצון
 בו
 חזק
 וכמוהו
 קללה
 נמרצת
 וכן
 פירשו
 מוח
 מה
 נמרצו
 אמרי
 ישראל
 אמנם
 המתרגם
 אמר
 בו
 מה
 בסיומו
 כלומר
 מוח
 נמתקו
 ותאמר
 ערץ
 ועריצים
 יתמכו
 עשר
 רל
 החזקים
 ותרגו
 ועשיני
 רחטין
 כתרעותא
 ותרגום
 מגדל
 עוז
 שם
 מגדלא
 דעישנא
 שמא
 דח'
 וכמוהו
 כגבור
 עריץ
 עריצי
 גוים
 וכן
 מוח
 והוא
 מעריצכם
 ואת
 אלדי
 ישראל
 עריצו
 ותי
 והוא
 תקפכון
 יאמרון
 תקיף
 ותאמר
 כביר
 כביר
 בח
 לב
 ורוח
 כביר
 אמרי
 פיך
 רע
 כבירים
 לא
 חקר
 כורס
 מים
 כבירים
 הרצון
 בהם
 החזוק
 והאומץ
 וכן
 תי
 כורס
 מים
 כבירים
 כורמית
 מין
 תקיפין
 ותאמר
 חסן
 וחסן
 הוא
 כאלונים
 והיה
 חסן
 לנערות
 מי
 כמוד
 חסין
 יה
 הרצון
 בהם
 החזוק
 והתוקף
 תרגום
 גוים
 עריצים
 יראוך
 עממין
 חסנין
 הנה
 חזק
 ואמץ
 הא
 מהן
 תקיפין
 וחסנין
 וברכים
 כושלות
 אמצו
 חסינו
 ואת
 מצחך
 חזק
 חסין
 יפקודו
 בחרבו
 הקשה
 הגדולה
 והחזקה
 תקיפתא
 וחסיתא
 ותאמר
 צור
 ואין
 צור
 כאלדינו
 רל
 חזק
 ותקיף
 וכן
 הצור
 תמים
 פעלו
 צור
 עולמים
 ומוח
 כתב
 רבי
 יונה
 בכל
 צרתם
 לא
 צר
 פיצרתם
 חזק
 ואמצם
 ומלת
 צר
 פועל
 יוצא
 ותאמר
 שדי
 בקול
 מים
 רבים
 בקול
 שדי
 פירשו
 בו
 בקול
 חזק
 ותקיף
 וכן
 וכשר
 משדי
 יבוא
 כלומר
 שיצא
 מחזק
 ותקיף
 וכן
 והיה
 שדי
 בצרף
 רל
 שיהיה
 תקיף
 וזכך
 כמו
 שאמר
 וכסף
 תועפות
 לך
 ותאמר
 אביר
 אביר
 יעקב
 אבירי

אות החית

ז

תלים עו . איכה ח

בשן אשתוללו אפירי לבסלח כל אפירי . הרצון בחם החזקים

קלמיש

וכן תרגום סלה כל אפירי . נתש כל תקיפי : ותאמר חלמיש .

דברים ח

מצור החלמיש . רל מצור החזק וחתקיף :

חטף

סופטים כא . תלים י

חטף

האהל על החטיפה תאמר לשלש פנים . תאמר

חטף

חטף . וחטפתם לכם . יארב לחטוף עני :

חלט

ותאמר חתף . חז יחתף מי ישיבנו . חרצון בו כמו יחטוף בטית .

וכן . אף היא בחתף יארב : ותאמר חלט . ויחלטו חממנו .

פירשו המלה לשון חטיפה כדברי המתרגם וחטיפה מיניה . כלומר

חטפו האמירה ממנו שאמרו אחי הוא וחס מהרו וכאילו חטפו

האמירה ממנו ואמרו אחיד הוא :

חיד

איוב יב . סיר ב

חיד

האהל על החיד תאמר לשני פנים . תאמר חיד . וחיד

אכל ישעם לו . ופריו מתוק לחכי : ותאמר מלקוחים

ולשוני מדבק מלקוחי . תרגמו ולישני אדביק למוריגי . ותרגום ופריו

מתוק לחכי . ופתגמי דאורייתא בסימן למוריגי . אל חכו בצמא .

למוריגי בצחותא :

חך

ישעיה יט . איוב ע

חך

האהל על החכה תאמר לארבעה פנים . תאמר חכה .

כל משליכי ביאור חכה . תמשך לוינת בחכה .

ואמרו שחוא כלי ברזל כפוף שיצודו בו הדגים ומושקין אותם מן המים :

חך

ותאמר חח . ושמתי חחי באפך . ונתתי חחים בלחיך . אמרו שחרצון

חנינו

בחם כמו חכה : ותאמר אגמון . חתשים אגמן באפו . פירשו בו

כמו חכה . ואמרו שנקרא כן מפני שחוא כפוף כמו חגומא . מן הלכוף

חלל

כאגמון ראשו . ותרגומו אי אפשר דתשוי אונקלא : ותאמר צלצל .

ובצלצל דגים ראשו . פירשו בו גם כן כלי ברזל כמו חכה . ויש אומרים

שחוא כלי עשוי משבטים יכנס בו ראש הדג וילכד בו :

חלה

משלי ט . דברים ב

חלה

האהל על ההתחלה תאמר לשלש פנים . תאמר

תחלה . תחלת חכמה יראת יי . אהל תת פחדך .

חלה

ויראתך . תיום תחלתי : ותאמר ראש . ראש דברך אמת רוצה

לומר תחלת דברך . וכן . מי הגיד מראש . ותי מן חוין אולא .

ותרגום ויועצך כנותחלה מן אולא : וכן תרגום . וחטבתי מראשתיכם

ואוטב לכן כיד מן אולא . וכן . ככפרה בתאנה בראשיתה . די

כאול מאבבא . וכן העתיק הערב בראשית ברא אלדים את השמים

ואת הארץ אוול בלק אללא אלשמא אלאכן : ותאמר ענה . בלם

ענה

ענו ויאמרו אליך . וענית ואמרת . הרצון בחם ההתחלה . וכן

ניעו איוב . הראשון :

ישעיה יד . דברים כו

איוב א

כח אות החית

י' חלל

האהל על החלונות תאמר לשבעה פנים תאמר

חלון חלון בְּעַד הַחֲלוֹן מִשְׁנֵי מִן הַחֲלוֹת וְתֹאמַר חרבים מְצִיץ מִן הַחֲרָבִים תִּרְגֹּם וְתִרְדּוּ מִכָּל אֶת דוֹד בְּעַד הַחֲלוֹן

חרכים וְשִׁלְשַׁלְתָּ מִכָּל יַת דוֹד מִן חֲרָבָה וְתֹאמַר אֲרָבָה וְכַעֲשֵׁן מֵאַרְבַּח

חרכים וְכִיּוֹנִים אֶל אֲרָבָתֵיהֶם וְחִשְׁבוּ הָרָאוֹת בְּאַרְבוֹת חֲרָצוֹן בְּחֵם הַחֲלוֹנוֹת

חרכים וְכִן תִּרְגֹּם וְחִשְׁבוּ הָרָאוֹת בְּאַרְבוֹת וְיִתְעַמְמוּ עֵינַי דְּמִסְתַּכְלִין

חרכים בְּחֲרָבֵי וְכֵן מוֹח אִם לֹא אִפְתַּח לְכֶם אֶת אֲרָבוֹת הַשָּׁמַיִם וְהִנֵּה יי

חרכים עֲשֵׂה אֲרָבוֹת בְּשָׁמַיִם וְתִי אִם לֹא אִפְתַּח לְכוֹן יַת כּוֹי שְׁמַיָּא אֵילוּ יי

חרכים פִּתְחוּ כוֹיִן וְתִרְגֹּם חֲלוֹנֵי שְׁקוּפִים אֲשׁוּמִים כּוֹיִן פִּתְחוּ מִלְּגוֹ וְסִתְמוּן

חרכים מִלְּכִרָא וְתֹאמַר אֲשַׁנְבּ בְּעַד הָאֲשַׁנְבּ פִּרְשׁוּ בּו חֲלוֹן

חרכים וְכֵן בְּעַד אֲשַׁנְבֵי נִשְׁקַפְתִּי וְתֹאמַר שְׁמֹשׁוֹת וְשִׁמְתִי בְּכַד

חרכים שְׁמֹשׁוֹת פִּרְשׁוּ בּו חֲלוֹנוֹת נִקְרָאוּ כֵן מִצַּד הַכְּנֵס חֲשַׁמְשׁ בְּהֵם

חרכים וְתֹאמַר לֹל וּבְלוּלִים יַעֲלוּ עַל הַתִּיכְנָה פִּרְשׁוּ בּו בְּאַרְבוֹת

חרכים כְּלוֹמֵר דְּרָף אֲרָבָה הִיו עוֹלִין מוֹ לִיו וּבִלְשׁוֹן רָל בְּהִלְכָה קְמָא

חרכים דִּפְרַק כֹּל שְׁעָה לֹלִין הִיו פִּתְחוּן בְּעִלְיִית בֵּית קִדְשֵׁי הַקְּדָשִׁים וְפִרְשׁ

חרכים חֲעוּרָף אֲרָבוֹת בְּעִלְיוֹרָג בֵּית קִדְשׁ הַקְּדָשִׁים כִּמוּ וּבְלוּלִים יַעֲלוּ

חרכים וְתֹאמַר צִהָר צִהָר צִהָר תַּעֲשֶׂה לְתִבְּה פִּרְשׁוּ בּו חֲלוֹן וְאַפְשֵׁר שְׁתַּחֲחִי

חרכים חֲמִלָה נִגְזַרְתָּ מִלְּשׁוֹן רֵאִיָּה מִמָּה שֶׁחֲעִתִּיק הָעֵרֵב וְתִרְאָה חֵיבֶשֶׁת

חרכים וְנִצְהָר אֶל יָבִים אוֹ תַחֲחִי מִלְּשׁוֹן אוֹרַח מִתְּרָגוֹם יָאֵר פְּנֵי אַתְנָו

צִהָר וְיוֹ אֲנָפוּ עֲמָא

טו' חלב

האהל על החלב תאמר לשני פנים תאמר חלב

חלב בָּל חֲלָב וְכֹל דָּם וְתֹאמַר פִּדְר וְאֶת רֵאשׁוֹ וְאֶת

חלב פִּדְרוֹ חֲרָצוֹן בּו חֲלָבוֹ כִּדְבָרֵי הַמִּתְרָגֵם וְיַת תְּרִבְיָא וְתִרְגֹּם

חלב תִּרְבָּא

י" חלה

האהל על העדר חבריאות תאמר לשלש פנים

חלה תֹאמַר חֲלִי וְיִדוּע חֲלִי וְיִמַּת בְּתַחֲלָאִים רַעִים

חלה וְתֹאמַר מְרוֹים מְרוֹי מְצָרִים הָרַעִים חֲרָצוֹן בּו חֲלָאִים וְכֵן יַעֲל

חלה עֲרֵשׁ דָּוִי וְתֹאמַר דֹּלָה מְדֻלָּה יִבְצָעֵנִי פִּרְשׁוּ בּו מְחִלִּי וְכֵן

חלה מוֹח מְדוּע אַתָּה כִּכְהָ דֹל בִּין חֲפִלָּה אֲשֶׁרִי מִשְׁכִּיל אֶלְדָּל

י" חלף

האהל על החלוף והתמורה תאמר לששה פנים

חלף תֹאמַר חֲלָף חֲלָף עֲבַדְתֶּם וְאַרְוִים נְחֲלִיף

חלף וְתֹאמַר תְּמוּרָה וְיִדְיָה הוּא וְתִמּוּרָתוֹ לֹא יִחְלִיפוּ וְלֹא יִמִּיר אֶתוֹ

חלף חֲרָצוֹן בְּחֵם הַהֲתַחֲלָפוֹת וְכֵן מוֹח יַעֲל בֵּן לֹא יִרְאָה בְּחִמִּיר אֶרֶץ

חלף וְתִרְגֹּם בְּעוֹד דֹּאשְׁתַּחֲלִיפוּ אֲבַחְתָּנָא וְכֵן פִּרְשׁוּ מְעַנִּין וְחֵ מֵרַת מֵאֵד

פִּירוּשׁ

אות החית

ח

פירות משתנה ומתחלף מרעה אל רעה : ותאמר תחת עין תחת תחת כח
 עין תחת הנעצוץ יעלה ברזש ותחת הרצון בהם החלוף כמתרגם
 וחלף : ותאמר מחיר ומחיר כלב פירשוהו לשון חלוף בתרגו
 ואמרו רזל איזהו מחיר כלב האומר לחבירו הא לך טלח זה תחת כלב
 זה ומזה פירשו ומחיר שדה עתודים : ויש אומרים שמזה נאמר
 מחר רוצה לומר חלוף ותמורה מן היום שכבר עבר : ותאמר
 מלאכינן מלכיס ככה שנה כי אני יי לא שניתו וישנא את בגדי בלאו קומי נא וחסתנית
 מלכיס יד מלכיס ככ ותאמר חפשי ותתחפש מלך ישראל חפשי
 סמואל כח ותתחפש שאול וילבש בגדים אחרים הרצון בהם ההשתנות כתרנו
 ואשתני מלכא דישראל ואשתני שאול :

חלץ

האהל על החתולצית וההווייגית למלחמה תאמר
 לשלשה פנים תאמר חלץ : ותחלצו מאתכם אנשים חלץ
 לצבא וחלץ חשים : ותאמר חמש ותמשו עלו הרצון בו חמש
 מזוינים בתרגומו ומרוזין ותרגום החלצו מאתכם אנשים לצבא
 זריו מנכון גוברין לחילא : ותאמר ירק וירק את חניכיו הרצון ירק
 בו בתרגומו וורין :

חליץ

האהל על החלצים תאמר לשני פנים תאמר חלצים חלצים
 אור נא כנבר חלציך מחלציך יצאו : ותאמר
 מתנים מפתנים ועד ירכים יהיו תגרה בעוז מתניה הרצון בהם מתנים
 החלצים :

חלק

האהל על חסרת המנעל תאמר לשני פנים תאמר
 חלק וחלצה נעלו : ותאמר שלף שלף איש חלק
 תרגום ירושלמי וחלצה נעלו ותשלוף סנדליה : סלף

חלק

האהל על החלקים תאמר לאחד עשר פנים תאמר
 חלק וחלק חאנשים חלקי ו אמרח נפשי : חלק
 ותאמר מחצת מחצת העדה ותחי המחצת הרצון בהם החלקים מחצת
 ומזח אשר חצח משח יחצוהו בין בנענים : ותאמר בתר
 ותן איש בתרו רוצה לומר חלקו וכן מזה ויעברו בין בתריו
 ואת חצפר לא בתר : ותאמר פלג לפלגות ראובן לפלגות בית סלג
 האבות פירשום מתרגום חלק פלגא וכן מזה מי פלג לשטף
 תעלה גפלגות הארץ פלג לשונם : ותאמר מנה למשה ח'ח מנה
 למנה מנה אחת אפים הרצון בהם כמו חלק : ותאמר שכנס שכנס
 ואני נתתי לך שכנס אחד פירשו בו חלק אחד וכן מזה דרך ירצחו
 שכנס : ותאמר זכר זכרני אלדים אתי וזכר טוב פירשו בו למי זכר
 מקומם

61

אות החית

כט

מקומו חלק טוב : ותאמר חבל וְחבל אחד חבלים נפלו לי
 בנעמיים וַיִּפְלוּ חֲבָלֵי מְנֻשָּׁה עִשְׂרָה הֲרִצוּן בַּחֵם הַחֲלָקִים וְכֵן
 מוזה יוסף חבלים ותמי יוסף יתקבל תרין חולקין : ותאמר יד
 עשר ידות לי בפלך וְאַרְבַּע הַיֹּדֹת יִהְיֶה לָכֶם הֲרִצוּן בַּחֵם הַחֲלָקִים :
 ותאמר כוס יי מנת חלקי וכוס יי מנת בוסס אמרו המפרשים כי
 נאמר זה הלשון על חלק חגדול : ותאמר אשפר וְאֶשְׁפֵּר אֶחָד
 פירשו בו חלק ותרגמו ופילוג חד ויש אומרים כי הוא נגזר מן
 אף נחלת שפרה עלי כלומר חלק יפה ורזל פירשו המלה מורכבת
 משלש מלות ואמרו אחד מששה בפר רוצה לומר כי חיו עושים
 מחפר ששה חלקים ולכל אחד נותן הששית :

כ

האהל על החליות תאמר לשלשה פנים תאמר
 חלק חלקו מחמאת פיו לשונם יחליקו ועל
 חלקת צנאריו : ותאמר טעה לא רחצת למשעי פירשו בו
 להחליק ותרגום חלקו מחמאת פיו שעיעין יתיר מן שמן :
 ותאמר להם דברי נרגז במתלהמים פירשו בו חלקים כלומר
 דברי נרגז הם חלקים ואין האדם מרגיש בהם וחס ירדו חדרי בטן
 ויש מפרשים שהוא הפוך כמו במתלהמים כלומר שדבריו נאמרים
 בענוה ובשפלות בדברים מכותתים ומשוברים וחס חזקות וחדות
 יורדות חדרי בטן :

כא

האהל על החום תאמר לארבעה פנים תאמר חום
 וקור וחום וחס השמש : ותאמר סלד ואסלדה
 בחילה פירשו בו ואתחמם ממאמר רזל כלי שהיד סולדת בהם :
 ותאמר סכך ותחי לו סכנת פירשוהו לשון חמימות וזורה עליו
 אמרו ושכבה בחיקך וחס לאדוני המלך ויש מפרשים מזה בלוקע
 עצים יסכך בס רוצה לומר יתחמם בעמלו בס ואמרו כי בערבי
 קורין לדבר החם אל סכין ויש מפרשים יסכך בס מלשון סכנה
 ונבר פירשו עוד ותחי לו סכנת אוצרת מן ערי מסכנות : ותאמר
 חרה תחרה החזיק פירשו בו חמם עצמו להתחזק במלאכה ואמרו
 שמוזה נגזר ויחר אפן כי מרוב החמימות יכעס האדם :

כב

האהל על החומות תאמר לשש פנים תאמר
 חומה חומה חיו עלינו עדר רדת חמתך :
 ותאמר קיר נעשה נא עליית קיר קטנה בקירת הבית הרצון בהם
 החומות : ותאמר כותל אחר כתלנו תרגום קיר כותל :
 ותאמר שור בנות צערה עלי שור ובאלדי ארלג שור עלו בשרותיה
 ח א 8

יהושע יז תלים יו
 יהושע יז
 יחזקאל מז
 סמואל ב יט כראשי עש
 תלים יז סס יא
 סמואל ב ו
 תלים ע
 תלים כה פס ה
 כראשית כו יחזקאל ט
 מסלי כ
 כראשית ק פמות יז
 איוב ו
 מלכים א
 קהלת י
 כמניה ג
 סמואל ב דברים כט
 מלכים כ ד ויקרא יד
 סיר ב
 ראשית מטעמי כ כג
 ירמיה ה

אות החית

יחוקקל יג תרנום חומה שור : ותאמר חייץ : והוא בנה חייץ : פירשו בו יז
 כותל : וכן בלשון רז"ל אבל עושהו חייץ : ותאמר חיל : וינעמד בחיל : מיל
 שיתו לבכם לחילה : יחי שלום בחילה : ויאכל חיל וחומה : פירשו
 בהם החומות : ואמרו רז"ל מאי חיל וחומה אמר רבי חנינא שורא
 ובר שורא :

כ"ה חמט

חאהל על החמט תאמר לשני פנים : תאמר חמט : חמט
 וחחמט והחמשמת : ותאמר שבלול : כמו
 שבלול תמס יחלף : פירשו בו החמט : והוא השרץ לועזין אותו
 לומקא : ובלשון רז"ל כל מה שברא הקדוש ברוך הוא לא ברא דבר
 לבטלה ברא שבלול לתית : והוא שכותשין השבלול ומניחין אותו
 על חתית והיא רפואה לו : פירוש חתית מורסא :

כ"ו חמר

חאהל על החמור תאמר לשני פנים : תאמר חמור : חמור
 אהבשה לי החמור : ותאמר עיר : אסרי לגפן עיר
 עיר : ותאלפים והעירים : אמרו שהרצון בהם החמורים קטנים
 ותרגום והאלפים והעירים : ותוריא וחמוריא :

כ"ז חמר

חאהל על מדת החמר תאמר לשני פנים : תאמר
 חומר : וחמר שערים : ואמרו שהוא עשר אפות חומר
 שהם שלשים סאים : ותאמר כור : עשרים אלף כר חטים תרנום כור
 זרע חומר שעורים : זרע כור :

כ"ח חנן

חאהל חוראת חנם תאמר לשלשה פנים : תאמר
 חנם : ויצא חנם : אמרו חמפרשים שכל חנם
 שבמקרא הם מענין חן : ופירשו מזה : וחי ערכו : ובא בחירק כמו
 בצרי וכן מץ מין : בין בין : ופירוש הפסוק לא אחריש גבורותיו אם
 יוכל להלחם אתו ולא אחריש חן ערף מלחמתו כלומר אם יהיה גבור
 ויערוף מלחמה אודה לו גבורותיו וימצא חן לפני בערף מלחמתו :

ורבי יונה פ' חן ערכו לפי ענינו חזקת ערכו : ותאמר שוא : לשוא
 חיותי את בניכם : נשוא לשוא עריב : פירשו בהם כמו חנם : וכן ת'
 למגן אלקתי בנכון : משתבען על מגן בעלי דבבד : ותרנו ויצא
 חנם : ויפוק למגן : וכמוהם אמרו : לא תשא את שם יי אלהיך לשוא :
 וכן תא' למנא : ותאמר שקר : אף לשקר שמרתי : פירשו בו כמו
 לחנם : וכן : איבי שקר : שקר רדפוני :

כ"ט חנה

חאהל על החניה תאמר לעשרה פנים : תאמר חנה : חנה
 קרית חנה דוד : וחנתי לביתי מצבה : ותאמר
 שכן : אשר שכן שם : והוא שכן באלני ממרא : הרצון בהם כענין
 חנייה :

אות החית לב

לס חרד

האהל על החרדה תאמר לשלש עשר פנים :
 ותאמר חרדה ויחרד צדוק חרדה גולה וחרד
 ותאמר רוגו מעצבך ומרגזך ותחמי ארגו ותאמר
 רעה רעה רעה אחותם שם יאחזמו רעד הפביט לארץ ותרעד :
 ותאמר רעש רעש גדול תרעשנה חומותיה הרעש נדה ארץ
 פצמתה חרצון בהם ההרעה : ותאמר פלצות פלצת בעתתני
 פירשו בו רעה וממנו ועפודיה יתפלצון : ותאמר רתת
 בדבר אפרים רתת פירשוהו מתרגום רעד רתתא : ותאמר רטט
 הפנתה לנוס ורטט החזיקה פירשו בו כמו רתת : ותאמר שבץ
 כי אחוני השבץ אמרו שחרצון בו כדברי המתרגם ארי אחדני
 רתתא : ותאמר זלעפח זלעפח זלעפח אחותני מרשעים חרצון בו
 רעדה כדברי המתרגם רתתא אחות יתי מרשעיה : ותאמר רפף
 עפודי שמים ירפפו תרגום ועמודיה יתפלצון ועמודיה מתרופפי
 ותאמר חגה יחוגו וינועו בשכור פירשו בו יחרדו כדברי המתרגם
 ירתתו ינועון ופירשו כמותו אדמת יהודה למצרים לחגא
 לחרדא : ותאמר צלל לקול צללו שפתי פירשו בו רעדו וכן
 מוח אשר כל שמעה תצליח אנויו אשר כל שמעו תצליח שתי
 אנויו : ותאמר עליו והשפרתי למען עליו פירשוהו לשון
 חרעה וכן בירעתכי אז תעלוני :

לט חרף

האהל על החורף תאמר לשני פנים : תאמר חורף
 וקץ וחרף : ותאמר סתיו כי הגה הסתו עבר
 תרגום קיץ וחרף קיטא וסיתוא :
 האהל על החרוץ תאמר לשני פנים : תאמר
 חרוץ כי לא בחרוץ יודש קצח ואמרו שהוא לוח
 עץ תחוב תחתיו יתורת ודשין בו התבואה : ותאמר מורג
 וחרפוניגים לעצים וחרפוניגים וכלי חפניג לעצים : תרגום חרוץ
 מוריני :

י חרוץ

יא חרש

האהל על החריש תאמר לשלש פנים : תאמר
 חרש ולהרש חרישו : ותאמר ניר ותאמר ניר
 לכס ניר תרגום לחרוש חרישו למינר נירה וכן פירשו מזה
 רב אכל ניר ראשום נר רשעים חטאת ובלשון רול נר שנה וזרע
 שנה : ותאמר שרד אם ישרד עמקים אחריו יפתח וישרד
 אדמתו פירשום לשון חרישח אמנם אמרו שחמלה נגזרת מזו
 שרה וכן כמותם ישרד לו יעקב :

אות החית

לנ

כסף גִּשְׁף־עַל חֲרֵי נִשְׁפָּף־פִּירְשׁוּ בּוֹ עַל חֲרֵי חֲשֵׁף־כְּדַבְּרֵי חֲמַתְרָגֻם עַל
 טוֹרֵי קִבְלֵי־וּתְרָגוּם וּמִפְּנֵי כִסֵּה אֹפֶל־שֹׁמֵר קִבְלֵי־בְעִלְטָה תּוֹצִיא־
 פִּנְיָהּ־בְקִבְלֵי־וּמוֹדֵה לְפִי חֲמַתְרָגֻם וְשֹׁפֵף עֲצָמָיו־וְקִבְלוּ־
 גִּרְמוֹהֵי וּמַעֲנִן וְחִפְּרִישׁוּ חֲמַפְרָשִׁים־אֶךְ חֲשֵׁף יְשׁוּפְנֵי־וּתְרָגוּם
 כִּרְס חֲשֵׁף מַחְבְּרֵב עֲלֵי־וּתְרָגוּם כְּאִישׁוֹן לִילָה וְאִפְלָה־בַחשׁוֹכָא
 דְּלִילֵיָא וּבַחֲבִירָא־דְרָף רִשְׁעִים בְּאִפְלָה־וְאוֹרְחָא דְרִשְׁעֵי חֲבִירָה־
 סָא חֲבִירָה כְּהָא־וּבְלִשׁוֹנֵם זֶל כְּעִרְבֵי פִסְחִים אִמְר רַב פִּפְאֵל לֹא לִיעוּל
 אִינִישׁ בְּבֵיתָא דְאִית בֵּיה שׁוֹנְרָא בַחֲבִירָא בְּלֹא מִסְאֲנֵי־פִי כְּחִירָא
 בַּחשׁוֹכָא־עוֹד אִמְרַם בְּפִק דְּכִרְיָתוֹת בְּגַם חֲמַפְטָס אַת חֲשַׁמֵּן בְּבֵיתָא־
 דְּחִירָא־פִי בֵית אִפְל־וְתֹאמַר אִישׁוֹן בְּאִישׁוֹן לִילָה וְאִפְלָה־
 חֲרִצּוֹן בּוֹ בַחשֵׁף־כְּדַבְּרֵי חֲמַתְרָגֻם בַּחשׁוֹכָא־דְּלִילֵיָא־וְתֹאמַר

עֵיפָה־עֵיפָה שְׁחַר עֵיפָה־פִירְשׁוּ בּוֹ חֲחֵף־וְכֵן מְעוֹף צִנְקָה־
 אֲרָץ עֲפָתַח כְּמוֹ אִפְל־כִּי לֹא מוֹעֵף לְאִשְׁר מוֹצֵק לָהּ־וְתֹאמַר צֵלִם־
 אֶךְ בְּצֵלִם יִתְהַלֵּךְ אִישׁ־חֲרִצּוֹן בּוֹ בַחשֵׁף־וּכְמַהוּ אִמְרו־תִּשְׁלַג
 בְּצֵלְמִזֵּן וְהַעֲתִיק הָעֵרֵב־וְחֲשֵׁף עַל פְּנֵי תַחוּם־וְצֵלִם עֵלְאֲרָגָה אֵל
 גְּמוּרֵי־וִיבְדֵל אֲלֵרִים בֵּין הָאוּר וּבֵין חֲחֵף־וּפְרוֹ אֵלְלֹא כֵּן אֲצִיּוּבֵין
 אֲצֵלִם־אִמְנַם חֲמַתְרָגֻם תְּרַגַּם אֶךְ בְּצֵלִם יִתְהַלֵּךְ אִישׁ־כִּרְס בְּדִיוֹקְנָא
 דְּהָ יִתְהַלֵּךְ גְּבַר־וְתֹאמַר כַּחַת־כַּחַת הֲנַנְעֵי וּתְכַחֵן עֵינֵיו מֵרֵאת־
 פִּירְשׁוּ חֲמֵלָה לְשׁוֹן חֲשֵׁף־וְתֹאמַר יַעֲם־אֵיכָה יוֹעַם זָחֵב־פִּירְשׁוּ
 בּוֹ יוֹחֲשֵׁף־וְכֵן מוֹה־אֲרִיִּים לֹא עֲמַמְהוּ־כֹל סְתוּם לֹא עֲמַמְהוּ־
 וּתְרָגוּם וְחֲשָׁנוּ חֲרוֹאוֹת בְּאֵרוֹכוֹת־וְיִתְעַמְמוּן עֵינֵיהֶם דְּמִסְתַּכְלִין בַּחֲרֵבֵי
 רִישֵׁף־וְכֵן תְּרָגוּם כַּחַת עֵמֵיָא־וְתֹאמַר עֵב־אֵיכָה יַעֲיֵב בְּאִפְלָה־
 פִּירְשׁוּ בּוֹ יִחֲשֵׁף־גְּנוּר מִן עֵבִים סֵתֵר לוֹ־וְתֹאמַר עֵרֵב־עֵרֵבָה כֹּל
 שְׂמִיחָה־פִירְשׁוּ בּוֹ חֲשַׁכָּה גְּנוּר מִן עֵרֵב־וְתֹאמַר עֵתִם־בְּעֵבְרַת יִי
 צְבָאוֹת נְעֻתִם אֲרָץ־פִּירְשׁוּ חֲמֵלָה לְשׁוֹן חוֹשֵׁף אִמְנַם חֲמַתְרָגֻם תְּרַגַּם
 חֲרוֹבַת אֲרַעָא־

חַתָּה חֲחֵל עַל חֲמַתְחָה תֹאמַר לְשׁוֹן פְּנִים תֹאמַר
 חֲחֵתָה־כַּח אַתְּ הַפְּחֵתָה־וּמִלְקֵחִיָּה וּמִחֲתָתִיָּה־
 וְתֹאמַר מִקְשָׁרָת־וּבִידוֹ מִקְשָׁרָת־פִּירְשׁוּ בּוֹ חֲחֵתָה־וְכֵן וְאִישׁ
 מִקְשָׁרָתוֹ בִּידוֹ־נִקְרָא כֵן מִצִּד הַנִּתֵּן הַקְּשׁוּרָת בּוֹ־
חֲרַמְשׁ חֲחֵל עַל חֲכֵלֵי חֲמִיּוּחַ לְכּוֹרֵת בּוֹ חֲתִבּוּאָה־
 תֹאמַר לְשׁוֹן פְּנִים־תֹאמַר חֲרַמְשׁ־וְחֲרַמְשׁ לֹא
 תִּנְיָף־וְתֹאמַר מְגַל־שְׁלַחוּ מְגַל־רוֹצֵה לֹאמַר חֲרַמְשׁ־וְאִמְרוּ כִי
 בְּעִרְבֵי נִקְרָא מְגַלֵּל־

אות הטית

ח טבר

האהל על הטבור תאמר לשני פנים תאמר טבור
מעם טבור הארץ יושבי על טבור הארץ עקר
המלה הונחת להורות על טבור האדם במפורסם הלשון ברברי רול
אמנם במקרא לא נמצא כי אם בשם מושאל ולפי שהטבור אמצע
הגוף חושאל זה הלשון למקום שהוא מצוע הארץ וגבהה ותאמר

סופטים ט יחוקל לח

כ טהר

שור שרר אנן חסתר לא כרת שרף חרצון כהם הטבור
האהל על הטוהר והנקיות תאמר לשבעה פנים

ספר ז יחוקל יי

ט טהר

תאמר טהר ובעצם השמים לטוהר ארץ לא טהר

סמות כ יחוקל ככ

ח טהרה

וישב מצרף ומטהר בסף ותאמר נקיון לא יגלו נקיון

מלאכי ג הטהר ח

ט נקי בפנים

מנסתרות נקני חרצון כהם כענין החטירות ותאמר

תלים כד תלים יע

יך זכו נזיריה משלג

והזכותי כבר בפני שמן זית זך אם זך וישר

איכ ד איכ ט סמות כו

אתה זך אני בלי פשע

ולכונה זכה תרגום ותאמרי כי נקית

אין ח סס לג סמות ל

ואמרת ארי זכיתי

ותאמר בור כבר ידי ישיב לי לברי לבב

תלים יח תלים טג

באין אלפים אבוס בר

פרה פחפת תרגום זכו נזיריה משלג חו

עשלי יד סיר י

ברירן נורחא יתיר מן תלנא

וארחץ בנקיון כפי ושזכא כברירו

סמות ל

ידי לב טהור ברא לי אלדים

לב בריר ותאמר דרור מר דרורי

דיופ

פירשו בו זך וטהור

כתרגומו מירא דביא ותאמר חמיץ

סעף

בליל חמיץ יאכלו

פירשו בו טהור ונקי שכן בערבי קורין למספא

יטעיה ל

הבהמה הטהור והנקי חמצא

ותאמר זחכ חמריקיס מעליהם

זכיה ד

הזחב פירשו בו השמן הזך והנקי

וכן כוס זחב בכל ביד

יכמיה כח

רוצח לומר היין הזך והנקי

וכן מזה מצפון זחב אתה רוצח

איכ לו

לומר הרוח הזכה והנקי

ואמרו שנקרא כן הדבר הזך והנקי מצד

חיות

אות היוד

כחשיתלו דכריס עו לומר עמסתו ונמליהם נשאים : ותאמר ענק חטנק תעניק לו ענק רוצה לומר טעון עליו :

כסלמה אות הטית

יבש האהל על חיובש תאמר לשנים עשר פנים תאמר
 ענכס ותאמר חרבי יהי נא חרב אל הגנה ונתתי יארים חרבה הרצון בהם
 חובש : מנה ותאמר ציה ציה גם הם רוצה לומר חורב וכן
 למרות עליון בציה חלכו בציות נחר : ותאמר צחצח והשבוע
 בצחצחות נפשך פירשו בו בזמן יבש ומזה והמונו צחה צמא
 וכן פורשו מענין וח שכנו צחצחה מאחרי לחומה בצחיתים רל
 מקום יבש שבסלע ותרגום ציה גם חום חיה צחותא והומא :
 ותאמר צמא ישברו פראים צמאם וצמאון למבועי מים וצמאון
 אשר אין מים הרצון בהם היובש : ותאמר שרב ולא יכם שרב
 ושמש וחיה השרב לאגם ותרגום אכלני חורב שרבא :
 ותאמר נגב באפיקים בנגב פירשו בו מקום יבש וצמא וכן כי
 ארץ הנגב נתתני ארץ יבשה וחרבת ותרגום חרבו פני האדמה :
 נגזבו אפי ארעא ובלשון רזל בפרקאילו מציאות בנמרא רבי שמעון
 אומר דמשי ידיה ונגיב אנלימא דחבריה : ופירש הערוך מייבש :
 ותאמר צנם צנמות דקות פירשו בו יבשות מלשון רזל כפר ביצר
 מברכין בנמרא על היוקות פת הצנומה בקערה מברך עליו המוציא
 לחם מן הארץ ופירש הערוך צנומה יבשה ואינו יכול לאכלה אלא
 בקערה במקפת : ויש מפרשים צנומות קשות נגזר מלשון רזל אבל
 עושה

אות היזר לה

עושה הוא של צונמה ושל זכובית פירוש צונמה סלע ורזוח לומר
 צונמות דקות שחיו קשות בסלע : ותאמר תלאב בארץ תלאובת
 פירשו בו בארץ צמאון יבשים וכתב רבי יונה שכן קורין בערבי
 למקום יבש וצמא לאבה : ותאמר נשת ונשתו מים מהים יסעיה יט
 לשונם בצמא נשתה הרצון בהם היוכש : ותאמר דלל דללו יסעיה עא
 וחרבו יארי מצור הרצון בו יבשו כתרנומו יבשו ויחרבו נהריהו : סס יט
 ותאמר צמק ושדים צמקים הרצון בו יבשים כתרנומו רחם
 מתכול וודין יבשין :

האהל על היגיעה תאמר לשמנח פנים תאמר יגיע
 וכל יגיעה יגיעת בקראי ותאמר עמל ראח דכר ס כח תלים סס
 עניי ועמלי אשר לא עמלת בו הרצון בהם היגיעה : ותאמר שורח חיו עלי לשרח שרחם ומשאבם תרגום שמח בכל עמלי יסעיה ח
 בכל שרחותי : ותאמר תלאח את כל התלאדה וילאו למצא סמות יח כראשית יט
 הרצון בהם היגיעה והעמל ותרגום לא יצמח עמל לא ירכא ליאות וכן מזה הלאות אנשים כי תלאו ותי מחלן ית נביאיח יסעיה ז
 אריתחלון ותרגום ויגעו עמים ברי ריק ויחלון עממיא לא יגעו

לריק לא יחלון לריקנו : ותאמר עצבון בעצבון תאכלנה כראשית ג
 ומעצבון ייגו פירשום לשון עמל ויגיעה כדברי המתרגם בעמל סס ה
 תאכלנה ומלאות ידנא וכמוחם אמרו בכל עצב יהיה מותר משליד
 מסעו אבנים יעצב בהם ומזה עוד לפי המתרגם ועצבך בבירת קלת יח משלי ה
 וליעותך תיעול לביתא דאחרינא ותרגום נפש עמל עמלה לוי
 נפשא דלעיא לעותא תסובר יגענו ולא הונח לנו לעינא ולא הות
 נוחא לנא פרי אדמתך וכל יגיעה תרגום ירושלמי וכל לעותכון

ובלשון רזל בויקרא רבה כי ימוך אחיך פרשת אשרי משכיל לית את
 אויל לעייגים ופירש הערוך אין אתה הולך ומתייגע במלאכה
 ואוכל עוד בלשונם זל בבראשית רבה פרק יד דאין לא לעינא נגוס
 פירוש כל מי שאינו מתייגע אינו אוכל : ותאמר עיף עיפה נפשי ירמיה ד
 לחורגים ויעף דוד עיף יגע הרצון בהם היגיעה והליאות וכן סמל כ כל דכרס כה
 תרגם הירושלמי עיף ויגע לעץ ומשלהו : ותאמר עלף עיפוס ח

תתעלפנה התולות הרצון בו היגיעה והעיפות כדברי המתרגם
 ישתלחין וכן ותף השמש על ראש יונה ויתעלף בנין עלפו
 ואמרו המפרשים שהרצון בהם רוב היגיעה והעיפות עד שלא יוכל
 אדם לעמוד על עצמו : ותאמר עטף נפשם בהם תתעטף
 בהתעטף עלי נפשי הרצון בהם העיפות כדברי המתרגם נפשתהו
 תשליחא

תלאב
 ספת
 לל
 סס
 יגיעה
 עמל
 סוכי
 תלאח
 עננו
 סס
 משליד
 קלת יח
 ירמיה ד
 עיפוס ח
 יונה ד יסעיה עא
 סס
 תלים קז
 יונה כ

אות ה'יוד

תשלחיא באשתלהיות עלי נפשי ובלשון רל בבראשית רבה פר
זכחי רוח מלפני יעטוף אמר רב הונא הרוח זו בשעה שיוצאה לעולם
מושלה בחרים ומשברח בגבעות ואומר הזחרי שלא תזיקי לבריות
מה טעם כי רוח מלפני יעטוף מחו יעטוף משלה ליה חדא בהתעטף
עלי נפשי :

יחד האהל על היחידות תאמר לארבעה פנים תאמר
יחד רך ויחיד לפני אפי : ותאמר בדר איכה
ישבך בדר רוצה לומר יחידה וכן שבני לבדר : ותאמר גלמודי
יחיד גלמוד רוצה לומר יחיד וכן שכולה וגלמודה ותי תכלא
ויחידה : ותאמר עירי ואנכי הולך עירי פירשו בו יחיד בלא
בנים וכן כתבו את האיש הזה עירי :

יטב האהל על מיטב הדבר וחמשובת ממנו תאמר לארבעה
פנים תאמר מיטב מיטב שדדו ומיטב ברמו :
ותאמר זמרת קרוו מזמרת הארץ רוצה לומר ממיטב פירות הארץ :
ותאמר ראש עם כל ראשי בשמים רוצה לומר הנבחרים והמשובחים
כדברי המתרגם מרא דביא ואקסיל אלאוין עם כל מיני שבח בוסמין
וכן מזה וראשית שמנים ומשחו רוצה לומר מבחר השמנים :

ותאמר חלב כל חלב יצהר וכל חלב תירוש ואכלו את חלב הארץ
אמרו שנקרא מיטב הדבר ומבחרו חלב מצד היות החלב מבחר
הבשר :

יין האהל על היין תאמר לששה פנים תאמר יין ויין יין
ישמח לבב אנוש : ותאמר חמר : ודם ענב תשתה חמר
חמר תרגום יין חמרא : ותאמר תירוש ורב דגן ותירוש הרצון
בו יין החדש : ותאמר שרר מין וישכר ייר הרצון בהם היין
הישן כדברי המתרגם חמר חדת ועתיק : ותאמר סבא סבאך
מחול בפנים רוצה לומר ינך כתרגומו חמרך מערב במיא :

ותאמר מלאה ובמלאה מן היקב פירשו בו היין :
ילך האהל על ההולדה תאמר לארבעה פנים תאמר ילך
הגך הרה וילדת בן לא חלת ולא ילדתי : ותאמר
הרה וחלילה אמר הרה גבר פירשו בו ילד גבר וכן ותהר את
מרס ואת שמי ואת ישבח אבי אשתמע רוצה לומר ותלד :
ותאמר מלט והמליטה זכר הרצון בו ותלד וכן שמה קננה
קפוז ותמלט : ותאמר פלט ותסג ולא תפליש ואשר תפלט לחרב
אתן הרצון בהם ההולדה ואפשר שתהיה חמלת נגזרת ממדת
שתרנס

ימל כלל
גלמוד
עירי
מיטב
זמרת
יאל
יין
חמר
עירי
סבא
מלאה
ילד
היה
מלט
סלט

משלי ד
איכה א' מוכה ז
איוב ג' ישעה מט
בראשית טו
ירמיה כב
סמות כל
בראשית מג
סיר ד
עמוס ו
במדכר יח ראשיתמה
פליס קדי דכריס לב
בראשית כז
במדכר ה
ישעה א
במדכר יח
סופטים יג ישעה כג
איוב ג' י' דה ד
ישעה סו
סס לז
ישעה ו

75

שתרגם חירוש'למי וולא תקיא הארץ אתכם וולא תפלט חיל בלע ויקאנו נכסין דסלעם ופלט :

ילד

חאהל על הודעת שלשלת המשפחה או בית אבור

תאמר לשני פנים תאמר לר וית'לרו על משפחתם :

ותאמר יהש המתיחשים וולא נמצאו כמו המתילדים והשם מוח ואמצא ספר היחש :

ינח

חאהל הוראת כנחת תאמר לשני פנים תאמר בנחת

דברי חכמים בנחת נשמעים : ותאמר לאש ודבר

לאש עמדו חרצון בו בנחת וכן מוח אתנחלת לאטו ויהלך אש וזולתם :

יסוד

חאהל על היסודות תאמר לשלשה פנים תאמר

יסוד יסוד המזבח יסודתו בהררי קדיש :

ותאמר אשש לאשוישי קיר הרשת נפלו אשיותי חרצון בהם

חיסודות ובארמית יקב אשיא די בית אלרא ואשיא יחישו

ותרגום ותאכל יסודותיה ואכלת אשוחתא ובלשון רול בפרק

שור שנגח ארג הפרח בגמר החופר בור ברשורת היחיד כגון אילו

החופרין לאושים ופי הערוך יסודות כוכתיב ואושיא יחישו :

ותאמר שתות כי השתות יחרסו חרצון בו היסודות וכן תרגמו

ואושיא יתעוץ :

ימסר

חאהל על המוסר תאמר לשלשה פנים תאמר מוסר

מוסר יי בני אל תמאס שמע בני מוסר אביך אמרו

חמפרשים בי יש מוסר בדברים ויש מוסר במכות ומה שהוא

במכות כגון אל תמנע מגער מוסר כי תכנו בשבט לא ימות ויספתי

ליסרה אתכם וכן מוח ויסרו לפשפש רל חכות אגרופי החרישה

במשפט הזריעה : ותאמר תוכחה טובה תוכחת מגלת הוכח

תוכיח את עמיתך הוכח לחכם ויאבק חרצון בהם המוסר בדברים

וישנו נב במכות כגון אמרו בתוכחות על עון והוכח במקאוב :

ותאמר שבט אם לשבט אם לארצו פירשו בו כמו מוסר

וכמוהו פי רבי יונה בשבט אנשים במוסר אנשים ופי אם לשבט

אם לארצו רל פעמים יבא המטר למוסר בעולם שישטוף חורעים

וישחית הכל ופעמים לארצו רל לצורך העולם לפי שהם עושים

רצונו לפיכך נאמר לארצו אם לחסד ופעמים לחסד ימציאחו

אעפי שבני העולם חייבין :

ייעל

חאהל על התועלת תאמר לשני פנים תאמר

תועלת

כמזכר פ
גורל כ
קמ צה י
קבלתי חינו ש
בכאסית לב עכתי כפ
סמית כע תלים פ
בסעיה ינ ירמיה כ
גורל ה פס ד
תלים י
משלי ב סס א
סס כנ ויקרא כנ
בסעיה כ
משלי כו
ויקרא יע משלי ט
תלים לע חינו לב
חינו לו
סמואל ב ד

אות היורה

איוב לה סס כח
סס עו סס ככ

תועלת * כמה אעיל מחטאתי * ומה פועיל כי נפגע בו * ותאמר תועלת
סכנ * הוכח בדבר לא יסכון * כי יסכן עלימו משכיל * הרצון בהם סק
התועלת :

יכועל

ססלי ה איוב לט
דברים יד

האהל על היעלה תאמר לשני פנים * תאמר יעלה * יעלה
אילות אהבים ויעלת חז * עלי סלע * ותאמר אקו אקו
ואקו ודישן * תרגום אקו יעלה :

ייעץ

יעץ יתק עבר

האהל על העצה תאמר לארבעה פנים * תאמר עצה * עצה
איעצה נא עצה * כי יי צבאות יעץ ומי יפר * ותאמר
טעם * וטעם זקנים יקח * פירשו בו עצה * וכן משיבי טעם טעם

ותאמר יד * חיד יואב אתך * פירשו בו יד
ותאמר מלך * ותאמר מלך * ותאמר מלך * ותאמר מלך * ותאמר מלך
עצתו * רל עצתי * ובלשון רל המלך בקונד וצא :

יער

ישעיה כ * סיר כ
סמואל כג * לה כ כו

האהל על היער תאמר לשני פנים * תאמר יער * יער
בעצי יער * בעצי יער * ותאמר חרשה * וחרשה
במדבר זף בחרשה * ובחרשים בנה בירניות ומגדלים * תרגום יער
חרשה :

יפח

תלים כ * סיר ז
תלים קד * תלים קמח
לה כו דכיא * מטלי יד

האהל על היופי תאמר לעשרה פנים * תאמר יופי * יופי
מכלל יופי * מה יפית ומה נעמת * ותאמר חוד * חוד
חוד וחדר לכשת * חודו על ארץ ושמים * הרצון בהם היופי :

ותאמר חדר * חוד וחדר לפניו * חדר מלכות * ברב עם הדרת מלך * חדר
אל תתחדר לפני מלך * חודו בלבגשו * הרצון בהם היופי * ותאמר
אדר * נאדר בקדש * פירשו בו כמו נחדר בחלוקף אותיות הוא * וכן אדר
פירשו * אדר חקר * אדר תפשטון * ותאמר נאה * נאוה לחיך * כלה

בתורים * מה נאוה על החרים * לא נאוה לכסיל כבוד * שחורה אני
ונאוה * הרצון בהם היופי * וימ מזה * תאית ארם חסדו * כלומר
יופי האדם ומה שנאה לו לעשות הוא חסדו * ותאמר זין * בחדש זין

זו * פירשוהו לשון נוי ויופי * ותרגום וחשמע יי את חוד קולו * ית
זיו קל מימריח * ומחדר גאווה * ומזיו יקריח * חדר הכרמל וחשרון * חדר
זיו כרמלא ושרונא * ותאמר זין * והתענגתם מזין כבודה * פירשו זין

בו כמו מזיו * ותאמר צבי * וצבי עדיו * צבי תפארתו * לעשרת ככי
צבי * לצבי ולכבוד * פירשו המלה לשון יופי וחדר * ותאמר שפר * שפר
אף נחלת שפרה עלי * חנות אמרי שפר * תרגום יפה תאר * שפיר

בריוא * ותאמר טוב * ואין איש מכני ישראל טוב מפניו * פירשו טוב
בו יפה * וכן תרגו שפיר מניה * וכן תרגו * בחור ושוב * טוב תאר * יפת

סס כה * ישעיה סב
סמות עו

אכרי יא * מיכה כסיר א
ישעיה ככ * מטלי כד
סיר א * מטלי יט

מלכים ז
ישעיה ע

יחזקאל ז * ישעיה כח
סס * סס ז

תלים י * בראשית מט
סמואל ט

סס

אות ה'יוד ל'ו

מופת י' יפת

האהל על המופת תאמר לשני פנים . תאמר מופת

תנו לכם מופת את כל הפופתים האלה ותאמר

אות יבא האות והפופת והיה כיתבאנח האות האלה אמרו

המפרשים כי מלת אות ומופת ענינם אחד וזלת שמלת אות נופלת במקומות שלא תפול מלת מופת כגון איש על דגלו באתה והיתה לאות ברית ובאלה הסקומות והנוהג מנהגם לא תפול מלת מופת ומלת מופת הנוחה להורות על דבר הנראה להאמין בו דבר כיוצא בו שעתיד להראות וכן מלת אות הנחתו הראשונה אל זה הענין גב וזלת שפעמים תבא לסימן לבד ולא כן מלת מופת :

י' יוצא

האהל על היציאה תאמר לחמשה פנים . תאמר

יצא ויצא יצא ושוב ויצא אתו החוצה :

ותאמר פוק ותפק לרעב נפשך וממו אל תפק מפיקים מין אל

ון תרגום ויצא ונפק : ותאמר גוח כי אתה גחוי מבשן

הרצון בו מוציא בדברי המתרגם מטול דאנתי הוא דאפקתני מכריסא וכמוהו מגיח ממקומו בגיחו מרחם : ותאמר פכח והגח מים מפכים מן חכתף הימנית הרצון בו יוצאים כתרגומו נפקין : ותאמר געל שורו עבר ולא יגעל פירשו המלדה לשון יציאה וזל לא יוציא חורע לחוץ :

י' יציע

האהל על היציע תאמר לשלש פנים . תאמר יציע

ויכן על קיר חבית יציע סביב היציע התחתונה

ואמרו שהוא בנין עשוי חוץ לקיר בירת המקדש כמין לשכות סביב

סביב : ותאמר צלע ויעש צלעות סביב פירשו בו כמו יציע :

ותאמר תא והתא קנח אחד ארד ובין התאים חמש אמות הרצון

בהם היציע וכן ארזל תני רב יוסף ג שמות יש לו יציע צלע וחתי :

י' יקץ

האהל על התעורה תאמר לשני פנים . תאמר יקץ

וייקץ יעקב משנתו : ותאמר עור העירייה

וחקיצה אעירה שחר תרגום ויקץ . ותאמר :

י' ירד

האהל על הירידת תאמר לחמשה פנים . תאמר ירד

ולא ירד עמנו בפלחמה וירדתי ודברתי עמך :

ותאמר נחת ותנחת עלי ירד שמה הנחת ונבורך האמרים מי

יחת עלינו תרגום וירד נחת : ותאמר שכב ונכלי שמם מי

ישכב פירשו בו מי יוריד וכן מזה היתה שכבת הטל :

י' ירה

האהל על הנימוס התורני תאמר לחמשה פנים

תאמר תורח תורת יתמימה משרת נפש וברו

תלמיש

אות ה'ור לח

פרק **מְצַרֵנו** : ותאמר פרק ויפרקנו מצרֵינו תרגום ויושע ופרק : תלים עד סס קל
מזכר **כח ישר** האהל על חוֹשֶׁר תאמר לשבעה פנים תאמר יוֹשֶׁר
א **אֲרָחוֹתֶם** ומזה פירשו בתמורת יוד באלף אֲשֶׁר וְחִמּוֹץ כמו
י **יִשְׂרוּ** וכן עֲמֵי מֵאֲשֶׁרֶיךָ מִתְעִים מֵאֲשֶׁרֶי הָעַם הַזֶּה : ותאמר
פ **נָכוֹן** לא נכוֹן לַעֲשׂוֹת בָּן רַל אֲיַנְנוּ אֲשֶׁר וכן אֲמַת נָכוֹן הַדָּבָר : סמות ח דברים יג
כ **וְתִאמַר בֵּן** וְיִשְׁתַּכְּחוּ כְעִיר אֲשֶׁר בֵּן עֵשׂוּ פִירְשׁוּ בוֹ הַמַּעֲשֵׂה הַיִּשְׂרָאֵלִי
ל **אֲשֶׁר עָשׂוּ** וכן וּפִיָּה עֲגַל מַעֲשֵׂיָהּ בֵּן כלומר מעשה בן כלומר
מ **מַעֲשֵׂה יִשְׂרָאֵל** וכן מזה לא בן עֵשׂוּ בֵּן בְּנוֹת צְלָפְחָד וְדִבְרוֹת בֵּן ירמ'י מ' כסד כו סמו'
פ **דִּבְרַת בֵּן מִטַּח בְּנֵי יוֹסֵף דְּבָרִים** אִם בְּנִים אַתֶּם : ותאמר נְכוּחָה כמדבר לג' כראש' מב
י **וְלֹא יָדְעוּ עֲשׂוֹת נְכוּחָה רַל יוֹשֶׁר** וכן בְּאָרֶץ נְכוּחֹת יַעֲקֹב בְּלֶם עמוס ג' ישעיה כו
כ **נְכוּחִים לַמִּבְּיָן** ותאמר הַכֹּשֶׁר וַיִּתְרוֹן הַכֹּשֶׁר חֲכֻמָּה וְכֹשֶׁר משלי ח קהלת י'
פ **הַדָּבָר תַּרְגוּם** לא בן עֵשׂוּ לא כדכשר עבדו וְהוֹרִיתִי אֶתְכֶם בְּרֹדֶךָ אסתר ס
פ **הַשׁוּבָה וְחִיִּישָׁרָה** באורח תקנא וכשרא : ותאמר פֶּלֶס פֶּלֶס פֶּלֶס מסלי ד
ק **מִעֲגַל רִגְלֶיךָ** הַרְצוֹן בוֹ חִישָׁר וכן מִעֲגַל צְדִיק תִּפְלֵס : יפֶלס נְתִיב ישעיה כו תלים עח
ל **לְאָפוֹ** : ותאמר הֲגֵן דָּרֶךְ בְּפָנֵי הַדְּרֹת הַגִּינָה פִּי בוֹ רַבִּי יוֹנָה יחוקאל עב
נ **כְּנוּנָה וִישָׁרָה** מִמַּאֲרֵם זֶל עֵשׂה שְׁלֵא כַחוּגֵן אֲמַנֵם חֲמַתְרַגֵם אֲמַר
י **בוֹ אֹרַח קִדְם** דוכן לויא :
י **יָתֵד** **כט יתד** האהל על חִיתוֹת תאמר לחמשה פנים תאמר יתד : סופטים י סמות לח
י **יָד שְׁתֵּי יָדוֹת** לַקְּרֵשׁ הָאֶחָד לְשֵׁתֵי יָדָיו הַרְצוֹן כַּחַם חִיתוֹת : סמות כו ספ
כ **וְתִאמַר צִיר** חֲדָלָת תִּסּוּב עַל צִירָה תַּרְגוּם שְׁתֵּי יָדוֹת תַּרְיָן עזליכו
ק **צִירִין** : ותאמר קַלְעִים וְשֵׁנֵי קַלְעִים חֲדָלָת הַשְּׁנֵי תַּרְצוֹן בוֹ גֵ' מלכים ג'
פ **חִיתוֹדוֹת** כדברי חֲמַתְרַגֵם תַּרְיָן צִירִין : ותאמר שְׁכִים לְשָׁכִים כמדבר לג'
ב **בְּעֵינֵיכֶם** פִּירְשׁוּ בוֹ יתדות מתרגום וכל יתדות החצר וכל סיכי
ד **דרתא** :
י **יָתֵר** **ל' יתרון** האהל על הִיתְרוֹן תאמר לששה פנים תאמר יתרון : קהלת ח' ישעיה טח
פ **יָתֵר תְּמוֹתָה** : ותאמר שאר ושאר רוח לוֹ פִירְשׁוּ חֲמַלְהָ לְשׁוֹן יוֹתֵר פל'י עט מלאכי ב
פ **בְּשֵׁרֵשׁ יֵתֵר** שִׁמְשֵׁתְמִשְׁיָן בוֹ בלשון יתרון ובלשון שארית ופ'י שאר סויות כו
ק **רוּחַ לוֹ** רַל יתרון המעלה לוֹ : ותאמר סֵרוּחַ וְסָרַח הַעוֹדֵף : עמוס ג' יחוקאל כג
ל **וְסֵרוּחִים** עַל עֲרֵשְׁתֶּם סֵרוּחֵי שְׁבוּלִים מֵרוּחַ סֵרוּחִים הַרְצוֹן כַּחַם חִיתוֹת : ותאמר עוֹף הַעוֹדֵפִים עַל הַלֵּוֹם חֲצֵי הַיָּרֵיעָה הַעוֹדֵפֵת עמוס ג' כמדבר ג'
מ **חִיתוֹן** : ותאמר עוֹף הַעוֹדֵפִים עַל הַלֵּוֹם חֲצֵי הַיָּרֵיעָה הַעוֹדֵפֵת עמוס ג' יחוקאל כג
נ **וְלֹא הַעוֹדֵף הַפְּרָבּוֹז** הַרְצוֹן כַּחַם הִיתְרוֹן : ותאמר שְׁרַע בִּי קָצֵר סויות כו ס' י'
י **ב י ס 11 חמצע**

אות ה'יוד

חֲמֵצֵה מִהִשְׁתַּרְעֵה: הֲרֵצוֹן בּוֹ מִחֶעֱרִיף: וּמִזֶּה אָמְרוּ: שְׂרוּעַ וְקָלוֹשׁ:
 וְתֹאמַר עֵשֶׂק: עֵשֶׂקָה לִי עֲרַבְנִי: פִּירְשׁוּ הַמְלִיחַ לְשׁוֹן יִתּוֹר מִמֵּאֲמָרִם
 זֶל עֵשֶׂיק לִגְבִיךָ וְשׁוּי לְכָרִיסֶיךָ: כְּלוּמַר לְבִסּוּרָה עֲצֻמָּה קִנְהָ כְּסוּרָה
 בּוִיתוֹר וּבְתוֹסַפְתַּת דָּמִים אֲבָל לְבִשְׁנֶךָ קִנְהָ בְּשׁוּחַ: וּפִי עֵשֶׂקָה לִי:
 וּתְרַחֵף וְהוֹסֵף לִי מִי וּשְׁנֹתַי: וַיִּם עֵשֶׂקָה כִּמְשַׁמְעוֹ רַל עֵשֶׂקָה לִי מִחֻלְתִּי
 וְעֲרַבְנִי אֶתָּה:

ישעיה נ"א ויקרא כב
 ישעיה נ"א

ג אָחֵל עַל הַמּוֹתָרִים וְהַחֲבָלִים תֹּאמַר לֹא רִבְעָה פָּנִים:
 תֹּאמַר מִתְרִים: וְאֵת מִיתְרֵיהֶם: וְתֹאמַר חֲבָלִי:
 וְתוֹרִידֶם בְּחֲבָל: וְחֲבָלִים בְּרֹאשֵׁנוּ: וְתֹאמַר אֲשׁוֹן: חֲטָבוֹת אֲשׁוֹן
 מִצְרִים: תְּרַגְמוּ מִתְרֵיהֶם אֲשׁוּנֵיהוֹן: וְתֹאמַר עֲבוֹת: וְכַעֲבוֹת
 חֲנַנְלָח: עֲבָתִים חֲדָשִׁים: אָמְרוּ כִי עֲבוֹת הֵיא הַחֲבָל מִשְׁלֹשָׁה חוֹטֵין:
 וְאָמְרוּ שְׁנָגוֹר מִזֶּה: וְהַגְּדוֹל דְּבַר הַתּוֹת נִפְשׁוֹ חוּא וַיַּעֲבֹתָהּ: כְּלוּמַר
 בֵּין שְׁלֹשָׁתָם הָשֵׁר וְהַשׁוּפֵט וְהַגְּדוֹל יַעֲשׂוּ הַחֻחַ וְהַשְׁקֵר כְּמוֹ עֲבוֹרָה
 כְּלוּמַר יַחְזֻקוּ עַד שִׁיּוּצֵאוֹ הַגְּדוֹל לְעֲצָמָם:

במדבר ז
 והושע ב' מלכים ז
 מסלי ז ישעיה ה
 סופטים יו
 מיכה ז

כסלמה אות ה'יוד

ח אָחֵל עַל חֲכָאָב תֹּאמַר לְשִׁבְעַת פָּנִים: תֹּאמַר כָּאָב: כֹּאָב
 וְאֶתָּם תִּצְעֲקוּ מִכָּאָב לִכּ: אֵךְ בְּשָׂרוֹ עָלָיו יִכָּאָב:
 וְתֹאמַר עֲצָב: וְלֹא יִסֹּף עֲצָב עִמָּה: הֲרֵצוֹן בּוֹ כָּאָב כְּדַבְרֵי הַמִּתְרַגְּם
 וְלֹא נִיּוֹסֵף כִּיבַח עִימָה: וְכֵן הֲרִבְחָ אֲרִבְחָ עֲצָבֶךָ וְחֲרַבְךָ בְּעֲצָב תִּלְדִּי
 בָּנִים: וְתֵא מִסְנֵאחָ אֲסַגִּי צַעֲרֵיכִי בְּצַעַר תִּלְדִּי בְּנִין: וְכֵן מִזֶּה לְפִי
 הַמִּתְרַגְּם: יִגְרַתִּי כָל עֲצָבְתִּי כְּנִשְׁוִית כְּלַחֹן צַעֲרִי: וְתֹאמַר חֵילִי:
 צָרָה הִחְזַקְתָּנוּ חֵיל בְּיֹלְדָה: הֲרֵצוֹן בּוֹ כָּאָב וּמִזֶּה חֵיל אֵילוֹת תִּשְׁמָר:
 וְתִרְגְּמוּ כִּד מִצְעָרְעִין אֵילְתָא תִּגְשׁוֹר: וְתֹאמַר חֲבָלִי: בְּשָׂרִם יִבּוֹא
 חֲבָל

ישעיה ס"ה ח' יוב ז
 מסלי ז
 בראשית ג
 ח' יוב ג
 ישעיה ג' ח' יוב ז
 ישעיה סו

אות הכף

לט

חבל לה חבלי יולדה הרצון בהם הכאב תרגום חיל כיוולדה
כחבלין ללידתא ומוח חבליהם תשלחנה ותרגום צעריהון
משדון ותאמר צירים כי נחפכו עליה ציריה הרצון בו כתרגומו
ארי כניתוח חבלהא וכן צירים אחונוי בצירי יולדה נחפכו צירי
עלי ותאמר מאר סלון ממאיר פירשו בו מכאיב וכן מזה
צרעת ממארת ותאמר כאח יען חכאות לב צדיק ונכאח לבב
למותת ובאו בו ציים כתיים ונכאח פירוש לשון כאב ומוח אמרו
ונפל בעצמוי חלכאים פירוש מחנה הכאים
האחל על הכבוד תאמר לשני פנים תאמר כבוד
את כל הכבוד הנה ושמר תוכחת יכבד
ותאמר יקר יקר תפארת גדולתו יתנו יקר לבעליהו תרגום
 כבוד יקרא
האחל על הכבודות תאמר לשני פנים תאמר כבוד
כבוד אבן ונטל חזול במשא כבד יכבדו מפני
ותאמר יקר אבנים קרות ליסר חבית הרצון בו ככדות בשורש
 כבד שנסתמשו בו בלשון כבוד ובלשון כובד
האחל על הטאטות תאמר לחמש פנים תאמר
כבד התכבד בילק התכבד בארבה ובלשון רזל
מכבדין בין חמטות וכן שם תיעים שמכבדין בהן את חבית מכבדות
של תמרה ותאמר טאטח וטאטאטיח במטאטי השמר ובמאמר
רזל לא חוו ידעי רבנן מאי וטאטאטיח שמעיה לאמתייה רבי דקאמר
לחיהא איתתא שקיל טאטתא וטאטי ביתא פירוש מכבדת שמכבדין
בה חבית ותאמר גרף נחל קישון גרפס פירשו בו טאטס
ותאמר יעח ויעה ברך מחסה כזב פירשוהו לשון גריפה וכן שם
חבלי שהיה מכבד וגורף חדשן מחמובח ואת היעים ותא ומגרו פתא
ותאמר סוחה וסחתי עפרה מפנה הרצון בו וטאטייה
האחל על הכבוי תאמר לשני פנים תאמר ככה וכבד
את נחלתי ופשתה כהה לא יכבנה ותאמר דעך
דעך גרו דעכו פאש קוצים תרגום כאפס עצים תכבה אש היכנא
דלית קיסי דעכא נורא לא יכבה בלילה גרה ולא דעך בלילה שרגא
האחל על הכבשים תאמר לתשעה פנים תאמר
כבש כבש אחר ולגקבה כי אם כבשה אחת
ובחמוך אם כשב הוא מקרוב ותאמר איל איל תמים מן חצאן
ומאח אלה אילים צמר אמרו כי הגדול יותר מכן שנה יקרא איל
 ותאמר

המשע יב
 אייב לט
 סמואל ד
 יסעיה כא
 דניאל כ
 יסוקאל כח
 ייקרא יג
 יסוקאל יב
 תליס קט
 דניאל יא
 תליס ג
 כרסית לא
 עשלי יג
 אסיע ח
 סס
 מולי כ
 תליס לט
 מלכיס ד
 יסעיה יד
 סופטיס ה
 יסעיה כח
 כמדכ ד
 יסוקאל כג
 סמואל יד
 יסעיה כח
 מולי כ
 תליס קיח
 כמדכ ז
 סמואל כ יב
 ייקרא ג
 סס ה
 מלכיס כג

ימים
 מאר
 פלה
 ככד
 יקר
 מכד
 יקר
 ככד
 טאטח
 יעח
 קפח
 ככה
 דעך
 ככס
 חיל

אות הכף

ותאמר טלה זאב וטלה בזרעו יקבץ שלאים חרצון בהם חכבשים טלה
 כדברי המתרגם דינא ואמרא מכניש אמרין ותרגום כבש אמרא
 ואמרו שנקרא כן בעבור שרבים במינם נקודים וטלואים : ותאמר

יובל ותיה במשוד בקרן חיובל חרצון בו האיל כתרגומו בקרן יובל
 וכריא ותרגום איל דכרא וכן שבעה שופרות חיובלים ובלשון
 רזל מאי משמע דחאי יובל לישנא דכרא הוא דתניא אמר רבי עקיבא

כשהלכתי לערביא חיו קורין לוכרא יובלא : ותאמר שח אילדים סה
 יראח לו חשח איש שורו ואיש שיחו אמרו שחרצון בהם חכבשים
 הקטנים : ותאמר כר עם חלב ברים ואילים אורידם בכרזים כר

לטבוח פירשו בהם כמו כבשים וכן בקר ברים רוצה לומר
 חמשובח שבכבשים : ותאמר חג אסרו חג בעתים חרצון בו חג
 כדברי המתרגם כפיתו שליא וכן חנים ינקופו רוצח לומר כבשים :

ותאמר צאן ולו צאן שלשת אלפים ואלף עזים רוצח לומר חכבשים כאל
 לבר ולפעמים כולל כל בהמה דקה כמו ואם מן הצאן קרבנו
 ולפעמים כולל אף לגסה כגון צאנכם יעשרו : ותאמר רחל וכרחל סחל

לפני גזיזה נאלמה רחלים מאתם חרצון בהם הכבשות :
כבש האזיל על חכבשן תאמר לשני פנים תאמר בכשן ככשן
 בעשן חכבשן : ותאמר מלבן והעביר אותם טלכנ

במלבן פירשו בו כבשן אמנם המתרגם אמר בו גרר יתחון
 בשוקיא :
כול האזיל על חזקת חכלי תאמר לשני פנים תאמר כול מל
 אלפים בת יכיל מרבה לחכיל : ותאמר חזק חזק

מחזיק בתים רוצח לומר יכיל ובלשונם זל כלי ריק מחזיק מלא
 אינו מחזיק :

האזיל על חזקתה וחזומנה תאמר לשנים עשר פנים
 תאמר הכנה ויכינו את המנחה אל חפוקם אשר הכנה
 חכנתי : ותאמר חזומנה יבא לעתים מזמנים רוצח לומר מוכנים הווענה

וכן בעתים מזמנות : ותאמר יעד אשר אועד לך ששה ונועדתי יעד
 לך שם ואם לבנו ייעדנה חרצון בהם החזומנה : ותאמר עות עות

לדעת לעות את יעך דבר חרצון בו לזמן ליעך דבר וכן מזה איש
 עתי מזומן לכף וכמו שנשתמשו במלת זמן ובמלת מועד בלשון
 זמן וחזומנה כן נשתמשו במלת עת : ותאמר אנה והאלדים אנה אינה

לירו רוצח לומר זמן וכן לא תאנה אליך רעה : ותאמר מנה מנה
 וימן ידג גדול חרצון בו זמן כתרגומו זמן וכן פירשו אשר מנה

שנה את מאכלכם וילילות עמל מנו לי ותאמר עתה במלך
 עתיד לכידור הרצון בו מזומן וכן להיות היהודים עתידים
 מזומנים וחש עתידות למו מה שמוזמן להם מן הפורענות
 ותאמר הוכחה אשר הכיח ל לבן ארני הרצון בו זומן וכן אתה
 הכחת לעבדך ליעקב ותאמר קדש קדשו עליה מלחמה ויקדשו
 את קדש בגליל ויקדש את ישי ואת בניו הרצון בהם ההזמנה
 ותאמר הנה הבה נא אבוא אליך הבה נלפנה לבנים הרצון בהם
 ההזמנה וכן פירשו רבים וזלת אילו וקרובים הם לענין נתינה
 ותאמר מצא ואת העולה המציאו פירשו בו חומינו ומזה פירשו
 דרשו בהמצאו בתודמנו לכם וכן לעת מצוא ותאמר
 דרש דרושים לכל חפציהם פירשו בו מוזמנים וכן נדרשתי
 ללוא שאלו נודמנתי
כוס האהל על הכלי המיוחד לשנות בו תאמר לשני פנים
 תאמר כוס וכוס פרעה בידי כוס ריח ותאמר
 גביע אשר נמצא הגביע בידי כמכוס ותא גביע כליר ותרגום
 כוס ריח כלירי ריחא ובאמרו גביעים מלאים יין וכסות ידמה
 שהוא עשוי בתכונה אחרת
כיס האהל על חכים תאמר לשני פנים תאמר כיס
 כיס אחד יחיה לכלנו ותאמר חרש בשני
 חרישים פירשו בו כיסים וכן והמטפחות וחרשים ואמרו שכן
 בערבי נקרא חנים ברישה ורחית בערבי ככף בערבי במקומות רבים
כלה האהל כללות מיני כלים תאמר לשני פנים תאמר
 כלים לכל כלי המשכן ותאמר סף משמרי
כלה רוצה לומר שומרי חבלים כדברי המתרגם מניא
 האהל על חכליון תאמר לאחד עשר פנים תאמר
 כלה בלה אתה עשה ויחדו כלם יכליון ותאמר
כמר כימר חסיד תרגום וכלה לא אעשה וגמירא לא אעביד
 ותאמר תם יתפו חטאים מן הארץ הרצון בו יכלו וכן עד תם
כס כל הדור לא יבול עלהו ולא יתם פרו וזולתם ותאמר שמד
 ונשמד כל המונה ונשמדו במות און הרצון בהם חכליון
כח ותאמר אכל ואכלת את כל העמים רוצה לומר תכלה וכן על
 כן אלה אכלה ארץ ארץ אכלת ושביה היא ותאמר כחך
כח ואיפה ישרים נכחורו הרצון בו נשמרו וכן לכו ונבחרים מנו
כח ויבחרו כל גבור חיל וזולתם ותאמר אפס אפס חפץ האפס
 לנצח

דכילל ח איוב
 איוב עני אסתר ח
 דכיים לכ
 כראשית לב
 סס יעשה ו
 יעשה כ סמואל ו
 כראשית לב סס יא
 ויקרא ע
 יעשה כה תלים לב
 תלים קיא
 יעשה סה
 כראשית מ תלים כב
 כראשית מד
 יעשה לה
 כראשית מ
 מלכים כה יעשה ב
 סמות בו אסתר כ
 יחוקאל יא יעשה לב
 תלים יב
 סס קד
 דכיים כ יחוקאל עו
 סס לכי יעשה י
 דכיים ז
 יעשה כד כמדבר יב
 איוב ד תלים פב
 לה כ לכי יעשה יב

שנה
 עתיד
 מזומנים
 יחוקאל
 קדש
 סס
 יכה
 פנא
 דרש
 כוס
 גביע
 כיס
 חריש
 כלים
 סף
 כלה
 כמר
 כס
 כח
 כח
 כח

על השמנית רוצה לומר כנור משמנה נימין כדברי המתרגם לשבחה
על כנרא לתמניא נימי : ותאמר גתית למנצח על הנתית פירשו
בו כנור : ואמר בו המתרגם לשבחה על כנרא דאתא מן גת : ויש
אומרים שעשה דורה המזמור בהיותו בנת : ויש
וע' **כסה** האהל על הכסוי תאמר לשמנה עשר פנים תאמר
הסמך : עבית נשית ומזה אמרו : וכים ענבים סותה כמו פסותו :
ותאמר הפת : ויחפו ראשם : יתפחה זרב טוב : תרגום ויכס ויחפא
ומזה הענין פירשו : ויחפאו בני ישראל : והאלף תמורת הוא למר
הפעול : ופירשו ויחפאו : כלומר הסתירו הידיעה מהבורא כמו שאמר
יחזקאל שהיו אומרים אין יראה אותנו עוב י את הארץ : וכן אמר
ישעיה ויאמרו מי רואנו ומי יודיענו : וכן פירשוהו רבותינו זלמא
ויחפאו בני ישראל אמור העמוד הזה אינו רואה ואינו שומע :
ותאמר חפף חפף עליו כל היום : פירשו בו מכסה עליו אמנם
רזל אמרו בריש גמרא דפרק בני העיר והעיר בנימין הצדיק מצטער
עליה בכל יום שנאמר חופף עליו כל היום : ופי' הערוף לשון צער
כמתרגמי' יהא מגן עלוהי : וכתיב תתן להם מגנת לב : ותאמר
סכף סככים בנפיהם על הכפרת : סכתה בענין לך : ובשין
ישלחו כפי : והרצון בהם הכסוי : ומענין זה פירשו : ואת מוסף
השבת : והוא כתוב ב"ד וקרי ב"ד : ואחד הוא : ושרשו יסף מענין
סכף שני שרשים וענין אחד : ויא ששרשו סכף : בשקל מעשה
מורד : ואעפי שזה בשורק וזה בחולם משקל אחד הם : ואמרו שהוא
בנין עשוי לאנשי משמר לחסות תחתיו : וכסומכו אותו לשבת נראה
כי למשמר היוצא היה עשוי אותו בנין והיה יוצא בשבת והיו פנוים
מעבודה אותו היום והיו יושבים שם עד פנות היום שהיו הולכים
לחם : ותאמר שלל הוא יבנו ויטללנו : הרצון בו יכסנו
תרגום סכות לראשי ביום נשק : טללת על ראשי : ותאמר נסך
פי' נסך עליכם ירוח תרדמה : פירשו בו כסה : ומזה פירשו
והמסכה הנסוכה : ותאמר צפה וצפה ראשיהם : וצף את
הפית : הרצון בהם הכסוי כדברי המתרגם וחפה : ותאמר ספן
וספן בארו : ויספן ארץ הפית גבים : הרצון בהם הכסוי כדברי
המתרגם ומטלל בכורי ארוא : וטליל ית ביתא : וכמוהם רבים :
ותאמר אחו : ויאהו את הפית : הרצון בו כסה : כתרגומו וטליל ית
ביתא : ותאמר תפש : הגה הוא תפוש זרב ונכף : רל מכוסה

45

אות הכף

כדברי המתרגם מחפא דחבא וכספא : ותאמר עטף ועמקים עטף
 עטפו בר פירשו בו יתכסו וכן פירשו עטף ימין ולא אראך
 וכן רבים ובלשון רזל כסוף גמרא דפרק אילו מגלחין כל עטיפה
 שאינה כעטיפת ישמעאל ופי' הערוף מכסרה שפמו וזקנה וחוטמו
 במצנתו או בטליתו : ותאמר עטה תהי לו כבגד יעשה הרצון עטה
 בו הכסוי כדברי המתרגם כלבושא דיתעטיף וכן באשר יעטפה
 הרעה את בגדו ועטף עטף וזולתם : ותאמר עוף מעלפת עלף
 ספירים פירשו בו מכוסה וכן ותכס בצעיף ותתעלף ותרגם
 הירושלמי ברדיא ואיתעטפת : ותאמר לאט והפלף לאט ארת לאט
 פניו פירשו בו כסה ותרגומו כרף על אפוחי ותרגום וראש לו
 חפוי וריש ליה מכרף ומזה אמרו בתמורת אלף בו פני הלוי
 וילט פניו באדרתו : ותאמר פלש והתפלש באפר באפר פלש
 ותפלשו הרצון בחס הכסוי באפר כדברי המתרגם חופי רישבו
 בקטמא בקוטמא יחון חפיפין : ותאמר כרבל ודוד מכרבל כרבל
 במעיל בוך הרצון בו מעוטף ומכוסה כתרגומו הוח מתעטף :
 ותאמר צב שש עגלת צב פירשו בו עגלות מכוסות כתרגומו עגלן
 כד מחפיין אמנם הירושלמי תרגם שית עגלן מזווגן רל שכל עגלח
 היו לה זוג בקר שמושכו אותה : ותאמר בלע בבלע את הקדש בלע
 פירשו בו בהתכסות כתרגומו כד מכסן ית קרשא ולא ימותן ויט
 מזה יחד סביב ותבלעני כמו ותסוכני :
יכעס האהל על הכעס תאמר לחמשה עשר פנים תאמר
 כעס וכעס תורה צרתה גם כעס ובשן תמורת כעס
 הסמך לו שקול ישקל בעשי : ותאמר חרון פי חרון אל כל
 חמונה על הרעים חרה אפי' הרצון בהם הכעס : ותאמר חמה חמה
 חמה אין לי וחמת הפלף שככת הרצון בהם הכעס והחרון :
 ותאמר רוגז חדלו רגז ואת התרגז אלי תרגום כעס רוגז :
 ותאמר עברה עברה וועם וצרה ויתעבר בי הרצון בהם הכעס עברה
 והחרון : ותאמר זעם זעם מלאתני אשר זעמת זה שבעים זעם
 שנה הרצון בהם הכעס : ותאמר זעף זעף אשר ובזעפו זעף
 עם תכחנים הרצון בהם חחרון והכעס : ותאמר קצף כי יצא קצף
 קצף קצף על אבותיכם הרצון בהם הכעס והחרון : ותאמר
 אף פן יחרה אף רל כעס וכן ארף אפים ארף הכעס אף
 ואמרו שנאמר הכעס בזה הלשון מפני שהכעס יתראדי באף :
 ותאמר פנים לא אפיל פניי בכם רל כעסי כדברי המתרגם לא אשלח פניי

82

אות הכף מ ב

רוגזי בכון וכן אכפרה פניו פני יבעושי רע וזולתם ואמר
 שנאמר הכעס בזה הלשון מפני שהכעס יראה בפנים : ותאמר
 עשן עלה עשן באפו רל בעס וכן יעשן אף י עשנת בתפלת
 אפי עמך : ותאמר אנף גם כי התאנף י הרצון בהם הכעס :
 כאל ותאמר נאף עד אנה ינאצני הרצון בו יכעסוני וכן נאצו
 עבד האנשים האלה וכל מנאצי לא יראה וזולתם : ותאמר עצב
 ולא עצבו אביו מימיו פירשו בו לא הרגיו וכן וחמה מרו ועצבו
 פעם את רוח קדשו יעצבוהו בשימוז : ותאמר רעם רעמו פנים
 בעבור הרעיקה פירשו בהם זעף פנים :

כף האהל על כף חיד תאמר לשני פנים תאמר כף
 מלא כף קמח הזה עב קטנה ככף איש ומזה
 אמרו ואכפי עליך לא יכבד כמו וכפי והאלף נוסף : ותאמר
 פס יה פסת בר בארץ פירשוהו מתרגום ככף איש כפיסת ידא
 וכאלו אמר ירעו כף מלא תבואה אפי בחרים ירעש כלכנון פרוי

וימ מענין זה בתנת פסים שכל פס ממנו מצבע מתחלף :
 האהל על הכפרים תאמר לתשעה פנים תאמר

כפר כפר כפר הפרזי גליגה בכפרים : ותאמר בנות
 את קנת ואת בנותיה רל כפריה כתרנומו כפרנה וכן וארת
 תמנה ואת בנותיה ורבים זולתן : ותאמר חצרים ובתי
 החצרים בחצריהם ובשירתם הרצון בהם הכפרים כמתרגם
 חירושלמי כפרניא כפרניחון וכמוהם חצרים תשב קדר :
 ותאמר פרוות פרוות תשוב ירושלם רל כפרים ומזה על בן
 תיחודים חפרזים ותרגם המתרגם משול הנגרת יהודאי דהו
 בכפרניא : ותאמר חות וכל חות יאיר וילכד את חותיהם
 רל הכפרים כדברי המתרגם כפרניאיר כפריהון ובתמוררת
 הויו ביוד ויאספו פלשתים לחיה ואמרו שבלשון ערבי קורין
 לקבוץ הבתים אל חי : ותאמר מחנים הפמחנים אם מבכפרים
 רל הכפרים כדברי חירושלמי בכפרניא : ותאמר פרור אל לשפת
 נתן מלך חסרים אשר בפרורים הרצון בו הכפרים ובלשון רל
 כפרק המביא גש בגמרא קמא רבי מאיר אומר חקונה שדח בסוריא
 נקונה כפרורי ירושלם רל כפרי ירושלם : ותאמר מגרש
 לקול זעקת חבליה ירעשו מגרשות הרצון בו כדברי המתרגם יזועון
 פרוריא וכן בשדי מגרש עריהם והלויים בערי מגרשיהם
 ומת רגמי בחקל פרווילי קרויהון בקירווי פרוויליחון ותרגום את

אות הכף חוה

תמנה ואת בנותיה ית תמנא וית פרויליא : ותאמר איהם חוה
 פהרג הרג בתוכך ירעשו האיים פירשו בו הכפרים כדבר
 המתרגם יועון פרויליא וכמותו עתה יורדו האין והנון תחת
 חסס וכן תרגמו כען יועון פרויליא :
יכבר אחל על חתיכת הדבר תאמר לחמשה פנים תאמר
 בכר : לאגרות כסף וכבר לחס פירשו בו חתיכת לחס :
 ותאמר פת פת לחס : הל חתיכת לחס : תרגום וכבר לחס :
 ופיתא דלחמא : ותאמר פלח פלח דבלח פירשו בו חתיכת
 דבלח : ותאמר רץ מתרפס בצץ כסף פירשו בו חתיכות יז
 כסף : ותאמר כפיס וכפיס מעץ ענבה פירשו בו חתיכות כפיס
 מהעץ : ואמרו שלזה נטח המתרגם באמרו ושפא מגו מרישא עני
 ליה :

כרת אחל על חכריתת תאמר לשלשים וארבעה פנים
 תאמר כרת כרתו ערה והאשרה אשר עליו
 ותאמר חתך גחתך על עטף ועל עיר קדשך הרצון בו
 נכרת : ותאמר גזר לגזרים סוף לגזרים גזרו את הילך החי
 חרצון בו חכריתת : ומוזה על צד החפוד נגרותי מנגד עיניך :
 ותאמר גדע גדע בחרי אף רל כרת וכן ורמי הקימה גדעים
 נגדעה קרו מואב וזולתם : ותאמר קצץ קצץ עבות רשעים
 וקצתה את כפה תרגום והאשריה אשר עליו כרתה דעלוהי
 קציצה : ותאמר קטף את ראש ינקותיו קטף עזנו באבו לא
 יקטף תרגום נגדעה קרו מואב אתקטפו : ותאמר קצב
 וקצב עץ חרצון בו ויכרות ומוזה אמרו מדה אחת וקצב אחד
 מדה אחת וחתוך אחד : ותאמר קמל החפוד לבנון קמל קנה
 וסוף קמלו חרצון בחס חכריתת : ותאמר קטש נקטה נפשי
 בחזי חרצון בו נכרתה ונקטו בפניהם : ותאמר קטב וקטב
 מירי פירשוהו לשון כריתת : וכן אהי קטבך שאל : ותאמר
 קסס ואת פריה יקוסס חרצון בו יקטף והוא כמו יקוצץ בצרי
 ותרגמו וית איכה יקטוף : ותאמר קצה לקצות בישראל קצות
 עמים רבים פירשוהו לשון כריתת וחתוך ובלשון רזל לקצורת
 בתאנים בלומר לחתוך דבלת תאנים : ותאמר קרץ קרץ
 מצפון פירשוהו לשון כריתת : וכן מזה מחמר קרצתי
 נגזרת : ותאמר קפר קפרתי כארג חיי פירשוהו לשון
 כריתת : וכן קפרה בא : ותאמר מלל מולל ויבש ידרה מלל

אות הכף מנ

חצו כְּמוֹ יַתְמָלֵלִי חֲרָצוֹן בְּהֵם הַכְרִיתָהּ וּמוֹזָה אִמְרוּ הַתְּמַלְלָהּ תְּלִים כֵּחַ אֵיבֹכ ע
 בְּשִׁבּוֹת עוֹרוּ וְתֹאמְרוּ אִמֵּל כִּי שְׂדֵמוֹת חֲשֹׁבוֹן אִמֵּלֵל פִּירְשׁוּהוּ יִשְׁעִיה ע
 לְשׁוֹן כְּרִיתָהּ וְכוּן מַה אִמֵּלָה לְפִתְךָ וְזוֹלָתָם וְתֹאמְרוּ חֲלֹף יִחְזַקְלָל יו
 כְּלִיל חֲלֹף וּמִחֲצָה וְחִלְפַת רִקְתּוֹ חֲרָצוֹן בְּהֵם הַכְרִיתָהּ וּמוֹזָה יִשְׁעִיה כ מוֹסְעִים ז
 אִמְרוּ בְּנֵי חֲלוֹף רַל בְּנֵי הָעוֹלָם שֶׁנִּכְרְתִים מִן הַחַיִּים וְתֹאמְרוּ מַסְלִי לָל
 עָלָה כְּעֹלוֹת גְּדִישׁ פָּעוֹתוֹ אֵל תֵּלְלֵנִי בְּחֻצֵי יָמֵי פִירְשׁוּהוּ לְשׁוֹן אֵיבֹכ ה תְּלִים קכ
 כְּרִיתָהּ וַיִּמְּוֹזָה וְעֵלְתָה דָוּ עַל יַד רַעְהוֹ תִּכְרַת וְתֹאמְרוּ זְכִירָה יד
 חֲצִיב עַל חֲצִיב בּוֹ הַמְּחַצֶּבֶת רַחֵב חֲרָצוֹן בְּהֵם הַכְרִיתָהּ יִשְׁעִיה י סס כח
 וּמַעֲנִין זֶה פִירְשׁוּ עַל כֵּן חֲצִיבֵי בְּנֵי אִיִּים כְּלוֹמַר שֶׁהִיא כִּוְרַת אוֹתָם הוֹשַׁע ו
 כְּדַבְּרֵיו וְתֹאמְרוּ פֶּסֶל פְּסֵל לֶךְ שְׁנֵי לַחַת אִמְרוּ שׁוֹה הַלְשׁוֹן סְמוּת לָק
 נּוֹפֵל כְּרוֹב עַל כְּרִיתַת הָאֲבָנִים וְכוּן גַּב עַל הָעַצִּים הַנְּשָׂאִים אֶת עֵץ יִשְׁעִיה מה
 פֶּסֶלָם וּמוֹזָה אִמְרוּ וְהוּא עֵבֵר אֶת הַפְּסִילִים רַל מְקוּם שְׁחִיו כוֹסְעִים ז
 פּוֹסִילִים שֵׁם הָאֲבָנִים וְתִרְגוּם לְעַד בְּצוֹר יִחְצֹבוּ לְעַלְמָא בְּשִׁירָא יתְּפַסְלוּ י
 וְתֹאמְרוּ חֲרֹץ אִם תְּרוּצִים מִיּוֹ פִירְשׁוּ בּוֹ כְּרוֹתִים אֵיבֹכ יד
 וְכוּן כִּי כֹלָה וְנִחְרָצָה וּמוֹזָה פִּי רַבִּי מִנְחֵם בֶּן שְׁלֹמֹה עָה וַיִּד יִשְׁעִיה י
 תְּרוּצִים תַּעֲשִׂיר כְּלוֹמַר אֲנָשִׁים שֶׁמַּעֲשִׂיהֶם נִגְזָרִים וְנִחְתְּכִים עַל חֵק מַסְלִי
 יִדְוַע לֹא יַעֲבֹרוּהוּ וְתֹאמְרוּ חֲטָב לְחֲטָב עֵצִים חֲרָצוֹן בּוֹ לְכְרוֹת דְּכִיִּים יט
 כְּדַבְּרֵי הִירוּשָׁלַיִם קִיסִין וּמוֹזָה אִמְרוּ חֲטָבוֹת אֲשֶׁן מְצָרִים מַסְלִי ו
 וְרַבִּי יוֹנָה פִי חֲטָבוֹת גְּבוּהוֹת וְנִשְׁאוֹת מִתְּרַגּוֹם וַיִּי אֲמִירֶךְ חֲטָבֶךָ ו
 וְתֹאמְרוּ בְּצֹר בְּצֹר כִּי תִבְצֹר בְּרַמֶּךְ רַל תִּקְטוֹף וְכוּן כְּבֹצֵר עַל כְּכִי כד
 פֶּלְסֵלוֹת וְזוֹלָתָם וְתֹאמְרוּ זִמְר וְכִרְמֶךְ לֹא תִזְמַר וְיִקְרָא כֵּה יִשְׁעִיה ה
 וְלֹא יַעֲרוֹר חֲרָצוֹן בְּהֵם הַקְּטִיפָה וּמוֹזָה לְפִי הַמְּתַרְגֵּם עֵת וְזָמִיר סִיב כ
 הַגֵּיעַ וְעוֹד קִטְוֶה בּוֹכִירָא מֵטָא וְתֹאמְרוּ כִסֹּחַ שְׂרַפָּה בְּאֵשׁ תְּלִים ט
 כְּסוּחָה קוּצִים כְּסוּחִים תְּרַגּוֹם לֹא תִזְמַר לֹא תִכְסוּחַ יִשְׁעִיה לָנ
 וְתֹאמְרוּ צִמֵּת יְצִמִיתִים יִי אֲלֵדִינוּ וּמִשְׁנָאֵי אֲצִמִיתִים פִּירְשׁוּם לְשׁוֹן תְּלִים כד סס יח
 כְּרִיתָהּ וְכוּן מוֹזָה בְּעֵת יִזְכְּרוּ נְצִמְתּוּ וְתֹאמְרוּ נִקָּף חֲנִיָּם אֵיבֹכ ו
 יִנְקָפוּ וְנִקָּף חֲיַעַר בְּבָרוֹל חֲרָצוֹן בְּהֵם הַכְרִיתָהּ וְתֹאמְרוּ יִשְׁעִיה כט סס י
 דְּמָה וְדְמִיתֵי אִפְךָ כִּי נִדְמָה כָּל עֵם כְּנַעַן פִּירְשׁוּם לְשׁוֹן כְּרִיתָהּ הוֹשַׁע ד כַּסְפֵּיה א
 וְכִמוּחָם רַבִּים וְתֹאמְרוּ כֹּרָא וְכֹרָא אוֹתָהֶן בְּחֲרֹבוֹתָם פִּירְשׁוּ יִחְזַקְלָל כב
 בּוֹ נִכְרַת וַיִּמְּוֹזָה וְכֹרָא לֶךְ שֵׁם כְּלוֹמַר שֶׁתִּכְרוֹת עֲצֵי חֲיַעַר יִשְׁעִיה יו
 וְתִכְנַה שֵׁם עֲרִים לְשִׁבַת וְתֹאמְרוּ זַעֲךָ יְמֵי גִזְעוֹ פִירְשׁוּ בּוֹ אֵיבֹכ יו
 נִכְרַתוּ וְתֹאמְרוּ גִרֵּר מְגֻרֹת בְּמִגְרָה פִירְשׁוּהוּ לְשׁוֹן כְּרִיתָהּ מַלְכִים ז
 וּמִגְרָה שֵׁם הַכְּלִי שֶׁנּוֹרֵתִין בּוֹ וּמוֹזָה אִמְרוּ שִׁד רְשָׁעִים יְגוּרִים מַסְלִי כח
 סַעַר מְתַנַּרֵּר וְתֹאמְרוּ גִזּוּ וְכוּן גִּזּוּ וְעָכְרָ פִירְשׁוּהוּ לְשׁוֹן יְדִמִיה ל כָּסוֹם א
 כְּרִיתָה

אות הכף

דברים יח כריתת וכן על הצמר שכורתין מן הצאן וזו צאנב ועל הרשא
 תלים עני עמוס ז שנכרת ונקצר ירד כמטר על גז אחר בני המלך וכן על האבנים
 סמות כ שנכרתות ונפסלות לא תבנה אתהן גזית כלומר אבני כריתת
 וזמ נגזרו ועבר לשון העברה מתרגום וצי אדיר לא יעברנו לא
 תגזינה דרך לעבור גאולים למינז שזיביא וכן כתב הערוך כי
 בלשון ישמעאל עבור גזו ובלשון רזל בויקרא רבה ויהי ביום
 השמיני פרשאל תרא יין אל כדון גזוז נטוריא מן הכא ופי הערוך
 עכשיו יעברו שומרי העיר עוד בלשונם זל בבראשית רבה פרק
 וכל צבאם רבי אחא הוה משתעי הדין עובדא חד בר נש קאים על גף
 נהרא חמא חד עורדען טענת חד עקרב ומגוזאיתיה נהרא כיון דעבר
 שלחותיה אהזרתיה ותאמר זנב וזנב כך כל הנחשלים וכן
 אחריק וזנבתם אותם פירשם רבי יונה לשון כריתת ובלשונם
 זל המזנב בגפנים ופי הערוך הקוטע מקצת גפנים להגביר כחם
 מלשון וזנב וזל הקוטע הכורת תרגום לכרתי עצים ולמקטעי
 יסעיה יס ותאמר תו הסיר תו הרצון בו כרת ובמשנה התיו

את הראש בכת אחת :

כש

האהל על המכשול תאמר לחמשח פנים תאמר
 כשל כשל בשל פח הסבל יבשרו בהליכתם : כסל
 ותאמר נקש פן תנקש אחריהם הרצון בו תכשל ותרגומו דלמא
 תתקל בתריהון ותרגום ואין למו מבשול ולית לחון תקלא וכן
 מזה בפעל בפיו נוקש רשע ונקשו מבקשי נפשי וזולתם :
 ותאמר פיק ופק ברבים רוצה לומר כשלון כתרגומו ניקוש רכובין
 וכן מזה לפוקה ולמכשול לב וכן פקו פליליה ורוצה לומר
 בפליליה כלומר כשלו במשפט ותאמר נגף פן תגוף פאבן רגלך
 רוצה לומר תכשל כתרגומו דילמא תתקל וכמוהו רבים :
 ותאמר לבש ואויל שפתים ילבש פירשו בו יכשל כלומר יכשל
 בדבריו וכמוהו ועם לא יבין ילבש ויש מפרשים לשון עוות יתעות
 ויתעקל בדרכיו ובדבריו ויש מפרשים כמו ימהר פירוש ימהר ולא
 יאריך במחשבה להתכונן היאך יעשה המצוה ויש מפרשים כמו
 פוסח כלומר עומד גבוך במח שיצוהו גדוליו ויחיה כמו פוסח על שתי
 חסעפים אם יעשה אם לא יעשה ולא יוכל לכחון האמת ודמו שתי
 לשונות אחרונות ללשון הערב :

כי כתב

האהל על חכתיבה תאמר לשני פנים תאמר כתב
 ויכתב יחושע את הדברים האלה בספר תורת אלהים
 יסעיה כד

אות הכף

מר

ספר וזה יכתוב ידו לוי רוצח לומר יכתוב בידו : ותאמר ספר : יי יספר
כתיב בכתוב עמים רוצח לומר יכתוב וכמוהו אמרו : נדי ספרתה אתהו
כתיב כי כתף האהל על חכתף תאמר לשני פנים תאמר כתף
כתיב בכתף ישאו ותאמר שכם על שכם שנייהם רוצח
 לומר כתף כתרנומו על כתף תרויהון ויש אומרים כי מה שעל חכתף
 שחוא כנגד הצואר יקרא שכם וזהו שאמר בתי משכמתה תפול :
כתיב כי כתר האהל על הכתר תאמר לארבעה פנים תאמר כתר
כתיב כתר מלכות : ותאמר עשרת תשית לראשו
כתיב עשרת פז רוצח לומר כתר : ותאמר נזר ויתן עליו את הנזר
כתיב ואת העדות רוצח לומר העשרת : ותאמר צפרח לעשרת צבי
 ולצפרית תפארה פירשו בו עשרת כדברי המתרגם לכלל דחודו
 ולכתר תושבחתא :

כתיב האהל על הכותרות חתונים בראשי העמודים תאמר

כתיב לשני פנים תאמר כותרת וכתרות על שני
כתיב העמודים : ותאמר צפת והצפת אשר על ראשו אמות חמש
 רוצח לומר כותרת ותרנומו וקרונת היך בדמות שרגא די על רישיה
 אמין חמש ותרנום וכותרות על שני העמודים וקרונתהון על תרין
 עמודיא :

כתיב האהל על הכתישה תאמר לשמנח פנים תאמר

כתיב כתש אס תכתוש את האויל במכתש : ותאמר
כתיב כתת בתי למאור הרצון בו כדברי המתרגם כתישא לאנחרא
 וממנו וכתותי מפניו צריו כתו אתכם להרבות וזולתם :
כתיב ותאמר טחון ופני עניים תטחנו רוצח לומר תכתנו וידוע הוא
 שחטחנה היא כתינת הריחים זו בזו : ותאמר שפה ושפן
 עצמתיו הרצון בו נכתו לדעת המפרשים ומזה הוא ישופף ראש
 ותרנום ואכות אותו טחון ושפית יתיה וכתותי מפניו צריו ואשוף

כתיב מן קדמי מעיקוי : ותאמר וכא ותדבאונני במלים וזרעות יתמים

כתיב וכא תגלנח עצמות דבית הרצון בהם הכתיתח כדברי המתרגם

כתיב ותשפנוני במיליא תשפף דשפית : ותאמר דקק תדוש חרים

כתיב ותדק ופרשו לא ידקנו תרגום כותול לא יחמל דמדקיק ולא נחיים

כתיב וכל פסיליה יכתו וכל צלמנחא ידקדקו : ותאמר שחק ואשחקם

כתיב בעפר על פני רוח הרצון בו החדיקה וכן מזה אבנים שחקו מים

כתיב ותרנומו אכנא שיפי מיא ואמרו המפרשים כי השחיקה היא יותר

כתיב מחדיכה : ותאמר דוש אדוש ידושנו בחדוש מתגן ודשתי

את

ישעיה כח סס כה

תליס כח

אויב לב

כתיב כח

תליס כח

אויב לב

כתיב כח

תליס כח

אויב לב

כתיב כח

תליס כח

אויב לב

כתיב כח

תליס כח

אויב לב

כתיב כח

תליס כח

אות הלמר

שופטים ה' את בְּשׂוֹרְכֵם תִּרְגְּמוּ וְאִשְׁחַקם כַּעֲפֹר וְדוּשְׁתִּינוּן כַּעֲפֹרָא :
 ח' אהל על הכלי המיוחד לכתוש בו תאמר לשני כתש
 פנים : תאמר מכתש אם תכתוש ארץ האויל מכתש
 ותאמר מרובה : או דכו במדכת הרצון בו המכתש : מדוכה

פאלמה אות הקף

לא אהל על השלילה תאמר לשבעה פנים : תאמר לא : לא

לא אכלתי באני ממונו : לא יבוא עוד שמשך :
 ותאמר אין : אין וולתך : לאין נכון לו : אמרו המפרשים כי מלת אין אין
 ולא ענינם אחד אבל יש מן החלוק ביניהם : וזה כי מלת אין בלתי
 מסכמת הוראתה עם הוראת לא בכל המקומות כי בעוברים ובעתידים
 בלתי צודק האמר בהם אין רוצה לומר שיחיה צודק אמרו אין פעל
 ואין יפעול כמו שיצדק אמרו לא פעל ולא יפעול : אבל בשמות נופלת
 מלת אין כגון אמרו : והנה אין יוסף בבור : אין הוא ש בביתו : וכן
 גם כן במלין ובבינוני כגון מאין פמוד : ואין דבר אליו דבר : ואין
 אמר השב : ומח שבאח מלת אין עם העתיד כאמרו : כי אין המלך יוכל
 אתכם דבר : מפני שמלת יוכל היא במקום הבינוני כמו שבאו רבים
 מן העתידים במקום הבינוני : והרצון במאמר ההוא כי אין המלך יכול
 אתכם דבר : והנה גם כן כל שאר המלות המורות על השלילה אין
 מקומם בכל המקומות כמלת לא זולתי במקומות מעטים ובכל אחת
 ואחת יש לה מקום יוכל המעיין להכיר ולהפריש : ותאמר אל : אל
 אל בניי כי לא טובה : אל תאכלו ממונו נא : אמרו כי מלת אל ברוב
 תבא על האזרה או על התחנת והבקשה : ותאמר בל : ולבו בל : בל

דברים כו' ישעיה ח'
 יות ד' יחמיה ח'
 כדאשית לו' מסלי ז'
 ידמיה י' חייב כ'
 ישעיה חב' ידמיה לח'
 פתחול כ' שמות יב'
 מסלי כב'

אות הלמד

מה

פנתי עמך כמו לא וכתוספת יוד מרדף בלי חשך: ותאמר בלתי ישיבי יד
מנת בלתי סרה רוצה לומר שלא תסור וכן עד בלתי השאיר לו כס כמדבר כל
שריד עם בלתי שמם עד לא שמם וכל בלתי שהוא קשור עם איוב יד
מס פירשום כמו מאין מבלתי זבלתי מאין יכולת וכן כולם ואשר כמדבר יד
הוא קשור עם למד הוא כמו שלא לבלתי רוס לבבו שלא לרום דברים יד
לבלתי הקריב שלא להקריב יסוד ותאמר אפס ענה אפס מקום כמדבר ט ישיבי פ
ופר שבו עדי לא מקום וכך האפס עוד איש יד ותאמר איוב סמואל כ ט
ולרוגים אי שבר כמו אין שבה וכן אי כבוד אין כבוד: ותאמר ואלו
לא האהל על השבלים הנפרדים תאמר לשמנה פנים ככאשית כפ
תאמר מלאך מלאכי אלוים: ותאמר שרף ישיבי ו
שרפים עמדים מפעל לו רוצה לומר מלאכי אש: ותאמר חיות ישיבי ו
דחיות רצוא ושוב הרצון בו המלאכים: ותאמר חשמל בעין יחזקאל פ
החשמל פיהשו בו מלאך שרוצה לומר שבעין גוון שלו ראה מתוך כס
האש ואמרו רול מעשה כתינוק שהיה דורש במעשה מרכבה וחיה כס
מבין בחשמל יצא האש מחשמל ואבלתו: ותאמר אלים הבו לוי תלים כט
בני אלים ידמה לוי בבני אלים הרצון בהם המלאכים כדברי כס פט
המתרגם הכוהדים יושבתתא בתי מלאכיא ידמה לוי באוכלוסי ישיבי לב
מלאכיא ומות ומצרים אדם ולא אל רוצה לומר מלאך: ישיבי לב
ותאמר אלוים ובאנו שרת את אלוים רוצה לומר מלאך בתרגומו ישיבי כ
אתרבב עם מלאכיא ותאמר רוח יוסוסים פשר ולא רוח פירשו ישיבי לב
במלאך ואמרו שנקרא בן מפני שהוא רוחני: ותאמר שנאין ישיבי כפ
אלפי שנאין הרצון בו המלאכים בתרגומו אלפי דאנגליא ישיבי כפ
ובאלפבטין השמועות בפסוק ודבר אלוים ארת כל הדברים אנגלי כס
מדומא פתחול ונ עולי פירוש מלאכי מרום והוא לשון לעז ממש: ישיבי כפ
לא האהל על השלוחים תאמר לשלש פנים תאמר ישיבי כפ
מלאך וישלח מלאכים אל בעלים: ותאמר ציר כמדבר כ
ציר נאמן לשלוחים השלח פנים צירים הרצון בהם השלוחים ישיבי כפ
ומעני זה פיהשו וילכו ויצטרו אמנם הערוך פירשו לשון בקוע ישיבי כפ
ממאמר זל כראש נמרא דפרק מי שהחשיך מצטרו זקינו וזוהר ישיבי כפ
הערוך מתבקעין הנורות שהדבש בהן כדכתיב וילכו ויצטרו: ישיבי לב
ותאמר אראל הן אראלם צעקו חוצות פירשו בו מלאך שלחם וכן ישיבי לב
תרגם יונתן הא כי תתגלי לחון צוחו כמרד אגוד עממיא וזל קראו ישיבי כפ
גם סל למלאכים רוחניים כזה הלשון ואמרו בכתובות בפרק הנושא ישיבי כפ
את האשה אראלים ומצוקים אחו בארון הקדש נצחו אראלים ארת ישיבי כפ

אות הלמר

המצוקים ונשבה ארון הקדש ופירוש אראלים מלאכים קדושים
 ופירוש מצוקים בני אדם החשובים כמו שכתוב כי ליי מצוקי ארץ :
לאך האהל על המלאכה תאמר לשש פנים תאמר
 מלאכה ותשלם כל המלאכה : ותאמר מעשה מלאכה
 אשר נסתרת שם ביום המעשה את כל המעשים שנעשו הרצון מעשה
 בהם המלאכה ופירוש ביום המעשה ביום שעושין בו מלאכה כי
 אותו יום רח חיה והיה מנהגם שלא לעשות מלאכה ברח כמו
 שנהוגות חזשים חיום הזה : ותאמר פעל בפעל בפינו נוקש רשע פעל
 לכו חזו מפעלות הרצון בהם כמו מלאכה : ותאמר מעבד פעבד
 לכן יביר מעבדיהם הרצון בו מעשיהם ובלא מם הנוספת
 ועבדיהם ביד האלדים ותרגום מעשה עובדא וכן תרגום ויגידו
 פועל אלדים ויתמן עובדא די : ותאמר עלילה נורא עלילה עלילה
 רוצה לומר נורא מעשה כלומר שמקשו נוראים וכן לבני ישראל
 עלילותיו ובעלילותיהם אשוח : ותאמר שח ומגיד לאדם מח פיש
 שחון פירשו בו מעשיו ותרגומו לחואה לאינשא מח עובריה
 וכן פירשו כי שח וכי שיג לו אתם ידעתם את האיש ואת שחיו :
לב האהל על הלב תאמר לשני פנים תאמר לב גם לי לב
 ללב כמוכם על ללבך : ותאמר שכוי או מינתן שכוי
 לשכוי בינח פירשו בו הלב ויש מפרשים התרגול וכן בדברי רזל
 כשחלכתי לתחום קן נשריא היו קורין לבלח נינפי ולתרגול שכוי :
לבן האהל על הלבנות תאמר לשלש פנים תאמר לבן לבן
 ולבן שנים מחלב בשלג ילפינו : ותאמר חור חור
 ולא עתח פניו יחורו תרגום לבן חור : ותאמר צחר אתנות כחר
 צחרות פירשו בו לבנות וכן וצמר צחר ובלשונם אל בראש
 גמרא דפל אין עומדין לא ארוף ולא נוף לא אונם ולא צחר פירוש
 צחר לבן :
לבנ האהל על הלבנה תאמר לשלש פנים תאמר לבנ לבנה
 ויפרח חלבנה : ותאמר ירח וירחף לא יאסף ירח
 רוצה לומר הלבנה : ותאמר סחר שררף אגן חסחר תרגום סחר
 ירח סחרא :
לבש האהל על המלושים תאמר לשלש פנים תאמר
 לבוש ונתון הלבוש והסוס ובתוספת מם לבנה
 מלוש נכרי : ותאמר מד ומדין קרעים מתחת למדין הרצון מד
 בהם המלושים כדברי המתרגם ולבושתי מבויעין מלרע ללושתי :
 ותאמר

עבורה

כלו ועבורה

לבד

מחולל כי קהלת ח
 תלמיס
 סס מו
 איוב לד
 קהלת ט
 תלמיס טו
 סס קנ
 סס עזי עמוס ד
 תלמיס יח
 איוב יכ
 איוב לח
 בראשית עזי יסעיה א
 סס כט
 ספטיס יחוקאל כז
 יפעה כז סס ס
 ס יז
 אסתר ו
 ספטיס א ספטיס ד
 ספטיס ז

אות הלמד

מו

ותאמר כל וּבְכַלֵּחַ תַּעֲרֶה כְּלִיִּי רוצה לומר מלבושיה : יסעיה סא

ט להב

האהל על האויר המתלחש מן חאש תאמר לשלשה

פנים תאמר להב וַיְהִי בַעֲלוֹת הַלַּחֲבִי וּתאמר סופטים יו

שלהבת יונקתו תיבש שלהבת תרגום פני להבים פניהם אפי איוב עו

שלהובין אפיהון : ותאמר לכת בלפת אש רוצה לומר שלהבת סמות ג

כתרגומו שלהובית אישתא :

י לוח

האהל על החלואה תאמר לשני פנים תאמר לוח

לוינו כסף אם כסף תלוח את עמי : ותאמר נשח כחמיה ה שמות כב

והנשה בא כי תשעה כרעך משאת מאומח הרצון בחם החלואה עלכים כד דברים כד

וכן תרגום והנושה בא והוח זיוף ותרגום אם כסף תלוח את עמי

אם כספא תזיוף ואמרו חמפרשים כי מה שאמר הכתוב בנושח

כאשר נושה בו אחר שאמר כמלוח כלוח לו באחרת משאת כסף

והאחת משאת אוכל :

יא לוח

האהל על הלוחות תאמר לארבעה פנים תאמר

לוח נבוב לחת שני לחת אבנים ברושים סמות כו סס לד

חקרש קרשך עשו שן הרצון בחם הלוחות ותאמר סרנים יחוקל כו סמות ס

וּסְרַנֵי נְחֹשֶׁת פירשו בו לוחות והוא חפץ ממאמרם ול במשנח יחוקל כו סמות ס

מסכנין בנסרים וכן תרגומו ונסרין דנחש : ותאמר שחף מלכים ז

שחף עץ סביב סביב פירשו בו כמו לוחת כתרגומו נסרין וארוא :

האהל על הלוחות תאמר לששה פנים תאמר לח יחוקל על

יב לוח

ולא נס לחה לחים ויבשים : ותאמר רטב דברים לד כמדבר

רטב הוא לפני שמש מנרם הרים ורטבו הרצון בחם הלוחות איוב ס סס כד

ותאמר טרה ומכה טריה פירשו בו לחה וכן לחי חמור יסעיה א סופטים ע

וּטְרִיָה ואמרו שכן הוראת חמלה בלשון ערב ותאמר רענן תלים כט

רעננים ורעננים וחי הרצון בו לחים כתרגומו רהישין ורשיבין יחון איוב עו ירמיה ק

וכן ובפתו לא רעננה והיה עלהו רענן : ותאמר ערה תלים לו

ומתערה באורת רענן פירשו בו מתלחח ומוח פירשו ערות יסעיה יט

על יאור ואמרו שחוא תואר לירקות ולדשאים : ותאמר לשד תלים לב

נחפף לשדי בחרבוי קץ פירשו בו לחותי וכן תרגומו מתחפף

רוטבי וכמוהו אמרו לשד השמן ויט מזה בחעדור הלמד כי במדבר יא

אפס חפץ בלח שד :

יג לול

האהל כמו אם לא תאמר לשני פנים תאמר לולי

לולי בעם אויב אגור ביד ויש כתוב באלף דברים לב

יב ב א א

אות המם

בי אפילת חנה הרצון בו מתאחרות :

כד לשן

כד לשן : ותאמר רכל לא תלשן עבד אל אדניו מלושני בסתר לטן
 כהם המלשינות : ותאמר רגל לא רגל על לשונו וירגל רכל
 בעבדך הרצון כהם חרכילות :

כסלמה אות קלמד

אות המם

מאד

מאד : ותאמר מאד והנה טוב מאד : ותאמר היטב מאד
 היטב : היישוב חרה לך כמו מאד כתרגמו לחדא ותרגום מאד לחדא
 וכמהו ושאלת היטב וזולתם :

מאן

מאן : מאן בלעם הלוד עמנו : ותאמר סרב כי מאן
 סרבים וסלונים פירשו בו ממאנים מתרגום וימאן וסרב סרב
 ובלשון רזל ולא יהיה סרבן באותה שעה ודונשבן לברש פי סרבים
 מין קוצים כמו סלונים :

מדד

מדד : ותאמר על חמדידה תאמר לארבעה פנים : ותאמר
 מדד : מי מדד בשעלו מים ומדו בעמך : ותאמר מדד
 כל : וכל בשלש עפר הארץ תרגום ומדו בעומר וכלו : כל
 ותאמר שור ושם חטה שורה פירשו בו מדודה ואמרו שהלשון סול
 נגזר מן במשקל ובמשורה ופירשו רזל שחמשודיה מדה קטנודיה
 מאד :

מדן

מדן : ותאמר על חמדינודיה תאמר לששה פנים : ותאמר
 מדן : מדינח ומדינח בכתבה ואמרו שהוא שם נדינח
 כולל

אות המם

מח

כולל ערים רבות וכן בעילם הפדינת או הוא פעם כלל ופעם
 פרט : ותאמר פלך חצי פלך קעלח תרגום וסגלת מלכים
 וחמדינות וטפסרי מלכין ופלכין אשר בכל מדינות המלך רבכל
 פלכיא ובלשון רזל בסוף פרק כיצד העדים בשעריך אתח מושיב
 בתי דינין בכל פלך ופלך ובכל עיר ועיר אבל בחוצה לארץ בכל פלך
 ופלך אתח מושיב ואי אתח מושיב בכל עיר ועיר ופי' הערוך ז או ח
 עירות שחז מקובצות במקום אחד קורין מדינה וחיינו פלך : ותאמר
 נפת ובנפות דור שלשת חנפת הרצון בהם כדברי המתרגם
 בפלכי דור תלתא פלכין וימ מוח יפה נוף מושוש כל חארץ
 ויט יפה נוף יפה ענף מתרגום יפה ענף וחורש מצל דנופיה
 שפיר וסיכיה משלן : ותאמר חבל כל חבל ארנב פירשו בו
 ופלך בתרגומו כל בית פלך שרכונה ומזה פירשו הוי ישיב חבל
 חים : ותאמר מחוז וינחם אל מחוז חפצם פירשו בו מדינה
 ופלך תרגום להנתן דת בכל מדינה ומדינה ועל ארכוני מחוזאי פי'
 שלטני חמדינות ובאלפכישין דשכועורת בפסוק לא תרצח וכרכין
 ומחוזין כבישת קדמוהי פי' כרכים ומדינות וימ מחוז כמו גבול
 וכן מזה וידעו לא חזו ימיו כלומר לא גבלו ואמרו שכן בערבי
 חנו הגבול חזו : ותאמר אי מאי פתים מאי אלישת חרצון בהם
 כדברי המתרגם ממדינת איפוליא ממדינת איטליא ואמרו
 חמפרשים כי חרצון במלת אי מחוז שהנחר או חים מקיף אותו וכן
 על המחוז שאין הנחר או חים מקיף אותו נקרא גב אי כגון ואמר
 יושב האי התי שהוא אומר על ירושלים ונאמר גב על הכפרים
 כמו שבארנו בשער כפר :

מדע

האחל על שאלת טעם העניין תאמר לשני פנים
 תאמר מדוע ומדוע תתנשאו : ותאמר למה
 למה תעשה כה לעבדיך כמו מדוע :

מהר

האחל על המהירות תאמר לשמנה פנים תאמר
 מהר מהר צעה להפתח מהרה ולכה :

ותאמר חפז בחפזה לנוס ואני אמרתי בחפזי חרצון בהם
 חמהירות ומענין זה פירשו בחלוף וזן בצדי כי הם ממוצא אחד
 יחפץ ונבו כמו ארז ורל ונבו שהוה גדול כמו ארז ימהר לנענעו
 במהירות : ותאמר בחל ויכהלו להביא את חמן אל תביל
 ברוחך תרגום כי לא בחפזון ארילא בבהילו לא במהרה יתק
 ולא בבהילו מתק ומזה פירשו ואלדים אמר לבהלני למחרני
 ולזרני

יטעיה כא סמואל כב
 סמואל ב ד תלים לא
 אייב מ
 סמיר י קהלת ז
 דה כ לה

אות המס

פעול כל ולרזני : ותאמר נחף כי הית דבר הפלך נחוף הרצון בו ימ
 המחירות כתרנומו ארי הוח פתגמא דמלכא בבחילך : ותאמר
 איוב כל ימיה א שקר ועל גדיש ישקוד וכי שוקד אני הרצון בהם המחירות סקד
 כתרנומו ועל גדישין יותי ארי מוהי אנא ותרנוס וימהר
 דברים לב ואחי וכמוס רבים : ותאמר חש וחש עתידות למו בנשר ס
 חש לאכול אני יבעתה אחישנה הרצון בהם המחירות : ס
 ותאמר אף אל תאיצו לנחמני הרצון בו אל תמחרו ותרנומו לא ס
 תבעתיו ותרנוס וחש עתידות למו ומבע מהרת מביחו אבע
 מיכחו וכמהו ולא אף לבוא ואיצו הפלאים וולתם : ס
 ותאמר מוש בנשר ישוש עלי אכל הרצון בו יחוש תרנוס טוס
 בנשר חש לאכול כנשרא דטאים למיכל : ס
ימוט האהל על המוש תאמר לשני פנים : ותאמר מוש טוס
 וישאחו במוש בשנים : ותאמר בדי ועשית בדי כד
 עצי שמים רל מושות : ס
ימוס האהל על המוס תאמר לשני פנים : תאמר מוס מוס
 מוס בו ומזה פירשו : ולדים אשר אין בהם כל
 מאוס : כמו מוס : ותאמר דופי בן אפך תתן דפי פירשו בו דיסי
 כמו מוס : ס
ימות האהל על חמות תאמר לחמש פנים : תאמר מות מות
 יקר בעיני הפותח לחסדיו : ותאמר גוע לא גוע
 חרצון בו לא מת כתרנומו לא מית בחוביה ואמרו
 המפרשים כי הגויעה היא מיתה קלה שאינה באריכות חחולי : ס
 ותאמר אסון וקרהו אסון רוצה לומר מות כתרנומו מותנא : ססן
 ותאמר דבר דבר כבד מאד רוצה לומר מות כתרנומו מותנא דכ
 ומזה אמרו ידבר עמים תחתינו ותדבר את כל ירע הפמלכת
 וולתם : ותאמר מגפה והמגפה נעדרת רוצה לומר דבר : טפסה
ימוג האהל על מוגת היין תאמר לשלשה פנים : תאמר מוג מוג
 אל יחסר המוג ובלשונם ול יין מוג : ותאמר מסך מסך
 ושתו ביין מסכתי ושקו בכבי מסכתי חרצון בהם המוגה כדברי
 המתרגם מחמרא מוגית בכביותא מוגית : ותאמר מהל מהל
 סבאך מהול במים פירשו בו מוג : ס
ימט האהל על חמשה תאמר לשלשה פנים : תאמר מטח מטח
 וישב על חמשה מטות זקב וכסף : ותאמר ערש ערש
 הנה ערשו ערש ברזל וסרוחים על ערשתם תרגום משה ערשא :
 ותאמר

סעול כל
 איוב כל ימיה א
 דברים לב
 סנקוס א יטעיה ס
 סס ככ
 יהסעני כראשית יט
 איוב ט
 כמדכר יגי סמות כה
 וקרא כל דניאל א
 תליס כ
 סס קיו
 יהסע ככ
 כראשית מד
 סמות ט
 תליס מו לה כ ככ
 כמדכר יו
 סיר ז
 פסלי ט תליס קכ
 יטעיה א
 כראשית מח אסתר א
 דברים ני עמוס ו

אות המט

יבט דתאמר יצע אס זכה יד על יצעני הרצון בו מטתי מתרגומו על תלים סג
 דרגשי ותרגום והמן נופל על המטה גחין עלוי דרגשא כי אמרתי
 תנחמני ערשי תנחמנני דרגשי וכן תרגם הירושלמי וישב על
 המטה דרגשה וכמוהו יצעני עלה ואמרו שנקרא כן המטה כלאשית עט
 על שם חבגדים המציעין תחת האדם :
 על שם חבגדים המציעין תחת האדם :

מטר

מטר יכ מטר על חמטר תאמר לחמשה פנים תאמר מטר
 גסס ונתתי מטר ארצכם בעתו : ותאמר גשם וגשם
 מטרות עזו אמרו שהרצון במלת גשם המטר החזק ומוזח אמרו
 וגשם יגדל וכן תרגומו ומטרא ירבא ויש מפרשים כמו גוף מלשון
 ארמי גשמה יצטבע : ותאמר רבב וכרביבים עלי עשב כרביבים
 רצוף ארץ פירשו בו המטר החזק נגזר מן רב : ותאמר שעירים
 בשעירים עלי דשא אמרו שהמטר הדק נקרא כן והלשון נגזר
 מן שער ויש מפרשים שהרצון בו המטר החזק נגזר מן סערה :

אור ותאמר אור יפיץ ענן אורו הרצון בו מטר מתרגומו מיטרי וכמוהו
 בהזם צח עלי אור ובלשון רזל אמר רבי יוחנן כל אורה שנאמר
 באלוהו אינה אלא ביקירת נשמים ויש מפרשים כי נקרא המטר אור
 בעבור המאור הקטן כי בתנועותיו יהיה המטר בצווי הכורא :

מין

מין יג מין על מין הדבר תאמר לשני פנים תאמר מין
 עשה פרו למינו את חית הארץ למינה : ותאמר
 זון מפיקין מן אלון פירשו בו ממין למין ותרגום למינו לזונה
 וכן פירשו וזנים מרקחים פירוש ומיני בשמים מרקחים :

מכר

מכר יד מכר על המכירה תאמר לשני פנים תאמר מכר
 לאיש אשר מכר לו ותאמר שבר וישפה למצרים
 אכל בכסף תשברני הרצון בהם המכירה :

מלך

מלך טו מלך על קדימת מעלת האדונות והשררה תאמר
 לשבעה וחמשים פנים תאמר מלך ומלך מלך
 והשכיל : ותאמר אדון שמו אדון לביתו : ותאמר נגיד ואתה
 תהיה נגיד רוצח לומר מלך ואמרו שנקרא כן מפני שהעם שמים
 פניהם תמיד לנגדו ופונים אליו בכל דרושיהם ומוזח פירשו

נגיד חסר תבונות ורב מעשקות ואמרו שהוא חסר מלת ימות
 ומשפט חסוק כן הוא נגיד חסר תבונות ורב מעשקות ימורה בקצר
 ימים ושונא בצע יאריך ימים ויש מפרשים המלה מתרגום משכו
 נגידו רוצח לומר ימשך מן העולם מי שהוא רוב מעשקות אך שונא
 בצע יאריך ימים ויש מפרשים מתרגום ויגוע ואתנגיד רוצח

אות המס

סס

לומר ימות קודם זמנו : עוד פירשו מלשון זה : שמעו כי נגידים אדברי
רוצה לומר דברים טובים וגדולים במעלה : וסוד ותאמר נשיא פי כשיא
נשיא אשתנו כל ימי חייו : וכי יעשה הנשיא נדבה : אמרו שנקרא
כן מפני התנשאותו ביתרון המעלה והחשיבות : ותאמר שר שר
ושפט עלינו : שרים עצרו במלים : ומזה פירשו בתמורת שון בסמך
כלם סרי סררים : רוצה לומר שרים סוררים : וכן תרגמו כל רברבנאון
מרדין : וכן פירשו גם כן מזה בתמורת שון בסמך : יסר בפשא : רוצה
לומר שהיה שר ונעלה בנבואה או בהרמת קול לשיר : ותאמר
מושל : משל עמים ופתיחהו : משל יחילול : ותאמר שליט
אין אדם שליט : מעשרה שליטים : ולנקבה : מעשה אשה וזנדה
שליטת : ותאמר שוטר : ושטרים לשבטיכם : כמו מושלים : ומזה
אמרו : אם תשים משטרו בארץ : כמו ממשלתו : ויש מפרשים כתבו
כלומר גזרתו וחוקו : מדברי רבותינו זל שטר חוב : ותאמר קצין : קצין
והייתה לנו לקצין : אשר אין לה קצין שטר ומשל : כתב רבי מנחם בן
שלמה עליו השלום כי מה שאמר הכתוב קצין שוטר ומושל : הם
מדרגות זה למעלה מזו כסדר כתיבתם כי הקצין למטה מכלם והשוטר
למעלה מן הקצין ולמטה מן המושל והמושל הוא למעלה מכולם וזה
כי הקצין אינו ממונה מצד המלכות רק מצד העם לצורך שנה או
שנתיים או להנהגת המלחמה כמו : והייתה לנו לקצין : לא תשימני
קצין עם : כל קצין יחד יחד : רוצה לומר מנהיגי העם : והשוטר
ממונה מצד המלכות שנאמר ושוטרים לשבטיכם : ומושל הוא המלך
או הממונה במקומו להנהגה כללית : ויש אומרים כי השלשה שהזכיר
לא יתחלפו במדרגה אמנם רמז לשלשה מיני מלוכה : הראשון מלך
המדינה : והשני כל מלכות איש בביתו : והשלישית כל מלכות איש
בכחות נפשו : ותאמר פחה : פחת יהודה : פחות וסגנים כלם : פחה
הרצון בהם הנגידים : ותאמר חורים : ואריבה את חורים : ואת
כל הוי יהודה : הרצון בהם השרים : ואמרו כי הלשון נגזר מתרגום
לבן חור : וכן בלשון ישמעאל יבנו השרים הגדולים בלשון לובן :
ותאמר שליט : ועז שליט : רוצה לומר הקצין : וכן : ושליט על
בלו : ויש אומרים שנקרא שליט מי שהוא תחת המשנה למלך :
ותאמר גדול : גם האיש משה גדול מאד : רוצה לומר גדול במעלה : גדול
וכן : גדולים חקקי לב : ותאמר רב : מושיע ורב וצילים : רוצה
לומר גדול במעלה וחשיבות : וכן מזה : על כל רב ביתו : וכן פירשו
מזה : אכתוב לו רבי תורת : דברים גדולים וחשובים שבתורה :
ותאמר

מגלי ה
עלכס ית : יחזקאל מו
סמות כ : אינו כט
יכמיה ז
ל"ה טו
תלים קה : יסעיה ככ
קהלת ה : סס ז
יחזקאל י : לכרס א
אינו לט
סופטים יא : מסלי
סס ככ
סני א : יחזקאל כב
כחמיה ה
יכמיה כז
עלכס כ ז : סנותניד
סס יא
סופטים ה : יסעיה יט
אסתר א
סופטים

אות המס

נ

ותאמר אצילים ואל אצילי בני ישראל רוצה לומר גדולי ישראל * סמות כד
 וכמוהו אמרו ומאציליה קראתיך רוצה לומר מגדולי הארץ * ישעיה מ"ח
 ומנכבדיה שתצא מרשותם וחמתרגם אמרבו וממלכותא בחרתיך * יחזקאל מ"א
 ויש מפרשים מענין זה יש אמות אצילה כלומר אמות גדולות * יחזקאל מ"א
 ויש מפרשים מלשון אצילות דרך כלומר מדות גדולות עד בית השחי *
 ותאמר גביר הו גביר שמתיו לך רוצה לומר אדון ולנקבה * בראשית כו
 לעולם אהיה גברת ותאמר בכור אף אני בכור אתנחו רוצה * בראשית כז
 לומר גדול ושר ותאמר כהן כהן מדין פירשו בו גדול כדברי * סמות ג
 חמתרגם רבא דמדין וכן ובני דוד בהנים היו רוצה לומר שרים * סמואל ב
 כתרנומו ררבין הוו ומזה נגזר יכה פאר כלומר גדול פאר * ישעיה ס"א
 במלבושים נאים ותאמר אב וישמיני לאב לפרעה רוצה לומר * בראשית מ"ד
 קצין וגדול כמו אב שחוא קצין לבן ומזה פירשו והיתה יד יי בכס * סמואל יב
 ובאנתיכם כלומר במלככם ובגדוליכם ותאמר אבן משם רעה * בראשית מט
 אבן ישראל פירשו בו נגיד ונשיא ישראל וכן פירשו תשתפכנה * איכה ד
 אבני קדש רוצה לומר הנשיאים הגדולים ותאמר אלדים * סמות ד
 ואתה תהיה לו לאלדים פירשו בו קצין וגדול וכן ויראו בני * סמות ז
 האלדים האצילים והנגידים וכן לגדולי חמדע שופטי העם ככל * בראשית י
 עת אלדים לא תקלה ותאמר שבט לא יסור שבט מן חודה * סמות כב
 פירשו בו חנגיד והמושל ואמרו שנקרא כן מפני שדרך המושל להיות * סמואל כ
 שבט בידו וכמוהו אמרו דברתי את אחד שבטי ישראל גדולי * סופטים ה
 ישראל ותאמר חוקקים לבי לחוקקי ישראל פירשו בו גדוליו *
 ואציליו ואמרו שנקראו כן מפני שמשמין חקים על העם ויש *
 מפרשים כמוהו ומחוקק מדין רגליו חלקת מחוקק ספון ותאמר * בראשית מט
 בעל בעל בעמו פירשו בו אדון בעמיו כתרנומו רבא דעמיה ויש * יקבל כ"א
 מפרשים בעליל לארץ פירוש אדון הארץ ושבה המלה כנגד יי * תלמי יב
 יתעלח שאמר בתחלה אמרות יי אמרות שחורות ואמר כי אמרותיו *
 כסף צרוף מאדון הארץ שהוא יי יתברך צרף וחקק אותם ויש מפרשים *
 בעליל לשון עליונות כלומר ככסף הצרוף במשובח שבעפר ובעליון *
 שבו כי כורי המצרף יעשה אדם מן העפר המשובח ויש מפרשים *
 בעליל הכור שמתביין לתוכו הזחב והכסף לפי שדומה לו ורבותינו *
 זל פירשו בעליל במקום הנראה והנגלה כאמרם בפרק קמא בראש *
 השנה בין שנראה בעליל בגמרא מאי משמע דהאי לישנא דמגלי *
 הוא דכתיב בעליל לארץ ותאמר חרש החרש והפסגה פירשו * מלכים ב
 בהם גדולים ואצילים חרש על ששותקים העם ועושים עצמן בחרשים *

אות המס

נא

105

תעבנות

ותאמר תעבנות ואת בני התעבבות פירשו בו השרים בתרגומו

מלכיס כיד בני רברביא ואמרו שנקראו כן מצד היות מעשיהם ערבים וחשובים

קיע

נגזר מן וערכה לוי מגדת יהודה ותאמר קוע פקוד ושוע וקוע יחזקאל כנ

חמקן

פירשו בו לפי מקומו שם לשרים גדולים ונכבדים ותאמר חשמן

יאתו חשמנים מני מצרים פירשו בו נגידים וגדולים ותאמר תליס סח

נגנים

כי לאלדים מגי ארץ אהבו הבו קלון מגיית פירשו בהם סס מו יחזקאל ד

הקצינים והשרים ואמרו שנקראו כן מפני שחם מגנים על העם

אלוף

ותאמר אלוף אלוף תימן אלוף אומר אל תבטחו באלוף הרצון בהם

שר וגדול וארזל כל אלוף מלכותא דלא תגא כלומר אינו חסר מחיותו מלך אלא חכתר כי מלך יקרא כשהוא מוכתר ואלוף שאינו

משיח

מוכתר ותאמר משיח למשיחו לכורש אל תגעו במשיחי יסעיה נהי תליס קס

אמרו שחרצון בהם הגדולים והקצינים ואמרו שמפני שרוב מנוי

המלוכה והשררה על ידי משיחה נאמר גם מנוי הגדולה בזה הלשון

אמורים

ואם אינו על ידי משיחה ותאמר מנזרים מנזרין בארבעה

וטפסרין בגוב גבי אמרו שחרצון בהם השרים הגדולים נקראו

קוזנים

כך על שם העטרות הנתונות על ראשיהם ותאמר רוזנים חנותן

רוזנים לאין הרצון בו שרים ושלטונים בתרגומו דמסר שלטונין יסעיה נ

וכן רוזנים נוסדו יחד ותאמר סגנים והסגנים לא ידעו אנה תליס כ יחזקאל ד

סגנים

הלכתו ויבא סגנים כמו חמר הרצון בהם שרים גדולים ובלשון יסעיה מל

סין משנה המשנה לכהן גדול יקרא סגן ותאמר סרן ובעיני

סגנים

הסגנים לא טוב אה וסרני פלשתים הרצון בהם השרים סמואל כט סופטים יג

ותאמר סריסים והיו סריסים בחייל מלך בכל פירשו בו שרים יסעיה לט

סריסים

בתרגומו ויהוה רברבין וכן תג על שני סריסין על תרין כחאסית מ

סריסים רברבנוהי ותאמר נסיכים נסיבי סיחון וגם אלדיהם עם יסעיה לט

סריסים

הרצון בהם הקצינים והגדולים ותאמר סלע וסלעו יסעיה לא

מפגור יעבור אמרו שחרצון בו כדברי המתרגם ושלטנוהי מן קדם יסעיה לא

סלע

דחילא יעידון ותאמר טפסר פקדו עליה טפסר וטפסרין יסעיה לא

טפסר

בגוב גבי הרצון בהם הקצינים והשרים ותאמר נדיב אל יסעיה לא

נדיב

תבטחו בנדיבים פירשו בו גדולים ואצילים וכמוהו לפי המתרגם תליס קמו

איה בית נדיב תרגומו אן בית ארכונא ותרגום ואתה תהיה איה כא

נגיד על עמי ישראל את תהי ארכון קול נגידים נחבאו קול ארכונין אטמרו

כמו נגיד ארכונו בכמו ארכונא ובלשון רזל כבראשית דב פרק עח ויותר יעקב לבדו לארכי ליסטים נראה לו אמר

לו העכר את שלי ואני אעביר את שלך ופי הערוך שר של לסטים

אות המס

עוד אמרם בפרקנט פר ויהיו חיי שרה ועפרון ישב רבי יצחק אמר
ישב כתיב אותו היום מנוחו ארכסרטיגוס דלא יחא בר נש רב זבין
מבר נש זעירי ופי כערוך שר השרים לשון יון נקראים ארכון
סטרטגי: ותאמר איש גדעון בן יואש איש ישראל רל גדול
וקצין וכמוהו חלוא איש אתה ומי כמוך בישראל וכתב מנחם
בן שלמח עה שמזה התפשט כמלת אשה כנון אמרו מצא אשרה
מצא טוב רל גדולת וחשוכה ובעלת שכל: ותאמר ראש
וצאתן אותם ראשים עליכם רל קצינים ואמרו שנקראו כן מבחר
האשים והקצינים מצד היות הראש מבחר הגוף: ותאמר פנות
גשו חלם כל פנות העם ויתיצכו פנות כל העם הרצון בהם
הקצינים והראשים כדברי המתרגם אתקריבו חלכא כל רישי עמא
רישי כל עמא ואמרו שמפני שפנות הבית מן האכנים הגדולות
קרא בזה הלשון הגדולים והקצינים: ותאמר חובש לא אחיה
חבש רל שליט וראש כדברי המתרגם לא אנא כשר למיהוי ריש
ואמרו שנקרא כן מפני שהמושל אוסר וחובש העוברים על מצותו
ומזה פירשו האף שונא משפט יחבש רל ימשול: ותאמר
פקיד אשר היה פקיד על אנשי הפלחמה רל קצין ומזה פקוד
ושוע: ותאמר ממונים ממנים על חבלים אשר מנח שר
חסרטים הרצון בהם חפקדות: ותאמר רדח ורדו בכם
שנאיתם וירד מים עדים הרצון בהם חממשלה ומזה עד רד
עם אל על דרך כי שרית עם ארדים: ותאמר עצר זה יעצר
בעמיו אל יעצר עמך אנוש יורש עצר אמרו שחוצון בהם
המלכות וחממשלה ואמרו שנאמר בזה הלשון מפני שהמלך או
המושל עוצר העם מלצאת ומלעשות דבר בלי רשותו כענין שנאמר
ובלעדיך לא ירים איש את ידו ואת רגלו: ותאמר ניר למען
היות ניר לרוד עבדי פירשוהו לשון מלכות כתרנומו מלכו וכן
ונירם אבד השבון: ותאמר בית בי בית יעשה לה י ואשר
עשה לי בית הרצון בהם כדברי המתרגם ארי מלכו יקים לה
דמקיים לי מלכו:

מ

האחל הוראת מן תאמר לארבעה פנים תאמר מן
מז תיום ההוא וחלואה תמן הסלע הזה: ותאמר
אל וכל הארץ באו מצרימה לשבר אל יוסף רל מן יוסף: ותאמר
ותאמר את הם יצאו את העיר הרצון בו מן העיר וכן ואת
שדי וירכבך מן שדי: ותאמר עד עד הגבול שלחוק: פירשו עד

סיפטים
סמואל כו
מסלי יס
לכרים א
סמואל יד יסופטים כ
יסעיה ג
איוב לד
דמיה כו יחזקאל כב
דה ט דכיהל א
ויקרא כו
תלים עב יהושע יא
סמואל ט
דה כ יד יסופטים יח
מלכים יא
במדבר כא סמואל כ
מלכים כ
יחזקאל לט במדבר כ
בראשית מא
סס עד
פס עע עובדיה א

108

נב אאות המם

בומז הגבול : ויהי חסד ורחמים ויחיה ויבא

מנה

האהל על חמנין והחשבון תאמר לשבעה פנים
 תאמר מנה גם זרעך ופנה ויממוז והמלאים
 למני ממסך כמו מנין כלומר מנין הכוכבים והם שבעה כוכבי
 לכת ויא שהוא שם כוכב : ותאמר חשב וזחשב אר שני
 ממברו לא יחשב יי לו עון הרצון בהם חמנין : ותאמר מספר
 ומספר את רבע ישראל אשר לא יספר מרב הרצון בהם חמנין :
 ותאמר פקודים אלה פקודי חמשכן ופקודים בטלאים הרצון
 בהם כמו מספר : ותאמר סף כי אעכר בסף פירשו בו במנין
 הקהל תרגום חיש מספר לגודויו האית סכום לאוכלסוהו
 מונה מספר לכוכבים מאני סכום : ותאמר תכן ותכן לבנים
 תתנו רל חשבון כתרנומו וסכום לבניא תתנוז ומזח פירשו
 את הכסף המתכן ותאמר ראש כי תשא את ראש בני ישראל
 ואת ראשם לא תשא נשא את ראש בני גרשון שא ארת ראש
 מלקוח השבי הרצון בהם חמנין כמתרגמי בכלהון ית חושבן :
 האהל על הדורות והמתנות תאמר לשמונה פנים
 תאמר מנחת והורידו לאיש מנחה רל דורון
 וכן אכפרה פניו במנחה קח בידך מנחה ולך לקראת איש
 הארצים וזולתם : ותאמר תשורה ותשרח אין לחביא
 הרצון בו מנחה ומזה לפי המתרגם תשורי מראש אמן ויהון
 מקרבין לך דורונין רישא עמא דיתכון על נהרא דאמנה : ותאמר
 ברכה ועתה הברכה הזאת אשר הביא שפחתך קח נא ברכה
 מאת עבדיך הרצון בהם כמו מנחה ותרגם המתרגם וכען
 תקרובתא דהא קבל כען תקרובתא ותרגום קח בידך מנחה : סב
 בידך תקרובתא וכמוהם הנה לכם ברכה משלל איבי יי :
 ותאמר מתנות ומתנות לאבינים הרצון בו מנחות ודורות
 ותרגום הנה לכם ברכה משלל אויבי יי הא לכון מתנא ומזה
 מחר ומתן ואתנה לך מתת : ותאמר שי ויכל שי רל מנחה
 כתרנומו יתוניה בתוקרבא וכן יוכלו שי לפורא לך יוכלו
 מלכים שי : ותאמר שלחים ויתנה שלחים לבתו רל מתנה
 כתרנומו ויהבא מתנה לברתיה וכן פירשו לכן תתני שלוחים
 פי מנחות ותשורות : ותאמר משאת ונצא אחרינו משאת הפלך
 פירשו בו תשורה וכן וישא משאת וכן מזה אם נשאת נשא
 לנו ותרגומו אם מתנוז יחב לנו : ותאמר אשר אשר
 יקריבו

כראית ע
 יסעיה סה
 ויקחלה דס
 תלים לכ
 כמדבר כני כראית לכ
 סמות לת סמואל עו
 תלים מכ
 סמות ס
 מלכים כיני סמות ל
 כמדבר ס סס ד ולא
 כראית מנ
 סס לכ מלכים כ
 סמואל ע
 סיר ד
 סמואל כה מלכים כ
 סמואל ל
 כראית לר מלכים כ
 יסעיה יח תלים עו
 סס סח מלכים ע
 מוכה א
 סמואל כיה
 כראית מנ סמואל כיש
 תלים עב

אות המס

נג

צורם מְכַרֵם וַיִּמְכַר אֶתְּם בְּיַד סִיסְרָא הַרְצוֹן בַּחֵם הַמְּסִירָה : דכריס לבי סטוקל יב
 כַּנְּ מַעַה הֶאֱהִיל עַל הַמְּעִיִּים תֹּאמַר לְשֵׁנֵי פָנִים תֹּאמַר מְעִים ימיעים
 מְעִי מְעִי אֹחֲזֵלָה מִפְּעֵי הַדְּגָה : ותאמר קרבים ימיעה ד יונה כ
 וַחֲקַרְבַּ וְהִכְרַעְיִם הַרְצוֹן בַּחֵם הַמְּעִים וְאִמְרוּ שֶׁנִּקְרָאוּ כֵּן מִפְּנֵי שֶׁהֵם יוקרא ס
 בַּקְּרֵב הַחֲגוּף :

מַעֲט כַּד מַעֲט הֶאֱהִיל עַל הַמְּיֻעוּט תֹּאמַר לְשִׁבְעָה פָּנִים תֹּאמַר מַעֲט מעט
 מַעֲט מִיִּם בְּכָלֵי וְהִרְבִּיתִים וְלֹא יִמְעָטוּ : ותאמר זכריס יז ימיעה ל
 זַעַר כִּתֵּר לִי זַעִיר וְאַחֲרָיָה תִּרְגוּם מַעֲט זַעִיר : ותאמר מצער וזחיה איוב לו
 רֹאשִׁיתְךָ מִצְעָר הַרְצוֹן בּוֹ מַעֲט וּמִזֶּה פִּירְשׁוּ לְמַצְעָר יִרְשׁוּ עִם מעט
 אֲלֵא זֶמֶן מַעֲט וּבֵאוּ אוֹיְבִים וּבּוֹסְסוּ מִקְדָּשְׁךָ וּתִרְגוּמוּ זַעִיר דִּירִיתוֹ עִמָּא אלא זמן מעט ובאו אויבים ובוססו מקדשך ותרגומו זעיר דיריתו עמא

קַדְשֶׁךָ : ותאמר אחד וזחיה בעיניו כימים אחדים פירשו בו כדלכסית כא
 מַעֲטִים וְאִמְרוּ לִפְנֵי שֶׁהָאֵחָד מַעֲטוֹ הַמְּסַפֵּר קִרְאוּ הַחֲרֵב הַמּוֹעֵט מעטים ואמרו לפני שהאחד מעוט המספר קראו החרב המועט
 בְּלִשׁוֹן אֶחָד : ותאמר שמץ ותקח אזני שמץ מנהו רוצה לומר פמז
 מַעֲט דְּבַר מִמֶּנּוּ וְיֵשׁ מִפְּרָשִׁים מִזֶּה וּמִזֶּה שְׁמֵץ דְּבַר נִשְׁמַע בּוֹ : מעט דבר ממנו ויש מפרשים מזה ומזה שמץ דבר נשמע בו :
 וְתֹאמַר קֵט׃ בְּמַעֲט קֵט׃ פִּירְשׁוּ בּוֹ מַעֲט׃ וְהַכֹּפֵל לְחֹלֶשֶׁת הַמְּיֻעוּט׃ קט
 וְתֹאמַר שֶׁצָּף׃ בְּשֶׁצָּף קֶצֶף׃ פִּירְשׁוּ בּוֹ לִפְנֵי מְקוֹמוֹ בְּמַעֲט קֶצֶף׃ סכף
 יסעיה כל

מַעַר כֵּה מַעַר הֶאֱהִיל עַל הַמְּעִירוֹת תֹּאמַר לְשֵׁנֵי פָּנִים תֹּאמַר מַעַרְח מערה
 בְּמַעַרְחָ אֲשֶׁר בְּשֶׁדַח הַפְּכַלְחָ : ותאמר מנהרות כדלכסית מא
 הַפְּנִיחֹת אֲשֶׁר בְּהָרִים פִּירְשׁוּ בּוֹ כְּמוֹ מַעַרְחֹת וְאִמְרוּ שֶׁנִּקְרָא כֵּן סופטים ז
 מִצַּד הַכְּנֵס הָאוֹרַח בַּחֵם :

כִּי מַרְט מַרְט הֶאֱהִיל עַל הַמְּרִיטָה תֹּאמַר לֹא רַכְעָה פָּנִים תֹּאמַר מרט
 וְאִמְרָטָה מִשְׁעַר רֹאשֵׁי׃ כִּי יִפְרֹט רֹאשׁוֹ : עזרא ט יוקרא יב
 וְתֹאמַר קִרְחָה וּבְכָל רֹאשֵׁי חֵם קִרְחָה הַרְצוֹן בַּחֵם כְּתִרְגוּמוֹ מַרְט יחוקאל ז
 וְכֵן קִרְחֵי נִגְזִי׃ וְכֵן מִזֶּה וְכִי יִחַיֶּה בְּקִרְחָת׃ ותאמר גבח גבח
 הוּא בְּקִרְחָתוֹ אִוּ בְּנִבְחָתוֹ פִּירְשׁוּם לְשׁוֹן נִרְיִטָה אִמְנֵם יִשׁ מֵן
 הַחֲלוּק כִּיִן קִרְחָת לְגִבְחָת וְהוּא כִּי מִקְדָּךְ שׁוֹפַע לְאַחֲרָיו נִקְרָא קִרְחָת׃ סס
 וּמִקְדָּךְ שׁוֹפַע לְפָנָיו נִקְרָא גִבְחָת׃ ותאמר גלש׃ שגלשו מהר סיר ד
 גְּלַעַד פִּירְשׁוּהוּ מִתִּרְגוּם גִּבְחָה הוּא גְּלוּשׁ הוּא וְרוּצָה לֹמֵר שֶׁנִּמְרָטוּ
 וְנִסְרָקוּ בִּינֹת עֲצֵי יַעַר וְכִתְּפוּ כְּאֵילוֹ נִסְרָקוּ בַּמִּסְרָק וְרַבִּי יוֹנָה פִּירֵשׁ
 חֲשִׁבִימוּ לְקִרְחָה מִלִּשׁוֹן הָעֵרֶב שְׁקוּרִין לְשִׁחַר גְּלָם :

כִּי מַרְק מַרְק הֶאֱהִיל עַל הַמְּרִיקָה וְהַעֲבֵרַת הַחֲלוּדָה תֹּאמַר לְשֵׁנֵי מרק
 פָּנִים תֹּאמַר מַרְק׃ מַרְקוֹ הַרְמָחִים וּמַרְקוֹ וְשִׁטָּף׃ ירמיה מו יוקרא ז
 וְתֹאמַר מַרְט׃ חֲרֵב הוֹחֲדָה וְגַם מַרְוֹטָה וַיִּתֵּן אֶתְּהָ לְמַרְטָה הַרְצוֹן יחוקאל כא סס

אות המס

בחס המריקה :

משש

שאלית כו. סס לא
ישעיה נט

האהל על המישוש תאמר לשני פנים תאמר משש
אולי ימשני אבי בי מששת את כל בלי
ונששה בעורים קיר וכאין עינים נגששה הרצון
בחס המישוש :

משה

יחזקאל י
פראשית לו

האהל על המשו תאמר לשני פנים תאמר משי
ואנסך משי רוצה לומר בגדי משי ותאמר פס
פירשו בו משי ויש מפרשים מתרגום כנף איש
כפיסת ידא כמו שנארנו בשער כנף :

משח

יחזקאל כ. דינאל
יחזקאל י
ישעיה לו

האהל על המשיחה תאמר לשלשה פנים תאמר
משח משחים בשמן ותאמר סוף וסוף לא
סבתי ואנסך בשמן הרצון בחס המשיחה ותאמר מרח
וימרחו על השחין פירשו בו כמו וימשחו :

משך

מלכים כ. איוב ע
סמות כ. תלים יח
ל. כ ט

האהל על החמשכה תאמר לארבעה פנים תאמר
משך ואיש משך בקשת לתפו תמשך לותן
בכחה ותאמר משה כי מן המים משיתהו ימשני ממים רבים
הרצון בחס חמשיכה ותאמר שחט זהב שחוט פירשו בו

משוך ואמרו רזל זהב שחוט שחיה נמשך בשעוה ובסיפרא אמרו
אין לשון שחישת אלא לשון משיכה שנאמר זהב שחוט וכן פירשו
חץ שחוט וארזל התין את הראש בבת אחת פסולת מנא הני מילי
אמר קרא חץ שחוט כלומר שכן צריך למשוך הסכין על הצואר
ולחולכיו ולהביאו ותאמר דרך כי הנה הרשעים ידרכו בקשת
הרצון בו ימשכו בתרגומו נגדין בקשתא ותרגום משכו וקחו לכם
נגידו וסכו לכו ובמהו דרך קשתו וכל קשתתיו דרכות וחנחנ
מנהגם :

משל

משלי פ
מלכים י

האהל על המשלים תאמר לשני פנים תאמר משל
לחבין משל ומליצה אמרו המפרשים שהרצון
במלת משל מאמרים סתומים שיבינו המבינים דבר אחר מתוך אותם
הדברים ותאמר חירות ותבא לנסתו בחירות הרצון בו
במשלים בתרגומו ואת לנסיותי במתלן ותרגום משל מתל :

מתח

פראשית מד
סם עב

האהל על האמתחת תאמר לשני פנים תאמר
אמתחת ויפצא חבבע באמתחת בנימן ותאמר
שק ויפתח האחד את שקו פירשו בו אמתחתו שכן באותו פסוק
קראו אמתחת :

מתי

לי מתי

האהל חוראת השאלה אצל חומן תאמר לשלשודי

פנים תאמר מתי מתי תנחמני עד מתי עשנת : תלים קיט סס פ

ותאמר מה עד מה יתאנף לנצח הרצון בו כמו מתי וכן בסגול סכ עט

עד מה כבודי לבלמח ותאמר אין עד אן תמלל אלה כמו עד סס ז אינו פ

מתי וכן עד אנה ינאצני :

כמדכר יד

לה מתק

האהל על המתיקות תאמר לארבעה פנים תאמר

מתק החדלתי את מתקי מתקו לו רבי נחל : מופטים ט אינו כף

ותאמר ערב מנחת ערב רוצה לומר מתוק כתרנומו דורון בסיס

תלים קמא

ותרגום וימתקו המים ובסימו וכן וערבה ליי מנחת יהודה

מלאכי ג

ושנתי ערבה ליי חולתם ותאמר נעים זמירי לשמו בנעים

רוצה לומר ערב כתרנומו ארום בסיס וכן נעמת לי מאד ירמיה לא תלים קלס

סמואל ב א

נעמות בימיך נצח והנוחג מנהגם ותאמר מלץ מח נמלצו

תלים יט סס קיש

לחכי אמרתך הרצון בו נמתקו כתרנומו מח חליין למוריני

ותרגום מים גנובים ימתקו מי גניבי חליין כדבש למתוק כדבש

עזלי יש

חלי ומענין זה כתב רבי מנחם בן שלמה זל עד בליעל יליץ משפט

כלומר העד הבליעל יתקן וימתיק עדותו בחלק אמריו עד שידמה כדבר

צורך עד שהמשפט הנתון על דבריו מתוק וערב לשומעים וכן

אולים יליץ אשם כלומר כל אחד מהאולים כשיחטא כדבר יצדיק

סס יד

עצמו וינעים דבורו לשומעיו עד שחוג ערב להם וכתב שמונה

קוראים המליצים והמשוררים לשיריהם מליצח כלומר דבר מתוק

ונאם ערב :

כשלמה אות המס

נבא האהל ועל הנבואה תאמר לארבעה פנים תאמר
 נבואה ונבאתי באשר צויתי ולא קם נביא עוד
 בישראל במשחתי ותאמר נשא ונישא עליו את חפשא הזה
 הרצון בו הנבואה כתרנומו נבואתה חרוץ וכתב רבי מנחם בן
 שלמה זל שמוחנתפשוט לכל מאמר חכמה ודבור כגון אמרו דברי אגור
 בן יקא חמשא ותאמר יד בחזקת חיד ויד יי היתה אלי בערב
 הרצון בהם הנבואה כדברי חמתרגם כמתקף נבואתה ונבואה מן
 קדם יי הוות עמי ברמשא ותאמר רוח רוח יי דבר בני הרצון בו
 הנבואה
נבע האהל על מבוועי מים תאמר לשני פנים תאמר מבווע
 וצמאון למבוועי מים ועל מבוועי מים יצחלים
 ותאמר מקור מקור מים חיים ועני מקור דמעה הרצון בהם
 מבוועי מים כתרנומו אנא מייתי עליהון יקרא כמבווע דמיין דלא
 פסקין מויחי ועני כמבווע דמיין ומענין זה פירשו אני קרתי ושתיתי
 מים באתי עד המקור כלומר חפשתי אחר מקור המים כי לא היו
 מספיקים לי מרוב חיילותי המים הנמצאים על הארץ
נגד האהל חוראת נגד תאמר לשש פנים תאמר נגד
 נגד יי ונגד משיחו ותאמר עומת לעשת העצה
 יסירנה רוצה לומר לנגד וכן והאופנים ינשאו לעמתם לנגדם
 ותאמר נוכח נכח השלחן נכחו תחנון כי נכחו יצא הרצון בהם
 נגד ועומת ותאמר מול מול האלדים הרצון בו נגד האלדים
 וכן ויסב מאצלו אל מול אחר פירוש אל מקום אחר שחיה מול זה
 ובחולם מול סוף ותאמר קבל ויבהו קבל עם פירשו בו נגד
 העם מתרגום נגד קבל וכן העתיק הערב אעשה לו עזר כנגדו
 קבילתיה ניש מפרשים מוח ומחי קבלו פירוש כלי שהוא מכה
 יוקחל לו דברים לך מלכים כ ט
 יסעיה ח יוקחל לו
 שמואל כ כ ט
 יסעיה לה סס טט
 יעמיה כ סס ט
 יסעיה לו
 שמואל יב יוקחל א
 יוקחל א
 שמות ת סס יד
 יוקחל עו שמות יח
 שמואל יז
 דברים א מלכים כ טו
 יוקחל כו

נה אות הנון

ונמת נגד החומה : ותאמר נמת . מגמת פניהם קדימה . פירשו בו חקיקו פ
נוכח פניהם . ותרגמו מקביל אפיהו :

נדן

חאהל על תיק החרב תאמר לשני פנים . תאמר נון :

וישב חרבו אל נדנה . הרצון בו אל גרתקה : ותאמר לה כף

תער . וישלפה מתערה . הרצון בו גרתקה . ותרגמו מלרנה וחוא

כמו נדנה בחלוף נון בלמד . וכן האספי אל תערה :

נהג

חאהל על הנהיגה תאמר לשלשה פנים . תאמר נהג

אותי נהג וילף . וינהג את כל מקנהו : ותאמר

לויכה נ : כראשית לל

נחה : נחית כצאן עמך . נחית בחסדך . הרצון בהם הנהיגה :

תליס עו . סמות עו

ותאמר נהל . נחלת כעוף . כמו נהגת . וכן ועל מבועי מים ינהלם .

סס . יסעיה מט

ינהגם :

נהר

חאהל על הנהרים תאמר לשבעה פנים . תאמר

נהר . בעבר הנהר . ועל נהרות יבוננה :

יהושע כד . תליס כד

ותאמר נחל . פרץ נחל מעס גר . כל הנחלים הולכים אל הים .

לויכ כח . קהלת ט

הרצון בהם הנהרים : ותאמר יאור . על שפת היאר . הרצון בו

כראשית מא

נהר על דעת המתרגם שתרגם נחרא . ולזה נטה גב דעת הרב רבי

משה בר נחמן זל כי יאור ונהר שניהם לשון אחד שניהם לשון

אורה . וכן נמצא כי חדקל נקרא יאור כמו שכתוב . ואני הייתי על

יד הנהר הגדול הוא חדקל והנה איש אחד לבוש בדים . וכתוב והנה

שנים אחרים עמדים אחד הנה לשפת היאר ואחד הנה לשפת

היאר ויאמר לאיש לבוש חדים אשר ממעל למימי היאר : ותאמר

פלג . פלגי מים בציון . ידמה אשר הרצון במלת פלג מים נגרים

ונמשכים כדמות נהר . ותרגמו כפצדי מיא דנגרין בארע צחותא

ותרגום אוליכס אל נחלי מים . על פצדי מיא : ותאמר יובל . ועל

יובל ישלח שרשיו . תרגום פלגי מים תרד עיני . היכי יבליז דמיא

יבול

זלגת עיני . וימ מזה בחלוף אלף ביד . על אובל אולי . כמו יובל :

ירמיה יו

ותאמר אפקים . באיל תערג על אפקי מים . אמרו המפרשים

דניאל ח

שחרצון בו מקומות מים נמשכים ונגרים . ותרגמו על פרצדי מיא :

תליס טב

ותאמר מיכל . עברו מיכל המים . פירשו בו פלג מים :

ספואל כ יו

חאהל על הנאדות תאמר לחמשה פנים . תאמר נוד

נוד

ותפתח את נאוד החלב . ואלה נאדות היין : ותאמר

סופעים ה . יהושע ט

כל נבל . כל נבל ימלא יין . ושנים נבלי יין . הרצון בהם הנאדות

ירמיה יג . ספואל כה

ותרגום המתרגם כל גרב יתמלי חמר . ותרין גרבי דחמר

כראשית כח

ותרגום חמר לחם ונאד יין . וגרב דחמר : ותאמר חמת וחמת

מים

אות הנז

מִים תִּרְגֹּם הַיְרוּשָׁלַיִם זִיקָן דְּמִין וְתִרְגֹּם וְאֵלֶּה נִאֲדוֹת הַיִּין
 וְאֵלֶּן זִיקָן דְּחִמְרָא וְתִאֲמַר אֲבוֹתַי וְתִאֲמַר אֲבוֹתַי וְתִאֲמַר אֲבוֹתַי וְתִאֲמַר אֲבוֹתַי
 בּוֹ נִאֲדוֹת וְתִרְגֹּמוּ חֵידָא זִרְקִינָא וְתִרְגֹּמוּ כִּי הָיִיתִי כְּנֹאד בְּקִישׁוֹר
 חֵידָא זִרְקוֹנָא בְּקוּשְׂרָא וְתִאֲמַר כְּבִיר וְאֵת כְּבִיר הַעֲזִים שְׂמֵיהּ
 מְרֵאֲשֵׁתֵיהּ רַל נֹאד עַל דְּעַת הַמְתַּרְגֵּם נוֹדָא דְּעִיזָא וְכֵן אֲמַרוּ
 בְּמַדְרֵשׁ וְנִתְנַח נֹאד יִין תַּחַת דּוֹד עַל הַמְטָה וְרַל נֹאד מְעוֹר הַעֲזִים
 וְהַמְפְרָשִׁים פִּירְשׁוּ כְּבִיר הַעֲזִים כִּרְשָׁא צִמְרָא הַעֲזִים וְכֵן בְּמִשְׁקַל אַחֲרָא
 וְיִזְקָן הַמְּכַבֵּר וְיִשְׁבַּל בְּמִים מִי כִּר :

יְנוּחָא הָאֵהָל עַל הַמְּנוּחָה תִּאֲמַר לְעֵשְׂרֵה פְּנִים תִּאֲמַר נֹחַ
 וְלֹא שְׁקָטָהּ וְלֹא נֹחָהּ וְיִנַּח בְּיוֹם הַשְּׁבִיעִי וְתִאֲמַר
 שְׁקָט אֶל תַּחֲרֵשׁ וְאֶל תְּשַׁקֵּט אֶל אֲשַׁקְטֶה וְאֶכְיֶשֶׁת וְשִׁבְרַת
 וְשַׁקְטָה וְרִצּוֹן בְּהֵם הַמְּנוּחָה וְהַשְּׁקָט וְתִאֲמַר שׁוֹכֵה
 בְּשׁוֹכֵה וְנִחַת תּוֹשְׁעוֹן נִפְשֵׁי שׁוֹבְבֵי הַרְצוֹן בְּהֵם הַמְּנוּחָה
 וְתִאֲמַר שְׁבַת שְׁבַת וְיִנְפֵשׁ וְבִיּוֹם הַשְּׁבִיעִי תִּשְׁבַּת הַרְצוֹן בְּהֵם
 הַמְּנוּחָה וְתִאֲמַר נִפְשֵׁי וְיִנְפֵשׁ בִּן אֶתְךָ רַל יְנוּחַ וְכֵן
 שְׁבַת וְיִנְפֵשׁ וְתִאֲמַר שְׁאֲנָן שְׁאֲנָן מִוֹאֵב מְעוֹדְרֵי יַחַד אֲסִירִים
 שְׁאֲנָנוּ נֹחַ שְׁאֲנָן הַרְצוֹן בְּהֵם הַמְּנוּחָה וְהַשְּׁקָט וְתִאֲמַר

שְׁבַח בְּשׂוֹא נְלִיּוֹ אֶתְהַ תְּשַׁבְּחֵם וְחִכְסֵם בְּאַחֲוֵי וְשִׁבְחָנָה מְשִׁבִּיחַ
 שְׁאֲוֹן יְמִים פִּירְשׁוּם לְשׁוֹן מְנוּחָה וְהַשְּׁקָט וְתִאֲמַר שְׁכָךְ וְיִשְׁבּוּ
 הַיְמִים וְחִמְתָּ הַפְּלֵדָה שְׁכָכָה הַרְצוֹן בְּהֵם הַשְּׁקָט וְהַמְּנוּחָה
 וְתִתְרַגְמֵי וְשִׁדְכוּ מִיָּא וְרַתְחָא דְּמִלְכָא אֲשֵׁתְדַבַּת וְתִרְגֹּם וְחֵאֲרָץ
 שְׁקַטָה מִמְּלַחְמָה שְׁדוּכַת וְתִאֲמַר חֵלִץ וְעַצְמוֹתֶיהָ יְחֵלִץ
 הַרְצוֹן בּוֹ יְנִיחַ לְפִי דְּעַת רַל וְהוּא אֲמַרְסֵי כִּי בְּאַרְבַּע לְשׁוֹנוֹת נִשְׁתַּמְשׁוּ
 בְּלִשׁוֹן הַדְּוִיָּה יִשְׁלַף יִשׁוּב יִזְיִן יְנוּחַ יִשְׁלֹף וְחֵלְצוּ נְעֵלוּ יִשׁוּב
 חֵלְצֵנִי יִי יִזְיִן חֵלְצִים תַּעֲבֵרוּ יְנִיחַ וְעַצְמוֹתֶיהָ יְחֵלִץ הֵידָא מִדֵּי
 דָּאֵת אֲמַר רַצָּח וְחֵלְצֵנִי וְהַמְפְרָשִׁים פִּירְשׁוּ יְחֵלִץ יִדְשֵׁן עַל דְּרַצָּח
 וְשִׁמְעוּנָה שׁוֹכֵה תְּרִשׁוּן עַצֵּם :

הָאֵהָל עַל הַתְּנוּעָה תִּאֲמַר לְאַחַד עֶשֶׂר פְּנִים תִּאֲמַר
 נֹעַ נֹעַ תְּנוּעָה אֲרָץ בְּשִׁמְרוֹ וְיִנְעֵם בְּמַדְרָב :

טְנוּעָה תִּאֲמַר נֹדַי נַע וְנֹדַי תַּחֲיִיחַ בְּאֲרָץ וְכִלְעַל בְּקוֹץ מִגְדַּלְחָם תִּרְגֹּמוּ
 הַנִּיעָה בְּתֵירוּשָׁלַם מְנִידִין עִמָּא בִירוּשָׁלַם יִשְׂרוּק יִנְעֵי דִּוּוֹ יְנִיד
 יִדִּיהּ וְכֵן מִזָּה לְכּוֹא לְגוֹד לֹא וְלִנְחָמוֹ וְיִנְדוּ לוֹ וְיִנְחָמוּ אֶתְוּ
 אֲפִרִים מְתַנּוֹדֵי הַרְצוֹן בְּהֵם נַעְנוּעַ וְשִׁלְטוֹל אֲבַל עִם חֲסִפְדָּא וְנַחֵי וְסַפּוֹר
 הַצְּרוּת וְתִאֲמַר זֹעַ בְּיוֹם שְׁיָעוּ שְׁמַרְיָ הַבְּיָתִי וְלֹא קָם וְלֹא זָע וְשִׁ
 מִמְּנוּ

אות הנון

נו

מפני ויהי רק ועתה חרצון בהם התנועה תרגום וינועו אמות יסעיה כח
הספים וועו אילות ספיא ומוח אמרו ויקצו מזעזעך וחרמו חקיקו כ
בו אל התולעים שמתנועעים ותאמר רחף רחפו כל עצמתי ירמיה כב
חרצון בו הנענוע כזה ועו כל גרמי וכמהו על גזוליו ירחף זכריס לב
מרחפת על פני המים ותאמר שלטול הגה יי משלטלך שלטלה כל אסית פ
גבר פירשוהו לשון תנועה ונדנדו ותרגום המה יניעון לאכול יסעיה פכ
אינו מטלטלין יתנדודו כל רואה בס' יטלטלון כל דחמי עליהן
ואמרו רזל על זרה הפסוק שלטולא דגברא קשוה מדאיתתא לפי
שהאשה תמצא מרחמים יותר מן האיש לחולשתה ותאמר גלה
גלה כבוד מישראל אשר הגלה נבוכדנצר פירשו המפרשים חמלה
לשון שלטול והנעה ותרגום ומתבל ינדוהו ומן תבל יגלוניה
ואמרו כי הלשון הוא שלטול השבי ויש בו שלטול הנוע כלכוד שאין
בו שבי כמו וגם גלה אתה למקומך ויגלוס אל מנחת ותאמר
רוד וענינים מרודים תביא בית פירשוהו לשון שלטול כדברי
המתרגם וחשיבין מטלטלין וכן תרגום מדוע אמרו עמי רדנו ארי ירמיה כ
אמרו עמי אטלטלא ויש מפרשים מוח ימי עניה ומרודית זכר אכה פ
ענין ומרודי וכן אריד בשחי ותאמר תנופה חניף אהליך פס ג
תנופה ויניפהו תנופה פירשו חמלה לשון תנועה אילך ואילך יקרא ט
כמו שארזל תנופה מוליך ומביא תרומה מעלה ומרודי וזהו שאמר
אשר הונף ואשר הורם וכן פירשו מזה וחניף ירו אל המקום ואסף
הטצוער כדרך המלחשים על המכה שמניעים ידם עליה הנח והגה
וכן אם יתגדל המשור על מגפו כי המשור חכורת בו מגוף אותו יסעיה י
אילך ואילך ותאמר צעה ושלחתי לו צעים וצעהו פירשו ירמיה נח
חמלה לשון נענוע ושלטול כלומר אשלה לו מניעים ומגלים ויגלוהו
ממקומו וכן צעה גרב בחו פירוש מגיע ממקום למקום בלומר יסעיה טב
מגיע ישראל מכל מקומות גלותם אשר נפוצו שם וזהו שאמר ברוב
כחו וכן פירשו מחור צעה לחפתח פירוש גולה ומתנועע ממקום פס כפ
למקום כלומר מחור הגולה והאסור לחפתח ממאסרו וכן את
צעה וזה כי רדף חזונה ולכת ממקום למקום ומבית לבית כמו שאמר ירמיה כ
עליח במקום אחר בביתה לא ישכנו רגליה ותאמר געש ותגעש תליס יח
ותרעש הארץ בנחרות יהגעשו מימיו יגעשו עם ויעברו פירשו ירמיה מ
לשון תנועה ונדנדו וכמהם רבים ותאמר חרר הגה חרדת
אלינו את כל חחרדה הזאת פירשוהו לשון תנועה כי עקר חמלה
חתנועה עם הפחד ואחר כן התפשט הלשון בתנועה מבלי פחד ופי

הנח

115

שלטול

גלה

רוד

תנופה

בעה

גמא

סרד

סמאל ל אסתי כ

סמאל כ טו ל ט

סמאל כ טו ל ט

סמאל כ טו ל ט

סמאל כ טו ל ט

סמאל כ טו ל ט

סמאל כ טו ל ט

סמאל כ טו ל ט

סמאל כ טו ל ט

סמאל כ טו ל ט

סמאל כ טו ל ט

סמאל כ טו ל ט

אות הנון

67

הנה חרדת כלומר התנועת בעדינו והנעת כליך ממקום למקום ופנית

לנו מקום וכן ויחרדו זקני העיר לקראתו ויחרדו בנים מים ויחרדו בצפור ממצרים פירושם ינעו;

האהל על הניצוצות תאמר לחמשה פנים תאמר ניצוץ ופעלו לניצוץ ותאמר שביב ושביב אשו רוצח

לומר ניצוץ ובארמית שביבין דנור ותאמר זיקות מאורי זיקות ובזיקות בערתם פירשו כחס ניצוצות האש ותאמר בן

ובני רשף יגביהו עוף רוצח לומר הניצוצות ותרגמו חיד ניצין דנתכין מן גומריא ומתגברין חכדין יעוף ובלשון רז"ל בריש גמרא

דפרק במה מדליקין תנן ובפרק חנונס צאן לדיר גץ שיצא מתחרת הפטיש פ' ניצוץ ותאמר בידוד כידודי אש יתמלטו הרצון בו

ניצוצי אש כתרנומו ניצין דנור משוכין; האהל על החולה והיציקה תאמר לשלשה עשר פנים

תאמר נזל הרים נזלו מפני יי יזל מים מדליו; ותאמר יצק ויצק עליה שמן ויצק דם הפכה אל חיק הרכב הרצון

בחס החולה ותאמר יק ויקו מטר לאידו כמו יצקו; ותאמר נתף ויתכו במים שאגתי עד נתף מים עליהם הרצון כחס

היציקה ותאמר נטף גם עבים נטפו מים כמו נזלו ותרגמו אף עביא נגרו מטרא ותרגום ונזולים על יבשה ומתגרין על יבישתא

ושחקים יזלו צדק ועננא יגרון טובא ומזה נפת תטפנה ותרגמו זלחן שפוותי יערת דובשא ותרגום ישב רוחו יזלו מים וזלחין מיא;

ותאמר ולף אל אלוה דלפה עיני הרצון בו נזלה ותרגמו זלגת עיני ובלשון רז"ל בפרק ערבי פסחים בגמרא בשעת שאמר לו הקב"ה

לאדם הראשון ואכלת את עשב השדה זלגו עיניו דמעות פירוש נזלר וכמוהו ידלוף חבית דלפה נפשי מתוגה ותאמר נגר קיני

נגרה ולא תמה הרצון בו כדברי המתרגם עיני זלגת ולא תשתוק וכמו ידי לילה נגרה ויגר מה וכן נגרות פיוס אפן ותרגמו

דלפן ביום רוגזיה ותאמר זרוף ברכיבים זרוף ארץ הרצון בו חנטיפח כתרנומו חיד רסיסי מלקושא דנטפין על ארעא ובלשון

רז"ל לטיפח חנזולת מטא זרופא דמיא על רישיה ותאמר ערף אף שמיז ערפו טל רוצח לומר יזלו וכן יערף כפטר לקחי

ובחפוד הרעיו שמים ממעל ותאמר נסך חסך נסך חסך ואתם ליי ונסך לא תכבו עליי פירושם לשון יציקה ותאמר נוף נפתו משכבי גשם נרכות תניף הרצון בחס החולה ותאמר זב

פנואל יי הוסע יא סס

יסעיה ח איוב יח דינאל י יסעיה כ

סס סייב ה

סופטים ה במדבר כד בראשית לה עלכס ככ

איוב לו סס גי סנואל כ כח

סופטים ה סיר ד

קהלת י תלים קיט איכה ג

תלים עזוסס עיהינכ תלים עב

דברים לג סס לב יסעיה מה במדבר כח

פנואל ב בני סמות ל עשלי י תלים סח

112

נז

אות הנז

זב עמקד • חז הכה צור ויזובו מים • שחם יזבו מדקרים • חרצון כחם
 יפה החולה והנשיפה : ותאמר יזה • ואשר יזה מדמה • חזה עליהם
 מי חפאת • וזה אל חפית • חרצון כחם הנשיפה • ותרגום ויתכו
 כמים שאגותי • ונתז חיד מוי אבלותי •

מזל יכ נזל

האהל על המזל תאמר לשלשה פנים • תאמר מזל •
 לשמש ולירח ולפזלות : ותאמר מזרות • התוציא

מלכיס כ כב
 איוב לט

מזרות בעתו • פירשו בו כמו מזלות • ויש אומרים שהוא שם כוכב •
 ורבי לוי כתב שהיא צורה אחת מצורותו הדרומיות שלא היתה נראת

מטעיה סה
 כראשית לב

בארץ אשר היה בה איוב : ותאמר גד • הערכים לגד שלחן •
 פירשו בו מזל • וכן מזה • באגד • ובלשון רזל כראש גמרא דפרק
 הנודר מז הירק מאי דרגש אמר עולא ערסא דגרא • ופירש הערוף
 מטה עשויה לכבוד מזל הבית ואין אדם שוכב עליה :

כוס יג נזם

האהל על הנזמים תאמר לשני פנים • תאמר נזם •
 ואת הנזמים אשר באוניהם : ותאמר עגילים •

סס לה
 יחזקאל יי כמדבר לב

ועגילים על אוניה • רוצה לומר נזמים • וכן • עגיל וכומז • ותרגמו
 קרישין ומחוד • ותרגום את נזמי הזהב • ית קדשי דדחבא :

יכ נחל

האהל על הנחלה והירושה תאמר לשלשה פנים •
 תאמר נחלה • ונחלה לא יחה לו : ותאמר ירושת :

דכניס יח
 סס כ • כראשית כב
 ויקרא ה

כי ירשה לעשו • רוצה לומר נחלה : ותאמר אחוז • תנו לי אחזת
 קבר • רוצה לומר נחלה • וכן • ודיו לכם לאחוז • ואמרו שנקרא כן

לפי שהאדם נאחז במקום ומחזק בעבורה :

כמיריס עי נחר

האהל על הנחירים תאמר לשני פנים • תאמר נחירים •
 מנחיריו יצא עשן : ותאמר אפים • ויפח באפיו

איוב טא • כראשית כ
 סס מט

נשמת חיים • רוצה לומר מנחיריו • כתרגומו ונפח מנחירוהי •
 האהל על הנחשים תאמר לשמונה פנים • תאמר

יכ נחש

נחש • יחי דו נחש עלי דרד • ותאמר שרף שרף •
 מעופף • אמרו כי יש נחשים בארץ כוש שיש להם כנפים יעופו בהם

מטעיה טז
 סמית ז • תליס כא

או ירצה לומר מעופף מדלג למרחוק כאילו הוא עף : ותאמר תנין •
 ויחי לתנין • רוצה לומר נחש • וכן • בפיר ותנין • מעון תנים :

ותאמר צפעוני • וכפעוני יפרש • פירשו בו הנחש הקשה והעז •
 ותאמר אפעה • אפעה ושרף מעופף • פירשו בו נחש קשה כמו צפעוני :

מטעיה לב
 תליס כח

ותאמר פתן • כמו פתן חרש • פירשו בו נחש רע שאין לו לחש •
 ותאמר שפיפון • שפיפון עלי ארץ • פירשו בו נחש קשה ורע כמו פתן •
 ותרגמו ונפתנא יכמון עלי שבילא : ותאמר עכשוב • חמת עכשוב

כראשית מט
 תליס קמ

אות הנון

תחת שפתֵימו סֵלַח אמרו שחוא אחד מווחלי עפר ממין פתן :

נחש

האהל על הכרזל החזק תאמר לשני פנים תאמר

נחשת ואת ארצכם בנחשח פירשו בו הכרזל נחשת יח החזק אצארו בלעו וכן קשת נחושח וכן פירשו כל נחשת ונחושח ירמיה יו שמדבר עליו לענין חזק ותאמר שמיר בצפורן שמיר פירשו סמך בו ברזל החזק קראו כן לענין חזקו כמו שנקרא הצור החזק שמיר :

נטה

האהל על הנטייה תאמר לארבעה פנים תאמר נטה נטה

וכארח נטה ללון כמעט נטיו רגלי ותאמר ירטי ירט נטה יח כס יד תליס ענ בעדכר ככ אינו יו משלי ד סס ז סמואל טו כס יד

השלה פירשו בו ותטה אל השלה וכן ועט העם אל השלה ומתרגם יונתן ואתפניתא על ביתא ואתפני עמא על ביתא והרבת לשון נטיו מתרגמי גם כן בזרז הלשון כמו וישו אחרי הכצע ואתפניאו בתר סמון דשקר לחטות לכבנו אליו לאפנאה לבנא לדחלתיא וכן פירשו מזה שלמה אהיה פעטיה פירוש כנוטח על עורי חבירי :

נטע

האהל על הנטיעה תאמר לשני פנים תאמר נטע נטע

באחלים נטע י ותאמר שתל ושתלתי אני סמך כעץ שתול על פלגי מים תרגום נטעו נוטעים וחללו צובו שתילין תליס א

נכה

האהל על ההכאה תאמר ליד פנים תאמר

נכה והבית את כל זכורה הנה אנכי מכה במטות נכה יח דכיום כי סמות ז במדכר לב נפעה כה יחוקל כה

ותאמר מחה ומחה על פתח ים בנרת פירשוהו מתרגום וחכה ומחה ובא על דרך ויד שרשיו כלבנון וכן פירשו מענין זה ימחאו כף יען מחאך יד ובא האלף תמורת ההא למד הפועל ויש מפרשים מזה ומחי קבלו פירוש מכת חבלי שלו יתן בחומות יד :

ותאמר ספק ספק אל ירד רוצח לומר חכה ותרגומו טפח על ירכא ותרגום ותך השמש על ראש יונח וטפחת שמשא על רישא דיונח ויכו כף ויאמרו יחי המלך וטפחו יד והך כף אל כף וטפח יד על יד יען מחאך יד חלף די טפחתא בידך וכמותו ספקו עליך בפנים ספקתי על ירד ווולתם ובשן תמורת הסמך יספק עלימו בפיו וכן פירשו מזה תחת רשעים ספקם רוצח לומר הקדוש ברוך הוא ספק חרשעים במקומם וכן פירשו מזה וספק מואב בקיאו רוצח לומר יכה גופו על הארץ כדרך השכור שמתגולל ומתחפף

אות הנון נח

ומתחפף מצד אל צד כחקיאוי חיין וסופק גופו על חארץ : ותאמר

כחוס ג

תקע תקעו כף עליך הרצון בו הכות כף אל כף לשמחה :

תליס קמא

ותאמר הלם יחלמני צדיק חסד הרצון בו כתרגומו יטפחונני

תסלי כב סמואל יד

צדיקיא וכן מזה חלמוני בל ידעתי וילך וחלם וזולתם :

כראקית מאי תליס עו

ותאמר פעם ותפעם רוחו נפעמתי ולא אדבר אמר בהם המתרגם

סופטיס יג

ומטרפא רוחי אטרפית ולא אמלל ובלשון רזל בפרק הרואדה

כחוס ב

בגמרא על הזיקין אתחויא כד שרפא מיטרף ופירש הערוף כמו

סמות כב

שמכה בפטיש על ברזל להרחיבו ולהשוותו ומוזה פירשו רזל ותחל

רוח יי לפעמו רוצה לומר שרוח הנבואה מקשקשת לפניו כזוג :

ותאמר תוף מתפפות על לבבון הרצון בו כתרגומו מטרפן על

לשון והכאח מענין דא לדא נקשן רוצה לומר שהיח מכה בקורנס

ופושט אילף ואילף הירכים והקנים וחכל היח גוף אחד לא שיהיו

הקנים והכפתורים עשויים ולכרם ומחוברים אחר כן במגורה

מיר ה סופטיס יט

והמפרשים פירשו לשון שווי כמו בתמר מקשה : ותאמר דפק

ישעיה כו רות ב

קול דווי דופק מתדפקים על חדלת הרצון בהם הכות על חדלת :

ותאמר חבט יחבט יי משבלת הנחר ותחבט את אשר לקטה

ובלשון רזל בפרק לולב וערכה חריות של דקל היו מלקטין וחובשין

על גבי המזבח ואותו יום נקרא יום חבוט חריות עוד אמרם בפרק

שור שנגח את חפרה בגמרא החופר בור בור שחיבה עליו להכלו

ולא לחבטו פירוש שמת מחמת הכל וחמימות שבתוך חבור ולא

סמות כב

מחמת המכה שנפל בקרקעית חבור : ותאמר חבורת חבורת

סס ט

תחת חבורת פירשו בו חבטה כתרגומו משקופי ותרגום ויספק

סמואל ה סס יב

את כפיו ושקפנין לידוהי : ותאמר יד הנה יד הייח הרצון

בו מכה וכן כנדרה מאד יד האלדים שם וקיתודי יי בכם

סמות ח

ובאבתיכם : ותאמר אצבע אצבע אלדים הוא רוצה לומר מכה

הזע ה

כתרגומו מחא מן קדם יי היא : ותאמר מזור ולא יגחח מכס מזור

עובדיה א' השע ה

פירשו בו מכה וכן לחמד ישימו מזור תחתיך ורא אפרים את

חליו ויתורה את מזרו ואמרו שנקרא חמכה כן מפני שיוורו אותה :

האהל על החכרה תאמר לשני פנים תאמר הכרה

איוב לד כראקית כב

ולא נבר שוע לפני דל ולא חכירו בני חיו ידיו

ומענין זה פירשו לפי המתרגם לא תבשו תחכרו לי לא תבחתון

תשתמודען לי ותרגום ולא הכירו ולא אשתמודעתי ויש מפרשים

תחכרו תתמוהו וכן כתב רבי יונה כי הוא דומה ללשון חזקיה

אות הנק

שאומרים כן על התמיחה הגדולה ויש מפרשים תחברו לי תעיון פניכם לי ולא תבושו שכן בלשון ערב הכר עזות פנים ופירשו כמוהו הַכְרַת פְּנֵיהֶם פירוש מצחת פניהם כלומר עזות פנים שיש להם ותאמר ידע לא ידעתי את יי הידעתם את לבן בן נחור בַּחֲתוּדֵעַ יוֹסֵף אֶל אָחִיו הרצון בהם החכרה ככר האחיל על ההתנכרות תאמר לשני פנים תאמר נכר וינכרו את הפקום הזה והיא מתנכרה הלא נכריות נחשבונו לו ותאמר זרות רוחי זרה לאשתי מזור היתי לאחיי וזרים לא ינכרו בה הרצון בהם ההתנכרות האחיל על הנס תאמר לשני פנים תאמר נס ונשא נס לגוים ותאמר דגל ונסע דגל מחנה ראובן דגל הרצון בו הנס

יסעיה ג
פמות ה כראשית כט
סס מה
ירמיה יט מלכיס יד
כראשית לא חיוניע
תלים סע יואל ד
יסעיה ה במדבר י

האחיל על הנסיון תאמר לשני פנים תאמר נסה והאלידים נסה את אברהם ותאמר בחן ובחנוני נא בואת הרצון בו כתרנומו ונוסו בען בדנא

כראשית ככ
מלכיס ג
ירמיה ח
זכריה יח
פמות כה

האחיל על הנערים תאמר לשבעה פנים תאמר נער כי נער אנכי וכבר קרא גם כן לקשון שבצאן נער כגון אמרו הנער לא יבקש והנשפרת לא ירפא ותאמר רוב ברוב אחד מקצה מקצה פירשו רזל כרוב כריב מתרגום נער רביא והכף משמשת ורבי אברהם אעזל פלכי כרוב שם כולל כל צורה כי הכרובים אשר בתורה הם בצורת אדם ופני הכרובים אשר במראות יחזקאל דומה שחוא אומר על פני השור שאמר בפסוק אחר ופני שור מהשמאל לארבעתן ובפסוק אחד אומר פני האחד פני הכרוב במקום שאמר הנה פני שור וכבר הקשו רזל אילו הפסוקים אשר ביחזקאל ותיצרו יחזקאל בקש עליו רחמים והפכו לכרוב אמר לפניו רבונו של עולם אין קטיגור נעשה סניגור עוד הקשו מה שאמר בפסוק פני האחד פני הכרוב ופני השני פני אדם והלא אדם וכרוב אחד הוא ותיצרו אפי רב רבי ואפי זוטרי ותאמר עלם בן מי זה העלם רוצה לומר הנער ותאמר עולל עולל יונק עוללים שאלו לחם הרצון בהם נער ונערים ותאמר ילד הילד איננו ותחייז את הילדים ותרגם הירושלמי שלאי וכן תרגם והנער איננו אתי ושלאי ותאמר טף לחם לפי הטף ואת כל טפם הרצון בהם הנערים ותאמר פרחח על ימין פרחח קמו פירשו בו הנערים וכן בדברי רזל ופרחח כהונח איש כסתו בידו פלנערי הכהנים

סנואל יז
ירמיה מד חוכה ד
כראשית לו
סנוית ח
כראשית עז סב לד
חוכה ז

נער

אות הנון

נט

כערה כו נער

האהל על הנערות תאמר לחמשה פנים תאמר נערה
 והיה הנערה אשר אמר אליה נערות בתולות
 ותאמר עלמה והיה העלמה היצאת לשאב בתוך עלמות תופפות
 ותאמר ילדה קח לי את הילדה רוצה לומר העלמה ותאמר כראשית לך
 טף וכל הפוף בגשים ותאמר רחם ורחם רחמתיים פירשו בו
 עלמה ושתי עלמות ואמרו שהלשון נגזר מן כל פטר רחם וקראום
 כן לדרך ביוזן

כראשית כד אסתרי כ
 כראשית כד תליס סס
 כראשית לך
 כמדכר לא מפעיה
 יעשה כד כראשית כ
 יעשה מ סמות טו

כסח כו נפח

האהל על הנפיחה תאמר לשני פנים תאמר נפח
 נפח באש פחם ונפח באפיו ותאמר נשף וגם
 נשף בפה ויבשו נשפת ברוחך הרצון בחם הנפיחה

סס כח
 יעשה כד

כסך כו נפך

האהל על אבן הנופך תאמר לשני פנים תאמר נופך
 נפך ספיר ויהלום ואמרו שחיא אבן יקרה שזורה
 ותאמר כדכוד ושמתי כדכד שמשתיך תרגום ירושלמי נופך ספיר
 כדכדינה וספירנה

ירמיה כה תליס לו
 סס טע

כסל כט נפל

האהל על הנפילה תאמר לארבעה פנים תאמר נפל
 ונפלו ולא תקומו כי יל לא יושל ותאמר מגר
 וכסאו לארץ מגרתה פירשו בו הפלת מתרגום וחצף מיד ימינה
 אפילו וגירוף מיד ימינה אימגר וכן פירש מזה רבי יונה מגורי
 אל חרב היו את עמי כלומר נפולי כחרב ומלת את נוספת כמו
 ואת הכרזל נפל אל המים ותאמר נבל נבל ציץ כנבל עלה
 מגפן לא יבול עלהו הרצון בחם הנפילה ומתרגמן נותר בציח
 כמיתר טרף מגפן לא יתרון שרפוחי ובארמית אתרו עפיה פי
 הפילו עליו ואמרו שמוזה נקרא לאדם הפחות והנופל נבל כי נבל
 נבלה ידבר כאחד הנבלים ותאמר פרט ופרט פרמך לא תלקט
 פירשוהו לשון נפילה כתרגמו ונתרא ורוצה לומר הגרגרים
 חנופלים מן האשכולות

יחזקאל כא
 יעשה מ סס לך
 יחזקאל מו
 יעשה לך
 סמנאל כי יניקח ט

כסס ל נפש

האהל על חנפש תאמר לששה פנים תאמר נפש
 נפשו בטוב תלין אך אלדים יפחה נפשי מיד שאול
 ותאמר נשמה גר יי נשמת אדם ותאמר רוח וחרוז תשוב אל
 האלדים אשר נתנה רוצה לומר הנשמה ותאמר יחידה מיד
 כלב יחידתי פירשו בו הנשמה ואמרו שנקרא כן מפני שהיא כבית
 החומר יחידה ואין דומה לה ותאמר חיה וחייתו באור תרעה
 חרצון בו נשמתו כתרגמו ונשמתו כנחורא מעליא תחמי

תליס כה סס מע
 ססל כ קהלת יב
 תליס כב
 ססל לב

ככז ותאמר כבוד

למען זמרך כבוד וגל כבודי בקהלים אל תחוד
 כבודי

תליס ל סס יו

אות הנון

בבניי אמרו שחרצון בהם הנשמה ואמרו שנקרא בן מפני שחיא כבוד הגוף ויקרו אמנם בבראשית רבה וכן בספר הכהיר לא זכרו מלת כבוד ואמרו כי ח' שמות לנשמה רוח חיה יחידה גפש נשמה :

נצח

האהל על הנצחות תאמר לארבעה פנים תאמר נצח נצח נצח נצח : ותאמר עולם לעולם ועד תרגום עולם לעולם וכן שישו וגילו ערי עד ותרגומו וינועון לעולם ותאמר סלח יחלודך סלח בצעודך בשימוץ סלח פירשו כהם כמו לעולם וארזל תנא דבי רבי אליעזר בן יעקב כל מקום שנאמר נצח סלח ועד אין לו הפסק לעולם ועולמי עולמים נצח דכתיב ולא לנצח אקצוף סלח דכתיב יבונגח עד עולם סלח ועד דכתיב ימלודך לעולם ועד :

נצל

האהל על החצלה תאמר לחמשה פנים תאמר חצלה רוח והצלה למען הציל אתו מידם ותאמר מלט ונמלטי מידו המלט על גפשו ותאמר מלט ותאמר מלט הנשאר למליט פלטח גפשי מרשע חרבך ותאמר חלץ צדיק מצרחה נחלץ למען יחלצו ידידיה יחלצני חפץ בי חרצון כהם החצלה ותאמר פצה פצני והצילני הפוצח את דוד עכרו פצה תרגום מציל עני מחוק ממנו פצי עניא ומכל צרותם חצילים ומכל עקתחון פצאיגון כי חלצת גפשי ממות ארום פצית חלצני מ מאדם רע פצי יתי :

נקב

האהל על המקבת תאמר לארבעה פנים תאמר מקבת את הפקבת בידה ובפקבות יצרהו ותאמר פטיש ובפטיש יפוצץ סלע פירשו בו המקבת הגדולה ותאמר פעם את חולם פעם פירשו בו שם המקבת ותרגומו דמטפח בקורניסא ובלשונם זל בפרק כל הכלים קורנס לפצוע בו אגוזים ופירש הערוף קורנס מקבת קטנה של ברזל פטיש גדול ותאמר חלמות וימינה לחלמות עמלים פירשו בו מקבת ותרגומו וימינא לארזפתא ותרגום ותשם את המקבת בידה ושואת ית ארזפתא ובלשון רזל בהגדה דפרק הנזקין יומא חד חליף אבכא דנפחא שמע קל ארזפתא ושתיק ופירש הערוף קורנס של גפחים :

נקב

האהל על הנקיבה תאמר לשני פנים תאמר נקב נקב נקב נקב : ובא בכפו ונקבה ונקוב חור וחשם מוח ואל מקבת בור כלומר אל בור נקיבה ותאמר רצע ורצע אדניו את אגו פירשו בו נקב :

אות הנון

ס

נקמה לה נקם

חאהל על חנקמה תאמר לשני פנים תאמר נקמה
ונקם ישיב לצריו ונקמני יי מפד ותאמר פרע
מראש פרעות אויב פירשו בו נקמות וכן בפרע פרעות בישראל
תרגום נקום נקמת בני ישראל אתפרע פורענות :

דברים לבי סמואל כד
דברים לבי טופטיס

נשא לו נשא

חאהל על הנשיאח תאמר לשני פנים תאמר נשא
שאי בנד שאחו בחיקך ותאמר נשק נושקי
רומי קשת פירשו בו כמו נושא וכן נשקי קשת מימינים ומשמאלים
באכנים ובחצים בקשת :

מלכים כד ביחזכריא
תלים עז לבי ע

נשא לו נשא

חאהל על חמשה תאמר לשלשה פנים תאמר משא
משא לעיפה משא בני קחת ותאמר נטל
ונטל החול פירשו בו משא החול וכן בל נטילי כסף בלומר
כל משאי כסף ויש מפרשים נושא כסף בלומר העשירים ראשי
הכסף ותאמר יחב השלך על יי יחבך פירשוהו רזל לשון
משא והוא אמרם לא חוו ידעי רבנן מאי חשלך על יי יחבך שמעות
לח הוא גברא דקאמר שקיל יחביך ושדי אנמלאי והמפרשים פירשו
לשון נתינה ופירוש על יי יחבך בלומר אשר נתן לך עד היום חשלך
עליו צרכך והוא יבללך :

ישעיה מני במדכר ד
משלי כז בנייה ח

נשא לו נשא

חאהל על חשגה תאמר לשלשה פנים תאמר
חשגה וחשיגו כי ירבה חדרך ולא חשיגו ארץ
ימי שני חיי אבותי ויש מפרשים מענין זה כי שיח וכי שיג לו
בלומר ענין יש לו עם מי או השגת אויביו למלחמה ומזה בתמורת
השין כספך ותסג ולא תפליש ותאמר דבק וידבק אתו בחר
חגלעד וידבקו פלשתים את שאול תרגום וישגים ואדבקינון
ותאמר גגע עד לשמים הגיע עת הזמיר הגיע ואם לא תגיע ידו
די שח הרצון בהם החשגה :

דברים יט בראשית פז
מלכים יח

נשא לו נשא

חאהל על חשיכה תאמר לשני פנים תאמר נשך
וינשכו את העם ותאמר פרש וכצפונני יפריש
פירשו בו ישך :

מלכים וי בראשית לא
סמואל לא

נשר מ נשר

חאהל על חמשור תאמר לשלשה פנים תאמר
משור אם יתגדל חמשור על מניפו ותאמר מגרה
וישם במגרה פירשו בו משור כתרגומו ומסר יתחון במסורין וכן
מגרות במגרה ותאמר מגור ובמגרת חפרול פירשו בו
חמשורות :

במדכר כח משלי כג

נתח מ נתח

חאהל על חאברים תאמר לשלשה פנים תאמר
נתח

ישעיה
סמואל יב
מלכים ז סמואל יב

עשור
מגורה
עשור

אות הסמך

סא

האחת גלילים ותרגומו דרשא חד סגלגלין ותרגום עגול סכבי
 סגלגל סחור סחור ככף רגל עגל כפרסת רגלין סגלגלין ובלשון
 רזל בגמרא דפרק במח מדליקין מפני מה ראשן של בבליים סגלגל
פירוש עגול ותאמר כר' במלך עתיד לכידור פירשו בו לסבוב
 ורוצה לומר כמלך שהוא עתיד לסבוב המלחמה כי אז יאסוף גודיו
 כן התקפהו חבלחה לנצח וכן תרגם המתרגם לכידור לאסתחר :
 ותאמר כרכב פרבב הפגבב פירשו בו סבוב המזבח ובלשון רזל
 אילו הן גולמי כלי עץ כל שעתידי לשיף ולכרכב כלומר לסבב
 במחוגה : ותאמר זר' ארחי ורבעי זר' פירשו בו סכבת
 נגזר מן זר זחב : ותאמר תאר' ותאר הגבול פירשו בו וסבב
 בתרגומו וכמוהו רבים בספר יהושע וכן פירשו ובמחוגה תארהו :
 ותאמר צפר' ישב ויצפר באה הצפירה פירשו לשון סבוב
 ממאמרם במשנה הקופה משיעשה בה שתי צפירות לרוחב שלדי
 והענק משיעשה בה צפירה אחת פירוש כגון אילו שעושין לקופה
 גדילין בתופרין אותם ומסבבין אותה אמנם המתרגם נהג בחס מנהג
 אחר ותרגם ישוב ויצפור יתוב ויתבחר כמו שתרגם ואצרפנו לך
 שם וּבאחריון לך תמן ובאה הצפירה תרגם אתגליאת מלכותא
 זיש מפרשים ישוב ויצפור ישכים בבקר מתרגום בקר צפרא וכן
 באה הצפירה רוצה לומר הגזרה הבאה אליך בבקר : ותאמר
חמק חמק עבר פירשו בו סבב וכן עד מתי תתחפקין תסבי
 וכן חפוקי ירביד סבובי ירביד : ותאמר חג חק חג על פני מים
 פירשו בו סבב וכן פירשו מזה על חוג הארץ רוצה לומר גלגל
 הסובב הארץ וכן וחוג שמים יתחלף בחקו חוג וכן שם חכלי
 שמתארין בו העגולה ובמחוגה תארהו : ותאמר הדר והדרים
 אישור פירשו בו הדרים המסובבין מלשון רזל בפרק אילו טריפות
 בגמרא סמני חיה הדרות כרוכות וחרקות פירוש הדרות עגולות
 ברוכות סדק על סדק דמיחו כקין בתוך קרן חרוקות דאינן חלוקות :
 האהל על ההסתבנות תאמר לשלשה פנים תאמר
סכך סכך סירים סככים על גל שרשו יסבבו :
 ותאמר הזה בית אבנים יחוח פירשו בו יסתבב וכן פירשו
 קרן חוזרת : ותאמר שרג ישתרגו עלו על צוארי פירשו בו
 יסתבבו וכן גיד פחדו שרגו :
 האהל על הסבלנות תאמר לשלשה פנים תאמר
סבל סבל ומכאבינו סבלם הסירותי מסבל שבמו :

אות הסמך

ותאמר נשא ולא נשא אתם הארץ הרצון בו לא סכל וכן שאוני כשא
 וְאָנֹכִי אֲדַבֵּר וּתְרַגְמוּ סְבוּלֵי יָתִי וְאֵנָּה אִמְלֵל : ותאמר לכלל לכלל
 הָיָה חֲשָׁמִים וְשָׁמַי הַשָּׁמַיִם לֹא יִכְלָלוּךְ פִּירְשׁוּ בּוֹ יִסְבְּלוּךְ וְכֵן
 וְנִלְאַתִּי בְּלֵבֶל לִסְבוּל וְכֵן מִזַּח וְנוֹרָא מֵאֹד וּמִי יִכְלָנוּ יִסְבְּלוּנוּ :
סג האהל על הסגירה תאמר לשבעה פנים תאמר סג סג
 וְהִדַּלְתָּ סִגְרֵי אַחֲרָיו וְהַסְגִיר תִּכְחַז אֶת חֲנֻנֵעַ :
 ותאמר סג בִּי יִסְכַּר פִּי דוֹבְרֵי שִׁקְרָ וְיִסְכְּרוּ מַעֲיֵנֵת תְּהוֹם הַרְצוֹן סכ
 בַּחֵם הַסְגִירָה וּמִזַּח פִּירְשׁוּ כָּל עוֹשֵׂי שִׁכְרָ אֲנִמִּי נֶפֶשׁ וְהַשִּׁין תְּמוֹרֵת
 חֲסִמְךָ וְרוֹצֵחַ לֹמֵר שְׁסוּגִים בְּפִנֵי הַמַּיִם לִקְבָצִים וְלִצְוֹר הַדְּגִים
 אֲמַנֵם הַעֲרוֹף פִּירְשׁ בַּל עוֹשֵׂי שִׁכְרָ כִּמוֹ רֶשֶׁת מִלְשׁוֹן רוֹל בַּחֲלֵק יוֹמָא
 חַד נֶפֶק לִשְׁכַר בּוֹאִי אֲתָא שְׁטָן אִידְמִי לִיחַ כְּטַבִּיא וּפִירְשׁ הַעֲרוֹף שִׁכְרָ
 רֶשֶׁת כְּרַתִּיב כָּל עוֹשֵׂי שִׁכְרָ וּפִירְשׁ בּוֹאִי עוֹף נִקְרָא נָץ שֶׁכֵּן בַּלְשׁוֹן
 יִשְׁמַעְאֵל קוֹרִין לִנְץ בְּאֵז כְּלוֹמֵר לִצְוֹר חִיָּה וְעוֹפוֹת בְּרֶשֶׁת וּבִנְץ :
 ותאמר נעל גן נעול והנה דלתות העליה נעלות הרצון בהם נעל
 חֲסִגִירָה וְיֵשׁ מִפְרָשִׁים מִזַּח הַעֲנִין עַל אֲדוּם אֲשֶׁלֶּיךָ נַעֲלִי וְהַרְמוּ בּוֹ
 אֵל חֲכַבֵּל שְׁסוּגֵי הָאֵדוּם וּמוֹנְעוּ מַלְכַת וּמַלְכֵרוּחַ וְיֵשׁ מִפְרָשִׁים מִלְשׁוֹן
 שֶׁל נַעֲלֶךְ : ותאמר ברח לברח פתוך הקרשים כמו לסגור וכן כח
 מְכַרִּיחַ מִן הַקֶּצֶה אֶל הַקֶּצֶה : ותאמר עכר ועבר ברתוקות זהב עכ
 תְּרַגְמוּ מְבַרִיחַ מִן הַקֶּצֶה אֶל הַקֶּצֶה מַעֲכָר מַסִּיפִי : ותאמר גוף גוף
 וְעַד הֵם עֹמְדִים גִּיפּוֹ הַדְּלֹתוֹת תְּרַגְמוּ וְיִסְגְרוּ בַעֲדָם וְיַעֲלוּ עַל גַּג
 חֲמֻגְדֵל וְאֲגַפּוּ בַתְרִיחֵן וְנַעֲלֵ הַדְּלֵת אַחֲרֵיהֶן וְאֲגַף דְּשֵׁא בַתְרַחָא :
 ותאמר חתם ובעד בזבכים יחתום פירשו בו יסגור וכן או החתמים חתם
 בְּעֶשְׂרוֹ מִזְבֹּחַ וְרֹבֵב לִשׁוֹן חֲתִימָח פִּירְשׁוּהוּ עֵינֵי סְגִירָה :
סג האהל על המסגרת תאמר לשני פנים תאמר מסגרת מסגרת
 וְעֵשִׂיתָ לוֹ מִסְגֵרֵת וְאִמְרוּ שְׁחִיא בְּמִין שִׁפְחָ סוּגֵרֵת
 תוֹף הַשְּׁלַחַן : ותאמר גבול וגבולה אל שפתה והגבול סביב גבול
 אוֹתָהּ פִּירְשׁוּ בַּחֵם כִּמוֹ מִסְגֵרֵת וְתְרַגְמוּ גִדְנָפָא וְכֵן תְּרַגְמוּ
 מִסְגֵרֵת גִּדְנָפָא :
סד האהל על הסדר תאמר לשבעה פנים תאמר סדר סדר
 צְלָמוֹת וְלֹא סְדָרִים פִּירְשׁוּ בּוֹ סְדָרֵי הַכּוֹכָבִים וְיֵשׁ
 מִפְרָשִׁים כִּי בְּמִקּוֹם חֲחֹשֶׁךְ חָבֵל מְבוֹלָבֵל וְאִין שׁוּם סְדָר וּמַעֲנִין זַח
 פִּירְשׁוּ וְאֵם חוּא שִׁין וְשִׁדְלַת בְּאַרְזִים : ותאמר ערף וערף עליו ער
 עֲרֵף לְחֵם עֲרוֹף בְּאִישׁ מִלְחָמָה גְרוֹת הַמַּעֲרָכָה הַרְצוֹן בַּחֵם הַסְדוֹר
 בַּתְּרַגְמוּ וְעֲרוֹף וְסוֹדֵר : ותאמר טור טור אדם פשטה רוצח לומר טור
 סדר

כחשית יב יחוב כח
 מלכים ח
 ירמיה כ יחל כ
 כחשית יט יקרא יב
 תלים סג כחשית ח
 יפשה יט
 סיר ד י סופטים ד
 תלים קח
 סמות לו
 סס כ י מלכים ו
 כחמיה ז
 יחוב ט יקרא טו
 סמות כה
 יחוקאל עג סס
 יחוב י
 מלכים ו סמות ט
 ירמיה כ סמות לט
 סס כח

128

אות הסמך סב

סדר כתרנומו סדרא וכן מזה וטור ברתות ארזים שלשה טורי
 גזית ותאמר שורות בין שורתם יצחירו פירשו בו מערכות
 הזתים מלשון רזל שורה ותאמר ער עררי מערכה בלבב
 שלם הרצון בהם לערוף וכן ולעורר בלא לב ולב ותאמר
 ערוגה לערוגות הבושם מערוגות מטעה פירשו בהם שורות
 ומערכות בסדור ישר ותאמר שפת יתשפת שלום לנו ולעפר
 מות תשפתני פירשו בהם תערוף תערכני וכן מזה שפת הסיר
 שפת ערוף אותה על השפתים

סחר

האחל על הסוחר תאמר לשבעה פנים תאמר סוחר
 בית הסחר ותאמר בית והוצאתני מן הבית
 הנה רוצה לומר מן הסוחר וכן אסיריו לא פתח ביתח ותאמר
 בור כי שמו אתי בבור וירצחו מן הבור הרצון בהם הסוחר
 ותאמר סור כי מבית הסורים יצא למלך רוצה לומר בית הסוחר
 והוא כמו האסורים ותאמר מסגר להוציא ממסגר אסיר הוא
 סם בית הסוחר ותאמר בלא כי נתתם אותי אל בית הכלא
 רוצה לומר בית הסוחר וכן מזה מבית בלא ותאמר מהפכת
 אל המהפכת ואל הצינוק פירשו בו בית הסחר ויש מפרשים
 מהפכת כלי מסגר והוא שני עצים שיש בהם מקום צואר בין שניהם
 והוא עשוי לאסורים שיביאו שם צואריהם ופירשו צנוק כלי מסגר
 לידים

סוד

האחל על העלמת הדבר והסתרו תאמר לשני פנים
 תאמר סוד סוד יי ליראיו כי אם גלה סודו
 ותאמר רז ואמר רז ליראי פירשוהו מתרגום סוד רזא
 האחל על הסוסים תאמר לשלשה פנים תאמר סוס
 כי בא סוס פרעה ולנקבה לססת ברכבי פרעה
 ותאמר רמך בני הרמכים ובלשונם אל בפרק בכלאים והרמך
 מותר ופירש הערוף סוס כמו בני הרמכים ותאמר רכש רכבי
 חרקש רתם הפרקבה לרכש ובלשון רזל בפרק מי שמת בגמרא
 שיר קרקע בני רב משמיה דרב ארכביה אתרי רכשי ופירש הערוף
 על שני סוסים הרכיבוהו ורבי יונה כתב כי חס מיני בהמות אחרות
 זולתי הסוסים ומורה עליו אמרו והשערים והתנן לסוסים ולרכש
 האחל על סוף הדבר ותכליתו תאמר לתשעה פנים

סוף

תאמר סוף סוף דבר הכל נשמע ומצאתם אתם
 בסוף הנחל ותאמר קץ קץ כל בשר רוצה לומר סוף וכן

אות הסמך

סס

לקצות הארץ יבשׁוּ ותרגומו לסייפי ארעא יסתכל וכן פירשו מזה
עד אנה תשימוז קנצי למלין והגון תמורת הכפל כי שורש קצץ
וכן מזה מקץ שבע שנים תעשה שמטה מקץ שבע שנים תשלחו
איש את אחיו רוצח לומר קץ חומן שהוא תחלת השביעית
ותאמר אחיות טוב אחרית דבר מדאשיתו רוצח לומר בתרגומו
טב סוף עסקא ותאמר תכלית ולכל תכלית הוא חקר רוצח
לומר סוף בתרגומו ולכל סופא ובן עד תכלית אור עד סוף נהורא
וכן עד תכלית שדי תמצא ותאמר אפס מאפסי ארץ רוצח
לומר סופי הארץ בתרגומו מסייפי ארעא ותאמר קצב לקצבי
הרים ירדתי פירשו בו לאחריתם וסופם ותרגומו לעיקרי טוראי
ותאמר עקב לעולם עקב פירשו בו עד סוף וכן תרגומו עד סופא
ומזה פירשו עקב ענוה יראת יי סוף ענוה שיחיה עניו הוא מסבת
יראת יי כענין מצוה גוררת מצוה ואמרו שנאמר סוף חדרב בלשון
עקב מצד חיות העקב סוף הגוף ותאמר ירד מירכתי צפון ירד
רוצח לומר בתרגומו מסייפי צפון ובמחוה רבים ותאמר עוד
בעד שלשת ימים פירשו בו כמו בסוף בתרגומו בסוף תלתא
יומין

אחרית
תכלית

אפס
קצב

עקב
מסביב

ירד
עוד

סור

האהל על החסרה תאמר לתשעה עשר פנים תאמר
סור והענן סר מעל האהל ובשין תמורת הסמך
אוי להם בשורי מחם ותאמר עדה מעדה בגד ביום קרח הרצון
בו מסיר תרגום ויסר ועדה ותאמר ימוש לא ימוש ספר
התורה חנה מפידי לא ימוש מפידי הרצון בחם החסרה בדברי
המתרגם לא יעדי לא יעידו וכן מזה ומשתי ארתי עון הארץ
וכן תרגומו ואעדיית חוב ארעא ותאמר מעד לא תמעד אשריו
ובי בשחתי לא אמעד הרצון בחם החסרה ויש מפרשים מזוה
על צד ההפוך והעמדת להם כל מתנים ותאמר מוש לעת
תמוט רגלם והגבעות תמוטנה ויחזקוהו במסמרים לא יפוש
הרצון בחם החסרה וחמעידה ותאמר נוט ישב ברובים תנוט
הארץ כמו תמוט ותאמר עתק וצור יעתק מפקומו פירשו בו
יסור ובן הפעתיק הרים ויעתק משם החרח ותאמר נתק כי
משם אתקנד עד התיקנו אותם מן העיר הנתקו מן העיר הרצון
בחסם החעתקה והחסרה ותאמר יקע פן תקע נפשי ממה ותקע יקע
נפשה מהם ותקע כף ירד יעקב הרצון בחם חסרת דבר ממקומו כשן
ותאמר צען אהל כל יצען הרצון כל יעתק ותאמר זח ולא זח

יזח

אויב כח

סס יח

דכריס עוי יעמיה לד

קהלת ז

אויב כח

סס כי

סס יח יעמיה יי

יונה כ

תליס קיט

מסלי ככ

יחוקקל לח

כראשית נ

כמדכר יב

שועט ע משלי כה

יהושע א

ישעיה כט

זכריה ג

תליס לו

סס כז

יחוקקל כט דכריס לכ

ישעיה כד סס מוא

תליס כט

אויב יד

סס ט כראשית יב

ירמיה ככ יהושע ח

סופטים כ ירמיה ו

יחוקקל ככ כראשית זכ

ישעיה לג

אות הסמך

סג

מחמ יצח החשן פירשו בו לא יסור : ותאמר מחמ מִחְקָה רֵאשׁוּ׃
 כסמ פירשו בו הסדרה ראשו מעליו : ותאמר נסח יִחְתָּךְ וְיִסְתָּךְ מֵאֵהָל׃
 ובגדים יסחו מִמְנַח פירשום לשון הסרה וכמוהם רבים ובעזרא
 יתנסח אע מן פִּתְּהָ וְזָקִיף יתמחא עליה ומענין זה פירשו וישמרתם
 את משמרת הבית מסח פירוש משמרת הבית משמרת מסח כלומר
 שלא יסור אחד מכם ויפרד מסדר המשמרה ללכת אל מקום אחר או
 יהיה הרצון בו לא תסיוה דעתכם לענין אחר רק יהיה עיניכם ולבבכם
 תמיד לשמור את משמרת הבית כאמרם זל הסח הדעת כלומר
 שמסיר אדם לבו ומעבירו מענין מה ופונה לבו ודעתו לזכר אחר :

כלה ותאמר רוח וירדהו אל פפיו הרצון בהחסרה כתרנומו ונסחיה
 בדיח וכן רדה הדבש והכלתנים ירדו על ידיהם ובלשון רזל
 כסר בחסרת חפת מן התנור אף הרודה ונותן לסל : ותאמר כפר לא
 תוכלי בפרה פירשו בו להסירה כתרנומו לאעדיותא וכן פירשו
 ואיש חכם כפרנה יסירנה וכן אכפרה פניו אסיר בעסו ורוב
 לשון כפרה פירשו ענין הסרה ובלשון רזל מזבח מזיח מכפר וחקשה
 היינו מזיח היינו מכפר ותרץ מזיח גזרות מכפר עונות : ותאמר

סג כלו סג יחדו נאלחו יסגו אחור הרצון בהם החסרה ותרנומו
 המתרגם ורו יזורון לאחורא ותרנומו ואנשי דמים סורו מני יזורון
 כער מני ובשין קשת יחונתן לא נשווג אחור : ותאמר בער ונכערה
 רעה מישראל הרצון בו ונסיר כתרנומו ונפלי עביד בישתא
 ותרנומו ושאלו הסיר את האוכות ואת הידעונים ושאלו פלי וכמוהו
 כפיה ותאמר פנה פנה אבך מלך ישראל הרצון בו החסרה
 והבעור כתרנומו פלי בעלי רבבך ומוזה ואנכי פנתי הבית פנו דרך
 איה ותאמר הנה פאשר הנה מן המסלה הרצון בו החסרה כתרנומו
 כד אפניית מן כבישא וכן הנה ברוחו תקששת הנו רשע לפני מלך
 וזולתם :

י סחב האהל על הסחיבה תאמר לשלשח פנים תאמר
 סחב וסחכנו אתו עד הנחל סחוב והשלך ואת
 כרי הכלבים לסחב : ותאמר גרר והגרתי לגי אבנתי תרגום סחוב
 והשלך יתגרר ואשתי ואת הכלבים לסחוב וית כלביא לגררא :
 זבל ותאמר זחל זחלי עפר פירשו המלה לשון גרירה ורצה לומר
 השרצים הנגרים בארץ על גזונם :

י סחר האהל על הסחורה תאמר לחמשה פנים תאמר
 סחורה תרשיש סחרתך סחרה ואתננה :
 ותאמר

129

ספועים יד
 סס ירמיה ה
 ישעיה מז
 משלי יו בראשית לב
 תלמיס כג סס לה
 סמאלל כ א
 ספועים כ
 כפיה
 בראשית כד ישעיה ז
 סמאלל כ ב
 ישעיה כו משלי כ

יחזקאל כו ישעיה כג

מחמ
 כסמ
 כלה
 כסר
 סג
 כער
 כפיה
 איה
 י סחב
 כרי
 זבל
 י סחר
 סחורה

אות הסמך

ותאמר רכלה בלב רכלתך ובזו רכלתך הרצון בהם הסחורה : רכלה
 ותאמר כנעת אספי מארץ פנעתך הרצון בו כדברי המתרגם כנושי כנעת
 מארע סחורתך וכן מזה בנען בידו מאוני מרמה בנעניה נכבדי
 ארץ רוצה לומר סוחר סוחרים : ותאמר מערב לערב מערבך מערב
 נתנו מערבך פירשו בהם כמו סחורה : ותאמר עזב נתנו עזבניך עזב
 בעזבניך נתנו פירשום גם כן ענין סחורה :

י' סיר

האהל על הכלי המיוחד לבשל בו תאמר לחמשה
 פנים תאמר סיר בשבתנו על סיר הבשר : סיר
 ותאמר דוד בפיו מדוד תעבנה תרגום על סיר הבשר על דודא דול
 דבשרא : ותאמר פרור והמרק שם בפרור פירשו בו סיר וכן
 תרגומו ותבשילא שוי בקרא : ותאמר קלות או בקלחת פירשו קלות
 בו כלי כמין קדרה וכן תרגומו או בקרא : ותאמר אגמון כדור אגמון
 נפוח ואגמן פירשו בו לפי ענינו כמו דוד ויש אומרים שהוא
 כמשמעו מן אגם והוא רמז לאיד העולה מן חמים בזמן החורף :

ט' סכל

האהל על העדר הידועה תאמר לעשרה פנים :
 תאמר סכל עם סכל ואין לב גסכלת לא שמרת סכל
 ובשין ודעת הוללות ושכלות ובהפוך הכסיל הבק את ידיו :
 ותאמר בער איש בער לא ידע נבער כל אדם מדעת הרצון בהם כער
 הסכלות נגזר מן טענו את בעידכם כי הכסיל כבהמה : ותאמר
 הלל לא יתעבו הוללים לגדר עיניך כי העשק יהולל חכם הרצון הלל
 בהם הסכלות : ותאמר אויל אויל הנביא ואוילים בחסר לב אויל
 ומותו הרצון בהם הכסילים : ותאמר משגע חסר משגעים אני משגע
 להשתגע עלי הרצון בהם הסכלות : ותאמר פתי עד מתי פתים פתי
 תאכבו פתי הרצון בו הסכל וכתב רבי מנחם בן שלמה זל כי
 הלשון נגזר מן פתי ואמר כי הפתי הוא מי שאור טבעו יחליש שכלו
 עד שלבו נוטה להאמין כל אשר ישמע כענין פתי יאמין לכל דבר
 וכן לבנו נוטה מצד עצמו לחשוב במחשבתו דברים אשר לא כן
 ושאינם כלום כל שכן על ידי פתוי : ותאמר נמחר ולבב נמחרים כמיה
 יבין לדעת ועצת פתלים נמחרה הרצון בהם הפתים : ותאמר
 להלה במתלהלה הורה זיקים ותלה ארץ מצרים פירשם חרוד להלה
 לשון שגעון : ותאמר יאל אשר נואלנו ואשר חטאנו נואלו יאל
 שרי צען הרצון בהם הסכלות : ותאמר הבא מה הפמיה אשר הכא
 אתם הבאים תי הבאים משתטן וכתב רבינו תם שלשון הבאי
 האומר בדברי רז"ל הוא מוח הלשון ומשפטו הבאי בדגשות הבית :

אות הסמך

דאנצין וחרמו בו אל הכלי שיש לו שלש שנים כמין שלש מסמרים
והוא הכלי המיוחד לסקל בו הזבל פורקא בלעז :

י סעד

האהל על הסעד והסמך תאמר לארבעה פנים תאמר
סעד וסעד בחדס בנסאו סעדני ואושעה להכין סעד
אתה ולסעודה ותאמר תמד ומשפט תמכו ואני בתמי תמכת תמד
בי בי תמכת ימינד הרצון בהם הסעד כדברי המתרגם והלכתא
סעדין סעדת בי סעדת ימינד ותאמר סמד וסומך צדיקים יי סעד
הרצון בו כתרנומו יתמוך צדיקיה מימרה דיי וכן סומך יי לכל
הנפלים עליך נסמכתי מבטן וזולתם ותאמר שען ישעו על סעד
ביתו ויהי יי למשען לי הרצון בהם הסעד וחסמך כתרנומו מסתמיד
על ביתיה לסמך לי :

מסלי כ יתלים קיט
יסעיה טי איוב לו
תלים מא סס סג
סס לו
סס קמה
סס עאי איוב ח
תלים יח

כא סעף

האהל על הסעפים והענפים תאמר לעשרים וארבעה
פנים תאמר סעף וכלח סעפיה ובסעפיה פריח סעף
בסעפתיו קננו ותאמר ענף שרש וענף וענפיה ארז אל הרצון סעף
בהם הסעפים ותאמר סבך בסבך עץ קרדמות ונקף סבכי סכך
היער ובשין תחת שובך האלה והרצון בהם הענפים והסעפים
וכן מזה ועל שבכה יתהלך ותאמר נוף יפה נוף משוש כל סעף
הארץ פירשו בו סעף ויש מפרשים כמו בנפת דור כמו שבארנו
בשער מדן ותאמר שרינים ובגנן שלשה שרינים רוצה לומר סעיפים
סעיפים וכן הלבינו שריגיה ותרנום על שבכא יתהלך ועל
סריגתא יטייל ותאמר זמורה הזמורה אשר היה בעצי היער זמורה
וזמרת זר תרענו וזמריהם שחתו פירשו בהם הסעפים אמנם
אמרו כי ברוב יפול הלשון על סעיפי הגפנים ותאמר ינק יונקתו ינק
תיבש שלהבת ארת ראש יניקותו קטף הרצון בהם הסעפים
והענפים הרכים ואמר בהם המתרגם שיבשי תיבש שלהוביתא
ית ריש שבישתיה נסיב ותרנום הלבינו שריגיה חורו שבשהא :

יסעיה כז סס יז
אחוקאל לא מלאכי ג
תלים סי סס עז
סעיה י סמואל כ יח
איוב יח תלים מח
כרלסית מ
יחל א
יחוקאל עו
סעיה זי כסס כ
איוב עו יחוקאל יז

ותאמר קציר ועשה קציר כמו נטע רוצה לומר סעף וכן ומפעל קציר
יפול קצירו ותרנם המתרגם ויעבד זאזה יתמולל זאזיה ובלשונם
זל בסוף גמרא פרק קמא דשבת רמי בר אבא אמר זאזה ופירש
הערוך ענף של אילנות וכמוהם וטל ילין בקצירי תשלח קציריה
עדיס ותאמר עפאים מביז עפאם יתנו קול הרצון בו הסעפים עפאים
כתרגומו מביני זאזיה יתנו קל זמר ותאמר שוך איש שוכה סוך
שוכת עצים הרצון בהם הסעף ובלשון רזל בפרק קמא דסוכה
סוכי תאנים ובהם תאנים פירוש סעיפי תאנים ותאמר חרש חרש

איוב יד סס יח
סס כע תלים ט
סס קד
סוסטיס ט
סס

אות הסמך

עמוס ה' מכה כ
יחזקאל כ
פס א' ימיה כה
יסעיה טו
תלם קלו

ותאמר נהח אל יודעי נהי ונהח נהי נהיה חרצון בחם הקינח : כיה
ותאמר הי קינים ונהא והי פירשוהו לשון מספר ויש מפרשים הי
כמוחו היא בכל נשיאי ישראל : ותאמר לילה ויללת אדירי ללש
הצאן עד אנלים לללתה חרצון בחם החספר ומענין זה כתב רבי
מרון בחבורו בשער תלל ותוללנו שמחה וחתינו נוספת ואיננה
מן העקר ויסבור בפתרונו ויללתנו שמחה לחם כמו שנודע שמקור
האנשים ורעה הבאה עליהם היא שמחת אחרים שהם אויביהם ויש
אומרים כמו ותלייתנו שמחה כמו שאמר תלנו בנורותינו רוצח
לומר שהיו שואלים דברי שיר ובנורותינו שהינו תולים שנשמח
בחס : ותאמר אלה אלי בבתולה חגרת שק תרגום הפנת מספרי חלש
למחול לי אתהפנת אלי שא קינח טול אליא אל יודעי נהי
לדיע אליא :

יואל ב

כ" ספן

יונה א' סס
איוב ט' מלכס ט
יסעיה לב
בעדכר כד
עמוס ד

האהל על הספינח תאמר לששה פנים תאמר ספינח ספינח
אל ירכתי הספינח : ותאמר אניח והאניח חשכה סניח
להשבר אניות אבה חרצון בחם חספינות וכן מזה ואני עשה
הפלך שלמה ותרגומו ספינתא : ותאמר צי וצי אדיר לא יעברנו כי
רוצה לומר אניח ותרגומו ובורנו רבתי לא תגוינח ותרגם
חירושלמי וחשיבך י מצרים באניות בבורניא ובמהו וצים מיד
בתים : ותאמר סיר ואחריתכן בסירות דונח פירשו בו ספינות ספ
קטנות ותרגומו ברוגית צירין ובלשון רזל סומכוס אומר חמוכר
את הספינח מכר את הרוגית פירוש אותה ספינח קטנח שמחלכת
לפני הגדולה במקום מים מועטים שאין הגדולות יכולות ללכת שם
ובנסין לקטנה ויוציאן : ותאמר ריחים וחוררתי בריחים כלם ימיש
כתב החכם רבי יעקב בן אלעזר זל שחרצון בו חספינות ונקראו בן לפי
שהולכות ברוח : ותאמר חכל וכשכב פראש חבל פירשו בו סבל
הספינח ותרגומו חיך מלחא דדמיך באילפא ותרגום חיתה כאניות
סוחר חף אלפת דתגריא וימצא אניח באה תרשישי ואשכח
אילפא אניות תרשישי אילפיא דטורטום ואמר הגאון רבינו
סעדיה כי הספינח נקראת חכל לפי שהנחת הספינח במשיכת החבל
ובחירתם וכן פירש רב החובל רב הספינח ורבי יונה פירש
חבל דבר עשוי מחבלים צף על פני המים כשמענגין את חספינות ובו
ידעו מקום העיגון והאדם השוכב שם הוא בסכנה :

יסעיה מו

משלי כג

כ" ספר

יסעיה מני בלפית פ

האהל על הספור והחגדה תאמר לששה פנים תאמר
ספר ספר אתח למען תצדק ספרו נא לי : ספר
ותאמר

אות הסמך

סו

135

וְתֹאמַר הַגֵּרִי אֶת מִי הִצִּיתָ מִלִּי הַיְדוּ וְנִגְדִינִי הַרְצוּן בַּחֵם
 חֲסָפּוֹר אִמְנֵם אִמְרוּ שִׁישׁ מִן הַחֲלוֹק בְּיַחֲסָם וּזֶה כִּי הַחֲגוּדָה יָבֵא עַל
 הַחֲרָשׁוֹת וְלֹא כֵן עֵינִי סָפּוֹר אֵלָּא עַל עֵינִי שֶׁנִּעְשָׂה אֹו נֹאמַר : וְתֹאמַר
 חוּה־ אַחֲזֶה דַעִי אִף אֲנִי כִּתְרִי לִי עֵינִי וְאַחֲזֶה תְּרַגְמוּ וְיִגְדוּ וְחוּי :
 וְתֹאמַר תְּנֵה שֵׁם יְתֵנוּ צְדָקוֹת יי הַרְצוּן בּוֹ וְיִסְפְּרוּ תְּרַגְמוּ וְיִסְפְּרוּ
 חֲמֵן וְתַנִּי חֲמֵן וְיִגְדוּ פּוֹעַל אֲלֵדִים וְיִתְנֹן עוֹבְרָא דִּי וְיִשׁ מִפְּרָשִׁים
 מִזַּח גַּם בְּיִתְנֹן בְּנֹסִים וְזֶכֶן מִזַּח לְתַנּוֹת לְבַת יִפְתָּח רֹוצָה לֹומֵר
 לְסָפֵר וְלִדְבַר עֲלִיָּה דְבַרִּי גַּהִי וְחֲסָפֵד : וְתֹאמַר שַׁעֵחַ וְנִשְׁתַּעֵחַ וְנִרְאָח
 מִן יְחִידֵי פִירְשׁוּהוּ מִתְּרַגְמוּ וְיִסְפְּרוּ וְאַשְׁתַּעֵי : וְתֹאמַר שֶׁנִּי וְשֶׁנְּנַתֵּם
 לְבִנְיָדִי הַרְצוּן בּוֹ חֲסָפּוֹר בְּתְּרַגְמוּ וְתַנּוֹתֵינוּ וְזֶכֶן מִזַּח לְמִשְׁלַל
 וְלִשְׁנֵינָה וְתְּרַגְמוּ לְמַתַּל וְלִשְׁוֵעֵי :

איוב כג סס לג
 מופטים ה
 יושע ח סופטים יח
 יסעיה מא
 דכריס ו
 סס כח

י סקל

וְסָקַלְתוּ בְּאֲבָנִים סְקוֹל יִסְקַל חֲשׂוֹר : וְתֹאמַר רְגַם
 וְרַגְמוּ אֹתוֹ כָּל הַעֲדָה הַרְצוּן בּוֹ חֲסָקִילָה :

דכריס י סמות כח
 יוקרא כד

י סתם

סַתֵּם סַתֵּם אֶת מִצְעָא נְיִמִי גִיחוּן כִּי חֲחֲלוּ הַפְּרָצִים
 לְחַסְתֵּם וְכִשְׁוִן שַׁתֵּם תִּפְלִיתִי : וְתֹאמַר אֲשֵׁם אֲשֵׁם אֲזַנֹּו מִשְׁמַע
 דְּמִים הַרְצוּן בּוֹ סוֹתֵם וְזֶכֶן מִזַּח חֲלוּנֵי שְׁקָפִים אֲשׁוּמִים וְתְּרַגְמוּ
 פַּתִּיחַן מִלְּגִיו וְסַתִּימֵן מִלְּבְּרָא : וְתֹאמַר עֵצִם וְעֵצִים עֵינֵינוּ מִרְאֹוֹת
 בְּרַעִי וְיִעֲצֵם אֶת עֵינֵיכֶם הַרְצוּן בַּחֵם חֲסַתִּימָה וּבִלְשׁוֹן רֹזֵל הַמַּעֲצֵם
 עֵינֵינוּ שֶׁל מַת קוֹדֵם יִצִּיאַת נִשְׁמַח חֲרִי זֶה שׁוֹפֵף דְּמִים : וְתֹאמַר עֵצָה
 עֵצָה עֵינֵינוּ לְחֶשֶׁב תְּחַפְּכוֹת הַרְצוּן בּוֹ סוֹתֵם וְכִי יוֹתֵר יִחְשׁוּב חֲאָרֵם
 כְּשֵׁעֵינוּ סַתּוּמוֹת שֶׁלֹּא יִפְנֵה אִנְהָ זֹאנָה זֹאקִין לְבוֹ כִּי אִם עַל הַדְּבַר חֲחוּא
 שֶׁהוּא חוֹשֵׁב : וְתֹאמַר עֲרֵל עֲרֵלָה אֲזַנֵּם הַרְצוּן בּוֹ אֲשׁוּמָה
 וְזֶכֶן עֲרֵלִי לֵב וְעֲרֵלְתֵם עֲרֵלְתוּ אֶת פְּרִיֹו וְהַנּוֹחֵגִים מִנְּחָגֵם :

דה כ לכ כחמיה ד
 איכה ג יסעיה לג
 מלכיס ו
 יסעיה לג
 סס כח
 משלי י
 ירמיה ו
 יחוקאל מד יוקרא יח

וְתֹאמַר טַמְחָה נְטַמְיִנוּ בְּעֵינֵיכֶם פִּירְשׁוּ בּוֹ סַתִּימַת הַלֵּב מֵאִין דַּעֲרָה
 כְּמוֹ שֶׁאִמְרָ מְדוּעַ נִחְשַׁבְנוּ כְּבַחְמָה וְיִשׁ מִפְּרָשִׁים מִזַּח אִישׁ טַמְחָה
 שְׁפַתִּים כְּלוֹמֵר אֲשׁוּם שְׁפַתִּים וְזֶכֶן בִּלְשׁוֹן רֹזֵל בְּהַכְּפַל הַפֵּא וְהַעִין
 מִטַּמְחָם אֶת הַלֵּב וְזֶכֶן תְּרַגְמוּ אֲוִטֵם אֲזַנֹּו מִטַּמְחָם אֲדִינָה : וְתֹאמַר
 אֲשֵׁר זֹאֵל תֹּאמְרָ עֲלֵי בְּאֵר פִּיָּה פִּירְשׁוּ בּוֹ אֶל טַסְתוּם וְזַמְעֵנִין זֶה
 פִּירְשׁוּ אִישׁ אֲשֵׁר יִדְיִמְנוּ כְּלוֹמֵר סַתּוּם יִדְיִמְנוּ שְׁאִינוּ עוֹשֶׂה בַּח
 יִעִין דְּבַר וְהוּא שְׁמֵאלִי : וְתֹאמַר קִפְצוּ מְלָכִים פִּיָּהִם רֹוצָה לֹומֵר
 יִסְתַּמוּ וְנִי וְכָל עוֹלָה קִפְצָה פִּיָּה וְלֹא תִקְפֵץ אֶת יָדְךָ : וְתֹאמַר
 שַׁעֵי וְעֵינֵינוּ תִּשַׁע הַרְצוּן בּוֹ חֲסַתִּימָה כְּדַבְּרֵי הַמְּתַרְגְּמוּ וְעֵינֹוהִי טַמְחָם

איוב יח
 יסעיה ו
 תלים סט
 מופטים ד
 יסעיה ככ
 תלים קו דכריס נח
 יסעיה ו

אות הסמך

וכן מזה ולא תשעניח עיני ראים : וכן תרגמו ולא יטממו עיני
 צדיקיא ; ותאמר חסם לא תחסם שור בדישו הרצון בו לא **חסם**
 תסתום ומוזה וחסמת היא ארץ העברים כלומר סותמת ארץ
 העוברים שלא יוכלו לעבור מרוב באשת וסרחונה או העוברים **ס**
 יחסמו אפיוסם בעברם : ותאמר בלם עדין לבלום הרצון בו **בלם**
 לחסום וכדברי רז"ל תולה ארץ על בלימת ארץ העולם מתקיים אלא
 בזכות מי שכולם עצמו בשעת מריבה כלומר שותם פיו ושותם
 ושומע חרפתו ואינו משיב ;
סתר האהל על החסות והחשמנה תאמר לשנים עשר
 פנים תאמר סתר ומפניך אסתר אם יסתר **סתר**
 איש בפסתרם ומענין זה פירשו ואם הוא בשין וישתרו להם **ס**
 טחורים רוצה לומר שחיו הטחורים נסתרים להם מכפנים ;
 ותאמר חכא הנה הוא נחבא אל הכלים בצל ידו החביאני ושם **חכא**
 חביון עוזה תרגום בסתר המדרגה ונחביון דרגותא : ותאמר
 צפן אשר צפנת לראיך כי יצפנני בסכה וחללו את צפוני הרצון **צפן**
 בהם החסתר : ותאמר טמן טמן עצל ידו בצלחת והטמן בעפר טמן
 חרגום מי יתן בשאל תצפינני מי יתן בבית קבורתא תשמינני ;
 ותאמר במס הלוא הוא במס עמדי הרצון בו טמון : ותאמר **במס**
 שפן ושפני טמוני חול פירשו בו כמו טמוני : ותאמר צנע **צנע**
 ואת צנועים חכמה פירשו חמלה לשון חסתר וחשמנה ורוצה לומר **צנע**
 השפלים חמסתתרים מרוב ענותנותם בהם תמצא החכמה ובמשנח
 המצניע לורע פירוש המטמן וחמסתיר : ותאמר כמן ומשל **כמן**
 במכמני חזקב פירשו בו מטמוני ותרגום ברשת זו טמנו במצדתא
 דכן כמנו באורח זו אהלך טמנו פח לי כמנו פוחה לי : ותאמר **כמן**
 עלם ונעלמה מעיני כל חי ותעלמה יצא אור כי הוא ידע תעלמות **עלם**
 לב הרצון בהם החסתר וחמצפון ומוזה פירשו על עלמות שיר
 על נסתרי השיר ותעלומיו : ותאמר כדוד וכל דבר לא יכחד מן **כדוד**
 הפלך לא כחודתי אמרי קדוש יכחדנה תחת לשוני הרצון בהם
 החסתר והעלמה : ותאמר כסה המכסה אני מאברחם וכסה **כסה**
 קלון ערום פירשם רבי מנחם בן שלמה ז"ל לשון העלמה : ותאמר **כסה**
 גנב ואלי דבר גנב פירשו בו נעלם ;

כאלמה אות הסמך

נסעיה לכ
 דכיים כה
 יחוקל לט
 תלים לכ
 כראשית ד' ירמיה כג
 סנוולה
 סם יי יסעיה מט
 חקוק ג
 תגל לז' סס כו יחוקל ז
 חשלי כו יסעיה ב
 דכיים לכ
 סם לכ
 חשלי יא
 דיחול יא
 איוב כס' סס' תלים מד
 סם מו
 סנוול כ יח
 איוב יי סס כ
 כראשית יח
 חשלי יג
 איוב ד

י עבד

האהל על השמוש והעבודת תאמר לחמשה פנים

תאמר עבד ועבדום וענו אתם עבדת עבדך :

ותאמר שרת ושרת את אחיו ויעשהו בלים לבית יי בלי שרת :

ותאמר עמר והתעמר בו ומכרו פירשו בו וישתמש וכן אמרו

בפרק אילו הן תחנקהו הנוגב נפש מישראל אינו חייב עד שיכניסנו

לרשותו וישתמש בו שנאמר והתעמר בו פירוש ענין שמוש :

ותאמר כחז אשר כהן בבית אשר בנה שלמה וכחנו לי פירשו

המלה לשון שמוש ועבודה עם גדולה : ותאמר שרד את בגדי לב

השרד פירשו בו בגדי העבודה :

י עבר

האהל על החקירה תאמר לשני פנים

תאמר עבר ויהא עבר לפניכם ויקחם ועברם :

ותאמר חלף חלפו עם אגרות אבה הרצון בו כמו עברו וכן ורוח על פני יחלף

ותרגמו ויקא על אפי עבר וכן וחלפת משם ותלאח ויחלף ולא

אבין לו :

י עבר

האהל גתינת טעם על הדבר תאמר לעשרה פנים

תאמר בעבור ואולם בעבור זאת העמדתך בעבור

ותאמר למען למען אשר יבאו בני ישראל למעני

ולמען דוד עבדי לא למענכם אני עשה פירשו בהם כמו בעבור :

ותאמר יען יען אשר עשית פירשו בו כמו בעבור וכן יען וביען

במשפטי מאסו ונכפל להודיע בייש הרב טעמים לשלשולם ולגלותם

בעבור כך ובעבור כך ותאמר בגלל בגלל הדבר הזה תרגום

ויען למשה בעבורם ובאש למשה בגללהו למען אחי ורעי

בגלל אחי ותאמר של בשלמי הרעה הזאת כי בשלי הסער

תגדול הזה הרצון בהם בעבור מי בעבורי ומתרגמן כדיל מת

בשואת

אם יאמר
אם יאמר
אם יאמר
אם יאמר
אם יאמר
אם יאמר
אם יאמר
אם יאמר
אם יאמר
אם יאמר

כראשית עני במדבר
סס ח' לה כד
דברים כד
לפי ש
לפי ש
לפי ש
לפי ש
לפי ש
לפי ש
לפי ש
לפי ש
לפי ש

סמות ט' תליס קלב
ויקרא יז
יסעיה לו ויקהל לו
כראשית ככ ויקהל לו
דברים טז
ינה ח' סס

עבד
סרת
עמר
יין
עברי
חלף
עבור
למען
יען
בגלל
סל

132

כח אות העין

עוף תאמר עוף ויעף אלי אחד מן השרפים ויעוף ועופף על הארץ ומוח ישעיה נ' כראשית פ' פירשו מגלח עפה ויש מפרשים כפולה מתרגום וכפלת ותעף זכיה ה'

פירשו ותאמר פרח אשר אתנה מצודות שם את הנפשות לפרחות פירשו יחזקאל י' בו ההתעופפות מתרגום ועופף על הארץ פרח על ארעא ופירוש אשר אתנה מצודות להרגם לחיות נפשותם פורחות והולכות להם :

דלה ותאמר דאה באשר ידאה הנשר וירא על כנפי רוח פירשום לשון דברים כח' תלים יט' הפרחה ועופפות ותאמר נשכ' וישב אתם אברים פירשו בו כראשית טו'

הפריחם וכן כי רוח נשכח בו ישב רוחו וילומים ותאמר ישעיה מ' תלים קעו' עטה ויעט בהם פירשו חמלה לשון התעופפות נגור מן וקץ עליו סמואל כה'

העיש ורוצה לומר שהפריחם מעליו כלומר שהבריחם ואמרו במדרש מוח ויעט בהם אפרחיון במליו ותאמר נצא כי נצוגם איכה ד' נעו כי נצא תצא פירשום לשון הפרחה ועופפות נגור מן נוצה ירמיה עח'

אמנם המתרגם תרגם אתקוטטו אף אשלשלו ותאמר גז' כי גז חיש תלים כ' ונעפה פירשוחו לשון הפרחה וכן ויגו שלום כמדככ יא'

עוף

האהל כללות מיני העופות תאמר לשלשוד פנים

תאמר עוף ויעוף ועופף על הארץ ותאמר צפור כראשית א' כל צפור כנף שם צפרים יקננו ותאמר עיש ומץ עליו העיש דכרדיתל קדישעל יט' יעזבו יחדו לעיט הרים ויש אומרים שהוא שם כלל לעופות חדורסים סס

עוף

האהל על העפעפים תאמר לשני פנים תאמר עפעפים

לעפעפי תנומת ותאמר שמורות אחות שמורות תלים קכ"ב כס עז' עיני פירשו בו העפעפים נקראו כן מפני ששומרות העינים :

עור

האהל על העור תאמר לשני פנים תאמר עור עורנו

כתגור נכמר ואת ערת גדי העינים ותאמר גלד' שח תפרתי עלי גלדי הרצון בו עורי כמתרגמין שקא חיישית עלוי איוב י' משכי ותרגום עור משכא והעתיק הערב כתנות עור וילבשם

עות

האהל על זמן ההוח תאמר לארבעה פנים תאמר

עתח עתת אקום יאמר יי ועתה אדני הפלך לא עתח תלים יב' עזבים א' עתה עתת הזאת ותאמר חז' כי לא שלים עון האמרי כראשית טו'

דבר נא באוני העם שא נא פשע אחיך הרצון כחם כמו עתה ותאמר נא' סס מד' ותאמר כח והנה לא שמעת ער כח הרצון בו ער חנה סמות יא' כראשית כ'

עז

האהל על העזים תאמר לשבעה פנים תאמר עז

ואם עז קר בנו ואת כל העינים הנקדות והחלאת : יקרא ג' כראשית ל' ותאמר

מסלי ל' בראשית לכ
 פס לז' ויקח יו
 דניאל ח
 עזרא ח
 דברים יד
 בראשית לכ פסוק
 ותאמר תיש' זרזיר מתנים אות ש' ותלשים עשרים אמרו שחם יעס
 הזכרים מן העוים; ותאמר שעיר' שעיר עזים את שני השעירים סעיר
 אמרו שחרצון בהם חקטנים מן העוים; ותאמר צפיר' וצפיר חקעים סעיר
 צפירי חטאת' תרגום שעיר' צפירא' ובלשונם זל משוך צפירא זו:
 ותאמר שה' ושה עזים' רוצה לומר חקטן מן העוים; ותאמר סה
 גדי' וישלח יהודה את גדי העוים' אחד נשא שלשה גדיים' תרגום גדי
 באלים עם עתודים' ברברין עם גדיין' ודם פריס וכבשים ועתודים
 ואמרין וגדין;

י עזב

האהל על העזיבה תאמר לששה פנים' תאמר עזב' עזב
 עזב בנפיר סבו' ולא ראיתי צדיק נעזב; ותאמר
 הנחה' להניחו במדבר' ותנח בגדו אצלה' חרצון בו העזיבה;
 ותאמר נטש' בני נטשתה עמך בית יעקב' ונטשתך המדברה;
 חרצון בהם העזיבה' ומוזה בחילוף ש"ת בתיובי חס ממוצא אחד
 אם ינתשו מים זרים קרים' כמו ינטשו; ותאמר שמת' נשמתו
 בידי סלע שפטיהם' תשמת ירך' שמוט כל בעל משה ידו' פירשום
 לשון עזיבה' וכן מוזח' שנת השמטה; ותאמר נתן' ולא נתן
 סיון' לא יתנו מעלליהם' חרצון בהם העזיבה' וכן לא יתנני
 השב רוחי' ותרגומו לא ישבקני' ותרגום אעזבה פני ואבליגה
 אשבוך רגזי'; ותאמר משק' ממשק חרול' פירשוחו לשון עזיבה'
 בתרגומו משמת חרולין' ורוצה לומר שיחיה המקום נשמת ונעזב
 מלא חרולים' ויש מפרשים כמוהו' וכן משק ביתי' בן שאעזוב
 אותו בביתי' ויש מפרשים ממשק חרול' לפי מקומו מוצא חרולים;

עזר

האהל על העזר תאמר לשני פנים' תאמר עזר' עזר
 הנה עזרנו יי' חז' אלילים עזר לי'; ותאמר עזב' עזב
 עזב העזב עמו' כמו עזר תעזור;

עט

האהל על הקולמוס תאמר לארבעה פנים' תאמר עט'
 עט סופר מחיר' רוצה לומר הקולמוס' ותאמר חרט'
 וכתב עלינו בחרט אנוש' פירשו בו עט סופר; ותאמר שבט' משבטים
 בשבט סופר' חרצון בו הקולמוס' בתרגומו בקולמוס דספר;
 ותאמר צפורן' בצפורן שמיר' פירשו בו עט סופר;

עטש

האהל על העיטוש תאמר לשלשה פנים' תאמר
 עטש' עטישתיו תהל אור' ובלשון רזל עטוש סימן
 יפה לחולה'; ותאמר זרר' ויזרר הנער' חרצון בו התעטש'
 ותרגומו ואיתמק רביא' ותרגום עטישתיו תהל אור' מקודחי תנחר
 נחר

אות העין

סס

כפר נחור : ותאמר נחור מן נשמע נחבת סוסיו הוד נחרו אימה
 פירשו כחם העטוש ואמרו שנקראת העטישה כן על שם הנחירים ;
 עין האהל על חמעינות תאמר לשני פנים תאמר עין על
 עין המים עינת ותהמות ובתנספת מם מעין נרפש
 נל למעינו מים : ותאמר גל גל נעול פירשו בו כמו מעין וכן
 ונתתח לי גלת מים :

עיר עיר האהל על העירות תאמר לשלש פנים תאמר עיר
 קריה ואת אשר בעיר ערים לשכת : ותאמר קריה
 כטוב צדיקים תעלץ קריה קרית חנה דוד תרגום עיר קרתא
 אמרו שמוה נגזר והקריתם לכם ערים : ותאמר אם עיר ואם
 בישראל פירשו בו העיר הגדולה ואמרו שנקראת כן מצד היותה
 כאם לקטנות חימנה :

עלל האהל על העילה והסכה תאמר לשלש פנים :
 תאמר עלילה ושם לה עלילות דברים : ובלשון רזל
 כל שכן שעילה מצא ומוזה לפי המתרגם עיני עוללה לנפשי
 כביתא דעיני איסתקפת למירע לנפשי ותרגום עלילות דברים :
 תסקפי מלין : ותאמר סבה והוא מסבות מתהפך פירשוהו לשון
 עילה בתרגומו והוא תוסקפא מהפך וכן כי היתה נסבדה מעם
 האלדים ארום הות תסקפא וכן מזה אנכי סבתי בכל נפש בית
 אביך כלומר אני הייתי סבה : ותאמר תואנה כי תאנה הוא
 מבקש הרצון בו סבה וכן תרגומו תוסקפא וכן תאנים חלאת
 תוסקפין אתמליאת :

עלה האהל על העלייה תאמר לשני פנים : תאמר עלה
 ומשה עלה אל האלדים אשר העלנו מארץ מצרים
 וימ מזה ועליתי בעפר קרני כלומר העליתי עפר בקרני שהוא
 ראשי על דרך ועילו עפר על ראשיהם : ותאמר נטק אפק שמים
 שם אתה הרצון בו אם אעלה ובארמית והפק דניאל מן גבא :

עלה האהל חוראת על תאמר לשלש פנים : תאמר על
 וישב על הבאר עלי עשור ועלי נבל : ותאמר
 אל ויך את הפלשתי אל מצחו כמו על מצחו וכן אל החרים
 לא אכל חמוץ מעיד ורחמיה אלי התאפקו וזולתם : ותאמר עד
 ובעד השלח יפלו לא יבצעו ויסגר ייעדו כמו על השלח עליו ;
 האהל על העלים תאמר לשני פנים : תאמר עלים
 והנה עלת זית שרף בפיה ויתפרו עלת תאנה :

אות העין

ואמרו שיש בזה הלשון שכולל העלים עם הענפים כגון אמרו והכיוון
עלי זית ועלי עץ שמו ועלי הדם ועלי תמרים ועלי עץ עבת רוצה לומר
העלים עם הענפים : ותאמר טוף : כל שרפי צמחה תיבש תרגום טוף
ויתפרו עלה תאנה : וחששו טרפי תאנין :

כד עס האהל על חבור ענין תאמר לששה פנים : תאמר עס :
יהי יי אלדינו עמנו : וכל העם אשר עמו : ותאמר

עמד בעוד שדי עמדי כמו עמי וכן ואתה פה עמד עמדי וצור
יעקב עמדי ולא נמצא המלה הזאת כא למדבר בעדו : ותאמר אל

ואשח אל אהתה לא תקח כמו עם אחותה וכן קברו אתי אל
אבותי עם אבותי : ותאמר את היה רעה את אחיו בצאן כמו

עם אחיו וכן ולא נאמנה את אל רוחו את יעקב איש וביתו באו
וכן את ארגב ואת הארה : עם הארגוב ועם האריה ושני גבורים

היו ששםם כף : ותאמר על ויבאו האנשים על הנשים כמו עם
הנשים וכן ולא שתם על צאן לבן עם צאן לבן ועשית חסד על

עבדך עם עבדך וכן רבים : ותאמר רגל וכל העם אשר ברגלך
רוצה לומר עמך כתרגומו וכל עמא דעמך וכן ויצא המלך וכל

ביתו ברגליו שש מאות איש אשר באו ברגלו וכן מתרגמן וכל
אינש בתיח עימיה דאתו עימיה :

כז עס האהל על קבוץ וחבור ואנשים תאמר לשנים ועשרים
פנים : תאמר עס חנה עם יצא ממצרים ולוקח

גם בן זה הלשון לזולת קבוץ וקחלת אנשים כגון אמרו על הארבה
עם רב ועצום כמחו לא גחית ועל הנמלים עם לא עז ועל השפנים

עם לא עצום : ותאמר גוי חגוי הגדול הזה ונאמר גם כן על
קבוץ הארבה כגון אמרו כי גוי עלה על ארצו וכתב רבי יונה כי

מלת גוי נופל גם כן על איש אחד כגון אמרו חגוי גם צדיק תהרג
ויש אומרים שאמר בעבור עמו כי היה קצף יי עליו ועל עמו וכן אמר

כי הבאת עלי ועל ממלכת חשאה גדולה ועוד נאמר וירפא יי ארם
אבימלך ואת אשתו ואמהותיו וילדו הנה נתבאר כי לא לקח אבימלך

לברו וכן אמר המתרגם העם אף זכאי תקטול : ותאמר אום אום
שבחוהו כל האמים כמו עמים : ותאמר לאום ולאמים יחגו

ריק ולאומי אלי האזינו חרצון בהם כמו אמים : ותאמר עדה
קריאי העדה עדת יי ונאמר גם כן זה הלשון לאסיפת דבורים כגון

אמרו והנה עדת דבורים בגות הארצה : ותאמר בת ציון
רוצה לומר עדת וכן בת בכל בת אשרים וזולתם : ותאמר

חיה

כמיה ק
יחוקקל יז
כס יום יז ס
ד אס יז ס
מלכס ח כראשית לה
איוב כט לכיים ה
דקל יס כראשית נוט
תלס עח סמות ח
עלכיים כ טו
סמות לה
כראשית ל סמואל ב
סמות יז
סמואל ב טו
סס
כמדכ כס
תאל כי משלי ל
סס לכיים ד
יחוקקל ח
כראשית כ
תלס קיו סס כ
יסעה כל
כמדכ ח סס כו
סמות יז יסעה ח
סס עז יחוקקל כו

אות העין

ע

141

חיה חיה חיתך ישנו בה' הרצון בו עתך וכן חית קנה וחירת
 קהל פלשתים ותאמר קהל ובהקהיל את הקהל הקהל חקה אחת
 לכם קחלת יעקב ובחפוד וירא את להקת הנביאים ותרגומות
 סיעת ספריא ותרגום כי ערת חנף גלמוד ארום סיעת ותאמר
 רגם שרי יהודה רגמתם הרצון בו קהלם ותאמר צבא
 רבה צבאך וצאה כי נתן לצבאך לחם ברנו יפל צבאיו ותאמר
 חיל חיל גדול מאד חיל פשידים תרגום צבא חיל ותאמר
 גדוד ויתן את הגדוד הפא עלינו בדינו הרצון בו חיל וצבא
 ותרגומו ומסרת משיריתא ותרגום על חיל פרעה על משרית
 פרעה וכמוהו גו גדוד יגדונו ותאמר אנף וכל אנפיו אורה
 לכל רוח הרצון בו החילות כתרגומו ועל משיריתא וכן אתה וכל
 אנפך וזולתם ותאמר המון ואת רכבו ואת המונו הרצון בו
 חיל כתרגומו וית משיריתא וכן מזה בתמורת הא באלף ואת
 יתר המון ותרגומו וית שאר חמונה ומזה פירשו יען המנכס
 מן הגוים כלומר היותכם המון רב ותאמר זרעות וזרעות הנגב
 לא יעמדו וזרעות השטף ישטפו אמרו שחרצון בהם החיילות
 ותאמר ארחת ארחת ארחת שמעאלים רוצח לומר שירא כתרגומו שירת
 ערבאי וכן ארחות דדגים ואמרו שנקראו כן על שם חולבי אורח
 ותאמר חברי חברי כהנים רוצח לומר עדת כהנים ותאמר אחות
 ואחות מרעהו רוצח לומר חבורה כתרגומו וסיעת מרחמוה
 ותאמר חבל חבל חבל נביאים רוצח לומר חבורה וכן חבלי רשעים
 עונני ותרגומו סיעת רשעית אתכנשו ותאמר סוד ועל סוד
 בחורים יחדו לא ישבתו בסוד משחקים הרצון בהם כתרגומו ועל
 סיעת עולמין בסיעת משבחין ותאמר נחל נחל בלעל יבעתני
 הרצון בו החבורות כתרגומו סיעת ונמצא בדברי רזל שנאמר זה
 חלשון לקבוץ של דבורים כגון אמרם וקוצץ סוכו של חברו להציל
 את נחילו פירוש קבוץ דבורים בסוף גמרא דפרק מרובה ותאמר
 שירא שרותיך מערבך פירשו בו השירות מתרגום ארחת שירת
 ויש מפרשים שרותיך החונים עליך מתרגום ויחן ושרא
 חאהל על העמקים תאמר לארבעה עשר פנים
 תאמר עמק בעמק הבכא ולא אלדי עמקים הוא
 ותאמר גיא כל גיא ינשא גיא גדולה מאד הרצון בהם העמקים
 ותאמר נחל והשקה את נחל השטים רוצח לומר העמק וכן
 ויחפרו עבדי יצחק בנחל בתלמי נחל חלקך וזולתם ותאמר

עמק

אורים על כן בארים כבודו פירשו בוכמו בעמקים : ותאמר **אורים**
 מישור ונלחמה אותם במישור רוצה לומר בעמק תרגום עמק **מישור**
 מישור ובתוך בקעות מעיינות וכנו משרין : ותאמר איל **איל**
 איל פארן באלני ממרא הרצון בהם כדברי המתרגם מישור פארן **ככ**
 משרי ממרא : ותאמר ככר בכר תרדן רוצה לומר מישור כתרדן **ככל**
 מישור גד : ותאמר אבל אבל מחולח אבל פרמים הרצון בהם **ככ**
 כמו מישור כמתרגמן מישור ומוח פירשו המפרשים ועד אבל **ככ**
 הגדולה אשר הניחו עליה אמנם המתרגם אמר בו עד אכנא רבתא :
 ותאמר שדמות בשדמות קדרון פירשו בו מישור כתרגומו משרי **ככ**
 קדרון : ותאמר שרון ועל חבקר הרעים בשרון הרצון בו במישור : **ככ**
 כתרגומו ועל תורי רוען במישור וכן חבצלת השרון תיה השרון **ככ**
 בערבך : ותאמר כר עד מתחת לבית כר רוצה לומר מישור **ככ**
 כתרגומו עד מלרע לבית שרין וכמוהו פירש רבי יונה בר גרחב **ככ**
 לבשו ברים חצאן : ותאמר חל בחל זרעאל פירשוהו מתרגו **ככ**
 בגיא בחילתא :

עין האהל על העננים תאמר לשבעה פנים תאמר ענן **עין**
 ונראתה תקשת בענן : ותאמר עב עבים סתר לו **עב**
 רוצה לומר עננים : ותאמר איד ואד יעלה מן הארץ רוצה לומר **עב**
 ענן : ותאמר נשיאים מעלה נשיאים מקצת הארץ הרצון בו **עב**
 העננים כתרגומו דמסיק עננין וכן נשיאים רוח וגשם אין :
 ותאמר חוין ודרדך לחוין קולות דעת רזל שיחיה הרצון בו הענן **עב**
 והמפרשים פירשו חוין כמו ברק : ותאמר כפים על כפים כסה אור **עב**
 פירשו בו העננים ויש מפרשים כמוהו נשא לכבנו אל כפים :
 ותאמר נבלים ונבלו שמים מי ישוב כתב רבי יהודה כן בלעם **עב**
 שחרצון בו העננים נקראו כן מפני שחס שופכים המים בנבל מלא מים
 ויש אומרים גשמי שמים וכן ויהי המבול ומשפטו מבול
 אמנם רזל כאשר באו להזכיר שמות העננים לא זכרו לא מלת כפי
 ולא מלת נבל ואמרו בבראשית רבה פרק יב הענן ה שמות נקראו לו
 אד עב ענן נשיאים חוין אד ואד יעלה מן הארץ שהוא שובר
 לכעלי שערים עב שהוא מעכב את פני הרקיע שנאמר עבי שחקים
 ענן שהוא עושה חבריות עננים אלו מאלו וכתוב וארו עם ענני
 שמיא נשיאים מעלה נשיאים שעושה נשיאים אילו על אילו חוין
 ודרדך לחוין קולות שעושה חויות חויות ברקיע ומשרה רוח הקדש
 על חבריות היך מה דאת אמר חוון ישעיהו :

עא אות העין

כ"י ענג

האהל על התענוג תאמר לשלש פנים תאמר עונג

יטעיה סו תלים ל
כחמיה ט סמאל טו

והתענגתם מזון כבודיה והתענג על יי ותאמר

עיו ויתענוגו בטובך הגדול כמו יתענוגו ופירשו מזה אגג מעדנות פירוש במעוררות כלומר בשמחה ובתענוג הלך אליו כי בחר מותו מחייו ורבי יונה פירש שיחסהו אל הנעימות לרוב תענוגותיו וגורל מלכותו ותאמר פנק מפנק מעער עבדו מענגו ומעדנו תרגום והתענוג על רוב שלום ויתפנקו על סגיאות שלמא אגג מעדנות אגג מפנקא :

כ"ט ענה

האהל על חשבת הדבור תאמר לשני פנים תאמר

ימיה כו מלכיס יק
ס ס סעות יע

ענה מה ענה יי ענני יי ענני ולא ענו העם אתו

והתענג על דברי העם אל יי ותאמר טוב וישב משח את דברי העם אל יי :

כ"ט ענה

האהל על העניינים תאמר לתשעה פנים תאמר עניי

יחוקל יו יטעיה מט
יקרא יד סמאל יב

ויד עני ואביון לא החזיקה העניינים והאביונים :

ותאמר ול ואם ול הוא ותאמר רש ולרש אין כל ותאמר

מסכן טוב ילד מסכן וחקם תרגום עני מסכן ותאמר אביון

כי לא יחדל אביון הרצון בו מי שהוא בתכלית העניויות ותאב לכל

דבר ותאמר דף לשפט יתום ודף ויחי משגב לדה הרצון

בחס העניי בדברי המתרגם למידן איתם ועניא תקפו למסכניא :

ותאמר מף ואם מף הוא רוצה לומר מסכן כתרגומו ואם מסכנא

הוא ותאמר חלף עניו לחלכה יצפגו הרצון בו לעני כתרנו

עינו למסכנא יששון וכן פירשו עליך יעזב חלכה ותאמר

חשבים כל יתיצב לפני חשבים כי מלאו מחשבי ארץ הרצון בחס

העניי והאביונים תרגום ומן העם הדלים ומן עמא חשובא כי יציל

אביון משוע ארי יפצא חשובה ועניי מסכנים מרודים תביא בית וחשוכין

משלטין אמנם רזל בזכרם שמות העניי לא זכרו לא מלת חשכים

ולא מלת חלף ואמרו בויקרא רבה בפרשת בחר סני ואשרי משכיל

שמורת נקראו לו אביון מסכן עני דל דף רש מף עני

במשמעו אביון שהוא רואה דבר ואינו אוכל רואה דבר ואינו שותה

ותאב לכל מסכן שהוא כזו לכל חף מה דאת אמר חכמת המסכן

בוויה דל שהוא מדולדל מנכסיו דף שהוא מדוכדך

רש שהוא מתרושש מף שהוא מף לפני הכל עשוי כאסקופא

תחתונה :

ל"א ענה

האהל על התענית תאמר לשני פנים תאמר תענית

עורל ט יטעיה כח
אבחרהו

קמתי מתעניתו ותאמר צום הלא זה צום

אבחרהו

עניות
כ"ט

אֲבָחֶרְחוּ רוצח לומר תענית כתרגמו תעניתא :

האהל על החלי המיוחד להנתן בצואר ובגרון תאמר

לארבעה פנים תאמר ענק באחד ענק מצורניך

כי ענק

סור 7

מסלי א כראשית מא

וענקים לגרלותיך : ותאמר רביד וישם רביד הזהב על צוארו

רוצה לומר ענק ותרגמו ומניכא דדחבא ותרגום וענקים לגררותיך

והמניכא לצוארך וכמוהו ורביד על גרונך : ותאמר חרוזים

צוארך בחרוזים פירשו בו ענקים ומוה פירשו בחלוק חית באלף

וארזים במרבלתך כמו חרוזים : ותאמר נטיפות הנטיפות

והשרות פירשו בו הענקים כתרגמו ענקיא ושריא וישמפרשים

מן נטף ושחלת רוצה לומר כלי מניחין בו חצוי :

האהל על אנשים חזקים בעלי קומה גדולה תאמר

כי ענק

במדכר 1

לארבעה פנים תאמר ענק לילי הענק ורם

ותאמר אמים האמים לפנים פירשו בו הענקים

ואמרו שנקראו בן מפני שלכל רואיהם תפול עליהם אימתה ופחד :

ותאמר נפילים וישם ראינו את הנפילים הנפילים חיו בארץ פירשו

בחס הענקים ואמרו שנקראו בן מפני שיפול האדם מפתדם :

ותאמר רפאים נשאר מיתר הרפאים פירשו בו כמו ענקים :

ותאמר שמן כל שמן וכל איש חיל פירשו בו כמו ענק ותרגמו

אימתן ותרגום האמים לפנים אמתני ויש מפרשים כמוהו

ויהרג במשמיהם :

האהל על העונש תאמר לשלש פנים תאמר עונש

כי ענש

מסלי יו דברים ככ

בם עונש לצדיק לא טוב וענשו אתו מאה בספק :

ותאמר עון כי לא שלם עון האמרי עד הנה פירוש לא הגיע זמן

עונש האמורי לחורישם מארצם עד כלות ארבע מאות שנה וכן פירשו

תנה עון על עונם עונש על עונשם : ותאמר חטאת זאת תחיה

חטאת מצרים פירשו בו עונש מצרים וכן לאתשמור על חטאתי

מחטאת סדום :

האהל על העפר תאמר לארבעה פנים תאמר עפר

כי עפר

בראשית כ סמוט כטו

עפר מז הארמה : ותאמר ארמה וארמה על ראשו

רוצה לומר עפר : ותאמר אבק ופרחם כאבק עלה פירשו בו

העפר הדק : ותאמר שחק וכשחק מאזנים פירשו בו אבק

מאזנים :

האהל כללות מיני האילנות תאמר לשמנה פנים

כי עץ

דברים כח

תאמר עץ כל עץ ופרי אדמתך : ותאמר אלים

כי

ענק

חרוזים

נטיפות

ענק

אמים

נפילים

רפאים

שמן

עונש

עון

עון

חטאת

עפר

ארמה

אבק

עץ

אלים

145

אות העין

עב

בני יבשו מאילים אשר חמדתם אמרו שהוא שם כלל לאילנות כתרנו
 ארי תבכהתון מאלני טעותא דחמדתון וכן פירשו אילי הקדק
 ויש שהוא שם פרט כגון וישב תחת האלה ואלה בו טוב צלה
 ות' בוטמא ואמרו שהוא הנקרא בלעז אולמו ותאמר שיה
 וכל שיח השדה רוצה לומר אילן וכן בין שיחים ינתקו ותרנמו
 ביני אילניא ותאמר אשל וישע אשל תחת האשל אמרו
 שהוא שם כלל לכל אילן ובלשון רזל תליא באשלי רברבי פירוש
 אילנות גדולות ורבי יונה אמר שאפשר שיחיה אילן נקרא בערבי
 אתל ותאמר אשרה ואת אשריו תברתון ואשריהם תשרפון
 באש אמרו שהוא שם כלל לכל אילן שעובדין אותו או נוטעים אותו
 לשם עז ותאמר בכאים מפול הככאים בראשי הככאים הרצון
 בהם האילנות כדברי המתרגם בראשי אילניא מקבל אילניא
 ויש מפרשים עץ התות מורו בלעז ותאמר צאלים תחת צאלים
 ישכב פירשו בו אילנות וכן יסבדו צאלים צללו ואמרו שנקראן
 כן להיותם בעלי צל ותאמר אזרח פאזרח רענן פירשו בו האילן
 הלח והרטוב ותרנמו חיד אילן יציי ועכוף

יטעיה א
 סס טל
 מופעיה ג יחשע ד
 כראשית כ איכ ל
 בראשית בא שמעו ככ
 סמית לד דעים יכ
 זיה יד סס
 איכ ע
 סס
 תלים לו

לוי עצל

האהל על החתרשלות והעצלנות תאמר לשני פנים
 תאמר עצל לך אל נמלח עצל עצלח תפיל תרדמת
 ותאמר פגרו אשר פגרו מלכת אחרי דוד רוצה לומר נתרשלו
 ובלשון רזל יומא דמפגרי רבנן אמרי האידנא יומא דשפמיו כלומר
 היום שהיו מתרשלים התלמידים יומא דשפמיו פירוש יום בשול וידוע
 גם כן שאנו לועזין לאדם עצל פיגרו

מסלי ג סס יש
 סמול ל

לח עצם

האהל על העצמות תאמר לשני פנים תאמר עצם
 אספר כל עצמותי העצמות חיבשות ותאמר
 גרם ורוח נכאח תייבש גרם גרמיו כמטיל ברזל תרגום עצם
 גרמא

תלים ככ יחוקל לו
 מסלי יו איכ ע

לט עקר

האהל על העקירה תאמר לשלשה פנים תאמר
 עקר ועת לעקור נטנע ותאמר נתש ונטעתי
 אתכם ולא אתוש כמו ולא אעקור וכן לא ינתש ולא יהרם
 ותתש בחמה וזולתם ומוזה בחלוק שית בתיו ונטשתי אתכם ואת
 העיר אשר נתתי לכם ולא בתים מעל פני כמו ונתשתי ותאמר
 משא למשאות אותה משרשיח פירשו בו כמו לעקור כתרנמו
 למיעקר יתה משורשחא

קהלת ג
 ירמיה מכי סס לף
 יחוקל יע ירמיה ככ
 יחוקל יו

עקש

האהל על העדר היושר תאמר לעשרה פנים תאמר
 עקש

אות העין

עקש נתיבותיהם עקשו להם ואת כל הישרה עקשו : ותאמר עקש
עוה העו את דרכם הרצון בו עקשו וכן מזה עוה ושת הפלכה עיה
לעות אדם דריבו וזולתם וכן מזה לפי המתרגם נעוית שחזתי
עד מאד עקמית שחיתת עד לחרא ותרגום נתיבותיהם עקשו להם
שבליהון עקימו לחון ואת כל הישרה יעקשו וית כל כיוניג
מעקמין : ותאמר עקל על כן יצא משפט מעקל הרצון בו מעוות עקל
ובחכפל העין והלמד ארחות עקלקלות וחמטים עקלקלותם :
ותאמר סלף ויסלף דברי צדיקים אולת אדם תסלף דרכו הרצון סלף
בחם העוות : ותאמר פתל ועם עקש תתפתל אין בחם נפתל פתל
ועקש ועצת נפתלים נמהרה הרצון בחם העוות : ותאמר לוז לוז
וגלזים במעגלותם פירשוהו לשון עוות כתרנו ומפתלין שבליהון
וכמוהו כי תועבת ללוז דמרחק עותה מן קדם : ותאמר עקב עקב
והיה העקב למישור פירשוהו לשון עקשות ורוצח לומר הדרך
חמעוקל וקשה ללכת בו ותרגומו ויהי כפלא למישרא ותרגום
ומעקשים למישור וכפלא למישרא : ותאמר עול בארץ נבחות עול
לא תעשו עול במשפט הלא תדברו עולה הרצון בחם
העוות : ותאמר און אס און בדרך הרחיקהו הרצון בו עול און
וכן אדם בלעיל איש און ותרגומו בר נש שלומא נברא עוולח
וכמוחם רבים : ותאמר עמל תחת לשונו עמל ואון ורעי עמל עמל
יקצרוהו אילו וחננה מנהגם פירשום לשון עול :
על ערב האהל על הערכוב תאמר לשש פנים תאמר
ערב ובשמחתו לא יתערב זר ויתערבו בנוים : ערב
ותאמר מלח ממלח טהור קדש פירשו בו מעורב כדברי המתרגם
ומענין זה פירש רש"י זל ויראו המלחים מלחיה וחבליה נקראו
כן תופשי המשושים מפני שמחפזין חמים במשושות כשמנחגים את
חספינה כשהו יושבין כאדם המחפז בכף צדים לערבם במים :
ותאמר כלא וכגד בלאים פירשו בו מעורב וכן לא תזרע ברמך כלא
בלאים : ותאמר מסך מסך ימסך בקרבה רוח עועים פירשוהו לשון מסך
תערובת : ותאמר גלע ולפני התגלע חריב גשוש וכל אויל גלע
יתגלע בכל תושיה יתגלע פירשום לשון ערבוב אמנם המתרגם
תרגם בכל תושיה יתגלע וכל מילכנא מצטרי ותרגום לועג לרש
חרף עושהו דמצטרי במסכנא : ותאמר תחר ויאיד תתחרה תחר
את חסוסים פירשו בו תתערב וכן התמלך כי אתה מתחרות
בארץ וכן פירשו אל תתחר במצליח דרפן אל תתחר במרעים
אל

שעיה כע מיכה ג
ירמיה ג אסתר א
חזקיה ג תלים לח
סבוק א
סופטים ה תלים קכה
דברים יו משלי יט
תלים יח משלי ח
איוב ה
משלי כ
משלי ג
ישעיה מ
ישעיה כו
יקרא יט איוב יג
סס יא
משלי ג
תלים י איוב ד
משלי יד תלים קו
סמות ל
נכה א יחזקאל כו
יקרא יט דברים ככ
ישעיה יט
משלי יז סס כ
סס יח
ירמיה יכ
סס ככ
תלים לו סס

רבים בצפצפה שמו אני עשיתי אותם כעקבת הגדלה על מים רבים והם

שמו עצמם כצפצפה הגדלה בין החרים :

ערוך האהל על המור הכה תאמר לשני פנים תאמר

ערוך ומקרות ערוך מי פתח פירשו בו חמור הבר

ובלשון רז"ל כהי שכיב בין חמור לערוך : ותאמר פרה פרה למד

מדבר פירשו בו הערוך כתרנוטו כערוך למחורא במדברא וכן הן

פראים במדבר : פראים במדבר :

ערוך האהל על הערוך תאמר לשני פנים תאמר ערוך

לא יערכנה וזה וזכות לא ידע אנוש ערכה :

ותאמר סלח : המסלאים בפז חרצון בו הנערכים וכן לא תסלח

האהל על הערמה תאמר לארבעה פנים תאמר

ערמה ועשו גם המה בערמה : לבר חכמים

בערמם על עמך יערימו סוד : ותאמר נכלים בנכליהם אשר

נכלו לכם להחנבל בעבדיו : תרגום לחרגו בערמה : בנכלו : על

עמך יערימו סוד : נכלו רוא ותאמר תחבולה וכתחבולות עשה

מלחמה ונבזו תחבולות יקנה : פירשו בהם ערמות שאדם מתחפף

בלבו לבחור הישרה : ותאמר עקב : יהוא עשה בעקבה פירשו

בו בערמה : וכן מזה לדעת רז"ל עקבה מדם : ואמרו בפרק אילו

הן חנולין כגמרא להיכן גולין מאי עקבה מדם אמר רבי אלעזר שהיו

עוקבין לחרוג נפשות פיהוש מערומין : ואמר בו המתרגם בנכלין

אשדן דם זכאי : ובתלמוד ירושלמי פירשו עקבה מלוכלכת : וחוג

אמרם אם יש בה עקבת יין אסור : ואמרו מהו עקבת יין כהיא

דמלכלה כדכתיב עקבת יין כהיא :

עש האהל על התולעת האוכל חבגדים תאמר לשני פנים

תאמר עש : וכגמר יאכלם עש : פירשו בו העש : ותאמר סס

האהל כללות מיני העשבים תאמר לארבעה פנים :

עשב תאמר עשב : ונתתי עשב בשדה לבחמתך : וכל

עשבים אויביש : ותאמר דשא : תדשא הארץ דשא : בשעירים עלי

דשא : אמרו כי הדשא יקרא העשב כשהיא קטנה ורכה : ותאמר

חציר : ולמניבל חציר יבש : יבש חציר : כי כחציר מהרה ימלו :

חרצון בהם העשב כחציר המתרגם וקדם כל עשבה יביש : ארזי יביש

עשבה : דין עשבה : ותאמר שוח : הקטפים מלוח עלי שוח :

פירשו

אויב לו
ירמיה כ
מדבר
אויב לו
ערוך
סס כח
אויב לו
יהושע ט
תלים פנ
תלים קה
משלי כ
סס א
מלכים כ
הושע ו
דמלכלה
יעקב כא
סס
דכרס יא
עשיה מכ
דכרס לב
אויב ח
תלים לו
אויב ל

יהושע ט
תלים פנ
תלים קה
משלי כ
סס א
מלכים כ
הושע ו
דמלכלה
יעקב כא
סס
דכרס יא
עשיה מכ
דכרס לב
אויב ח
תלים לו
אויב ל

פירשו בו העשב כתרנומו דתלשין הובאי על עשבי ;
 האהל על העשן תאמר לשלשה פנים : תאמר עשן ;
 והנה עלה עשן העיר : ותאמר קישור ; והנה עלה
 קיטר הארץ בקיטר הכבשן ; כי הויתי פנאד בקיטור ; תרנום מנחיריו
 יצא עשן מאפותיה נפק קיטורא ; ותאמר כליל ; והנה עלה כליל
 העיר השמימה ; רוצה לומר עשן כתרנומו והא סליק תננא דקרתא ;
 האהל על העסק תאמר לשני פנים : תאמר עשן ;
 כי התעשקו עמו ; ותאמר שגה ; באהבתה תשגה
 תמיד ; פירש בו רבי משה הדרשן כמו תעסוק ; וכן פירש רבי יונה
 דהתעסקות באהבתה מאהוב זולתה ; ומה הענין פירשו ; וכל שגה
 בז לא יחכם ; וכתב רבי יונה בשם רבי יהודה בן קריש כי הוא שמע
 אלדד הדני אומר יש לי שגייה בענין יש לי עסק אנגם רוב המפרשים
 פירשום לשון שגגה כמשמעם ;
 האהל על העש שאורג ובונה ביתו בקורות
 ובכתלים תאמר לשני פנים : תאמר עכביש ;
 ובית עכביש מבטחו ; ותאמר שממית ; שממית בידים תתפש ;
 פירשו בו העש שבונה ביתה אפילו בהיכלי מלך ;

כסלמה אות העין

האהל על הפה תאמר לשני פנים : תאמר פה ; מי שם
 פה לאדם ; וישם פי בחרב חדה ; ותאמר ערה ;
 המשיבוע בטוב ערוד ; פירשו בו פיך ; וכן בפתג ורסן ערוד לבלום ;
 האהל על הפזור תאמר לחמשה פנים : תאמר פור ;
 כפור באמר פור ; יש מפור ונוסף עוד ; ותאמר נפץ ;

אות הפא

עה

17

וְאֶת־חֲנֹן אֱלֹהֵי יי: וְתֹאמַר רְנָה אֵינֶנִּי שִׁמְעֵי אֶל רְנָתְם רוצה לומר
 תפלתם כתרגמו אל צלותחון וכן הקשיבה רנתי וזולתם: תלים יז
 ותאמר פגע ומה נזעיל בניפגע בו פירשו בו נתפלל אליו: איוב כה
 ותאמר קרא קרא לאלה ויענהו: וקראני ואענהו פירשום לשון
 תפלה: ותאמר לחש צקון לחש פירשו בו התפלה ורוצה
 לומר שפכו התפלה בעת שמוסרף למו אמנם הספרי נהג מנהג אחר
 כאשר בא לחזכיר לשונות התפלה וכתב וזה לשונו ואתחנן עשרת
 לשונות נקראת תפלה זעקה שועה נאקה שנאמר ויהי בימים הרבים
 החם וימת מלך מצרים ואנחו בני ישראל מן העבודה ויעקרו ותעל
 שועתם אל האלזים מן העבודה וישמע אלדים את נאקתם נקראת
 קרייה בצר לי אקרא יי נקראת רנה שנאמר ואתדה אל תתפלל בעד
 העם הזה ואל תשא בעדם רנה ותקרא פגיעה שנאמר ואל תפגע בני
 נקראת נפול שנאמר ואתנפל נקראת פילול שנאמר ואתפלל אל יי
 נקראת עתירה ויעתר יצחק נקראת עמידה שנאמר ויעמד פנחס
 ויפלל נקראת חלוי וחל משה נקראת תחינה שנאמר ואתחנן
 אל יי:

פנה

חאהל על הזויות תאמר לשמונה פנים תאמר פנה
 ואצל כל פנה תארב על ארבע פנתיו: ותאמר זויות
 כזויות מנחה רוצה לומר פנות ומה מזוינו מלאים: ותאמר
 פאה על ארבע הפאת רוצה לומר זויות כתרגמו על ארבע
 זויותיה ומה ומחץ פאתי מאב ויש מפרשים כמו פחתי מן פחת
 יחודה והאלף תמורת החית: ותאמר רוח לכל רוח אורה יחוקאל ה
 רוצה לומר פאה ותרגום זאת פאתים דא רוח מערב: ותאמר
 מקצוע למקצועת המשכן רוצה לומר לזויות כתרגמו לזויות
 משכנא וכן במקצע החצר ויעברני אל ארבעת מקצועי החצר: יחוקאל מוי סס
 ותאמר קרו על קרנת המנחה ועשית קרנתיו הרצון בו זויותיו סס פו
 ותרגום טוב שבת על פנת נג על קרנא דאגרא: ותאמר דמשק
 בפאת מטה וברמשק ערש פירשו בו לפי מקומו כמו בפאת מטה: עמוס ג
 ותאמר אתיק אתיק אל פני אתיק פירשו בו זויות: יחוקאל מכ
 חאהל על פני האדם תאמר לשני פנים תאמר פנים
 בני קרו עור פניו: ותאמר אפים ויפל לאפיו ארצה סמות לדי סמואל כ
 כמו על פניו ואמרו שכנה הכתוב הפנים באפים לפי שהאפים גבוהים
 על הפנים וכן מזה ותפל לאפי דוד: סס כה
 חאהל על הפנים תאמר לשלש פנים תאמר פנים
 פנה

סמלי זי סמות כו
 זכיה ט' תלים קמד
 סמות כה
 כמדבר כד
 יחוקאל ה
 סמות כו
 יחוקאל מוי סס
 סמות כט סס פו
 עמוס ג
 יחוקאל מכ
 סמות לדי סמואל כ
 סס כה

כל

דפירוש המלה פרדים גדולים ונכבדים שהם משני מינים מסוסים מחמודי
והמתרגם אמר בו ערשילוי בני רמבין דאיתנטלו שחוליהון ואקפרופיסת
כף רגליהון :

פרה

האהל בללות מיני הפירות תאמר לשני פנים תאמר
ותאמר מגדי ומגד תבואת שמש ומגד שנים פטלי ומגדנת
נתן לאחיה ולאמה הרצון בהם הפירות וכל שזן דול בסיף גמרא
דפרק מפנין ואחר שלכל מיני מגדים ופירש הערוך מיני פירות ויש
אומרים כי כלל המלה הזאת הדבר המשוכח והמעולה בין בפירות
בין בכסף וזהב ואבני יקרות ובגדים ובכל אחד ואחד לפי מקומו הכתוב
בו יקרא הדבר המשוכח והמעולה בהם מגד ומגדנות :

פרח

האהל על קטני העופות תאמר לשני פנים תאמר
אפרוח אפרוחים או ביצים ותאמר גול
על גזליו ירחף רוצה לומר אפרוחיו :

פרש

האהל על פירוש וביאור הדבר תאמר לשבועה פנים
תאמר פרש ויקראו בספר בתורת האלדים מפרש
כי לא פרש מה יעשה לו ותאמר באר באר את התורה הזאת
הרצון בו פירש את התורה וכן באר הישב ותאמר נקב
אשר פי יקבנו הרצון בו פרשנו ותרגמו דבממריה דיי פרשינה
וכן נקבה שכתב ותאמר נשתון וכתב הנשתון פירשו בו
כתב המפורש ותאמר פתר באשר פתר לנו תשמע חלום
לפתר אתו הרצון בהם פירוש וביאור החלום ולא נמצא זה בזולת
פירוש החלום ותאמר פשר ומי יודע פשר דבר פירשו בו
פתרון הדבר מתרגום כפתרון חלומי כפישון חלמי ותאמר
שבר את מספר החלום ואת שברו הרצון בו פתרונו כתרגמו
ית שועי חלמי וית פישריה ואמרו שנאמר בזה חלשון מפני
שהפתרון שובר החלום ומגלה אותו כי קודם הוא כמו הדבר הסתום :

פשט

האהל על ההפשטה תאמר לשלש פנים תאמר
פשט ופשט את בגדיו ואת בגדי רקמתם יפשטו
ותאמר נצל ויתנצלו בני ישראל את עדים וינצלו להם לאין מעוא
ונצל להם את מצרים הרצון בהם כענין ההפשטה ותאמר שולל
אילכה שולל וערום פירשו בו מופשט מבגדיו ויש מפרשים מופשט
מחדעת וכן מזה מוליד יועצים שולל פירוש כל אחד מהיועצים
מולכו מופשט מחדעת ולא תועילנו עצתו :

אות הפא

154

י" פשע

חאהל על הפשע והמרד תאמר לשלש פנים תאמר
 פשע וחס פשעו בי פשע וקחש : ותאמר מרד פשע
 ובי אל תמרדו : המה היו במרד אור תרגום ואשר פשעו בי ודי מרד
 מרדו במרד : ותאמר מרה אשר מרה את פי ו לא מרו את
 דברו : הרצון בהם כמו מרד וכן מזה ולעם הזה היה לב סורר
 ומורה : ותרגומו לב סטי ומרד ומזה פירשו על הארץ מרתים
 פירוש הארץ אשר עמא עם מרי : ותאמר סרר היו בני סררים סרר
 פירשו בו מורדים : כתרנומו וי בני מרודיא וכן פירשו כי כפרה
 סררה סרר ישראל בלם סרי סררים וזולתם וכן פירשו מענין זה
 סר וזעף מה זה רוחק סרה : ותאמר קשר קשר ומרי וגם הזה
 את המלך נמצא קשר באיש יהודה אחיתפל בקשרים כי קשרתם
 בלכם עלי פירשו כלם לשון מרד כדברי המתרגם מרד זמרי
 אשתכחו ומרדו אחיתופל כמרודיא כי מרדתו כלכו עלי :

טעיה א סס כט
 יהושע ככ איוב כד
 מלכים יג תלים קה
 ירמיה ה
 סס כ
 טעיה ל
 יהושע ד ירמיה ו
 מלכי כא סס מלכי י
 ירמיה יא סמוא כטו
 סמואל ככ
 ירמיה ג סס ח
 ירמיה עז ירמיה ג

ותאמר שוב שובו בני שובכים מדוע שובכה חכמתך ודעתך
 היא שובכתך אשר עשתה משבחה ישראל כל אילו וזולתם פירשום
 לשון מרד אמנם המתרגם תרגם שובו בני שובכים טובו בניא
 דמתחסנין וכן תרגם מדוע שובכה מה דין מתחסנין :

י" פשע

חאהל על הפסיעה תאמר לשלש פנים תאמר
 פשע בי בפשע בניי וביי הפות ובלשון רזל פסיעה פשע
 גסה נוטלת אחת מחמש מאות ממאור עיניו של אדם : ותאמר צעדי צעדי
 תרחיב צעדי תחתי כי עתה צעדי תספור הרצון בו כדברי המתרגם
 פסיעותי : ותאמר שעטתה מקול שעטת פרסות אבירי רוצח פשע
 לומר פסיעתם כתרנומו מקול מפשועית פרסת גברוהי ויש מפרשים
 כי הכות חסוס בארץ תקרא שעטת ותקרא גם כן דהרה כגון חסוס
 דוהר מדחרות דהרות אבירי ויש מפרשים דוהר לשון דלוג כמו
 שבארנו במה שקדם בשער דלג :

סמואל כ
 תלים יח איוב יד
 ירמיה מז

י" פשת

חאהל על הפשתן תאמר לארבעה פנים תאמר
 פשתן צמרי ופשתי : ותאמר שש שש משור פשע
 וילבש אתו בגדי שש הרצון בהם הפשתן : ותאמר בוך ותכריך פשע
 בוך הרצון בו פשתן תרגום צמרי ופשתי כסות מילא וכוך : כוף
 ותאמר בך מבניי בך מדו בך רוצח לומר מכנסי פשתן מלבוש כד
 פשתן כמתרגם אונקלוס בוך :

יהושע כ פמות כו
 בראשית מא אסתר ח
 פמות כח ויקהל ו

כ" פתח

חאהל על הפתח תאמר לשלש פנים תאמר פתח
 הפתח בסתר לבוי מי יפתח את אהאב פתחתי י
 ואפת

איוב לא עללי כבי ירמיה כ

155

אות הפא

עו

ואפת : ותאמר הסתה אם יי הסיתך בי ותסיתו לשאול מאת אביה הרצון בהם הפתוי ומוזה פירושו ויסיתם אידים כפנוו

פלא כלומר העיר רוחם לסור ממנו ותאמר נשא נשאו שרי נוף

כ"י פתח הנחש השיאני אל שא לכם חוקיךו הרצון בהם ההסתה והפתוי האהל תכלית מחירות על הרבר בהפלגה תאמר

פתאום לשני פנים תאמר פתאום ויאמר יי פתאם

ענת ופתאם יבוא אל היכלו ותאמר פתע פתע שבר ואם בפתע בלא איבה הרצון בהם כמו פתאום

כ"י פתח האהל על הפתיחה תאמר לשמנה פנים תאמר

ענת פתח יפתח יי לך את אוצרו הטוב פתח לבנון

פקח ותאמר פקח ועל בית יהודה אפקח את עיני תפקחנה עיני עורים הרצון בהם הפתיחה וכן תרגום אז תפקחנה בכך

עני יתפתח ותאמר פצה אשר פצו שפתי פצו עלי פיהם הרצון בהם הפתיחה כתרגומו דפתחו שפתי פתחו עלי פו הון

פעל ותאמר פער פי פערתי ואשאפה ופערה פיה פערד עלי בפיהם

עסק הרצון בהם הפתיחה ותאמר פשק פשק שפתי מחתה לו

עטר הרצון בו פותח כתרגומו ודפתח שפותי ומוזה ותפשק את רגליך לכל עובר ותפתחי ותאמר פטר פטר פטר מים ראשית מדון

עסס יפטריו בשפה פטר רחם פירשום לשון פתיחה וכן מזה ופטורי צצים רוצח לומר שפתחו בהם הפרחים והצצים ותאמר שתם שתם העין פירשו בו פתוח מלשונם זל במשנה כדי שישתום ויסתום ויגוב ופירש הערוך ישתום פותח כדכתיב שתום העין

עלק ותאמר בלק בוקה ומבוקה ומבלקח הגח יי בוקק הארץ ובולקח פירשו המלח לשון פתיחה שכן הוראת המלה בלשון ערב ורוצה לומר שיפתח הארץ ויצאו יושביה לכל עבר

עמין כ"י פתח האהל על הספתן תאמר לשלש פנים תאמר מפתן מתחת מפתן חבית קדימה ברתות אל המפתן

עפ ותאמר סף וידיה על הסף היא באה בסף חבית בתתם ספס את כפי פירשו בהם אסקופה התחתונה אשר ירבו בה ותאמר

עלמות אומנות ואת האמנות אשר צפה חוקיה אמר בו המתרגם ית סקופתא ותרגום כרתות אל המפתן על סקופתא

נשלמה אות הפא

אות הצרי

עו

וַיִּצַף הַבְּרֹלִי וּמוֹזָה פִּי וְהִשְׁקִינִי אֶרֶץ צָפְתָךְ מִדְּמֶךָ אֶל הַהָרִים בְּלוֹמַר
 הַמְּקוֹמוֹת שֶׁצִּפּוּ הַמַּיִם עֲלֵיהֶם אֲשַׁקֶּה אוֹתָם מִדְּמֶךָ וַיִּצַף הַדָּם עֲלֵיהֶם
 עַד שֵׁיעֵלָה אֶל הַהָרִים וְתֹאמַר חֲשֵׁקָהּ וְהִשְׁקִינוּ חֲקִיקָיִם תִּירוֹשׁ
 וַיִּצְהַר הָרִצּוֹן בּוֹ וְהִצִּיפוּ וְתִרְגְּמוּ וְיִטּוּפוּן נַעֲוִיחַ וְתִרְגְּמוּ אֲשֶׁר
 הִצִּיף אֶת מַיִם סוּף דֹּאשִׁיף יי אֶת מִי יִמָּא דִסוּף וּבִלְשׁוֹנִי זֶל מִי הַחֵג
 שֶׁנִּשְׁמָאוּ הַשִּׁיקָן וְאַחַר כֵּךְ הִקְדִּישׁן טַחורִין הִקְדִּישׁן וְאַחַר כֵּךְ הַשִּׁיקָן
 טַמְאִים פִּירוֹשׁ שֶׁקֶעַן בְּמִי מְקוּחַ עַד שִׁיִּצִּיפוּ הַמַּיִם עֲלֵיהֶם וְתֹאמַר
 פִּיט שִׁטִּי אֲנִי שִׁיטִּי פִירוֹשׁ הַמִּלָּה לְשׁוֹן הַצִּפּוֹת וְתִרְגְּמוּ צִפּוּ מַיִם עַל
 דֹּאשִׁי שֶׁאִטּוּ מִיָּא וּבִלְשׁוֹן רֹזֶל בְּפֶרֶק שְׁנַי בְּכֻלָּם חֲבִית שֶׁל שִׁיטִּים
 וּפִירוֹשׁ הָעֵרֹךְ עוֹשִׂין בְּנֵי אָדָם חֲבִית בְּדִי לְלִמּוּד בַּה לְשׁוֹט עַל פְּנֵי
 פִּיק הַמַּיִם וְתֹאמַר שׁוֹחַ בְּאֲשֶׁר יִפְרֹשׁ הַשְּׁחָחָה לְשַׁחֲתוֹ הָרִצּוֹן בּוֹ
 הַחֲצִפָּה וְהַשִּׁיטָה כְּדַבְּרֵי הַמֵּתֵרְגֵם כִּמְהָ דִמְפֵרֵשׁ שִׁיטָה לְמִשְׁטָה וְכֵן
 מִזֶּה כִּי גָאוּ הַמַּיִם מִי שַׁחוּ פִירוֹשׁ כֵּךְ גָּאוּ הַמַּיִם עַד שֶׁלֹּא יוּכַל
 לְעִבּוֹר בָּהֶם בְּרַגְלֵי אֱלֹא אִם כֵּן יִשַׁח וְכֵן פִּירוֹשׁ מִזֶּה אֲשַׁחָה בְּכֹל
 לְזִלְתָּ מִשְׁתִּי אֲמַנֵם הַמֵּתֵרְגֵם אֲמַר בּוֹ אֲמַלְלָה בְּצַעְרֵי וְיִשְׁמַרְשִׁים
 מִתִּרְגוּם וִירְחֹץ וְאִסְחִי

צוף
 חֲאֵדוֹל עַל חֵלֶת הַדְּבֵשׁ תֹּאמַר לְשִׁלְשַׁח פְּנִים תֹּאמַר
 צוּף צוּף דְּבֵשׁ אֲמַרִי נַעֵם פִּירוֹשׁ בּוֹ חֵלֶת הַדְּבֵשׁ :
 וְתֹאמַר נֶפֶת תְּבוּס נֶפֶת כִּי נֶפֶת תִּטְפְּנָה שְׁפֵתֵי יְרֵחַ הָרִצּוֹן בָּהֶם
 צוּף דְּבֵשׁ וְתִרְגְּמוּ הַמֵּתֵרְגֵם בִּישֵׁה כְּבִרְיָא מִטּוֹל דְּכְבִרְיָא וְתִרְגְּמוּ
 צוּף דְּבֵשׁ כְּבִרְיָא דְדוּבֵשׂא וְתֹאמַר יַעֲרָת בְּיַעֲרָת הַדְּבֵשׁ
 אֲכַלְתִּי עֲרֵי עֵם דְּבִשִׁי פִירוֹשׁ בָּהֶם חֵלֶת הַדְּבֵשׁ וְתִרְגְּמוּ נֶפֶת
 תִּטְפְּנָה שְׁפֵתוֹתֶיךָ כִּלְהָ זֶלְחָן שְׁפוֹתֶיךָ יַעֲרָא דְדוּבֵשׂא :

צור
 חֲאֵחֵל עַל הַצִּרָה תֹּאמַר לְשִׁלְשַׁח פְּנִים תֹּאמַר צִרָה
 בְּצִרָה קְרָאתָ אֶל תִּצְרָתָא מוֹאֵב וְתֹאמַר עֲקָח
 מִפְּנֵי עֲקַת רִשְׁעִי שְׁמַת מוֹעֲקָח בְּמַתְנִיגוּ הִנֵּה אֲנִי מְעִיק תַּחְתֵּיכֶם
 בְּאֲשֶׁר תַּעֲיִק הַעֲנֵלָתָה תִּרְגְּמוּ צִרָה עֲקָח וְתֹאמַר צוּקָה בָּבֵא
 עֲלֵיכֶם צִרָה וְצוּקָה הָרִצּוֹן בּוֹ כִּמוֹ צִרָה וְתִרְגְּמוּ שְׁנוּקָא וְתִרְגְּמוּ
 כִּלְכַתְּךָ לֹא יִצַר צַעֲדֶךָ לֹא תִשְׁנַק אֲרַחֲךָ וְכֵן מִזֶּה דְּבִצּוֹק הָעֵתִים
 וְהַצִּיקוֹתֵי לְאִרְיָאֵל וְזוּלָתָם וּמוֹזָה פִּירוֹשׁ עַל צִד הַחֲפוּף וַיִּקַּץ בְּיִשְׂרָאֵל
 וַיִּמְלֹךְ עַל אֲרָם נַעֲלָה בִּיהוּדָה וְנִקְיָצְנָה וְזוּלָתָם :

צור
 חֲאֵחֵל עַל הַצִּרוֹת תֹּאמַר לְשִׁנֵּי פְּנִים תֹּאמַר צִרָה צִרָה לִי
 חֲפִקוּם בְּצִר הַרְחִבְתָּ לִי וְתֹאמַר אֵץ כִּי אֵץ לִךְ
 חַר אֲפְרִים פִּירוֹשׁ בּוֹ צִר כְּתִרְגוּמוֹ אֲרִי עֵיק לִךְ טוֹרָא דֹּאפְרִים :

אות הצדי

י צור

האהל על הצואר תאמר לשני פנים תאמר צואר
וישם רביר הזחב על צוארו באחד ענק מצורניך
ותאמר גרגר קשרם על גרגרתך רוצה לומר הצואר כתרנומו
קשרינו בצוארך

בראשית מא' וסיר ד
משגי נ

י ציץ

האהל על הציצות תאמר לשני פנים תאמר ציצת
ועשו להם ציצת ותאמר גדילים גדילים
גדילים גדילים גדילים גדילים
גדילים גדילים גדילים גדילים גדילים גדילים

צמדכר ט' דברים ככ

ט צלל

האהל על הצללים תאמר לשני פנים תאמר
צלצלים בצלצלי שמע ואמרו שהם שני בלי נחשת
מקישין זה בזה ומשמיעים קול ובמשנה הקיש בן ארזא בצלצל
ותאמר שלישים בשמחה ובשלישים אמר בו המתרגם בשמחה
ובצלצלי ויש מפרשים כלי ניגון שיש לו שלשת יתרים

תלים קן

סנואל יח

י צלה

האהל על הצליה תאמר לחמשה פנים תאמר צלה
אצלה בשר בי אס צלי אש ותאמר קלה אש
קלם מלך בכל באש אביב קלוי באש מצות וקלוי פירשום לשון
צליה ותאמר הבחב זבחי הבחבי פירשום לשון קלוי וצליה
ובלשון רזל וחיו מהבחבין אותו באור כדי לקיים מצות קלי ועוד
אמרו שדומה גם כן ללשון הערב שקורין לצולח צלי הבחביא

יסעיה מד' סמות יב

יעקב כטיקל ביהוש' ה

הושע ח

משלי יב

דה נ לה

י צלח

האהל על הצלחה תאמר לשני פנים תאמר צלח
אנא י הצליחה נא ותצליחי למלכה ותאמר
השכל ויחי דוד בכל דרכיו משכיל שכל דוד מכל ענדי שאול
חרצון בהם הצלחה כדברי המתרגם בכל ארחתיה מצלח אצלח
דוד ואמרו שנקרא המצלח משכיל להיות כל מעשיו ועניניו נאים
על צד המבוקש כאילו נעשו בנינת האדם ושכלו

תלים קיח יחוקאל יח

סנואל יח סס

י צלח

האהל על הצלוחית תאמר לארבעה פנים תאמר
צלוחית קחו לי צלוחית חדשה ובלשון רזל לצור
על פי צלוחיתו ותאמר צנצנת צנצנת אחת רוצה לומר צלוחית
כדברי המתרגם ותאמר צפחת ומעט שמן בצפחת ענת רצפים
וצפחת מים חרצון בהם הצלוחית כדברי המתרגם ועזר משחא
בצלוחיתא וצלוחיתא דמיא ותאמר אשישה ואשישה אחת
כמוני באשישות פרושו בהם הצלוחיות וכן אשישי ענבים
ורוצח

תלמים כב

סמות יי

תלמים יז סס יט

סנואל כו

סיר כ' הנשעג

אות הצרי

עט

ורוצח לומר אשישות מלאות יין ענבים :

י' עלם

האהל על הצלם וחצורה תאמר לתשעה פנים : תאמר

צלם בצלם אלדים בצלמנו בדרמותנו הרצון

בהם צורה שכלית ונופל גם כן על צורה גשמית כגון אמרו צלמי

מסכתם צלמי מחורבים וחנהג מנהגם : ותאמר דמות ודמות

החיות לא דמה אליו בפיו זאת קומתה דמתה לתמר אמרו כי

הרצון במלת דמות צורה מחשבת לבד : ותאמר משל זכרניכם

משלי אפר נמשל בנחמות נדמו ונמשלתי עם יורדי בור ותמשלני

ונדמה פירשו בהם בענין דמות וכן מזה הממשלים לבית אביהם

רוצה לומר דומים להם בגבורה כי גבורי חיל המה : ותאמר תמונה

תמונה לנגד עיני ורוצה לומר דמות כתרנומו דמו לקביל אפי וכן

מזה כי לא ראיתם כל תמונה ואמרו כי המלה הזאת נופלת על

צורת דבר המוכן בחושים ותפול גם כן לצורה שכלית שלא יוכן

באחד מן החושים כגון אמרו ותמנת ייביט : ותאמר צורה

צורת הפית תרגום ודמות בקרים תחת לו סביב וצורת תורין

ומזה פירשו וצורם לבלות שאול כמו וצורתם : ותאמר סמל

תמונת כל סמל רוצה לומר כל צורה כתרנומו דמות כל צורה וכן

מזה סמל הקנאה ותרגומו צלם קנאתה הדין : ותאמר תבנית

ותן דוד לשלמה בנו את תבנית האולם רוצה לומר צורתו כתרנומו

ית צורת אולמא וכן מזה תבנית המשכן דמות המשכן וצורתו

וכן תבנית יד אדם דמות יד אדם וצורתה : ותאמר גיל מן

הילדים אשר בגילכם פירשו בהמפרשים כמו כדמותכם שכן בלשונם

זל אחיו שלראש וכן גילו שלראש בלומר דומה לו אמנם הוראת

המלה כלשון ערב היא כמו דור וכן העתיק הערב תמים היה בדרותיו

שלים כאן גיליה וכן בלשונם זל כפרק בתרא דיבמות כגמרא אין

מעדיין ובפרק אין בין המורד בגמרא המורד הנאמר מחברו נכנס

לבקרו בעי שורית דבי רבי ובפני גילו ופירש הערוך גילו דורו

וכן בלשון ישמעאל : ותאמר תאר בתאר בני המלך לא תאר לו

ולא הדר מה תארו ותארו מבני אדם פירשו המלה לשון צורה

ותמונה ומזה פירשו בהעדר האלף וראיתני בתור האדם הפעולה

כמו בתואר :

י' צמם

האהל על ציציות השער תאמר לחמשה פנים

תאמר צמח גלי צפתה מפער לצפתה :

ישעיה מו' ס"ד ד

ותאמר צין נחמני בציצית ראשי : ותאמר קוצות קוצות ירם סי

ישעיה מו' ס"ד ה

לילה

צלם

דמות

פוסל

תמונה

פניה

סמל

שכנית

פיל

עלף

צמח

פין קינות

אות הצדי

160

לילה חרצון בו צציות השער כתרגומו כגבר וציצת נזרוחי מליץ

מטפטים יי מטפטי מטרא דנחתין בליליא ותאמר מחלפות את שבע מחלפות מחלפות

ראשי פירשו בו צציות השער ויש אומרים שנקרא כן מפני שיבא

להם חלוף ותמורה בהתלבנס לעת השיבה ותאמר ולת ודלת לל

ראשד בארמון פירשו בו צציות השער

פיר ז

האחל על מרזבי חמים תאמר לארבעה פנים תאמר

ענר

גלים זכ

צנור לקול צנוריק ובלשון רזל בהלכתא קמא

ככול

דסנהרין האי תגרא דמי לצנורא דבוקא כיון דרוח רוח ופי הערוף

מרזב של מים וכן תרגום לקול צנוריק לקל זלחי מרזביך ופירשו

מזה ויצע בצנור אמנם המתרגם אמר בו ושרי למכבש כרכא

סמואל ב ה

ותאמר תעלה מי פלג לשטף תעלה חרצון בו כמו מרזב כתרגומו

איוב לט

מאן עביד שופי מטרא לארזכא דמיא וכמוהו ואת חמים אשר

זכריס יח

בתעלה לחכה אל קצת תעלת הברכה וזולתם ותאמר יאור

יסעיה ז

על גהלתם על יאריהם אמרו כי יאור הוא גם כן כמין מרזב ותרגומו

סמית ז

על אריתהו ובלשון רזל בראש נמרא דכל חבשר בסימן אמר רבא

וראי אריתא דדלאי אין נוטלין הימנה לידים ופירש הערוף כיצד היו

עושין דולין מן חבור וממלאין צנורות סביבו לחשקות השדות וחכי

קאמר כשממלאין הצנורות אין נוטלין מן הצנורות ואין מטבילין בה

דראחית ל

ידים ותאמר רהטים ברהטים בשקתות חמים פירשו רבי

לסעיה

יונה כמו מרזבים ונקרא כן מפני שירצו חמים בהם מתרגום וירא

ורחט

האחל על החלי המיוחד ליתנו על הזרוע תאמר לשני

צעד

במדבר לא

פנים תאמר אצערדה אצערדה וצמיד אמרו שהוא

לכערה

מחלי הזרוע כמו שאמר ואצערדה אשר על זרועו וידמה שיש

סמואל ב ה

אצערדה גם כן ברנל כגון אמרו הפארים וצערדות ותישירי רגליא

יסעיה ג

ותאמר שיר הנשפות והשרות פירשוהו מתרגום אצערדה ושירין

סס

האחל על הצעפים תאמר לששה פנים תאמר צעף

צעף

עראשית לס זכריה ב

ותסר צעפה מעליה ותאמר צניף הצניף השחור וזלת

איוב כט

שצעף הוא עשוף שמתעטפות בו חנשים פניהם וצניף עשוף סביב

הראש ותאמר מטפחת חבי המטפחת אשר עליך פירשו בו

רות ג

צעף וכן בלשונם זל מטפחות ספרים שבלו עושין אותן תבריכין

למת מצוה וזו היא נגיתן ותאמר מטוח ויתן על פניו מטוח

סמות לד

פירשו בו צעף ותרגם הירושלמי סודרא גתרגום חבי המטפחת

אשר

מטפחת

מטוח

אות הצרי

פ

אשר עלך חבי סוררא : ותאמר רדיד נשאו את רדידי מעלי פירשו סיר
בו כמו צעוף ות' ותכס בצעוף ותתעלף ברדידא : ותאמר מספחת
ועשות המספחות על ראש כל קומה וקרעתי את מספחתיכם פירשו
בחם כמו מספחות ואמרו שנקראו כן מפני שהם גדבקות וצמורות
תמיד על הראש נגור מן ספחני נא אל אחת הכחות :

ידיד
מספחת

צעק

האהל על הצעקה תאמר לחמשה ועשרים פנים

תאמר צעקה וצעק צעקה גדולח וצעקווי שמע

צעקה

ובזין תמורת הצרי וצעקה בגוים נשמע אליה ועקו ונמלטו :

בראשית פו תלים לד

ותאמר שועה הנה קול שועת בת עמי שועתי שמעת קולי

שועה

ירמיה כ' תלים כ

על היין מראש הרים יצוחו תרגום ותועק חשבון וצוחו יתבי

צוה

איוב ל' ישעיה כד

חשבון הנה קול שועת בת עמי הא קל צוחת : ותאמר רנה

רנה

סס מכ

ותרו לשון אלם פצחי רנה ויעבר הרנה בפחנה קומי רגי בליח

ישעיה ססכד מלכ'כ

וכשדים באניות רנתם פירשו המלה לשון צעקה בכח מהם לשריה

איכה ב' ישעיה מג

ולשמחה ומהם להכרוח ומהם לבכי וגם מהם לתפלה כמו שביארנו

בהל

בשער פלל : ותאמר צחל איש אל אשת רעהו יצחלו רוצח

ישעיה י' ירמיה ט

לומר יצחו כתרגומו מצוחין וכמוהו יצחלי קולך מצחלות אביריו

ככ

ובלשון רזל בפרק משוח מלחמה אל ירד לבככם מפני צהלת הסוסים

ככ

וכתב הערוך כי צעקת הסוסים יקרא צחל : ותאמר צוח מר צח

ככ

הרצון בו צועק כתרגומו מרר וצוח וכמוהו ירע אף יצריח :

ככ

ותאמר שקן ארי נחם ורב שוקק פירשו בו כמו צועק וכן תרגומו

ככ

ודובא מצריח וכן כתב דונש בן לברט במאמר המתנגד למנחם בן

ככ

סרוק וזל ולקולות שמות רבים למיני הברואים האריות שואג והאיל

ככ

עורג והדוב שוקק והמרגז נוחק והואב צורח והכלב נובח והפרוה

ככ

תפעח והודה על האמת ואל תתעה ואז במרעח שמן תרעה ויש

ככ

מפרשים דוב שוקק ענין הליכה נגור מלשון שוק כמו בעיר ישוקו

ככ

ישתקשקון ברחובות : ותאמר שאגה שאגת אריה וקול שחל

ככ

אריה שאג שאגתי מנחמת לבי אמרו המפרשים כי צעקת האריה

ככ

יקרא שאגה ומה שנאמר על זולתו הוא על צד החשאלה : ותאמר

ככ

נחם נחם ככפיר אימת מלך ונחמת באחריה ישאג ככפירים

ככ

וינחם תרגום יחורו ככפירים ישאגו כחודא כאריאן ינחמו : ותאמר

ככ

נאק ונאק נאקות חלל הרצון בו הצעקה כתרגומו וינהום נהום

ככ

וכן ושמע אלדים את נאקתם מעור מתים ינאקו ובחפוד וכל

ככ

ארצה יאנק חלל האנק דום ופירוש האנק דום מהאנקה דום

ככ

כאילו

אות הצדי

כאלו אמר מזעוק דוס : ותאמר הגה : באשר יהנה הארץ פירשו **הנה**
 בו כאשר ישאג : ונאמר גם כן לעקת העופות כגון אמרו : **אחגה**
 ביונה : המצפצפים והמהגים : ומתרגמי זנחמת כיונה די מנפצין ודי
 מנחמן : ותאמר המיה המית נבליק : כי הנה אויביך יחמון **המיה**
 אוכרה אלדים ואחמיה עיר הומיה : הרצון בהם הצעקה והנהמה
 ובן מוח : תהימנה מאדם ותחס הארץ : וזולתם : ותאמר שאון **סלון**
 בא שאון עד קצה הארץ : קול שאון ממלכות גוים : קול שאון מעיר
 הרצון בהם הצעקה והחמיה : ותי משא אתרגושתא : קל אתרגושת
 מלכין : קל אתרגושתא מקרתא : ותרגוס ותחס הארץ ומלאה מקול
 שאנתו : מקל אתרגושתיה : נחמתים : כאתרגושת ימא : ומח
 תחמי עלי : ומה תרגושי עלי : וכמוחס פירשו : ושאנך עלה באוני
 והוא כמו ושאוני : וכפל הנון להפלת השאון : וכן תרגו ואתרגושתך
 סליקת לקדמי : ותאמר חמון : מרעש לרכבו חמון גלגליו **המיון**
 וחשפתו חמון שריך : חסר מעלי חמון שריך : קול חמון הגשם
 הרצון בהם כמו שאון : כדברי המתרגם מויע לרתיכויה אתרגושת
 גלגלוחי : ואבשל אתרגושת זמרך : אעוד מעלי אתרגושת זמרך : קל
 אתרגושת מטרא : ותאמר תשוואה : תשאות נוגש לא ישמע **תשוואה**
 פירשוהו לשון חמיה ושאון : וכן : תשאות ספתו : תשאות מלאה
 חולתם : ותאמר רעם : רעם שרים ותרועה : ירעם מן שמים : **רעם**
 הרעם : על מים רבים : קול רעמך בגלגל : ירעם חים ומלאו הרצון
 בהם החמיה והשאון : ותרגם המתרגם אכליותא דרברבני ויבא
 ואכלי מן שמיא : אכלי : קל אכליותך : יכלי ימא : ותרגום אחריו
 ישאג קול : בתרוחי מכלי קל : דברי שאנתי : קל אכליותי : ישאג **שיק**
 ככפדים וינהום : ינהום כבר אריוון ויכלל : ותאמר שיק : וישרק
 עליו ממקומו : ישרק יגיעירו : ושרק לו מקצת הארץ : פירשו ענין
 שריקה החמיה הנעשית בתנועת השפתים : ותי ויכלח עלוהי : יכלח
 יניד ידית : ויכלח להון מספי ארעא : ותאמר פעח : כילדה אפסח **פעח**
 הרצון בו אצק : ובלשון רזל בבראשית רבה לאחד שחטף גדי
 והפשילו לאחריו בעל המקנה רץ אחריו ואמר לו מח בידך ולא כלום
 אמר לו וחרי מפעה אחריך כך קול דמי אחיך צועקים : ותאמר נער **נער**
 נערו כגורי אריות : פירשו בו שאגו והמו : וכן פירש מזה רבי יונה
 כי נעור ממעון קרשו : והוא על דרך אמרו : ויי מציון ישאג : ובלשון
 רזל כפרק אחרון דיבמות במרזאין מעמידן החוה טייעה דשקיל
 ספסירא וגידיה לגמליה ולא אפסקיה לערותיה : ופירש הערוך
 מלשון

פסיה לא
 סס לה
 סס ח
 סס יד : תלם פנ
 סס עו : יסעיה ככ
 מיכה ב : סמואל ד
 יערי כה יסעיוג סס
 סס לו
 ירמיה מז
 יחזק כדעמוה וכלי יח
 איוב לב
 סס לו : יסעיה ככ
 איוב לב : סמואל ככ
 תלם כט סס עו יסס כז
 איוב כז
 פסיה ב : יסעיה ה
 פס עכ
 יסעיה כל
 זכריה ב

אות הקוף

קבל

האחל על הקבלה ותאמר לשני פנים תאמר קבל קבל

לה כ כט משלי יט

קמות ל

תלים כד

קבע

האחל על הכלי המיוחד להגן על הראש תאמר לשני פנים תאמר קובע ונתן קובע נחשת על ראשו ותאמר כובע וקובע ישועה בראשו מגן וכובע תלו בך פירושו בחם כמו קובע בקוף

סמואל יז

ישעיה כט ויחזקאל כז

קבץ

האחל על הקבוץ והאסיפה תאמר לעשרים וארבעה פנים תאמר קבץ וקבצו את כל אכל וקבצתים מירבתי ארץ ותאמר אסף ואסף איש טהור ויאספו את השלול פירשו ענין אסיפה בענין קבוץ אמנם אמרו שיש הפרש ביניהם והוא כי לשון קבוץ לא יאמר אלא על חמפוזר ולשון אסיפה יאמר אף על שאינו מפוזר כגון אמרו אסף ידך ולא יצדק אמרו קבוץ ידך וכן ואין איש מאסף אותי ולא יאמר מקבץ אותי ותאמר כנס כנסתי לים כסף לה בנוס את כל היהודים נדחי ישראל כנס הרצון בחם האסיפה ותאמר צבר אם יצבר כסף ויצבר עפר וילבדה תרגום לאסוף ולכנס למיכש ממון ולמיצבר קנינין ותאמר רגש לפח רגשו גוים מרגשת פעלי און נחלה ברגשו הרצון בחם הקבוץ ותאמר קהל ונקחלו היהודים ונקחל העם על אהרן תקחל את העם הרצון בחם הקבוץ ותאמר יסר נוסדו יחד רוצח לומר נקבצו וכן בהוסרים יחד עלי ותאמר אגר אגרה בקציר מאכלה ויין לא תשתה ולא תאגר הרצון בחם האסיפה ותאמר גור יגורו עלי עינים יגרוהו בחרמו על דגן ותירוש יתגוררו הרצון בחם האסיפה והקבוץ וכן מוח הן גור

בראשית עמאל ידעיה לא

במדבר יט יסס יא

סמואל יד

סופטוב יט

קהלתב אסתל תלקמו

איוב כז חקיק א

תלים כסס סד סס כה

חסרת ט סמות לכ

דכרים לא

תלים כ סס לא

משלי וי דכרים כח

תלים כט חקיק ח

היטע ז יאעיה כד

165

אות הקוף

פב

עיו יגור וכן תרגומו יתכנשא יתכנשו : ותאמר עוזי שלח העין את
 מקנך ושב הגבים העיוו העיוו אל תעמדו הרצון בהם הקבוץ
 קיה והאסיפה : ותאמר קוח ונקוו אליה כל הגוים יקוו הפנים הרצון
 מלא בהם הקבוץ : ותאמר מלא אשר יקרא עליו מלא רעים קראו
 אחרך מלא הברו החצים מלאו השלטים יחד עלי תמלאון
 עבר פירשו כלם לשון קבוץ ואסיפה : ותאמר עצר קדשו צום קראו
 עצרה הרצון בהם הקבוץ והאסיפה כדברי המתרגם ערעו כנישאו
 יקי זמנו כנישא ומוח פירשו עצרת כוגדים : ותאמר יקה ולו יקחת
 עפים ותבו ליקחת אם הרצון בהם הקבוץ כדברי רשי ויש
 מפרשים לשון משמעת וקבול מצוח כי כן הוראת המלה בלשון ערב :
 זעק ותאמר זעק הזעק לי את איש יהודה וזעק ברק ארת ובוזן
 הזעקו כל העם אשר בעיר הרצון בהם הקבוץ והאסיפה : ותאמר
 סמע שמע וישמע שאול את העם והמלך אסא השמע את כל יהודה
 הרצון בהם האסיפה כדברי המתרגם ונכש שאול ית עמא והמלך
 אסא כנש ות כל רבירג יהודה וכמוחם אמרו השמיעו אל בכל
 רבים ויאמרו כי הקבוץ נאמר בלשון השמעה וזעקה מפני שמתאספים
 עזה העם על ידי זעקה והשמעת קול : ותאמר עשה ותעש זחב וכסף
 באוצרתך הרצון בו אספת כדברי המתרגם ונכשת דהא וכספא
 כסה וכן פירשו ותעש הארץ בשבע שני השבע לקמצים : ותאמר נהח
 וינהו כל בית ישראל אחריי הרצון בו ויקצו תרגום ונקוו אליה
 כל הגוים ויתנהו למפלח ביה כל עממיא ויש מפרשים מוח
 ולא נה ביהם בענין שאמר לא מחם ולא מהמונם ורוצה לומר לא
 בכף מנה שבחם כלומר מקבוץ שלהם : ותאמר כנף ולא יכנף עוד
 מוריד פירשו בו לא יאסף מלשון רזל שקורין לאסיפת העם כנופיא
 וכמוחו אמרו על צד ההפוך בפנה שרשיה עליו רוצה לומר אספה
 ותרגום יקבוץ און לו יכנף עילא ליה ויש מפרשים לא יכנף לא
 דג יחיה בכנף הארץ כאילו אמר לא ירחק : ותאמר דגר קרא דגר
 הרצון בו אסף כתרגומו הא בקראה דמכנש בעין וכמוחו ודגרה
 שט בצלה : ותאמר עושי עושו ובאו כל הגוים הרצון בו האספו
 קלט כתרגומו ויתכנשו ויתון כל עממיא : ותאמר קלט שרוע וקלוט
 פירשו המלה לשון אסיפה ורוצה לומר שרגלו מאוסף ועגול ופירשו
 רזל שפרסותיו קלוטות כרגלי חסום והחמור ומוח פירשו ערי
 מקלט ערי קבוץ שמתקבצים שם ובלשון רזל במשנה כדי שיקלוט
 אינ את העין רוצה לומר שיקח הצבע ויקבצנו : ותאמר הצץ וצא

אות הקוף

כ

חצץ כלו פירשוהו לשון אסיפה וכן תרגומו ומכנסין כלהון אכחדא ויש מפרשים מזה ומספר חדשיו חצצו רוצה לומר נקבצו ואספך חדשו על דרך אמרו כי מלאו ימי ויש מפרשים המלה לשון חתיכות ויהיה חצץ פעל קל או שם תאר רוצה לומר אף על פי שאין לו מלך יצא כלו ביהוד מחדת וכוורת העשבים והאילנות ולהשחית ותאמר צום קראו צום והשיבו את נבות בראש העם אמרו שאינו לשון תענית בוי אם לשון כפוף וכן ביום צום דרמיהו ודמוהו ללשון רזל צומת הגידן:

קבר האהל על הקבר תאמר לחמשה פנים תאמר קבר הקבר איש האלדים ותאמר שאול שאול מתחת רגזה לך ארד אל בני אבל שאלת חרצון בהם הקבר ותאמר בור ונמשלתי עם יורדי בור רוצה לומר הקבר ותאמר בית שכבו בכבוד איש בביתו רוצה לומר קברו ותאמר אשמן פאשמינים בפתים פירשו בו לפי מקומו בקברים ואמר בו המתרגם איתחד עלמא באנפנא כמה דאחידין קבריא כאפי מתאי:

קדה האהל על הקדה תאמר לשני פנים תאמר קדה וקדה חמש מאות ותאמר קציעת מר ואהלות קציעות תרגום קדה קציעתא:

קדם האהל על החקדמה תאמר לחמשה פנים תאמר קדם שקדמת שלף בש כמו קודם שלף ותאמר טרם יטרם פלה לרבר בטרם יא חקדסה בטרם תחיל ילדת חרצון בהם כמו קודם ותאמר לפני לפני בוא יום לפני רוצה לומר קודם וכן לפני חארץ יסדת ותאמר ראשון חראישון אדם תולד פירשו בו כמו קודם ובתרגומו בקדמאי אדם ותאמר עוד עוד שיפוח היום עוד באי אליך מצרימה פירשם פתח דברי כמו טרם:

קוה האהל על התקוה והתוחלת תאמר לשמנה פנים תאמר תקוה ותקוה מי ישורנה קויתיי קותה נפשי ויקו לעשות ענבים ותאמר תוחלת הן תחילתו נכונת ויחיל עוד שבעת ימים טוב ויחיל ודומם חרצון בהם התקוה ותאמר צפה בצפיתנו צפנו בקר אורף לך ואצפה ואני בני אצפה חרצון בהם התוחלת והתקוה ותאמר שבר הלח תשברנה חרצון בו תקוה ותרגומו דלמא אתון מתנן ותרגום תקוה מי ישורנה ומתנתי מי יסכינה קויתיי קותה נפשי מתנית

אות הקוף

פנ

מתנית יימתינת נפשי דום ליי והתחולל לו ואמתין ליה וכן מזה
 שברו על יי אלדין לא ישברו יורדי בור אל אמתך עיני כל אלק
 ישברו ותרגום ויש תקוה לאחריה ואית סבור לסופך אבדה
 תקוה אבד סבורה קוה לשלום סברנא לשלום ותאמר
 חכה לכן חכו לי אשרי כל חוכי לו וחקיתי לי אשרי המחכה
 הרצון בהם התוחלת והתקוה וכן תרגום חכו לי בכן סברו לממרי
 ומה ואליהו חכה את איוב בדברים וכן תרגומו ואליהו מתן
 ותאמר כתר פתר לי זעיר ואחך הרצון בו המתן כדברי המתרגם
 אמתן לי צבחר ותרגום ולא יחל לכני אדם ולא מכתר ולותרתו
 איים יחלו ולאוריתא נגון יתרון ותאמר דום שמש בגבעון
 דום הרצון בו המתן ותרגומו שמשא בגבעון אוריך ותרגום ויחל
 עוד שבעת ימים ואוריך המחכים למות ואיננו דארכן למותנא
 זכמהו פירשו דמו עד הגיענו אליכם אך לאלדים דומי נפשי
 ותאמר שמר ואביו שמר את הדבר פירשו בו המתין וכן לא
 תשמור על חטאתי ובלשון רזל שמר לו על הפתח רוצה לומר
 המתין לו :

תליס קמו ישיעה לה
 תליס קמה
 כסמיניסעיה לסיס פ
 דכחל יכ
 איוב לכ
 סס לי
 יהושע י
 סמואל יד תליס ספ
 כראשית לו
 איוב יד

קוס

האהל על התקומה תאמר לחמשה פנים תאמר קום
 יקום אכי ויאכל כי קמו בי עידי שקר ומוזה פירשו
 כי קמו עיניו משיבו ואמר לשון קימה בעין כי כאשר תכחינו עיני
 האדם לעת הזקנה יתקמו תרי העין ותקום העין ותכנס למעלה
 ויש מפרשים לשון כליזן מתרגום כלו עיניהם קמו עיניהון
 ותאמר עמד ויעמידני על עמדי ויעמדה לפני פרעה פירשו
 לשון תקומה וכן רבים וכן תרגום ועמדו ויקומו ותאמר יצב
 ויתיצב מלאך ויתיצבו מלכי ארץ נצבו כמו גר הרצון בהם
 התקומה והעמדה ומה נאמר מצכה וחיא אבן שמציבין ומקימין
 אותה לחשתחות לה או לציון הקבר ותאמר יצג ויצגו אתו
 אצל דגון הרצון בו כדברי המתרגם ואקימו יתיה בסר דגון וכן
 מוח והציגני למשל עמים והציגו בשער משפט ותאמר יצק
 ויצקו את ארון האלדים הרצון בו כדברי המתרגם ואקימו ית ארונא
 דיי וכן מזה ויצקם לפני ויעמידים :

כראשית כז תליס כז
 תליס יד
 כראשית מז
 כראשית נז
 כראשית טז
 סמואל יד
 איוב יז עמוס פ
 סמואל כ טו
 יהושע ז

קוס

האהל על הקיום תאמר לארבעה פנים תאמר קיום
 ומאמר אסתר קים ותגור אמר וקם לך וקמה
 בידך ממלכת ישראל ותאמר עמד ותעמד מלחמה פירשו בו
 ותתקיים וכן העמד לבד למען עמדו ימים רבים ותאמר

אסתר ט איוב כב
 סמואל כד לה כ
 יחזקאל כב ירמיה לב

אות הקוף

סמל כז' טע' לניסכה
 נאמן ונאמן ביתך לחמו נתן מימיו נאמנים עצות מרחק אמונה נאמן
 אמן יתר במקום נאמן פירשו כלם לשון קיום ותאמר יד
 ופולק איז ידים לו פירשו בו העמדה וקיום :

קום

האהל על המקום תאמר לחמשח פנים תאמר מקום וקיום
 ואיזה מקום מנודתי באחד המקומות ותאמר
 תחת שבו איש תחתיו רוצה לומר במקומו וכן ועמדנו תחתינו
 וכמוהם לפי המתרגם תחתו לאמר למי ארץ מאתריה למימר ויש
 מפרשים המלה לשון הסתר וכסוי כלומר שלח לו לאמר למי תאות
 הארץ והמלכות אלך ותאמר יד ויד תהיה לך מחושך לפתחה
 יד חזית איש על ידו לדגל יחס הרצון בהם כמו מקום וכן מזה לפי
 המתרגם והנה מצוי לו יד והא מתקן ליה אתר לפלגא ליה ביותא :
 ותאמר בית לבתים לבדים פירשו בו מקומות וכן בבית סאתים בית
 בית אבנים יחוח ויש מפרשים מזה אשר הנשים ארגות שם בתים
 לאשרה פירוש יריעות היו אורגות שם והיריעות היו בתים לאשרה
 פירוש מקומות ותאמר אשר באשר כרע שם נפל פירשו בו
 במקום שברע כתרגומו באתר דיכרע ותרגום מקום אתר וכן ובאשר
 חללים שם הוא :

קויז

האחל על הקוצים תאמר לשבעה עשר פנים
 תאמר קויז וקויז ודרדר קוצים בסוחים ותאמר קיז
 חוח חוח חוח עלה ביד שבור בשושנה בין החוחים פירשו בהם
 קוצים ותאמר סלון סלון סלון ממאר פירשו בו קויז וכן סרבים סלון
 וסלונים ותאמר סנה והנה הסנה בער באש פירשו בו מיז סנה
 קויז ותאמר צנים ואל מצנים יקחחו פירשו בו קוצים וכן
 מזה ולצנים בעיניכם ותאמר סירים כקול סירים הנני שך סירים
 את דרדך בסירים כי עד סירים סבכים הרצון בהם הקוצים וכן
 תרגום בסירים בכובין ותרגום את קויז המדבר ית כובי :
 ותאמר דרדר וקויז ודרדר פירשו בו מיז ממיני הקוצים ותאמר
 אטד גרן האטד תרגום קויז ודרדר כובין ואטדן ואמרו בפרק
 קמא דטושה בגמרא יוסף זכה עד גורן האטד וכי גורן יש לו לאטד
 ופירשח ערוך קויז שאין להם פירות וסבבו בו הגורן כדי שישתמר :
 ותאמר חוקי כמשבת חוקי פירשו בו כמשוכת קויז וכן מזה
 שוכם בחדק ופרש חערוך השוכב והגדול שבחם דומה לקויז :
 ותאמר שמיר על אדמת עמי קויז שמיר תעלה פירשו בו מיז קויז
 ורוצה לומר קויז ושמיר וכמוהו ועלה שמיר ונשית ותאמר שית
 שמיר

ישעיה טו סמול יד
 סמות יו סמול יד
 סמול ב ג
 דכנים כג
 ישעיה כז כמדבר ב
 סמול טו
 סמות כה מלכים יח
 איוב ט צמלכים כ כג
 סופטים ה
 איוב לו
 כראית ג י
 נסלי כו סיר ב
 יחוקאל כח טס כ
 סמות ג
 איוב ה
 יחזע כג קהלת ז
 יחזע ב כחוס א
 כראית ג
 ססי
 ממלי טו
 מיכה ז
 ישעיה לב
 טס ה

אות הקוף

171

כדכיס כ' הושע ג
 ונתתי מכם הרצון בהם הקניין : ותאמר כרה : וגם מים תכרו מאתם : ואברה לי : פיס
 כשבר אשר הם שברים : הרצון בהם הקניין : ותאמר עשה : עשה
 ואת הנפש אשר עשו בחרן : פירשו בו עבדים ושפחות שקנו להם : פיס
 וכן פירשו מזה : עשה לי את החיל הזה : ותאמר מקח המביאים : פיס
 את המקחות וכל שכר : פירשוהו ענין קניח מלשונם זל מקח וממכר : פיס
 ומוח פירשו לקחי חטים : ורוצח לומר כלוקחי חטים וכן תרגמו
 כזכרין חטים : וכן פירשו : זממה שדה ותקחהו : פיס

קסס

האהל על הקוסמים תאמר לשני פנים : תאמר קוסם : פיס
 וחפרו הקסמים : ואמרו כי הלשון הזה כולל כל
 מלאכה שעושינ אותה לדעת העתידות : ותאמר בדים : חרב אל
 חפדים : הרצון בו הקוסמים כתרגומו חרבא על קסמאי : ונקרא כן
 מפני שמשקרינ נגזר מן בדיק מתיס יחרישו : פיס

קער

האהל על הקערות תאמר לשני פנים : תאמר קערה : קערה
 הקערה האחת : ועשית קערתי : ותאמר צלחת : כלת
 ובדודים ובצלחות : באשר ימחה את הצלחת : פירשו בהם קערות : פיס
 ויש אומרים שהם כמין קדרות : וכן טמן עצל ידו בצלחת : ויש
 מפרשים בצלחת כמו בחק : פיס

קפד

האהל על הקפוד תאמר לשני פנים : תאמר קפוד : קפוד
 ירשוה קאת וקפוד : ואמרו שהוא עוף משוכני
 מדבר : ויש אומרים שהוא עוף שלועזין אותו טרטוגא : ובלשון ערבי
 קנפר : ותאמר קפוד : שמה קננה קפוד : פירשו בו כמו קפוד : פיס
 האהל על הקליפה תאמר לשני פנים : תאמר קצף : קצף
 ותאתי לקצפה : פירשו בו לקליפה : ותאמר צקל : צקל
 וכרמל בצקלנו : פירשו בו בקליפתו : פיס

קרב

האהל על הקור תאמר לשני פנים : תאמר קור : קור
 וקר וחם : לפני קרתו מי יעמוד : ותאמר צנה : צנה
 בצנת שלג ביום קציר : רוצח לומר קור : ובלשונם זל חם בתוך צונן : פיס
 האהל על החקרבה ותהגשה תאמר לששה פנים : פיס
 תאמר קרב : ולא קרב זה אל זה : קרוב י : קרב
 ותאמר נגש : ויגש אליו יהודה : ונגש משה לברו : ותאמר סמוך : סמוך
 סמוך מלך בכל אל ירושלם : הרצון בו קרב : וכן עלי סמכת חמתך : סמוך
 ותאמר סור : אסרה נא ואראח את המראת הגדל הזה : סורה שבת : סורה
 פה פלי אלמני : וסר מרוח סרוחים : פירשום לשון חקרבה : פיס
 ותאמר

כדכיס כ' הושע ג
 ונתתי מכם הרצון בהם הקניין : ותאמר כרה : וגם מים תכרו מאתם : ואברה לי : פיס
 כשבר אשר הם שברים : הרצון בהם הקניין : ותאמר עשה : עשה
 ואת הנפש אשר עשו בחרן : פירשו בו עבדים ושפחות שקנו להם : פיס
 וכן פירשו מזה : עשה לי את החיל הזה : ותאמר מקח המביאים : פיס
 את המקחות וכל שכר : פירשוהו ענין קניח מלשונם זל מקח וממכר : פיס
 ומוח פירשו לקחי חטים : ורוצח לומר כלוקחי חטים וכן תרגמו
 כזכרין חטים : וכן פירשו : זממה שדה ותקחהו : פיס
 האהל על הקוסמים תאמר לשני פנים : תאמר קוסם : פיס
 וחפרו הקסמים : ואמרו כי הלשון הזה כולל כל
 מלאכה שעושינ אותה לדעת העתידות : ותאמר בדים : חרב אל
 חפדים : הרצון בו הקוסמים כתרגומו חרבא על קסמאי : ונקרא כן
 מפני שמשקרינ נגזר מן בדיק מתיס יחרישו : פיס
 הקערה האחת : ועשית קערתי : ותאמר צלחת : כלת
 ובדודים ובצלחות : באשר ימחה את הצלחת : פירשו בהם קערות : פיס
 ויש אומרים שהם כמין קדרות : וכן טמן עצל ידו בצלחת : ויש
 מפרשים בצלחת כמו בחק : פיס
 האהל על הקפוד תאמר לשני פנים : תאמר קפוד : קפוד
 ירשוה קאת וקפוד : ואמרו שהוא עוף משוכני
 מדבר : ויש אומרים שהוא עוף שלועזין אותו טרטוגא : ובלשון ערבי
 קנפר : ותאמר קפוד : שמה קננה קפוד : פירשו בו כמו קפוד : פיס
 האהל על הקליפה תאמר לשני פנים : תאמר קצף : קצף
 ותאתי לקצפה : פירשו בו לקליפה : ותאמר צקל : צקל
 וכרמל בצקלנו : פירשו בו בקליפתו : פיס
 האהל על הקור תאמר לשני פנים : תאמר קור : קור
 וקר וחם : לפני קרתו מי יעמוד : ותאמר צנה : צנה
 בצנת שלג ביום קציר : רוצח לומר קור : ובלשונם זל חם בתוך צונן : פיס
 האהל על החקרבה ותהגשה תאמר לששה פנים : פיס
 תאמר קרב : ולא קרב זה אל זה : קרוב י : קרב
 ותאמר נגש : ויגש אליו יהודה : ונגש משה לברו : ותאמר סמוך : סמוך
 סמוך מלך בכל אל ירושלם : הרצון בו קרב : וכן עלי סמכת חמתך : סמוך
 ותאמר סור : אסרה נא ואראח את המראת הגדל הזה : סורה שבת : סורה
 פה פלי אלמני : וסר מרוח סרוחים : פירשום לשון חקרבה : פיס
 ותאמר

אות הקוף

פה

וְתֹאמַר עַם יִשְׂרָאֵל עִם בְּיַת מִיכָה פִּירְשׁוּ בּוֹ סִמּוּךְ לְבֵית מִיכָה וְכֵן
 חֲנִי אֲשֶׁר עִם בְּיַת אֵוֶן סִמּוּךְ לְבֵית אֵוֶן חֵס עִם יְבוּס סִמּוּךְ לְיְבוּס :
 וְתֹאמַר עַל וְעָלְיוֹ מִשְׁחַ מְנַשֶּׁח רֹצַח לּוֹמֵר סִמּוּךְ לוֹ וְכֵן וְהוּא
 עֵמֶר עַל יֵהִם וְזוֹלָתָם :

קרב

הֶאֱחָל עַל קְרוּבֵי הָאָדָם תֹּאמַר לְאַרְבַּעַה פָּנִים תֹּאמַר
 קְרוּב וְאִישׁ אֶת קְרוּבוֹ : וְתֹאמַר שָׂאֵר אִישׁ אִישׁ
 אֵל כָּל שָׂאֵר בְּשָׂרוֹ רֹצַח לּוֹמֵר קְרוּב וְכֵן שְׂאֵרָה הִנֵּה : וְתֹאמַר
 מוֹדַע וְלִגְעָמִי מוֹדַע לְאִישָׁהּ פִּירְשׁוּ בּוֹ קְרוּב וְכֵן פִּירְשׁוּ מִזֶּה
 וּמוֹדַע לְבִנְיָה תְּקַרָּא : וְתֹאמַר בְּשָׂר וּמִבְּשָׂרָךְ לֹא תִתְעַלֵּם פִּירְשׁוּ
 בּוֹ קְרוּבָךְ :

קרה

הֶאֱחָל עַל הַקּוֹרוֹת תֹּאמַר לְחֻמְשָׁה פָּנִים תֹּאמַר
 קוֹרָה קוֹרָה אַחַת קוֹרוֹת בְּתִינּוּ אַרְזִים : וְתֹאמַר
 צִלַּע מִיִּרְבֵּיתִי חֲבִית בְּצִלְעוֹת אַרְזִים וְחִצְלְעוֹת צִלַּע אֵל צִלַּע פִּירְשׁוּ
 בְּהֵם הַקּוֹרוֹת וְאִמְרוּ שֶׁנִּקְרְאוּ כֵן מִצַּד חִיּוֹתָם לְבֵית כְּמוֹ הַצִּלְעוֹת לְגוֹף :
 וְתֹאמַר עֵב וְעֵב עַל פְּנֵיהֶם וְעֵב עַץ אֵל פְּנֵי הָאוֹלָם וְצִלְעוֹת חֲבִית
 וְהַעֲבִים פִּירְשׁוּ בְּהֵם הַקּוֹרוֹת וְכֵן פִּירְשׁוּ רֹל וְחַעֲבִים אֵילוֹ חֲמִישׁוֹת
 פִּירוּשׁ הַקּוֹרוֹת הַגְּדוּלוֹת יִקְרְאוּ מְרִישׁוֹת וְכֵן אִמְרוּ וְעַל מְרִישׁ שֶׁבִנְאוּ
 בְּבִירָה : וְתֹאמַר כְּרִתוֹת וְשׁוֹר כְּרִתוֹת אַרְזִים פִּירְשׁוּ בּוֹ קוֹרוֹת
 אַרְזִים וְכֵן תִּרְגְּמוּ וּסְדָרָה דְּמִרִישׁ אַעִי דְּאַרְזָא : וְתֹאמַר רַהִישׁ
 רַהִישְׁנוּ בְּרוֹתִים רֹצַח לּוֹמֵר קוֹרוֹת וְתִרְגְּמוּ וּשְׂרִתוּהִי יְהוֹן מִן
 בְּרִיתִי וְתִרְגְּמוּ כִצֵּל קוֹרֵתִי בְּשִׁלַּל שְׂרוֹתִי וּבְלִשׁוֹנִם זֶל בְּפִרְק
 אֵין דּוֹרְשִׁין אֲבָנֵי בֵיתוֹ וְרַחֲשִׁי בֵיתוֹ שֶׁל אָדָם הֵן מַעֲדִין בּוֹ פִּירוּשׁ
 קוֹרוֹת בֵּיתוֹ :

קרה

הֶאֱחָל עַל הַמְּקָרָה תֹּאמַר לְחֻמְשָׁה פָּנִים תֹּאמַר
 מְקָרָה בִּי אִמְרַ מְקָרָה הוּא אֶת אֲשֶׁר תְּקַרְיָנָה :
 וְתֹאמַר תּוֹלְדוֹת אֵלָה תְּלִדוֹת עֵקֶב יוֹסֵף פִּירְשׁוּ בּוֹ כְּמוֹ הַקּוֹרוֹת
 וְכֵן מִזֶּה בִּי לֹא תִדַּע מֶה יִלְדוּ יוֹם : וְתֹאמַר פְּגַע בִּי עַת וּפְגַע קִרְחָה
 אֶת בָּלָם הַרְצוֹן כּוֹ כְּמוֹ מְקָרָה וְתִרְגְּמוּ אַרְי עֵידִן וְעַרְעוֹתָא וְתִרְגְּמוּ
 כְּמִקְרָה הַכְּסִיל כְּאַרְעוֹן וְכֵן מִזֶּה וּפְגַעוּ הַרְבֵּי וּפְגַעוּ בּוֹ מִלְּאֲבֵי
 אֱלֹדִים וְזוֹלָתָם : וְתֹאמַר פְּגַשׁ פְּגוּשׁ רֵב שְׂבוּל בְּאִישׁ הַרְצוֹן בּוֹ
 כְּדַבְּרֵי הַמְּתַרְגֵּם פְּגַע כְּדוּבָא וְרִיתָא כְּגַבְרָא חֲכִימָא וְכַמוּהוּ
 כָּל הַמְּחַנְּחָה הִזָּה אֲשֶׁר פְּגַשְׁתִּי עֲשִׂיר וְרֵשׁ נִפְגְּשׁוּ וְזוֹלָתָם :
 וְתֹאמַר מוֹצָאוֹת אֶת כָּל הַמּוֹצָאוֹת אוֹתָם פִּירְשׁוּ בּוֹ הַקּוֹרוֹת כְּתִרְגְּמוּ
 יֵת כָּל דְּעַרְעָא יְתָהוֹן :

קשה אות הקוף

י קרה

האהל על חמיי הנקפאים מרוב חקור תאמר לשני פנים תאמר קרה כעין הקרה הנזרא משלף קרה ותאמר כפוחים: ותאמר כפוח כפוח כפוח כפוח דק כפוח על הארץ: פירשו בחס כמו קרה ותרגום בכפוח בגלידא וכן תרגום קרה גלידא:

י קרע

האהל על הקריעה תאמר לשני פנים תאמר קרע קרע וקרע את בגדי: ותאמר פרס ובגדי לא פרס: ובגדיכם לא תפרמו: פירשום לשון קריעה אמנם יראה מדברי רז"ל שיש חלוק בין קריעה לפרימה והוא אמרם ואוחז בכגדיה אם נקרעו ואם נפרמו נפרמו ופירשו שחקריעה היא כגופו של בגד שלא במקום התפר וחקרימה במקום התפר:

י קשה

האהל על הקושי תאמר לשלש פנים תאמר קשי קשי אל קשי העם הזה ואת ערפך תקשה: ותאמר פרך ויעבדו מצרים את בני ישראל בפרך: לא ירדנו בפרך: פירשו בחס בקושי בדברי המתרגם בקשו: ותאמר קשח תקשיח בניה ללא לה תקשיח לבנו מיראתך: פירשו המלה לשון קושי ופירוש תקשיח לבנו בראותנו שלות חרשעים וארץ גלותנו וחיותנו מרמס לחס יקשה לבנו על זרה וכאלו תתענו אתה מרכיב ותקשיח לבנו מיראתך בראותנו כי ארכה השלוח לחס וחגלות וחצרות לנו:

י קשר

האהל על הקשירה תאמר לחמשה עשר פנים תאמר קשר קשר ומציתים זח פירשו: מוציא אסירים בבושרות: כמו בקושרות והקף תמורת הקוף: ותאמר צור צור תעודה וצרת אתם בכנפיך: וצרת הקסף הרצון בחס הקשירה: ותאמר צר צר מים בעביו ומבקעים ומצרים הרצון בחס הקשירה: ותאמר אסר ואסרה אסר ואסרנוהו לענותו ויאסר את רכבו: פירשום לשון קשירה: ותאמר יסר ואני יסרתי חוקתי ורועתם: פירשו בו כמו אסרתי וכן מזה: ננתקה את מוסרותימו ומסרותי ערוד מי פתח וזולתם: ותאמר ענד אענדנו עטרות לי ענדם על גרגרתיך: אמרו שחרצון בחס הקשירה ויש מפרשים מזה על צד החפוף התקשר מעדנות בימה: ותאמר קטר בארבעת מקצעות החצר חצרות קטרות: פירשו בו קשורות מתרגו וקשרתם וקשרינון: ובדניאל ומשרא קטרין פירש מתיר קשורים: ובלשון רז"ל בפרק חבא על יבמתו אמר רב יוסף קטרין קא חזינא חבא: ופירש הערוך קשר

יחזקאל ח' תליס קמו
סס פמות יו

בראשית ל' ויקרא ח'
סס

דברים ט' סס לא
פמות ח' ויקרא ח'
איוב לט' יסעיה סב

דברים ז' בראשית לח
תליס סח

יסעיה ח' יחזקאל ה'
דברים יד' תשלי ל'
איוב יב' יהושפט
במדבר ל' סופטים יו
פמות יד' יהושפט
תליס ב' איוב לט
סס לא תשלי י

איוב לח' יחזקאל מו
דניאל ה'

אות הקוף

פו

קשר · פירוש חצרות קטורות חצרות מחוברות יחד וקשורות זו בזו
אמנם ר"ל כפ"ב במדות אין קטורות אלא שאינן מקורות : ותאמר

עקד · עקד ויעקד את יצחק בנו · פירשו בו ויקשר ; ותאמר רתם · רתם כרלשית ככ

המרכבה לרכש · הרצון בו אסור · ותרגמו שכוסו רתיכין · ותרגמו מיכה ח

ויאסר את רכבו · וטקיס ית רתיכא : ותאמר רתק · רתקו בזקנים · כאוס ג

פירשו בו אסרו · והלשון נגזר מן ורתוקות כסף · ונמצא זה הלשון

להפך זה הענין שהוא התרת דבר וכריתתו · כגון אמרו · עד אשר

לא ירתק חבל הכסף · והנה נשתמשו בזאת המלה כדבר והפכו כמו

שנשתמשו במלת שורש שנמצא מחם בנתינת שורש ומחם בעקירת

השורש ; ותאמר חבש · וחבשת להם מנבעות · סוף חבוש לראשי

פירשום לשון קשור · וכן בענין קשור חמכה · ולנשברת לא חבשתם · סמיות כט · יניח ב

פיוס חבש יי את שבר עפו · וכן בענין קשור חבמה באזור שלה · יחזקאל לד

ויחבש את חמרו · וצמד חמרים חבשים : ותאמר חתל · וחחלת ישעיה ל

לא חחלת · הרצון בו הקשירה · כתרגמו ובאסרין לא אתאסרת · מלכים ב · סמואל ב י

וכמהו · וערפל חחלתו · ותרגמו ואמטתא ליפופח · ובסוף גמרא יחזקאל י

דפרק מנפין וחחלת לא חחלת מכאן שמלפפין את חולד בשבת · ויש אייב לח

מפרשים מענין זה על צד החפוד · לאשר על המלתחה · אמנם

חמתרגס אמר בו לרממנא על קומטריא · ובלשון ר"ל קומטרי דספרי

פירוש תיבות שמשמין בהם הספרים או לוחות שמשמין על הספרים

ומדביקין אותן בהם לכסותם ולשומרם · וכן המלתחה מקום או כלי

שהיו נשמרים שם חבגדים · ובפרק הנזקין כגמרא אמרו מאי מלתחה

דבר הנמלל ונמתח · ופירש רבינו חננאל ז"ל כגון אמתחת העשויה

מעור או מבגד שנמלל ונמתח : ותאמר חשק · וחשק אתם · סמיות לח

מחשקים כסף · פירשו המלה לשון קשור וחבישה מתרגום אחבשח

לי חמור · אחשוק לי חמרא : ותאמר חשר · וחשקיהם וחשקיהם · סס כז

חבל מוצק · פירשוהו לשון קשור · וכן חשרת מים · קשור העבים זו

כזו : ותאמר חרצב · פתח חרצבות רשע · פירשו בו קשורים

ואסורים · וכן מזה · כי אין חרצבות למותם ; ישעיה כח

האחל על הקורדוס תאמר לחמשה פנים · תאמר

קדרום

קדרום · ואת קדרמו · ויקח אבימלך את הקדרמות : סמואל יג · סופטים ט

ותאמר גרזן · ונדחה ידו בגרזן · פירשו כמו קדרום : ותאמר

כשיל · בכשיל ובלפות ילמוז · פירשו בו קדרום מתרגום

ובקדרומות באו לה · וכמה דעלין בכשילין : ותאמר תותח · כקש

נחשבו תותח · הרצון בו הגרזן כתרגמו חיד גילי איתחשיבו נרגיא · תלים ט

אות הקוף

ובלשונם זל בראש גמרא דפרק חרואה שקיל נרגא דחוח עשר אמות
 פירוש גרון ויש מפרשים תותח כלי בעל יתדות מחודדות שצדין בו
 הרגים ועל שהכלי אחד מצד אחד ורבים מצד אחר אמר נחשבו ויש
 מפרשים שתותח הוא כלי גדול שמשליכין האבנים הגדולות להפיל
 החומות והבנינים החזקים ויהיה הענין בזה שכש נחשבו לו אבני
 תותח ויש מפרשים תותח שם כלל לחצים ותאמר מפץ

מפץ כה
 צמיה כא יחזקאל ט
 תלים יח
 יחזקאל טז

לא קרסל

מפץ וחרב ופץ שנון פירש בורבי מנחם בן שלמה זל כמו גרון
 שחותכין בו העצים וכן מפץ אהה לי ואיש כלי מפצו בידו
 האהל על הקרסולים תאמר לשלש פנים תאמר
 קרסולים ולא מעדו קרסולי ותאמר כרעים
 אשר לו כרעים אמר בו המתרגם די ליה קרסולין ותאמר אפסים
 מי אפסים רוצח לומר הקרסולין בתרגומו מי קרסולין וכן פירשו
 רזל שאדם עובר בהן עד קרסוליו ורבי יונה פירשו מי פסים וחאלף
 נוספת ורוצה לומר מי פנים כי חקף בלשון ארמי נקרא פס ידא ורוצה
 לומר כי המים לא היו מכסים כא כפות רגליו

קיסולין
 כרעים
 אפסים

כשלמה אות הקוף

אות הריש

ראה

האהל על חראיה ורחבשה תאמר לשמנה עשרה
 פנים תאמר ראה כי ראה יי שנות ראינו רעה
 ותאמר חזה ישמח צדיק כי חזה נקם וזה חזיתי ואספרת
 אשר אני אחזה לי תרגום ראה חזה ותאמר נכט ונכט לארץ
 והבישו אחרי משה ותאמר צפה יצף יי עיניו בגוים תצפיה
 וצפוי הוא אלי חרב הרצון בהם חכבשת ומוזח פירשו צפה הצפית
 ומלת

צפיה כתי תלים כ
 טס כתי איוב טו
 טס יע יסעיה ה
 סמולניכאס לאתלוסו
 איוב טו יסעיה כא

ראה
 חזה
 נכט
 נכפה

ומלת הצפית תאר לצופת וחת"ו תמורת הא ל"מד הפועל אמנם
 כנראשית רבה פרק סר אמרו צפה הצפית סדר מנרתא אית אתרא
 דקרין למנרתא צפיתא ומדעתי כי מזה נגזר לפי המתרגם והצפת
 אשר על ראשו תרגומו וקרונתא היך כדמות שרגא די על רישו אמין
 חמש ותאמר השגחה ממכון שבתו השגיח ראיך אליך ישגיחו
 משגיח מן החלונות הרצון בהם ההבטה ותאמר שקף וצדק
 משמים נשקף השקיפה מסעון קדשך וישקיפו על פני סדום
 ומכיל בת שאול נשקפה בעד החלון הרצון בהם ההשגחה ותרגו
 נשקפה בעד החלון אודיקת מן חרכא ותרגום ממכון שבתו השגיח
 אודיק ותאמר שכל כי יסכן עלימו משכיל הרצון בו משגיח
 כתרגומו אפשר דעלויחון משגח וכמוחו אשרי משכיל אל דל
 משגיח אל דל ומבקרין וכן משכיל צדיק לבית רשע ותרגו לקצות
 חארץ יביש לסיפי ארעא מסתכל הבישו אליו ונהרו אסתכלו
 לותי ואצהרו עיניו כגוים תצפינח עיניו בעממיא מסתכלין
 ובלשונם זל הסתכל בשלשה דברים ותאמר שוף ששפתני
 השמש עין שפתו פירשום לשון ראיח וחבטח ותאמר שקר
 ומשקרות עינים תרגום עין שפתו עינא דסקרתית ובלשון רזל
 כנראשית רבה פרק יט ולא מן העין שלא תחא סקרנית ופירש
 הערוף לשון ראיח ותאמר ציץ מציץ מן החרכים הרצון בו
 משגיח כדברי המתרגם מסתכל מן חרכיא ותאמר שור לא
 תשורני עין ראי ותקותי מי ישורגח ולא עוד תשורנו מקומו
 הרצון בהם הראיח וחבטח ומתרגמי לא תסכי יתי ומיתנתי מי
 יסכינח ולא תסכינח מן אתריח ותרגום ועין לא תראגי לא תסכי
 יתי הבישו ארחות תימח איסתכיו אסרישיח תימא ובלשון רזל
 ברישגמרא דפרק בן סורר ומורה יסכה זו שרח ולמה נקרא שמה
 יסכה שסכתח ברוח הקודש עוד אמרו בויקרא רבה אבי סוכו זה
 היה אבי של כל הנביאים שהיו סוכין ברוח הקודש ותאמר פנה
 ועתה הואיל פנו בי ולא פנה אל רהבים ופניתי אני בכל מעשי
 הרצון בהם ההבטה כדברי המתרגם אסתכלו בי ולא אסתכל
 ואיסתכלת אנא וכמוחם לא יפנה דרך ברמים ויפנו יהודה
 פנה אלי ודנני וכן מתרגמי לא יסכי ואסתכיו דבית יהודה אסתכי
 לותי וכן כל לשון הפנאה פירשו המפרשים לשון חבטח ואמרו
 שמה נקרא פנים לפי שהם פונות ומביטות חנה והנה ותאמר
 שעה ואל קין ואל מנחתו לא שעה וישע"י אל חבל פירשו ענינם
 לא

ד"ה כ ג
 תליס לב יסעיה יד
 סיר כ תליס פה
 דכריס מן כנאשית יס
 סמואל כ ו
 אייב ככ
 תליס מא
 משלי כל
 סיר ט
 אייב כ
 יסעיה ג
 סיר כ
 אייב ז סס י סס כ
 סס י תליס תיקלנת
 אייב כד ד"ה כ ו
 תליס כה
 כנאשית ד סס

105

לא פנח וימן ייעל דרך אמרו אל תפן אל מנחתם וכן פירשו

פשוט כ ככ
חיוב ו
סס לו קבלת ח
פשוטל יח
יסעיה מז

ספך

ישעו ואין מושיע כלומר יפנו ויביטו ימין ושמאל ואין מושיע ויש

מפרשים ישעו כמו ישועו ותאמר שאף בעקב ישאף צל אל

תשאף הלילה פירשום לשון הבטה וציפוי וכן מזה שאף זורת

הוא שם ותאמר עין ויהי שאול עוין את דוד פירשו בו מביט

נגזר מן עין ורוצה לומר שחיה מביטו חבטת השנאה אין מעיינין

במקום שמכריעין ותאמר הבר הכרי שמים הם החושים

בככבים כמו שפירש אחרי וכן תרגמו דהו סכן למזלת שמיא

ותאמר שכה שכיות הדמיה איש בחדרי משכיותו וכוונתו

שנבכה במשנתו אמרו כיתוכן המלה היא לשון הבטה מתרגום

וישקף ואסתכי ויעל ויבט וסכא אמנם חרמו בו אל הציור

ומענין זה פירשו עברו משכיות לכב וחרמו בו אל המחשבות מח

שחלב צופה ומביט ורוצה לומר הגיעו ועברו ליותר מאשר עליו

בלבבי מהטובות והחצלחות ותאמר שקר נשקר עול פשעי

כתב רש"ל נשקר כמו נבט כמו מסקד בהחוא חיויא בבראשית רבה

ופירשו על פשעי עול פשעי כמו ועולתה קפצה פיה ורוצה לומר

מביט וצופה עול פשעי והכל פקוד ושמור בידו ויש מפרשים לפי

מקומו נקשר או נתחבר

ראה

האחל על חמראות תאמר לשני פנים תאמר מראות

במראת הצבאת ותאמר גליונים והבליונים

והסרינים פירשו בו חמראות כדברי המתרגם מחזיתא וכן תרגום

במראות הצובאות במחזית נשיא

ראש

האחל על הראש תאמר לשני פנים תאמר ראש

ראשך עליך בברמל ישוב עמלו בראשו ותאמר

גלגלת עמר לגלגלת ואת גלגלתו תקעו חרצון בהם הראש

האחל על הרבוי תאמר לשנים עשר פנים תאמר

רבה

רב ורב שלום בניך רבים יחלו פני נדיב

ותאמר שגא משגיא לגוים ויאבדם הז אל שגיא ולא נדע שדי

לא מצאנהו שגיא כח ואחריתך ישגה מאד פירשום כלם לשון רבוי

ופירוש שדי לא מצאנהו שגיא כח אף על פי שלא מצאנהו הוגא

שגיא כח ושגיא משפט ורב צדקה ולא יענה מלבו כאמחרון המקבל

ותאמר פש ולא ידע בפש מאד ופש פשוטו כי תפוש בעגלה

דשה ויצאתם ופשתם בעגלי מרבק חרצון בהם הרבוי ותרגום

משגיא לגוים ויאבדם מפיט לעממא כי תשגיא פעלו ארום

תפוש

סס כ יחוקאל ח
מסלי יח
תלים עב

חיבה ח
חיות לפי יסעיה ג

סיר ו תלים ז
סמות יי דה י
יסעיה כד מסלי יט
חיוב יכ סס לג
סס לו סס ח

סס לה יחזקאל יימיג
מסלי ג

עין

סכה

סקד

מלכות

גלגלת

סג

סס

סס

174

פח את הריש

תפוש עובדיה ונחמה פוחשוי בפשו עמך על תחרים אמנם חמתרגם
 תרגם לשון פיוזה איתבררו עמד ותאמר שפע כי שפע ימים ונקד
 ושפעת מים תבסק ושפעת זמלים תבסק חרצון בהם חבבו וכן
 תרגום ושפעת מים תבסק וסוגעת ימא תחפונד ותרגום כירב
 זרעה ארי סניעין בנגד הלא דעתך רבה הלא על בשתך דיסניעא
 ותאמר פריץ ותירוש ימקנה ופראו חרצון בו ירבו כתרנו ומעצרתך
 חמרא ישפעו וכמחור ומקנהו פריץ בארץ ופריץ האישי מאד
 ופריץ ימח ומקדמה וזולתם ותאמר כביר בפיר מאבד ימים
 וכי כביר מצאח ידיו יתן אכל למכביר חרצון בהם הרבוי כרבוי
 חמתרגם ורב מאבד יומין ארום בסוגעה לסוגעא ותאמר עתרי
 והעתרתם עלי וברייכם פירשו בו חרבתם וכן תרגומו אסתנו עלי
 פתגמיכון וכן פירשו ועתר ענן חקשרת רבוי ענן חקשרת וכן
 עתרת שלום ונתרות נשקות שונא ותאמר עצם עצמו לי
 אלמנותו פירשו בו רבו וכן תרגומו פניא קדמי ארמלתחון
 ותאמר גדל וינחבו כיום החוא זכחים גדולים פירשו בו רבים
 וכן חיל גדול מאד מאד ותאמר כבד יכבדו בניו ולא ידע
 והכבדתי ולא יצערתי ונשאף לכה לחכיד ורב חלל וכבד פגור
 עמך סבבן חנה פירשו כלם לשון רבוי ותאמר דבה וידגו לרוב
 פירשו בו וירבו כדגים ותאמר כמה זה כפח שנים רוצה לומר
 שנים רבות

רכה

חאהל על הארבה תאמר לתשעה פנים תאמר ארבה
 לא נשא ארבה אחד ותאמר גוב וספסרין גוב
 גבוי תרגום ארבה גובא ותאמר חסל וחחסיל וחגום
 פירשו בו מין ארבה ואמר רזל למח נקרא שמו חסיל שהוא חוסל
 את הכל גובי דהוא גבי דינא דמרוח ופירוש חוסל מבלח כמו כי
 יחסלנו הארבה ותאמר סלעם את חסלעם למינהו מין ארבה
 ואפשר שנקרא כן מפני שמשחירג וכולע הכל מתרגום בלע פלג
 לשונם סלעם פלג לשנתון ועצתם אכלע וחכימהון אסלעם
 לבלעו חנם לסלעמותיא מגן ותאמר חגב ואת החגב למינהו
 ונחיי בעינינו בחגבים פירשו כחם מין ארבה וארזל בפרק אילן
 טרפות בגמרא חגב נכחת יש בשדרח שלו כעין חגמל ארבה אין לו
 נכחת ואין לו זנב סלעם יש לו נכחת ויש לו זנב ותאמר גום
 יתר חגום פירשו בו מין ארבה ותאמר חרגול ואת חרגול
 למינהו פירשו בו מין ארבה ותאמר צלצל יירש חצלצל אמר
 בו

כחוס ג
 זכרים לב
 אינו בכי יזעיה ס
 משלי ג
 אינו א כלאסית ל
 סס כח אינו עו
 סס לא סס לב
 יחוקאל לה
 סס ס
 ידמיה לב ימסלי כו
 ידמיה עו
 כחמיה יכ
 יחוקאל לו אינו יד
 ידמיה ליה ככה כחוס ג
 מלכיה ג כלאסית עס
 זכריה ג
 סמית יי כחוס ג
 יחל כ
 יחוקאל יא
 סס שמי
 במלכיה יכ
 יחוקאל יא
 זכרים כח

אות הריש

148

בו המתרגם יחסניניה סקאה ובלשון רזל כריש גמרא התענית

ומעלה סקאין ופירש הערוך מין ארבה: ותאמר ילק ילק פשט ילק ויעף אכל הילק פירשו בהם מין ארבה:

י רכה

ככית האהל על הרבית תאמר לשני פנים תאמר רבית וברבית לא תתן אכלך ולא רבית במחיריהם: ותאמר נשך נשך כסף נשך אכל לא תשיך לאחיך אמרו שחרבית נקרא בן מפני שהוא כאילו נושך:

י רכץ

ככית האהל על החרבץ תאמר לשלש פנים תאמר רבץ יכע ברע רבץ בארץ ונמר עם גדי רבץ: ותאמר רבע לרבעה אתה לא תרביע כלאים ארזי ורבעי זרית פירשום מתרגום ורבעת ואין מחיריך ותרבע ולית דמעד: ותאמר ברך וברך הנמלים הרביצם כמתרגם הירושלמי וארבע גמליא:

י רגל

ככית האהל על הרגל תאמר לארבעה פנים תאמר רגל רגלי עמדה במישור: ותאמר שבל חשפי שבל פירשו בו הרגל ואמרו שנקרא בן מענין שכל שהוא הדרך:

ותאמר פעם ואחריו ככף פעמי מה יפו פעמיך הרצון בהם הרגלים כתרגמו וטפחת כפרסת רגלי כמה שפירין רגליהן וכמוחם רכים: ותאמר אשורים תמוך אשורי פירשו בו רגלי וכן לא תמעד אשורי אם תטה אשורי מני הדרך:

ט רגל

ככית האהל על המנהג וההרגל תאמר לחמשה פנים תאמר הרגל ואנכי תרגלתי לאפרים פירשוהו לשון רגילות שהוא ענין המנהג חידוע כדברי רזל ואמרו שהתיו במקום הא כמו הרגלתי ויש מפרשים שהוא שם בפלס תפארתי ואף על פי שבאה המלה מלעיל אחד הוא: ותאמר סכן ההסכן הסכנתי פירשו בו

ההרגל הרגלתי ויש מפרשים מוח הסכן נא עפו ושלם: ותאמר דרך כי דרך נשים לי רוצה לומר מנהג וכן אנכי הולך בדרך כל הארץ כמנהג ורגילות אנשי הארץ: ותאמר ארח ארח בנשים רוצה לומר מנהג כמו שאמר כי דרך נשים לי:

ותאמר דבר ורעו כבשים בדרך פירשו בו כמנהגם וכן מוח בעדר בתוך הדברו רוצה לומר מקום מנהגו שרגיל לעמוד שם: האהל על הרדיפה תאמר לשלש פנים תאמר רדף

י רדף

דרך אחרי חרבי ולא רדפו אחרי בני יעקב: ותאמר דלק כי דלקת אחרי הרצון בו רדפת וכן על החרים דלקנו בגאות רשע ידלק עני מדלק אחרי פלשתים: ותאמר דבק וידבק

כחוס נ יואל א

מקרא כה תלים מד כנרים כני טס

כדאסית מט יסעיה יא ויקר כסס יטיתלי קלט

כדאסית כד

תלים כו יסעיה מז

מלכים כיע סיר ז

תלים יז

הזע יא

כעכר ככ איוב ככ

כדאסית לא יעלבים כ

כדאסית יח יסעיה ה

פיכה ב

סופטים ד כדאסית לה

תלים יז שמואל יז

אות הריש

פט

וַיִּדְבְּקוּ גַם הַחַם אַחֲרֵיהֶם רוצה לומר רדפו: סמואל יד
 האהל על המריבה תאמר לששח פנים: תאמר ר"ב
 בן ריב ליי עם עמו רבת יריבי נפשי: ותאמר
 מרון יגרה מרון רוצה לומר ריב וכן ומשלח מדנים וכמוהם
 רבים: ותאמר מצח אהב פשעו אהב מצח אנשי מצחה
 אשר הצו על משח ועל אהרן בהצתם על יי הרצון בהם המריבה:
 ותאמר עצמה הגישו עצמותיכם פירשו בו ריבכם וכן מזה וכן
 עצומים יפריד פירוש המריבים ויבלשונום זל שנים שנתעצמו בדן:
 ותאמר קטטה ארבעים שנה אקוט בדור ראיתי בגדים ואתקוטטה
 ובתקומתיך אתקוטט הרצון בהם המריבה: ותאמר גרה
 ואל תתגר בס כתב מנחם בן שלמה זל כי לפעמים יאמר זה הלשון
 על הקטטה עצמה כגון אמרו אל תתגר בס ולפעמים יאמר על
 התעוררות הקטטה כגון אמרו יגרה מרון רוצה לומר יערב הקטטה
 והריב:

רוח

האהל על הרוחות תאמר לשלשח פנים תאמר רוח
 ורוח גדולה וחזק: ותאמר סוף ויגלגל לפני
 סופח וכמוץ ונבתו סופח ויגלגליו בסופח פירשו בהם הרוחות
 ואמרו כי סופח קשה מהרוח והוא כאמרו רוח יזרעו וכנפתה יקצרו:
 ותאמר קדים יסע קדים בשמים ויגדו בעזו תימן פירשו בו רוח
 מזרחית ואמרו כי מה שאמר ויגדו בעזו תימן אפשר שתהיה רוח
 מזרחית דרומית גם אמרו כי קדים הוא רוח קשה מאד:

רום

האהל על החתרוממות והגבהורת תאמר לשנים
 ועשרים פנים תאמר רוֹם רוֹם וידהו נשא ידנו
 רמח ומזה פירשו בהראות עין הפעל כאלף נראית וראמה וישבח
 תחתיה: ותאמר גבת גבת שמים אל תבט אל מראהו ואל גבת
 קומתו השפלותי עץ גבת הרצון בהם החתרוממות: ותאמר נשא
 בנשאי ידי אל דביר קדשך ונשא ענף ועשה פרי וישא עניו ורא
 הרצון בהם החתרוממות ופירשו מזה אם יעלה לשמים שיאו
 וכן פירשו מזה בשוא גליו אתה תשכחם כלומר כהתרומם גליו
 אתה תשקטם: ותאמר נסס בני אבני גור מתנוססות על ארמתו
 פירשו בו מתרוממות וכן פירשו נתתה לראיך גם להתנוסס:
 ותאמר סלל סלו לרויכ בערבות פירשו בו רוממו וכן סלסליך
 וחרומיך רוממה ותרוממה וכן פירשו מזה מסלות בלבכם
 מסלות לבית יי ופירשו מסלות לבית יי תקיים ולפי שהם ובהים

מ

מייכה וי איכה ב
 משלי טו סס ז
 סס יז יסעה מא
 במדבר כו
 ישעיה מא
 משלי יח
 תלים כה סס קיש
 סס קלט
 דברים כ
 מלכים יע ישעיה יז
 איוב כא ישעיה ה
 יושע ח
 תלים עח
 סקוק ג דברים לב
 זכריה יד
 איוב כב סמואל יג
 יחזקאל יז
 תלמי כח יחזקאל יח
 איוב כ
 תלים סע
 זכריה ט
 תלים ס
 סס סח משלי ד
 תלים סד
 דה ג ע

אות הריש

צ

בגאות הים על כל נאח ורם הרצון בהם הגבוהות וההתרוממות : תלים פט יסעיה צ
 ותאמר נוח כי השפילו ותאמר נוח וגוה מגבר יכסה הרצון בהם איוב ככ סס לב
 סיד כמו גאה : ותאמר שחץ הוא מלד על כל בני שחץ פירשו בני גאוה וכן לא הדריכו בני שחץ בני גאוה ובלשון רזל בפרק
 במה אשה בגמרא אנשי ירושלם אנשי שחץ הן פירוש אנשי גאוה
 ויש מפרשים לא הדריכו בני שחץ בני הכפירים תרגום וככפיר
 יושב במסתרים וכשחצא דיתב בשומריא : ותאמר יחיר גבר
 יחיר ולא ינוח פירשו בו גאה וכן וד יחיר לץ שמו :

האהל על הריע והחבר תאמר לשלש פנים תאמר ריע ריע ריע ורע רע רע ותברו על ריעכם : ותאמר
 חנר חנר חנר אני לכל אשר יראוך חנר הוא לאיש משחית הרצון
 בחם כמו ריע : ותאמר עמית ועל גבר עמיתי וכחש בעמיתו
 הרצון בחם ריע וחבר :

האהל על התרועה תאמר לשני פנים תאמר תרועה ותקעתם תרועה ובברמים לא ירנן ולא ירעע : ומדכר יי יסעיה יג
 ותאמר יבב ותיבב אם סיסרא פירשוהו רזל מתרגום תרועה סופעים ה
 יבבא ויש מהמפרשים פירשוהו מלשון ניב שפתים ומנחם בן סרוק
 פירשו לשון הבטה נגזר מן כבבת עינו וכן תרגומו מדיקה אימרה
 דסיסרא ותרגם חירושלמי וישקף על פני סדום ואודיק רואיך
 אליך ישגוהו חזק עלך ידיקון :

האהל על המרוצה תאמר לשני פנים תאמר רץ חנער רץ כי אם רצתי אחריו : ותאמר נחר
 ונחרו אל טוב וי ונחרו אליו כל הגוים הרצון בהם המרוצה ויש
 אומרים שמוח הענין נקרא הנחר לפי שהוא מקום מרוצה המים
 אמנם הרב רבי משה בר נחמן זל נוטה לרעה אחרת כמו שבארנו
 בשער נחר :

האהל על הארס תאמר לארבעה פנים תאמר ראש ויתנו בברותי ראש וישקנו מי ראש ועם הווי
 ענבמו ענבי רוש ופירשו בהם הארס : ותאמר חמה חמת למן דכרים לכ תלים כח
 כדמות חמת נחש רוצה לומר ארס וכן חמת תנינים ינם אשר דכרים לכ
 חמתם שתח רוחי : ותאמר לענה הנגי מאכילם את העם הרוח איוב ו יסעיה ט
 לענה ההפכים ללענה משפט פירשו בהם כמו ארס : ותאמר עמס ה
 תרעלה כוס התרעלה השקיתנו תרעלה סף רעל פירשו יסעיה כא תלמי סופרי
 בחם הארס :

אות הריש

י" רוח

נמדד ריב ישיה ין
תלים קט איוכ ין

האהל על העדר השמנות תאמר לשני פנים תאמר
רוח השמנה הוא אם רוח ומשמן בשרו ירוח :
ותאמר כחש ובשרי כחש משמן רוחה לומר רוח וכן מוח וקס קס
בי כחשי ובלשון רזל בהמה כחוש ותרגם המתרגם ובשרי כחש
משמן ובשרי פתרון מלמחי פטים ותרגם הירושלמי השמנה היא
אם רוח אפתרין וכן וישלח רווח בנפשם ושירי פתרונה בנפשיהו :

י" רוס

סס טו
מזל י תלים לה
משל י

האהל על הרמיהו תאמר לשלשה פנים תאמר רוס
ומה ירמוז ענין כמו ירמוז כתרנו ומה רמוז
ענין ותאמר קרץ קורץ בענין יקרצו עין הרצון בהם הרמיהו
כדברי המתרגם רמוז בענין רמוז בענין ותרמוז מלל מלל מלל
ברגלו פירשו בו רמוז :

י רחב

תל ד ראשי כו תל ין
בראשית ט
איוכ לב
אסתר ד בראשית לב

האהל על הרחוב תאמר לשלשה פנים תאמר רחב
בצר הרחבת לי הרחוב לנו ויצאנו לרחוב
ותאמר יפת יפת אלדים ליפת פירשוהו מתרגום כי רחוב ארץ
יפתי אמנם רזל פירשוהו לשון יפתי ותאמר רוח אדרה וירוח
לי כמו וירחב וממנו רוח וחצלה ורוח תשימו :

י" רחם

דברי יצחקי משלי כח
בראשית יט שמש כיו
דברים יג יונה ד
תלים עכ דברים כה
ישעה לב שמש כ יכ
ירמיה י

האהל על הרחמנות תאמר לארבעה פנים תאמר
רחם ונתן לך רחמים רחם י על יראיו ומורה
ועזב ירחם ותאמר חמלה ברחמלתי עליו ועל אשר לא חמל
ולא תחמל ולא תכסה עליו ותאמר חוס אהה חסת על הקיקיון
יחס על דל ואביון לא תחוס ענין הרצון בהם החמלה ותרגום
כי מי יחמול עליך מאן יחוס איש אל אחיו לא יחמלו לא חסיי :

י" רחין

ותאמר חנן י חננו לך קנינו י חנני י וחי חילד אשר לא אתן לכם
חנינה חרצון בהם חרמנות וחמלות כדברי המתרגם י רחם
עלנא דלמא יתרחם עלי ולא יהיב עליכון רחמין וכמוהם י ויחן
י אותם ויצרו לא יחננו ומתרגם וחס י עליהו לא יחוס עליהו
האהל על הרחיצה תאמר לששה פנים תאמר רחץ
אם רחץ אדני לא רחצת למשני ותאמר רחץ
יריח מקרבה יש יריחו את העלח מלא כרשו מעדני הדיחני
הרצון בהם הרחיצה ובלשון רזל מריח ומליח ומריח ותאמר
טבל וטבלתם בדם אשר בסף ויטבל בירדן שבע פעמים נטבלו
בקצה חמים אמרו המפרשים כי ענינם כענין רחיצה וזלת שיש
הפרש ביניהם כי הרחיצה היא לנקות הדבר ולשחר וטבילה ממנה
לשחר וממנה לצבוע ותרגום ואף כי אמר אליך רחץ ושחר טבל
ואתמי

ואתמי

אות הריש

צא

ואתם : ותאמר שטף : וידיו לא שטף במים : וכל כלי עץ ישטף ויקהל עני סס
 במים : ומרק ושטף במים : הרצון בהם הרחיצה : ותרגום והזנות סס ו
 רחצו : שטפו : רד לביתך ורחץ רגליך : ושטף רגלך : ותאמר
 חף : חף אנכי ולא עון לי : אמר בו המתרגם שזין אנא ולית סורחנא אינן לב
 לי : ותרגום כרחוץ הלכתי בחמה : במשזיני : ומצואתו לא רחץ
 לא אשתזיני : ופירוש חף אנכי : רחוץ מעונות : כלומר מנוקה מעון :
 ותאמר כבס : וכבסתם בגדיכם : וכבס שנית ושתר : אחרי הכבס כעככ
 פירשו ענין כבוס כענין רחיצה לנקיות מטינוף ולכלוך :

רחק

האהל על ההרחקה תאמר לארבעה פנים : תאמר
 רחק : על פי רדק משפט ממנו : כי ירחק מפקד
 ותאמר נדח : המגדים ליום רע : רוצה לומר מרחקים
 וכמוהו : אחיכם שנאיתם מגדיכם : יעשיה סו
 ותאמר זנח : זנח מזבחו : כי לא ינח לעולם יחוקל : איכה בי סס ו
 והזנח משלום נפשו : והאזניחו נחרות : פירשו כלם לשון
 נאמר נאר : נאר מקדשו : נארת ברית עבדך : פירשום
 לשון הרחקה : ויש מפרשים לשון השחתה :

ריח

האהל על הריח תאמר לשני פנים : תאמר ריח
 יריח : את ריח הניחח : אף להם ולא יריחו : כראשית ח תליס קטו
 וזכרו זכרו : זכרו זכרו : זכרו כל מנהגתך : אזכרתה לי : הגשעוד תליס כתיקל ו
 אמרו שחרצון בהם הריח :

ריק

האהל על הריקנות תאמר לחמשה פנים : תאמר
 ריק : הם מריקים שקיהם המריקים מעליהם הזהב : כראשית זכר זכיה ד
 ותאמר עלת : ותער כדה : הרצון בו הריקה : ותרגום הירושלמי כראשית כד
 וכן תרגום מריקים שקיהם פנון : ואמרו בפסיק
 דזכור ובפסיק רעניה סוערה ערו ערו : פנון פנון המדא ותער כדה
 וכמוהו : ויערו את הארון : תשברי ותערי : ומתרגם ורוקיניו ית
 ארונא : תתרו ותתרוקני : ותאמר נמץ : ונבליהם ינפצו : פירשו יימיה מח
 בו יריקו ממה שתרגס : אונקלוס ותער כדה : ונפצת קולתה :
 ותאמר בקך : ויבקקו את ארצה : פירשו בו יריקו : וכן תרגמו וירוקקו
 ית ארעא : וכמוהו פירשו : הבוק תבוק הארץ : כי בקקוס בקקים : יעשיה כד כחוס ו
 ותאמר בהח : והארץ היתה תחו ובהו : פירשוהו לשון ריקות כראשית ח
 במתרגם אונקלוס צדיא וריקניא :

רכך

האהל על החתרככות תאמר לשני פנים : תאמר רכך
 רכך ורכריו משמן : רך ושוב : ולא רככה בשמן : תלי כראשית ימי יעשיה
 ותאמר

אות הריש

ותאמר רטפשי רטפשי בשרו מזער פירשו בו לפי מקומו נתרבד וישאומרים שהיא מלה מורכבת מרשוב ופש כאילו אמר רטוב ופרח מתרגום פרו ורבו פושו וסגו עוד אמרו בזאת המלה רטפשי הוא רטוב באת בש הפאו והשין בתי אמנם הערוך פירשו מלוד הפוכה מן טרפשא דליבא:

ס רמה האהל על המרמה תאמר לשני פנים תאמר מרמה מאוני מרמה בן איש רפה את רעחו ותאמר תודך תודך ומרמה מתוד ומחמס פירשו ענינם כענין רמיה ואמרו שנאמר בזה הלשון מפני שאדם המרמה חברו יצפין בתוד לכו השנאה ומרמה לו שהוא אוהבו ויש מפרשים ענינם לשון שבר רש ואיש תכבים:

כ"י רמח האהל על חרומח תאמר לארבעה פנים תאמר רומח ויקח רמח בידו מרקו הרמחים:

ותאמר כידון וישחק לרעש כידון נשח בכידון אשר בידך חרצון בהם הרמחים כדברי המתרגם ויגהך לרגוש רומחא ארים ברומחא רבידך ותאמר חנית חרב וחנית ביד כל העם וחניתו מעוכת חרצון בהם כמין רמחיים כמתרגמי חרבא ומורניתא ומורניתית נעיצא בארעא ותרגום מרקו הרמחים צחצחו מורניתא נושאי צנח ורומח נשלי תריסין ומורנין וכמוהם פן יעשו העברים חרב או חנית ומתרגם סייפין או רומחין ותאמר קנה גער חית קנה פירשו בו חרמחים נקראו כן מצד היותם כדמות חקנים ורוצח לומר חנדה הלוחמת ברמחים:

כ"ט רמס האהל על הרמיסה תאמר לאחד עשר פנים תאמר רמס ירמס את כל חוצותיך תרמס כפיר ותנין:

ותאמר דרךך אשר דרך בה אשר תדרך כף רגלכם בדרך בנת חרצון בהם הרמיסה וכן מזה תדרכי נפשיו עון ותרגומו דשישת נפשי קטילי גבריהון בתקוף ותרגום תמו רומס מן הארץ דהו דיישין ארעא עתה תחיה למרמס כען תחיל לדיש ותאמר בוסם פפגר מובס ועל הרי אנוסנו צרינו בוססו מקדשך בוסים בטיש חוצות חרצון בהם הרמיסה כדברי המתרגם כפגר מודשדש ועל טורי אדושישינה דושישו מקדשך דיישין קטילי עממיא כסיין שוקין ומענינם פירשו מתבוססת בדמיה עון בוששכם על דל ושין כוששכם תמורת חסמך ויש מפרשים לפי מקומו עמסכם והטריחכם על דל אמנם המתרגם אמר בו חלף כיוצא בו כסנא ותאמר

כא

אות הריש

צב

עסה וְעַסְתֶּם דְּשַׁעִים חֲדָצוֹן בּוֹ תַרְמוּם כְּתַרְגוּמוֹ וְתוֹדוּשׁוֹן רְשִׁיעִין מְלֹאכֵי נ
 ותאמר בְּעֵט וַיִּשְׁמַן יִשְׂרוֹן וַיִּבְעֹט לְמַחַת תִּבְעֵטוּ בְּזַכְחֵי פִירְשׁוֹם דְּכֹרִים לִכּוּ סְיוּמָל כ
 לשון רְמִיסָה וְתַרְגוּם עַל שַׁחַל וּפְתָן תִּירוּף תִּבְעוּשׁ פּוֹרַח דִּרְכָתִי סְמוּמָל כ כב
 לְבָדִי בְּעֻשִׁית וְתֹאמְרוּ דִּיק בְּשֵׁשׁ חֻצוֹת אֲדָקִים פִּירְשׁוּחוֹ ל סמולל כ כב
 לשון רְמִיסָה כְּמַתְרַגֵּם כְּסִיין שׁוֹקִין בְּעֻשִׁית בַּחוּן וְתֹאמְרוּ סִלְהָ ל סמולל כ כב
 סִלְיִת כָּל שׁוֹגִים מִחֻקֵּי פִירְשׁוּ בּוֹ דִּרְכָת וּרְמִסָתּוֹ וְכֵן סִלְהָ כָּל תִּלְיִם קִישׁוֹ אִיכָה ח
 אֲבִירֵי רַמְסָל אֲבִירֵי וְכֵן פִּירְשׁוּ מִזַּח עוֹדֵף מִסְתַּלְלָל בְּעַמִּי סְמִינֵת ט
 וְתֹאמְרוּ הֲדָף וְהֲדָף רְשָׁעִים תַּחְתָּם פִּירְשׁוּ בּוֹ רְמוֹס חֲרָשָׁעִים בְּמִקוּמָם אִיכָה ח
 וְתֹאמְרוּ רַפְסֵי וְתַרְפָּס נְהִרְתָּם מִתַּרְפָּס בְּרָצִי כִכָּף לָדָה תַרְפָּס וְרַחֵב יחזקאל כ ח
 רַעֲיָה וּבִשִׁין בְּרַגְלֵיכֶם תִּרְפְּשׁוּן וּפִירְשׁוּם לְשׁוֹן רְמִיסָה וּבֹאֲרַמִּית יחזקאל כ ח
 וּשְׂאֵרָא בְּרַגְלָהּ רַפְסָא וְתֹאמְרוּ רַקַּע וְרַקַּעַה בְּרַגְלָהּ פִירְשׁ בּוֹ סס כס
 רַבִּי יוֹסֵף קְרָא לְשׁוֹן רְמִיסָה כְּתַרְגוּמוֹ וּרַפְסָתָהּ בְּרַגְלָהּ וְכֵן וְרַקַּע סס ו
 וְתֹאמְרוּ דִלְחָ וְתִדְלַח מִים בְּרַגְלָהּ וְלֹא תִדְלַחֶם רַגְלָהּ סס לכ סס
 אֲדָם עוֹד וּפְרָסוֹת בְּחֻמָּה לֹא תִדְלַחֶם פִּירְשׁוּ עֲנִינָם כְּעֵנִין רְמִיסָה אֲבָל סס לכ סס
 עַם עֲכִירוֹת חֲמִים

רסן

הֵאֱחָל לְדַבֵּר שְׁמִשִּׁמִּין בְּפִי הַבְּחֻמָּה לְחַנְחִיגָה לְרַצוֹן יסן
 הָאֲדָם תֹּאמְרוּ לְשִׁנֵּי פְנִים תֹּאמְרוּ רִסָן וְרִסָן מִתְעַח יסן
 וְרִסָן מִפְּנֵי שִׁלְחוֹ וְתֹאמְרוּ מִתַּגּוּ וּמִתַּגִּי בְּשַׁפְתֵיךָ פִירְשׁוּ בּוֹ כְּמוֹ יסן
 רִסָן זֹלַת שְׁחֹא עֲשׂוּי בְּתַכְנִיגָה אַחֲרַת יסן
 הֵאֱחָל עַל חֲרֻב תֹּאמְרוּ לְשִׁנֵּי פְנִים תֹּאמְרוּ רַעֲבֵי וְיִהְיֶה יסן
 רַעֲב בְּאַרְץ וְתֹאמְרוּ כִפֵּן בְּחֶסֶד וּבְכִכָּף גְּלָמוֹר יסן
 תַרְגוּם רַעֲב כְּפָנָא וְתַרְגוּם הַמְתַרְגֵּם בְּחוֹסְרָנָא וְאוּלְצָנָא וְתַרְגוּם וּבִימֵי יסן
 רַעֲבוֹן יִשְׁבַּעוּ וּבִימֵי אוּלְצָנָא יסן

רעב

רעה

הֵאֱחָל עַל פְּרַנְסוֹת הַבְּחֻמּוֹת תֹּאמְרוּ לְשִׁלְשַׁח פְּנִים יסן
 תֹּאמְרוּ רַעֲחָ אֲנִי אֲרַעֲחָ צֹאנֵי רַעֲחָ צֹאן עֲבָדֵיךָ יסן
 וְתֹאמְרוּ בְּעָרֵי כִי יִבְעַר אִישׁ שְׂדֵה אוֹ בָרִים פִּירְשׁוּ בּוֹ רַעֲחָ וְכֵן יסן
 וּבְעָרֵי בְּשַׁדְּחָ אַחֲרֵי וְתֹאמְרוּ נִקְדָּה וּמִישַׁע מִלָּד מִזֹּאֵב הִיָּה נִקְדָּה יסן
 אֲמָרוּ בִילְמַדְנוּ בְּרֹאשׁ כִּי תִשָּׂא מִישַׁע מִלָּד מִזֹּאֵב הִיָּה נִקְדָּה מֵאֵי נִקְדָּה יסן
 רַעֲחָ וְכֵן מִזַּח אֲשֶׁר הִיָּה בְּנִקְדָּיִם מִתְקוּעַ וְאֲמָרוּ הַמְפָרְשִׁים שְׁנִקְרָא יסן
 חֲרוּעָה אוֹ כַעַל הַמְקַנָּה כֵּן מִצַּד חִיּוֹת הַבְּחֻמּוֹת כְּרֹב נְקוּדוֹת וְשִׁלְאוּרָה יסן
 נְגוּר מִן נְקוּד וְשִׁלְאוּ יסן

רפא

הֵאֱחָל עַל חֲרַפּוּאָה תֹּאמְרוּ לְשַׁבְּעוּרָה פְּנִים תֹּאמְרוּ יסן
 רַפּוּאָה רַפּוּאָה תְּהִי לְשַׁרְיָה רַפּוּאָה יי וְתֹאמְרוּ יסן
 אֲרוּכְחֵי וְאֲרֻכְתֵּךְ מִחֲרָה תִצְמַח כִּי אֲעִלָּה אֲרֻכְחָ לָךְ חֲרַצוֹן בְּחָם יסן
 כְּדַבְּרֵי יסן

147

אות הריש

צב

חנף ארורים : ותאמר חנף לעשות חנף כי גם נביא גם כהן חנפו
 הלא חנוף תחנף הארץ החיא אמרו שהרצון בהם הרשע ;
 ותאמר בליעל ויעדהו אנשי הכליעל רוצה לומר אנשי רשע
 כתרגמו גברי רשעא וכתב מנחם בן שלמה זל כי מלת בליעל מונחת
 על מי שהוא מופלב ברשע וזון בדרך ערמה והתנכרות וקושי הלב
 עמל מהשיב חמתו ורשעו לתוכת : ותאמר עפל ועפלול לעלות אל
 ראש ההר הנה עפלה הרצון בהם הרשע לפי דברי המתרגם
 וארשתון הא רשיעא ורבי יהודה בן בלעם כתב בספר הפעלים
 שהם מגזרת השמות כי ועפילו הוא מן עופל וענינו שעלו למקום
 גבוה וכן פירש רבי יונה :

רשת

האהל על הרשתות תאמר לשבעה פנים תאמר
 רשת רשת רשת רשת רשת רשת רשת רשת רשת רשת
 ותאמר מצודה פדגים שנאחזים במצודה ומצודת על
 הקוף ונתפש במצודת הרצון בהם הרשתות ותרגום ופרשתי
 את רשתי עליו ואפרושי מצודתי עלוהי כי חנם מצודה הרשת
 פרישא מצדתא ותאמר מכמר כתוא מכמר ויאספיהו במכמרתו
 יפלו במכמרו רשעים הרצון בהם הרשתות בדברי המתרגם כמרוקי
 מצדן במצדת במצרתו ותאמר פח הפח נשפר רוצה לומר
 הרשת וכן פחד ופחת ופח עליך וכן תרגמו במצדתא עליך ;
 ותאמר חרם יצודו חרם יגרהו בחרמו משטח חרמים פירשו
 בהם הרשתות ותאמר שתות והיו שתותיה מדבאים פירשו בו
 יקוט רשתות ויש מפרשים במוהו כי השתות יחרסון ותאמר יקוש
 וכצפור מיד יקוש רוצה לומר הרשת כתרגמו מן פחא ונקרא
 כן מצד הנקש הצפור בה :

רתח

האהל על הרתיחה תאמר לשני פנים תאמר רתח
 ירתיח פסיד מצולה מעי רתחו ולא דמו ;
 ותאמר בעה מיס תכעה אש רוצה לומר האש תרתיח המים והוא
 נגזר מענין אכעבועות כי המים כשירתיחו יעלו אכעבועות :

כסלמה אות קריט

אות השין

צו

143

ואטעניך. ותרגום כלפתח: ארי ישלח. והנחש השיאני. אטענינני.
מי יפתח את אחאב. מאן יטעיה. ואפשר שנשתמשו בשבב בלשון
שבר ובלשון פתוי כמו שנשתמשו במלת פתח: ותאמר איד.
כי ליום איד יחשך רע. הלא איד לעול. גם אני באידכם אשחק.
פירשו המלת לשון שבר. וכן מתרגם כי ליום איד יחשך רע. ארום
ליום חבא יתמנע ביש: ותאמר כיד. יראו עיניו כידו. פירשו בו
אידו ושברו. וכן תרגמו וזמון עינו תבריה: ותאמר פידו. פידו
שניחם מי יודע. אם כפידו להן שוע. פירשו לשון שבר כמו כידו.
ותאמר הוח. הוח על הוח. פירשוהו לשון שבר כתרגומו תבר על
תבר. וכמוהו. הוח בקרב. עד יעבר הוח: וזולתם: ותאמר
היח. נהיית ונהלית. ושנתו נהית עליו. תאיה נהית תערב
לנפש. פירשו ענינים ענין שבר: ותאמר שעה. אל תשמע כי אני
אלדך. הרצון בו כדברי המתרגם לא תתבר. ויש מפרשים לפי
עניינו אל תפחד. ובכראשית רבה אמרו אל תשתע. אל תחיה
כשעוה וזיא הדונג כלומר אל תמס כדונג מפני האש: ותאמר
הרס. הרס בעברתו. הוירוס ולא יבנה. וגרה אבניו נחרסה.
אמרו כי ענין הריסה כענין שבר: ותאמר נתץ. ונתץ את הבית.
את מזבחתם תתצו. תגור וכירים יתץ. פירשו בהם החרס וחשבריה
וכן תרגם הירושלמי ונתץ את הבית. ופגרת ביתא. ותרגום כי
חרס תהרסם. ארי פגרא תפגרינון. עוררו ארמנותיה. פגרו
ברניותיה: ותאמר נתם. נתםו נתבתי. פירשו בו כמו נתצו:
ותאמר ידע. ידעו אלמנותיו. ידעו בהם את אנשי סכות. ובקרב
בסלים תודע. וידע חלי. פירשו כולם לשון שבר: ותאמר ערף.
יערף מזבחותם. פירשו בו כמו יחרוס. וכן פירשו מזה. צר ואור
חשך בערפית. כלומר בהריסותיה. ויש מפרשים בערפית כמו
גשמויה. נקרא כן על שם שיערפו טל:

שבר
האהל למקום חמיוחד לישב בו האשה הולדרת.
תאמר לשני פנים. תאמר משבר. באו בנים ער
משבר: ותאמר אבנים. וראיתן על האבנים. הרצון בו כמו משבר:
האהל על השגגת תאמר לארבעה פנים. תאמר
שגג. על שגגתו אשר שגג. אתי תלין משוגתי.
משגה ישרים בדרך רע: ותאמר טעה. חטעו את עמי. פירשו בו
כמו השגו. תרגום ארום משגת עור בדרך. ליט דשעי: ותאמר
תעיה. תעיה לבבי. ותלף ותתע. בתעורתי בני ישראל.
ול דבר

אחובכאסלח מסליח
איוכ כא
מסלי כד. איוכ ל
יחוקאל ז
תליס כה. סס כו
דכיל ס סס כ מסלו יג
ישעיה עח
איוכ ל
יחוקאל יט. סוסטוס ח
מסלי יז. ישעיה כג
השעיה
ישעיה ה
יחוקאל יט. איוכ יט
מסלי כס. יחוקאל יג
ישעיה כא
כראשיתכא. יחוקאל מד

אות השין

שעיה לב וּלְדַבֵּר אֶל יְיָ תְּזַעֶה פִּירְשׁוּ בְּהֵם כִּמוֹ שֶׁעַה בְּטוֹת : וּתְאֹמַר שְׁלֹחַ סלג
מלכים כ ד לֹא תִשְׁלַח אֹתוֹ פִּירְשׁוּ בּוֹ לֹא תִשְׁגַּח וְלֹא תִשְׁעַח אוֹתִי מִתְּרַגְּמוֹם שִׁגְגַח
סמואל כו שְׁלוֹתָא וּכְן וַיִּכְחוּ שֵׁם הָאֱלֹדִים עַל הַשֶּׁלֶךְ עַל הַשִּׁגְגָה שֶׁעִשָּׂה שְׁאֲחוֹ
סס ג בָּאֲרוֹן וּישׁ מִפְּרָשִׁים מִזֶּה לְדַבֵּר אֹתוֹ בְּשִׁלִּי בְּשִׁעוֹת לִקְחוֹ לְדַבֵּר
עמו והכחו וּישׁ מִפְּרָשִׁים בְּשִׁלִּי כִפְתָאוֹם מִתְּרַגְּמוֹם כִּפְתַעַן פְּתָאוֹם
בתכיף בשלוי וּישׁ מִפְּרָשִׁים מִלְשׁוֹן שְׁלוּחַ כְּלוֹמַר בְּשִׁלּוּם הִיחַ מוֹדַבֵּר
עמו והרגו עוֹד פִּירְשׁוּ מִלְשׁוֹן שִׁגְגַח וְגַם שֶׁל תִּשְׁלַח לֵה מִן הַצְּבָתִים
כלומר עשו עצמיכם כשונגים ולא תודיעוהו וּישׁ מִפְּרָשִׁים מִלְשׁוֹן כִּי
ישל זיתך כְּלוֹמַר הִפִּילוּ לֹחַ מִן הַצְּבָתִים שֶׁבִידְכֶם כְּדִישְׁתִּמְצָא לֵה
ללקוט והמתרגם אמר בו ואף מיתר תתרון לה מן עומריא
טו ער הֶאֱהֵל עַל הַשְּׂדִים תְּאֹמַר לְשִׁלְשָׁה פָּנִים : תְּאֹמַר שְׂדִים סלג
הפע ט טו סיר ט וְשְׂדִים צְמָקִים בֵּין שְׂדֵי זֵלִין : וּתְאֹמַר דָּר וְשֵׁם סלג
יקחאל כג מטליה עֲשׂוּ דְדֵי בְּתוּלֵיהֶן דְּרִיחַ יְרוּךְ בְּכָל עֵת הַרְצוֹן בְּהֵם הַשְּׂדִים :
חיוכ כא וּתְאֹמַר עֲשִׂין עֲטִיבוּ מִלְּאוֹ חֶלֶב הַרְצוֹן בּוֹ שְׂדֵי כְּתַרְגוּמוֹ בִּזְוִחֵי עטו
אתמלאת חלבא וּבִלְשׁוֹן רִזָּל לִישׁ בִּיזָא דְכַן אֵינְךָ פִּירוֹשׁ דְּרִי וּכְתַב
הערוד כי בלשון יון שדים בין אה
י"י שד הֶאֱהֵל עַל הַשְּׂדִים תְּאֹמַר לְשָׁנֵי פָּנִים : תְּאֹמַר שְׂדִים סלג
דכרים לב תלים קו זָבַחוּ לְשְׂדִים וַיִּזְבְּחוּ אֶת בְּנֵיהֶם וְאֶת בְּנוֹתֵיהֶם
ישעיה יג ויקרא יו וּתְאֹמַר שְׂדֵיִם וְשְׂעִירִים יִרְקְדוּ שֵׁם לְשְׂעִירִים אֲשֶׁר
ע"ה הֵם זֹנִים אַחֲרֵיהֶם הַרְצוֹן בְּהֵם הַשְּׂדִים : סע"ה
י"י שרף הֶאֱהֵל עַל הַשְּׂדֵפוֹן תְּאֹמַר לְשָׁנֵי פָּנִים : תְּאֹמַר שְׂדֵף סלג
עמוס ד מלכיס כ יט בְּשְׂדֵפוֹן וּבִירְקוֹן וּשְׂדֵפָה לְפָנֵי קִמַח : וּתְאֹמַר
ישעיה לו שְׂדֵם וּשְׂדֵמָה לְפָנֵי קִמַח פִּירְשׁוּ בּוֹ כִּמוֹ וּשְׂדֵפָה כִּי הֵמָּה וְחַפֵּא
ממוצא אחד
י"י שוד הֶאֱהֵל עַל הַסִּיד תְּאֹמַר לְשָׁנֵי פָּנִים : תְּאֹמַר שִׂיד סיד
דכרים כז ישעיה לב וְשִׂדַת אֲתָם בְּשִׂיד מְשֻׂרְפוֹת שִׂיד וּמִזֶּה פִּירְשׁו
חיוכ כג ישעיה כו וְאֵם הוּא כְּסִמָּךְ וְתִשֵּׁם בְּסֵד רְגְלֵי : וּתְאֹמַר גִּיר כְּאַבְנֵי גִר מְנַפְצוֹת
דניאל ה פִּירְשׁוּ בּוֹ סִיד וּבְאֲרַמִּית עַל גִּירָא דִּי כְּתַל הִיכְלָא וְתַרְגֵּם הִירוֹשִׁלַּמִּי
ושדת אותם בשיד ותשועון יתיה בגירא וכן תרגום על שרפו מלך
אדום לשיד לגירא
י"י שוה הֶאֱהֵל עַל הַהִשְׁוִיָּה תְּאֹמַר לְשָׁנֵי פָּנִים : תְּאֹמַר שׁוּה סיה
פסעים כח ירמיהו י הֲלוֹא אִם שְׁוָה פְּנִיָּה : וּתְאֹמַר מְקַשָּׁה כְּתַמֵּר מְקַשָּׁה מקסה
ישעיה ג פִּירְשׁוּ בּוֹ שׁוּה וּכְן וְתַחַת מְעַשָּׂה מְקַשָּׁה וּרְצוּה לֹמַר מְעַשָּׂה
דניאל י וּפִירוֹשׁ תַּחַת הַתְּקוֹן וְהַתְּשׁוּיָּה כְּלוֹמַר תַּחַת תְּקוֹן הַשְּׁעָר
יחיה

145

אות השין צו

שחיה שוח ויפה עתה הוא קרחח :

י שוח

האהל על השוחות והחפירות תאמר לשבעה פנים :

יכמיה יח • נוטלי כב
סמאל כ יח • סס יז
קלת י

תאמר שוחח • כי כרו שוחח ללכדני • שוחח עמוקה :

ותאמר פוחח • אל הפחות הגדול • באחת הפחותים • תרגום כי כרו

שוחח ללכדני • ארי כרו פוחח : ותאמר גומץ • חפר גומץ בו יפל :

הרצון בו חפירה • תרגום הנח עתה הוא נחבא באחד הפחותים • בחד

מן קומציא • יפול אל הפחת • לנו קומצא • וחג'מל והכף ממוצא

אחת • ותרגם המתרגם חופר גומץ • דיכרי שיחתא : ותאמר חרוץ •

ונבנתה רחוב וחרוץ • פירשו בו חפירה : ותאמר מחלות • ובמחלות

עפר • פירשו בו חפירות : ותאמר מחמרות • יפילם במחמרות כל

יקומו • פירשו בו שוחות עמוקות • ובלשון רזל בראשונה חיו קוברין

אותן במחמורות נתאכל חבשר מלקשין העצמות וקוברין אותם

בארונים : ותאמר פרות • לחפר פרות • פירשו בו לחפור חפירות •

ממאמרם אל בראש גמרא דפרק האשח שנפלו לה נכסים פירא דכוורי •

ופירש הערוך חפירה ששם דגים : ויש מפרשים לחפור פרות • עוף

מנקר חפירות או שרץ שחופר בארץ והיו עובדים צורתו :

כא שום

האהל על ההשמה תאמר לשלשה פנים • תאמר

שום • מי שם פה לאדם • מטרם שום אבן :

ותאמר שוח • אם לא שויתי ודוממתי נפשי • שויתי • לנגדי תמיד •

משפטיך שויתי • הוד והדר תשוה עליו • תרגום וישם • ושוי :

ותאמר שת • כי שת לי אלהים זרע אחר • שתי בני אלהים מחסי •

ושתי את גבלך • הרצון בהם החשמה :

כב שוק

האהל על התשוקה תאמר לשמונה פנים • תאמר

תשוקה • ואל אישך תשוקתך • ועלי תשוקתו :

ותאמר תאבה • גרסה נפשי לתאבה • תאבתי לישועתך • הגדה

תאבתי לפקודיך • הרצון בהם התשוקה • ותרגום ואל אישך תשוקתך •

תאובתיך • ומזה פירשו • כי למצותיך יאבתי • כמו תאבתי :

ותאמר תאוה • תאוה נהיה • לשמך ולזכרך תאוה נפשי • נפשי

אוייתיך כל ליל • הרצון בהם כמו תאבה בבית • ויש מפרשים מזה •

הן תני שדי יעגני • כמו תאותי • וכן תרגומו הא רגוגי • ותרגום הנח

תאבתי לפקודיך • הא רגגית : ותאמר חמרה • ולמי כל חמדת ישראל •

מחמד עיניך • ולא יחמדו איש ארצך • הרצון בחמדה עוצם

התשוקה וה נאוה • ותרגום לשמך ולזכרך תאות נפשי • חמדת נפשנא •

חוי הכתאים את יום • ווי דמחמדני ליומא דעתיר למיתי מן קדם • :

יכמיה יח • נוטלי כב
סמאל כ יח • סס יז
קלת י
שמות ד • חגי כ
תליס קלא • סס יז
סס קיע • סס כא
בראשית ד • תליס עב
שמות כב
בראשית ג • פיר ז
תליס קיע • סס
סס
מסלי יג • ישעיה כו
סס
חייכ לא
סמאל ט
מלכיס כ • שנות לג

שוחח
פוחח
גומץ
חרוץ
מחלות
מחמרות
פירות
שום
שוח
משפטיך שויתי
שת
שוק
תשוקה
תאבה
תאבתיך
תאוה
תאוה
חמדה

אות השי

ותאמר כסף בַּאֲרִיחַ יְכַסּוּף לְטָרֵף לְמַעַשְׂחָ יָדֶיךָ תִּכְסֶּף כִּי נִכְסֶּף כֶּסֶף
 נִכְסַּף תִּהְיֶה לְבֵית אֲבִיךָ הַרְצוֹן בְּהֵם חֲמֹדָה וְתִשְׁקָה וּמוֹזָה לְפִי חֲמֵת־רָגִם
 הַגִּזְיִי לֹא נִכְסֶּף אֶת־כִּנְיֹשׁוֹ וְאִיתוֹ עִם דְּרָא וְלֹא חֲמִיד לְמוֹתֵב לְאוֹרֵי־תֵא
 וַיֵּשׁ מִפְרָשִׁים לְשׁוֹן בּוֹשָׁה וְכִלְיָמָה מִתַּרְגוּם וְלֹא תִכְלִימוּהָ וְלֹא
 תִכְסַּף־נָה וְתִלְעַג וְאִין מְכָלִים וְלִית דְּמַכְסִיף וְתִאמַר כְּלָה כְּלָה
 פְּלִתָה לְתִשׁוּעָתְךָ נַפְשִׁי רּוֹצָה לּוֹמַר תֵּאוּדָה כְּמַתְרַגֵּם הָא רַגְגִית וְכֵן
 וְתִכְבֵּל דְּיֹד חֲמִלְךָ וְתַרְגוּמוֹ וְחֲמִידָה וְתִאמַר כְּמָה כְּמָה לֶךְ בְּשָׂרִי
 הַרְצוֹן בּוֹ תֵאבֵה כְּתַרְגוּמוֹ רַגִּי לֶךְ בְּשָׂרִי וְתִאמַר חֲשֶׁק וְאֵת
 כָּל חֲשֶׁק שְׁלֵמָה חֲשֶׁק יִי בְּכֶם חֲשֶׁקָה נַפְשׁוֹ בְּבִתְכֶם הַרְצוֹן בְּהֵם
 תִּשְׁקָה וְחֲמִידָה :

כג שוק

הֶאֱהֵל עַל חֲשׂוּקִים תִּאמַר לְשִׁלְשָׁה פָּנִים תִּאמַר
 שׁוֹק וְסָכְבוּ בְּשׁוֹק חֲסוּפִידִים בְּשׁוֹקִים וּבְרַחֲבוֹת : שׁוֹק
 וְתִאמַר חוּץ וְכַחוּץ לְעִבְרִים שׁוֹטְטוּ בְּחוֹצוֹת יְרוּשָׁלַם וְחוֹצוֹת
 תִּשָּׂים לֶךְ בְּדַמְשֶׁק הַרְצוֹן בְּהֵם חֲשׂוּקִים וְכֵן תַּרְגוּם וְכַחוּץ לְעִיבְרִים
 כְּשׁוֹק לְעוֹן וְתִאמַר רַחֲבוּ כִּי בְּרַחֲבוּ נִלְיִן בְּרַחֲבוֹת תִּתֵּן קוֹלָהּ
 וְאִין צוּחָה בְּרַחֲבוֹתֵינוּ הַרְצוֹן בְּהֵם חֲשׂוּקִים וְכֵן תַּרְגוּם בְּרַחֲבוֹרָה
 תִּתֵּן קוֹלָהּ בְּשִׁקְיִי יֵהֵב קִלְחָה :

כד שור

הֶאֱהֵל עַל הַשִּׁיר תִּאמַר לְשִׁלְשָׁה פָּנִים תִּאמַר שִׁיר
 אֵת הַשִּׁירָה הַזֹּאת לִי אֲשִׁירָה נָא לְיָדֶיךָ :
 וְתִאמַר זִמְרָה עֵינִי וְזִמְרַת יָהּ נָתַן זִמְרֵי־וֹת בְּלִילָה אֲזַמְּרָה לִי אֲלֵךְ
 וְתִאמַר עֲנָה עֲנֵנוּ לֵךְ בְּתוֹדָה עָלֶיךָ בְּאֵר עֲנֵנוּ לָהּ
 וְעֲנֵתָה שְׂמָחָה בִּימֵי גִעּוּרֶיהָ הַרְצוֹן בְּהֵם שִׁיר וְזִמְרָה וּמוֹזָה וְעֲנֵנִי
 אֵיִים בְּאַלְמָנוֹתַי וְתַרְגוּמוֹ וַיִּנְפְּצוּן וְתַרְגוּם וְקוֹל יִשׁוֹרֵר בְּחִלוֹן
 דְּמִנְפֶּץ :

כה שור

הֶאֱהֵל עַל חֲשׂוּרִים תִּאמַר לְשָׁנֵי פָּנִים תִּאמַר שׁוֹר
 שׁוֹר אִין כְּשֶׁב שׁוֹרִים וְזָבְחוּ וְתִאמַר אֲלוֹךְ
 שְׁנַר אֲלֶפֶיךָ וְהֶאֱלֵפִים וְהֶעֱרִים אֲלוֹפֵינוּ מְסָבִלִים הַרְצוֹן בְּהֵם
 חֲשׂוּרִים :

כז שחה

הֶאֱהֵל עַל הַחֲשַׁתְחוּיָה תִּאמַר לְשָׁנֵי פָּנִים תִּאמַר
 חֲשַׁתְחוּיָה וְהִשְׁתַּחֲוִיתֶם מִרְחֹק וַיִּשְׁתַּחֲוּוּ לֹא אֲפִים
 וְתִאמַר סָגֵד לְבוֹל עֵץ אֲסָגוּד תַּרְגוּם וַיִּשְׁתַּחֲוּ אֲסָגִיד :

כח שחט

הֶאֱהֵל עַל הַסְּחִיטָה תִּאמַר לְחֲמִשָּׁה פָּנִים תִּאמַר
 שְׁחָט וְאֲשַׁחֲט אֲתֶם אֵל כּוֹס פְּרָעָה וְכַלְשׁוֹן רוֹל
 אִין שׁוּחֲטִין אֶת הַפִּירוֹת לְחוֹצִיא מִזֶּן מִשְׁקִין וְתִאמַר מִעַד שְׂמַח
 מִעֲבוּר

אות השין

צח

עשה כענו שדיהן פירשו חמלה לשון שחיטה : ותאמר עשה ושם יחזקאל כנ
 עשו ידי בתוליהן הרצון בו מעכו וכן בעשות מצרים דדיד : סס סס
 ותאמר וזר וזר את הגנה לא זרו ולא חבשו ותשבח כי רגל סופטי וישעי איזולט
 תזריה פירשום לשון מעיכה ושחיטה : ותאמר מצוי ומקץ טל סופטים י
 מן הגנה כמו וזר וכן מזה אך שמריה ימצו ומי מלא ימצו למו תלים עה סס ענ
 ופירושו ומי כוס מלא :

כח שחר

האהל על השחרות תאמר לשלשה פנים תאמר
 שחור וישער שחר צמח בו שחורה אני ונאוח : ייקרא יג סיר א
 ותאמר חום וכל שח חום בכשבים פירשו בו שחור ותרגמו וכל כראסית ל
 אימר שחום ותרגום עורי שחר מעלי משכי שחם מעילי :
 ותאמר כמר עזרנו כתור נכמרו פירשו בו נשחרו ותרגמו איכה
 משכנא היך תנורא איתקדו ותרגום אל תראוני שאני שחרורת :
 דאנא קדירה ויש מפרשים לשון חמום ממאמרם זל לא יחבוב באור
 ויאכל פירוש שלא יחמם חותים תחת האדמה כדי שיתבשרו ויש
 מפרשים מזה יחד נכמרו נדומי נתחממו ויש מפרשים נתגלגלו
 ודמו :

כע שחת

האהל על השחתה תאמר לעשרה פנים תאמר
 שחת ותשחת הארץ לפני האלדים אל תשחת
 עמך : ותאמר חרם ואת כל הנשמה החרים והחרים י ארת
 לשון ים מצרים הרצון בהם השחתה : ותאמר חבל וחבל את
 מעשה ידיך בראתי משחית לחבל וחבל על מפני שמן הרצון
 בהם השחתה ותרגום חר המשחית כרכא מחבלא :
 ותאמר חרב והעיר הזאת תחרב והגוים חרב יחרבו החרבתי
 חרבותם הרצון בהם השחתה : ותאמר בלע בלע ארני ולא
 חמל ודרה ארחותיך בלעו ובלע בהר הזה הרצון בהם השחתה :
 ותאמר נצר ובנצורים ילינו ונצורי ישראל לחשיב פירשום לשון
 השחתה וחרבן : ותאמר מלח כי שמים כעשן נמלחו פירשו בו
 נשחתו וכן ארץ מלחה ולא תשב ומשכנותיו מלחה : ירמיה יו איזולט
 ותאמר אבל על זאת תאכל הארץ פירשו בו תשחת כמתרגמ
 על דא תחרוב ארעא וכן אבל תירוש אמללח גפן ויאכל חל וחומה
 וזולתם : ותאמר שוחה בארץ ערבה ושוחה פירשוחו לשון ירמיה כ
 חרבה כתרגמו בארע מישר וחרבי : ותאמר קלקל וכל הנבעות
 התקלקלו פירשוחו לשון השחתה מענין קלקול בדברי רזל ותרגום
 ועוד העם משחיתים כדון עמא מקלקלין ודרך אורחותיך בלעו

199

צט אות השני

פירשו בו כמו רפדתי ותרגום וכרעו אפים ארצה על הרצפוז וגחנינו על אפיחוץ על ריברא :

לז שטף

האהל על שטף המים תאמר לשלש פנים תאמר

תלים לב ישעיה כח
סס כה
תלים סט
סס ישעיה כז

שטף רק לשטף מים רבים ותאמר זרים בדרם מים

ברבים רוצה לומר כשטף מים ומים המפיל הקיר ותאמר שבולת אל תשטפני שבולת מים

ושבולת שטפתי משבולת הנהר פירשו בהם כמו שטף :

לכ שוכב

האהל על השכיבה תאמר לשני פנים תאמר שוכב

בראשית יט ויקרא טו
דברים כח זכיה יד
כמיה ב' תלים מה

הן שוכבתי אמש ואם שוכב ושוכב איש אתה :

ותאמר שגל ואיש אחר ישגלנה והנשים תישגלנה פתרון המלה

היא לשון שכיבה כמו שהוא נקרא וכן מזה נקראת האשה על

דרך המשכב והשגל וישבת אצלו נצבה שגל לימינה :

לג שוכח

האהל על השכחה תאמר לשני פנים תאמר שוכח

דברים כד אינו ח
אינני יסעו מדדני לב

ושכחתי עמר בשורה בן ארחות כל שכחתי אל :

ותאמר נשה נשיתי שוכחה ושראל לא תנשני צור ילךך תשי

הרצון בהם השכחה ותרגום וישכחו בעיר אשר בן עשו ואתנשיו

מבין יתבי קרתא :

לד שכח

האהל על הסנינים תאמר לשלש פנים תאמר

משלי כב
סופטים יט
עזרא ח

שכין ושמת שכין בלעך ותאמר מאכלת ויקח

את המאכלת ויחוק במילגשו רוצה לומר הסנין כתרגומו ונסיב

סנינא ותאמר מחלפים מחלפים תשעה ועשרים הרצון בו

הסנינים ובמשנה בית החליפות רוצה לומר בית הסנינים שלבית

חמקדש ואמרו שנקרא בן מפני שהם חולפים פירוש כורתים מן

ומחצה וחלפה רקתו כליל יחלוף וידוע שאנו קורין לסנינים רחבי

הלחב חלפי בלעז :

לה שכר

האהל על השכורים תאמר לשני פנים תאמר

סמואל כה סס א
כחוס א יחזקאל כב

שכור והוא שכר עד מאד וישכבה עלי לשכרה :

ותאמר סבואים וסבאם סבואים מובאים סבאים ממדבר פירשו

בהם שכורים :

לו שכר

האהל על השכר תאמר לחמשה פנים תאמר שכר

בערכי יח משלי יא
בראשית ל דברים כב
ישעיה כב
יחזקאל יי

בן שכר הוא לכס וזורע צדקה שכר אמרת בתן

ותאמר אתנן אתנן זונה והיה סחרה ואתננה

פירשום ענין שכר כדברי המתרגם אגר זנתא ותחי סחורתא ואגרא :

ותאמר נדח לכל זנות יתנו נדה ואת נתת את נדיך פירשו בהם

שכר

אות השין

מלכים ב יט
 הושע יד יסעיה כד
 יואל א
 כפניה ג
 ירמיה ד
 מלכים ב יט כדאסית א
 יסעיה ה י סס ז
 סס כה י דכריס לב
 יסעיה סו י תלים קיט
 דברי יליכוב ג יסעיה מא
 סס סה זכריה ט ליה יג
 כחמיה ח י תלים כא
 סס לה יחזקאל לט סס כו
 ירמיה יג
 יסעיה יב אסתר ח
 תלים קמט י כפניה ג
 סמואל ב א ירמיה יא
 איוב כ
 סס לט י משה ז
 סמואל ב י משה כח
 חבקוק ג
 איוב מא
 סופטים ט
 יקרא יע י תלים קו
 סגות כו יסעיה א
 כחמיה יג

חשממון ומזה פירשו להשות גלים נצים ערים בצורות ומשפטו
 להשאות כמו שכתוב בישעיה ופירוש המאמר להשאות ערים בצורות
 להיותם גלים נצים ותאמר אשם תאשם שמרון ויאשמו ישיבי אשם
 בה גם עדרי הצאן נאשמו הרצון בהם חשממה ותאמר צדה כדה
 נצדו עריהם הרצון בו נשמו עריהם תרגום והשמות אני את
 הארץ ואצדי והיתה ארצכם שממה ותהי ארעכון צדיא י

ותאמר נצה עריך תצנה הרצון בו חשממה בדברי המתרגם ככה
 קירון יצדיין וכן גלים נצים ותאמר תחה תהו ובהו פירשו תהה
 חמלה לשון שממה בדברי המתרגם צדיא וריקניא ותאמר בתה ככה
 ואשתהו בתה הרצון בו שממה וכן בנחלי חבתות י

ש"מח

האהל על השמחה תאמר לאחד עשר פנים תאמר
 שמוחה כי בשמחה תצאו שמח זבולן בצאתך סימיה
 ותאמר משוש שישו אתה משוש שש אנכי על אמרתך לשוש משוש
 עליך לטוב ותאמר גיל השמחים אלי גיל ואתה תגיל בני גיל
 וגלתי בירושלם גילי מאד בת ציון ותאמר חיוה עו וחדוה חדה
 במקומו חרות יי היא מעונכם תחדוה בשמחה ותאמר האח האלם
 האח האח ראתה עינינו עון אמר האויב עליכם האח עון אשר

אמרה צר על ירושלם האח הרצון בהם חשממה ותאמר צהלה כהלה
 נאפיד ומצלתך צחלי ורגי וחעיר שושן צהלה ושמחה הרצון
 בהם שמחה ומשוש ותאמר עלו יעלו חסיים בכבוד שמח עני
 ועלו בכל לב פן תעלונה בנות הערלים כי רעת יכיא תעלוהו
 הרצון בהם גיל ושמחה ותאמר עלם בחיל תמורתו ולא יעלם עלם
 כמו ועלו בזיון וכן בנף רננים נעלסה נתעלסה באהבים י

ותאמר עלץ עלץ לבי בני בעלץ צדיקים רבה תפארת עליצתם כמו עלין
 לאכל עני הרצון בהם גיל ושמחה כמלת עלו ועלם ותאמר דוץ דין
 ולפניו תדוץ דאבה תרגום תשיש בישועתו תדוץ בפורקניה
 שישו אתה משוש דוצו עמה דוץ ותאמר הלל ויעשו הלולים הללים
 פירשו בו שמחות וכן בדברי רזל נקרא בית השמחה הלולא פירוש
 בית החופה ויש מפרשים כמוהו קדש הלולים להנחלל עם
 נחלתך י

ש"מזן

האהל על השמן תאמר לשלשה פנים תאמר שמן סימן
 שמן זית וך ולא רכבה בשמן ותאמר יצהר יצהר
 הדגן והתירוש והיצהר רוצה לומר השמן בדברי המתרגם ומשחא
 ואמרו המפרשים כי השמן חחדש יקרא יצהר וכן מזה הפעל הכבד י

203

אות השני

קא

בין שורתם יצחירו רוצה לומר יורכו חותים ויעשו חשמן : ותאמר סוכך את ברוב ממשח הסוכך : כתב רבי יונה כי סוכך שם חשמן הטוב שהיה מנהג המלכים להמשיח בו :

שמן

האהל על השמנות תאמר לחמשה פנים תאמר שמן שמנת עבית בשית ומשמן בשור ירוח ובשרי פחש משמן ויש מפרשים מזה על צד החפוד ועל מיטב הצאן והבקר והמשנים ויש מפרשים מלשון שנים ורוצה לומר כבשים בני שנה :

ותאמר דשן ואכל ושבע ודשן ודשנים ורעננים יהיו ותתענב בדרשן נפשכם : ותאמר טפש טפש בחלב לבם תרגום חשמן לב העם הזה טפש ליבא דעמא : ותאמר כריא ועגלון איש כריא

מאד רוצה לומר שמן וכן עשרה בקר בראים הבריאה תזבח וזולתם : ותאמר אבס משור אבס ושנאה בו וברברים אבוסים אמר בהם המתרגם מן תורי מפטמי ועופא פטימא ותרגום ועגלון איש כריא מאד וגבר מפטם ובלשון רול אין אובסין את הגמל ופירש הערוך מפטמן כדכתיב וברבורים אבוסים :

שמע

האהל על החשמעה וההאזנה תאמר לארבעה פנים תאמר שמע ועקב שמע וישמע אלדים את קול

הנער : ותאמר אזן האזינו השמים לא שמעו לא האזינו והאזיני ארץ הרצון בהם החשמעה וחלשון נגזר מן אוזן ומזה פירשו אזן ער תבנותיכם שקר מיזן על לשון חות ומשפטם

אזיז מאזין : ותאמר קשב הקשיבה לקול שועי הקשיב בקול תפלתו ואל נקשיבה אל כל דבריו תהי נא אזנה קשכת הרצון

בהם החשמעה : ותאמר סכת הקשת ושמע פירשו בו האזן ושמע :

שמר

האהל על השמירה תאמר לשלשה פנים תאמר שמר שמרני אל כי חסיתי בך ושמרן ברועה

עדרו : ותאמר נטר שמני נטרה את הברמים תרגום וישמור ונטר ומענין זה ונטר הוא לאיביו לא אטור לעולם : ותאמר נצר נצר תאנה ואכל פריה יצרהו באישון עינו אני יצרה

הרצון בהם השמירה :

שמר

האהל על השמרים תאמר לשני פנים תאמר שמרים אך שמרתי ימצו ושקט הוא אל שמריו : ותאמר קבעת את קבעת כום חמרעלה פירשו בו השמרים אמנם המתרגם

תרגם פיילי כסא דלווטא ותרגום בספל אדירים בפילי גברייא :

דכרים לכ יסעיה יז
תלים קט סמואל טו
דכרים לא תלים כב
יסעיה כה תלים קיט
סופטים ד
מלכים ד יחוקאל לב
משלי טו מלכים ד

בראשית לד סס כח
דכרים לכ יסעיה סד
סס א
חייב לכ משלי יז
תלים ה טס סו
ירמיה יח קחמיה ח
דכרים כו

תלים יו ירמיה לא
סיר א
כחוס א ירמיה ג
משלי כו דכרים לכ
יסעיה כו

תלים עה ירמיה קא
יסעיה כא

אות השין

שמש

האהל על השמש תאמר לשלש פנים תאמר שמש
 שמש בגבעון דום ותאמר חמה ברת בחמת
 באור החמה ותאמר הרים תאמר לחרס ולא ירח רוצה לומר
 השמש בתרגומו דאמר לשמשא וכן בטרם יבא תחרסח ומזה
 פירשו רזל עיר החרס ואמרו בסוף גמרא דמנחות מאי עיר החרס
 כמתרגם רב יוסף קרתא דכית שמשא מאי משמע דהאי חרס לישנא
 דשמשא הוא דכתיב האומר לחרס ולא ירח :

שן

האהל על חשן תאמר לשלש פנים תאמר שן
 שן תחת שן ולבן שנים מחלב ותאמר גלל
 באשר יבער הגלל פירשו בו חשן ואמרו שנקרא חשן גלל לפי
 שהוא דומה לאבן גלל מלשונם ול כפרק אילו טרפות בגמרא סימני
 העוף אתא גללא ופסקי תיחא למוחיה פירוש אבן שיש מרמו בלעז
 ויש אומרים למח נקרא חשן גלל שפעמים נכסח ופעמים נגלה ויש
 אומרים גלל חיצו שן שלועס המאכל ומביאו לידי גללים והראשון

נכון ותאמר מתלעות ומתלעות לכיא לו ואשברת מתלעות
 על פירשו בחם חשנים חגסות ותרגום ומתלעות לכיא לו וניבוחי
 כבר אריון ותרגו אשא כשרי בשני אטול כשרי בניבאי ובלשון רזל
 בסוף גמרא דפרק מרובח שקילי ניבוח ושקילי טופרי וכמוהם על צד
 החפוד מלתעות פפירים נתוש וכן תרגומו וניבוי כבר אריון
 האהל על עין הכרמו תאמר לשלש פנים תאמר שני
 ותולעת שני תשאיכם בשנים אמרו כי הרצון בחם
 עין הכרמו ותאמר תולע האמנים על תולע אמרו שהוא
 חשני ותאמר כרמל ראשך עלך ככרמל ובארנו וכו' מיל
 אמרו שחרצון בחם כמו שני :

שנא

האהל על חשנאה תאמר לשבעה פנים תאמר
 שנאה כי גללה חשנאה הלא משנאיך אשנא
 ותאמר איבה ואיבה אשית ואיבתי את איבך
 הרצון בחם חשנאה ותאמר משטמת וישטם עשו את יעקב
 אפו טרף וישטמני לו ישטמנו יוסף וישטמהו בעלי חצים הרצון
 בחם חשנאה והאיבה ותאמר שטן תחת אהבתי ישטנוני
 פירשו בו כמו ישטמני ותאמר קמים שאן קמיה תחרס קמיה
 פירשו בחם האויבים וכן מזה נמתקוממים בימינך ובתקוממיה
 אקוטש וזולתם ותאמר שוררים למען שוררי אלדים יאני
 בשוררי ותבט עיני בשורי אמרו שחרצון בחם האויבים :

ותאמר

אות השין

סמות כא י איוב לא

וּנְתַן בַּמַּלְאִים וְהוּא עֹזֵן פְּלִילִים :

שפך

נולכים ככא ויקרא ד

ספד האהל על השפיכה תאמר לשני פנים תאמר שפך

כמדכר כא

וּגַם דָּם נָקִי שֶׁפֶךְ מִנְשָׁח אֶל שֶׁפֶךְ הַדָּשָׁן :

יהשע י

סמז ותאמר אשך ואשך הנחלים הרצון בו משפך הנחלים מתרגום

סם יב

אל תשפכו דם לא תשדון דם וכן מזה והנגב והשפלה והאשדות

שפל

ישעיה כ יחזקאל יז

וּמִתִּימֵן תַּחַת אֲשֵׁדוֹת הַפְּסָגָה וּמִתְּרַגְמֵי וּמִשֶּׁפֶךְ תַּחֲתֵי מִשֶּׁפֶךְ :

ישעיה נ חקוק ג

ספל האהל על השפלות תאמר לשנים עשר פנים

איוב כב

תאמר שפל ושפל רום אנשים הגבהתי עין

סמות כח

סחא ותאמר שחח ושח רום אנשים שחו נבעות עולם

איכה א כחוס ג תלי קו

סל ושח עינים יושע הרצון בכלם השפלות ותאמר שול ועשית

קהלת י איוב כד

על שוליו פירשו המלה לשון שפלות כדברי המתרגם על שפלוהי

תלים כו סם קמו

וכן טמאתה בשולית וגלית שולית ותאמר מכך וימכו

ישעיה כח ימיכה ג

בעונם ימך חפקה והמכו בכל קפצון פירשו כלם לשון שפלות

נוטלי יז

מתרגום שפל מכיך ותאמר כפף כפף נפשי י זמך בפופים

תלים כז סם קמו

הלכך כאגמון אכף לאלדי מרום הרצון בהם השפלות ושחות

תלים פא

תרגום והלכו אליך שחוח יהכון לותך כפיץ ומזח פירשו כי

סופטים ח

אכף עליו פיהו ופירוש הפסוק נפש העמל עמלה לו רוצה לומר נפש

זכה כלי סם יביה איז

העמל עמלה לצרכו כי אכף עליו פיהו רוצה לומר כי פיהו אוכף עליו

סמות י

ומבקש לו אכילה בכל יום הגה כי נפש העמל עמלה לצרכו לאכילתו

הושע ה

על דרך אמרו כל עמל האדם לפיהו ותאמר כנע אויביהם אכניע

תלים עח

רוצה לומר אשפיל בתרגומו אמאיך וכן ויכנע מדין לפני בני ישראל

סם יח סופטים יא

בכנע מנשה אביו ובכנעו שב מפנו אף י ויכנעתי את כל

ישעיה מז סם

אויביך וזולתם ותאמר ענה עד מתי מאנת לענות מפני הרצון

מלאכי ג

בו כדברי המתרגם לאתכנעה וכן וענה גאון ישראל בפניו וכן

תלים לה

תרגומו וימך יקר ישראל ואיגון חזן ותאמר כרע ובחורי ישראל

ישעיה נד סמות ד

הכריע תכריע קמי תחתי הכרע הכרעתי פירשו בהם ענין הכנעה

סמותל כד

ותאמר קרם כרע כל קרם גבו פירשו בו כמו כרע וכן קרסו

מלכים יח

כרעו ותאמר קדר וכי חלכנו קדרנית פירשוהו לשון שפלות

וכן תרגומו במכיכות רוחא וכן פירשו כאבל אם קדר שחותי

ושעריה אמלו קדרו לארץ ותאמר קדר ויקרו וישתחוו ויקד

ידוד אפים ארצה פירשו המלה לשון כניעה ושחות ותאמר גהר

ויגהר ארצה רוצה לומר השפיל עצמו לארץ ותרגומו גחזין על

ארעא ותרגום חמה כרעו וגפלו איגון גחנו לפניו יכרעו כל יורדי

עפר קדמי גחזון ויקדו וישתחוו לני גחנו וסגידו קדם יי וכן

פירשו

207

אות השין

קן

פירשו כמוחו וינהר עליו אבל זה תל ואלהות עלוהי : **ש**פ
 האהל על השופר תאמר לשלשה פנים : תאמר
 שופר שופר תרועה שופרות חיובלים : ויקרא כה יהושע ו
 ותאמר יובל במשך היבל רוצה לומר השופר עצמו כתרנו שופרא : סמות יט
 ותאמר תקוע תקעו בתקוע רוצה לומר בשופר : יתקאל ו
שקל האהל על המשקל תאמר לשלשה פנים : תאמר
 שקל ושקל בפלס הרים בקע משקלו : יסעיה ט כדאסית כד
 ותאמר בר בר בבי יהיה פירשו בו משקל במשקל כדברי המתרגם סמות ל
 מתקל במתקל : ותאמר אזן ואזן וחקר פירשו רבי יהודה בן חזן
 בלעם בספר הפעלים שהם מגזרת השמות שהוא כמו שקל והלשון
 נגזר מן מאזנים :

שקע

האהל על השקיעה תאמר לששה פנים : תאמר
 שקע תשקע בבל ותשקע האש : ותאמר
 עמק מאד עמקו מהשבתיד ועמק עמקו מימצאנו מים עמקים
 עצה בלב איש אמרו המפרשים כי עומק ושקיעה ענינם אחד : תלמי כה קהלת ו
 ותאמר צלל צללו בעופרת פירשו בו שקעו כדברי המתרגם אשתקעו כלל
 כאברא ויש מפרשים מזה פאשר צללו שער ירושלם וכן מזה כחמיה יג
 ותשליכני מצולה ותרגומו ורמיתני לעומקיא : ותאמר טבע
 טבעו גוים בשחת עשו הטבעו בפך רגלך טבעתי ביון מצולה תלמי ט ירמיה לט תלמי ט
 טבעו בים סוף הרצון בהם צלילה ושקיעה וכן תרגום הטבעו בבוך כדאסית כח
 רגלך אשתקעא בבחתא רגלך : ותאמר בא כי בא השמש יסעיה ט
 לא יבוא עוד שמשך הרצון בהם שקיעת השמש ותרגם הירושלמי
 כי בא השמש טמעת שמשא ותרגום על מה אדיה הטבעו על
 מח סומכא אטמעו ובלשון רזל כבר רב סד פרשת ואלה תולדות
 יצחק לא תתן יתחון אלא עם מטמועי שמשא : ותאמר שקער שקער יד

שקף

שקעורות וקרקת פירשו בו שוקעות : ויקרא יד
 האהל על וחמשקוף תאמר לשני פנים : תאמר
 משקוף על המשקוף ועל שתי המזוזות : סמות יכ
 ותאמר כפתור הך הכפתור וירעשו הספים פירשו בו המשקוף עמיה ט
 ואמרו שחמשקוף נקרא כפתור לפי שעושי בו ציורין פרחים וכפתורים
 וכן פירשו בכפתריה ילינו : ככמיה כ

שקר

האהל על השקר והכזב תאמר לשמנה פנים : תאמר
 שקר מדבר שקר תרחק ולא שקרנו בכריתך : סמות כג תלמי טד
 ותאמר כזב שוא ודבר כזב הרחק ממני כל האדם כזב עד אמונים
 לא

מכיס כ ד
 יקרא כה יהושע ו
 סמות יט
 יתקאל ו
 יסעיה ט כדאסית כד
 סמות ל
 קהלת יכ
 ירמיה כא כדכרית
 תלמי כה קהלת ו
 מסלי כ
 סמות טו
 כחמיה יג
 יוכה כ
 תלמי ט ירמיה לט תלמי ט
 סמות טו
 כדאסית כח
 יסעיה ט
 ויקרא יד
 סמות יכ
 עמיה ט
 ככמיה כ
 סמות כג תלמי טד
 מסל לית יקו מסליי

209

אות השינ

קר

ששורפו להוציא עצמם מן הבית והמתרגם אמר בו וישלינית קריבי
מיקידה ויש מפרשים מסרפו אחי אמו כי דודו הוא אחי אביו :

ותאמר בער כי בערה במ אש יי הסנה בער באש ויבער מגדוש
ועד קמח הרצון בהם כענין שרפה וזלת שאמרו שענין הבערה נופל

על האש בעצמו אפילו לא תצא פעלתו אל אחר וענין השרפה באש
תצא פעלתו אל אחר לעולם ותאמר דלק ודלקו בהם ואבלום

שפתים דלקים הרצון בהם החבערה ותאמר עלה בהעלתך
את הנרת הרצון בו כדברי המתרגם באולקותך ותאמר להט

אש להט ותלהט מוסרי הרים ותלהטו מסביב ולהט אתם
היום הבא הרצון בהם חשרפה ותאמר קר ותניקד ער שאול

תחתית אש יקדת והאש על המזבח תוקד בו הרצון בהם
החבערה ותאמר יצת ותצת בסככי הער באשי יצתו

ונצתח חמתי במקום הזה ויצת אש בציון לפוח הציתו עבדיך
הרצון בהם החבערה וההדלקה ותאמר חרת וחרת נחשתה

על בן חרו וישב ארץ ותוכו נחר ונעצמותי כמקד נחרו ותעצמות
יחרו הרצון בהם השרפה וההדלקה ותאמר דור דור

העצמים תחתית הרצון בו החבערה וממנו אנדיל חפוררה
מדתה אש ועצים ותאמר קרח כי אש קדחת באפי כי אש

קדחתם באפי הן כלכם קדחי אש בקדח אש תססים הרצון בהם
הבערה ושרפה ותאמר צרב ונצרכו בה כל פנים ועל שפתיו

באש צרבת בני צרבת המכות היא הרצון בהם השרפה תרגום
והיתה לבער והיו לצרבה ויש מפרשים מזה בתלוף וץ בצדי

בעת יורבו נצמתו כמו יצורבו כמו שאמר בחמו נדעכו ממקומם
ופירשו נצמתו מלשון יצמתים אלדינו ורבינו סעדיה פירש יורבו

לשון קרירות מלשון רול כסא דכספא נמי אסור משום דמורביב
פירוש שמצנן ופירשו נצמתו לשון אסיפה מלשון רול צומת הגידן

פירוש מקום אסיפת הגדין והרצון במאמר ההוא בימי הקור
נתאספו וחד אפיקי הנחלים ותאמר השקה אף שיק ואפה לחם

ויבערו והשיקו ואש נשקה בעקב הרצון בהם החבערה
ותאמר נשא וישאם דוד ואנשיו הרצון בו ושרפם כתרנו ואוקדינו

דוד ואנשוהי וכן ותשא הארץ מפניו כמעט ישאני עשני ועל
פית הנרם שאו משאת ובמשנה כיצד משיאין משואורת :

ותאמר מוזי מוזי רעב פירשו בו שרופי רעב מן למזא לאתנא
ותרגום אף וישק ואפה לחם אף אוא ואפה לחם והאמר אור

כמדבר יא סמות 4
סופאים טו
עובדיה א
מסלי כו במדבר ח
תלי קד דמילכ יטעמכ
מלאכי ג דברים לב
ישעיה סה ויקרא א
ישעיה טו סס לב
עלכס בכי איכס ד
סנוחלב יד יחוקל כד
ישעיה כד יחוסני תל' קב
יחוקאל כד
סס סס
ישעיה ל ירמיה טו
סס וישעיה כסס סד
יחוקאל כח עשלי יג
ויקרא יג
איכס ו
ישעיה מד
יחוקאל לט תלים עח
סנוחלב כה
כחוס א איכס לב
ירמיה ו
דברים לז דיקאל ג

אות השין

מלאכי א' יעשה כו
 סס כ' סס לא
 דכרד' סמוכ' איוב כ
 נחום א'
 תליס יא' איכה ה'
 יעשה כ'
 ולא תאירו מזבחי חנם נשים באות מאירות אותה פירשום לשון
 ביעור ושרפה וכן מזה לכו באור אשכם אשר אור לו בציון
 ותאמר אכלי אש אכלה הוא ונאכל גדיש תאכלהו אש לא
 נפח אכלו בקש פירשום ענין ביעור ושרפה ותאמר זלעף
 ורוח זלעפות מנת בוסס מפני זלעפות רעב פירשום ענין שרפה
 ותאמר אזר מאזרי זיקות פירשו בו כמו קורחי אש אמנם המתרגם
 אמר בו מתקפי חרב

ע"ה שתה

מסלי ט' כראשית
 יעשה כו' מסלי כו'
 כראשית כל תליס ע"ה
 כראשית כל
 איוב לו
 האהל על השתייה תאמר לארבעה פנים תאמר
 שתה ושתו ביין מסבתי אשר ישתה אדני בו
 ותאמר סנא ונסבאח שבר אל תהי בסבאי יין הרצון בהם
 השתייה ותאמר שקה וגם הגמלים השקתה וישק בתהמות
 רבה הרצון בהם כמו משתה זולת שהמשתה על הפועל והמשקה
 על הפועל ותאמר גמא הגמלאיני נא מעט מים מדרה פירשו
 בו כמו השקיני וממנו אמרו ברעש ורגז ונפא ארץ כאילו מרוב
 קלותו ומהירותו ישתה הארץ אמנם המתרגם תרגם ברגוש וברגוז
 יעבד גומתא לארעא ותרגום שוחה עמוקה גומתא עמיקתא
 האהל על השתיקה תאמר לחמשה פנים תאמר
 שתק וישמחו בי ישתקו ותאמר חרש

ע"ה שתק

תליס קז
 כנדכר ל' איוב יא'
 קהלת ג'
 יעשה מכ' סוסטיס יח
 מלכיס כ' ה' תליס קלא
 איוב כט' סנות טו'
 כנדכ' יב' זכר' כ' עמוס ו'
 בי חרישו לה ביום שמעו בדיק מתים יחרישו הרצון בהם
 השתיקה ותאמר השה עת לחשות הרצון בו לשתוק כדברי
 המתרגם עידן בחיר למישתק וכן החשיתי מעולם ואתם מחשים
 אל תעצלו גם אני ידעתי החשו ותאמר דמס אס לא שויתי
 ודוממתי נפשי וידמו למו עצתי ידמו באבן הרצון בהם השתיקה
 ותאמר הם ויהם בלבב הם כל בשר ואמר חס הרצון בהם
 השתיקה

ע"ה שעשע

יעשה יא' תליס קיט
 מסלי ח' תליס קיט
 כראשית כו
 סנות לכ' סוסטיס יי
 סמואל כ' ה' סס
 שעשע ושעשע יונק אני תורתך שעשעתי
 ואהיה שעשועים יום יום ומה פירשו בזולת אות הכפל ואשעשע
 בחקיקת תמיד ויש מפרשים ואשעה ואספר מתרגום ויספר
 ואשתעי ותאמר צחק והנה יצחק מצחק רוצה לומר משעשע
 ותרגום והא יצחק מחייף ותרגום ושעשע יונק ויחיד ינקא
 וכמהו ויקמו ליצחק ויצחק לפניכם ותאמר שחק וישחקתי
 לפניי משחקים לפניי הרצון בהם השעשוע
 שרש

אות השין קה

עד שרשר

חאהל על השלשלאות תאמר לששה פנים

תאמר שרשרות שרשרת גבלת ובחודר סמות לט

סרשרות

הר"ש שרשרת גבלת והרצון בהם השלשלאות ובלשון רז"ל

שרשרות של זהב היו קבועים בתקרת האולם ותאמר רתוקות

רתוקות

ורתוקות כסף צורף עשה הרתוק והרצון בהם השלשלאות כדברי

המתרגם ושלשון עיבד שישלן וכן ויעבר ברתוקות ואעבר

בששלן ותאמר זקים בזקים יעברו ואם אסורים בזקים

זקים

הרצון בהם שלשלאות כדברי המתרגם בשישלן וכן לאסר

מלכיהם בזקים רתקו בזקים ותאמר חוחים וביאהו בחוחים

חוחים

אל ארץ מצרים ויתנהו בסוגר בחחים הרצון בהם השלשלאות

כדברי המתרגם ואיתוהי בשלשון לארעא דמצרים ויחבוהי בקולרין

ובשילשון וכן וילכדו את מנשה בחוחים ותאמר ככל

ככל

ענו בככל רגלי רוצה לומר שלשלת כתרנומו עניאו בשושילת

רגליו וכן בככלי ברזל ותאמר נחשתים ויאסרהו בנחשתים

נחשתים

פירשו בו שלשלאות של נחשת כדברי המתרגם בשלשון דנחש

וכן ורגליו לא לנחשתים הגשו ותרנומו ללא לוקין דנחש

אתקרא :

כסלמק אות קטין

כ א ז י

[Faint background text and bleed-through from the reverse side of the page, including words like 'אתקרא', 'כסלמק', and 'אות קטין']

אות התיו

תאב העבד על התענה לנסך נפש. וכל

חאהל על התאנה תאמר לשני פנים. תאמר תאנה

ואין תאנים בתאנה. ותאנת לקצפה. ותאמר

שקמה. ושקמותם בחנמל. בשקמים אשר בשפלה. פירשו בחם

מיני תאנים:

חאהל על התבה תאמר לשלש פנים. תאמר תבח.

תיבת גמא. ותאמר ארגו. תשימו בארגו מצדו.

רוצה לומר בתבה. כתרגומו תשוון בתיבותא מסטרא. ותאמר

ארוז. ויקח יהודע הכהן ארוז אחד ויקב חר בדלתו. חרצון בו

חתבה:

חאהל על התבן תאמר לחמש פנים. תאמר תבן.

גם תבן גם מספוא רב עמנו. בחדוש מתבן:

ותאמר קש. לקש קש. פירשו בו התבן הדק. ותאמר מוץ.

ותאמר חשש. וחשש לחבת ירפה. תהרו חשש. פירשו בחם חקש

הדק. ותאמר גלגל. שיתמו כגלגל בקש לפני רוח. וכגלגל לפני

סופה. חרצון בחם התבן:

חאהל חוראת תוד תאמר לחמש פנים. תאמר

תוד. בתוד תים. כל אשר בתוכו. ושכנתי בתודך.

ותאמר למיצוע ממש. כגון אמרו. בתוד תין. ותרגומו דבמציעור

גינתא. ותאמר קרב. כי יקום בקרבך נביא. רוצה לומר בתודך.

וכן. בקרב ישראל. ותצחק שרה בקרבה. וזולתם. ותאמר גו.

מן גו יגרשו. פירשו בו מתוד. מתרגום תוד. גו. ורוצה לומר

מתוד העיר. ותאמר בין. בין הגרים האלה. רוצה לומר בתודך.

וכן. על בין עבתיים. ותרגום לא נתן נחלה בתוכם. לא יחב אחסנא

כיניחו

תאב

ח תאנ

י תבה

י תבן

י תוד

ירמיה ח: יואל ח

תלים עח: מלכים י

עמות כ: שמואל ו

מלכים כ: כ

בראשית כד: ישעיה כה

עמות ה

ישעיה יג: תלים ח

ישעיה ה: סם לג

תלים פג: ישעיה יז

עמות יד: ויקרא יא

זכריה כ: בראשית כ

דברים יג

סם יז: בראשית יח

איוב כ

בראשית טו

יוקאל יט

אות התיו

קו

בניחוון ואתם בקרכנו וישיבים ואתון ביננא יתבין ותאמר
חיק חיק אל חיק הרבב רוצה לומר תוך הרכב כתרנמו לגו רתיכא
וכן מזה בלו בליותי בחקי כלומר בתוך מעי וישנו למיצוע ממש
לפי דברי המפרשים כגון ומחיק הארץ פירוש מאמצעיתה : יחוקל מנ

תחת

האהל על התחתיות תאמר לארבעה פנים תאמר
תחת שאל מתחת רגזה לך היציע התחתונה
רקמתי בתחתיות ארץ ותאמר מטח ויהיו תאמים מלמשח :
ותאמר ארץ ורגזה אופן אחד בארץ רוצה לומר למטה כתרנמו
והא גלגל חד משתני כמלרע לרום שמיא ותרנום היציע התחתונה
ארעיתא : ותאמר נחשת וחרה נחשתה פירשו בו תחתיתח
ובלשון רזל כפ ה בכלים חבית שהיתה מלאה משקין שהורין ונתונה
מנחשתה של תנור ופירש הערוך תחתיתו של תנור וכן מזה
יען השפך נחשתה פירוש תחתית האשה רוצה לומר ערותה :

תלה

האהל על התלייה תאמר לשני פנים תאמר תלה
ותלה אותך על עץ ויתלו את חמו על העץ :
ותאמר יקע ויקיעם בחר לפניי והזקע אותם ליי חרצון בהם
התלייה :

תלע

האהל על התולעים תאמר לשני פנים תאמר תולע
ובן אדם תולעה וירם תולעים : ותאמר רמה
ורמה תכסה עליהם תחתיה יצע רמה חרצון בהם התולעים :
האהל על התמוה תאמר לשלשה פנים תאמר תמה
תמה ראו בן תמהו ויתמהו האנשים איש אל רעהו :
ותאמר שמם באשר שממו עליך רבים על יומן נשמו אחרנים
ואשתומם ואין סומך חרצון בהם התמיהה : ותאמר שאה
והאיש משתאה לה פירשו בו התמוה כמלת שמם :

תנן

האהל על התנינים תאמר לשלשה פנים תאמר
תנין תנין כפיר תנין ועם חמם מקום הננין התנינים
הגדול הרבץ בתוך יארו את התנינים הגדלים ואמרו שהם דגים
גדולים כדמות נחשים ותאמר ליתן ליתן זה יצרת לשחק בו
תמשך ליתן בחכה חרצון בהם התנינים ותאמר נחש
נחש עקלתון חללה ידו נחש ברח על ליתן נחש ברח חרצון
בהם התנינים ותרנום חוללה ידו נחש ברח כרת יתיה ליתן
לחיויה טריק :

אות התיו

תנדך

סמות כש עמוס ג

חאהל על תנוך האזן תאמר לשני פנים תאמר תנוך תינדך
על תנוך און אהרן ותאמר בלל או בלל און פירשו ככל
בו תנוך האזן :

תעב

סעיה יד דכרים כ

חאהל על התיעוב והמאוס תאמר לשנים עשר פנים
תאמר תעב כנצור נתעב בתועבת יכעיסהו ומזח
פירשו בתמורת העין כאלף מתאב אנכי את גאון יעקב כמו מתעב :

ותאמר מאס כי מאס במבטחיה על מאס את תורת יי יען
מאסם בדבר הזה הרצון בהם התעוב ותאמר שקש כי לא
בזה ולא שקש ואת נבלתם תשקצו שקש תשקצנו הרצון בהם
המאוס ותאמר קצה קצתי בדמי ונפשנו קצה הרצון בהם
המאוס תרגום יען מאסכם בדבר הזה חלף דקציתון יען כי מאס
העם הזה את מי השלח חלף דקצו עמא הדין כי אותי מאסו ממלוך
עליהם ארי בפולחני קצו ותאמר נאץ ותזכחת נאץ לבי
באצו כל זכחותי ועצת עליון נאצו הרצון בהם המאסה ותרגום
נאץ לבי אסלי לבי ותרגום מוסר בני אל תמאס לא תסלה :

עמוס ו

ירמיה ב עמוס ב

ישעיה ל תלים כב

יקרא יא דכרים ז

בראשית כז במדבר כא

משלי ה

סס א תלים קז

יקרא כז סמואל ב א

יחזקאל יז זכיה יא

ירמיה לא

איוב טו

תלים יד יקרא יט

יחזקאל ד

ישעיה סד

סס טו

תלים כז סעיה ז

סופטים יג

תער

חאהל על התער תאמר לשני פנים תאמר תער
בתער מלשש בתער השכרה ותאמר מורה
ומורה לא יעלה על ראשו פירשו בו התער ותרגומו ומספר לא
יעיבר על רשיה :

תפח

משלי כה

חאהל על התפוחים תאמר לשני פנים תאמר תפוח
תפוחי זהב במשבות כסף ותאמר כפתור
וכפתר

ותאמר בעל ואנכי בעלתי כם פירשו בו כמו געלתו ותאמר
אלח אף כי נתעב ונאלח הרצון בו כמו נתעב כתרגומו מרחק
ומתעב וממנו הכל סר יחדו נאלחו ותאמר פגול פגול הוא לא
ירצח רוצח לומר מתועב וכו' ולא בא בפיש פגול ותרגו בשר
מרחק ותרגום תועבה מרחק ותאמר עדה וכנגד עדים עדה
פירשו בו מתועב כדברי המתרגם כלבוש מרחק ויש מודים אותו
ללשון רזל באמרם המשמשת בעדים ויש מפרשים מתרגום ספחת
עדיא ותאמר רוא ותיו דראון לכל בשר פירשו חמלה לשון
תעוב ומאוס אמנם דעת המתרגם בו שהיא מלה מורכבת מן די
וראה עד דימרון עליהן צדיקיא מיסת חזינא :

ותאמר נעל ונעלה נפשי אתכם כי שם נעל מגן גבורים בנעל
נפשך הרצון בהם המאסה ותאמר בחל וגם נפשם בחלה ביו
פירשוהו ענין מאיסה כתרגומו על דנפשיהון קצו בפולחני :

ותאמר בעל ואנכי בעלתי כם פירשו בו כמו געלתו ותאמר
אלח אף כי נתעב ונאלח הרצון בו כמו נתעב כתרגומו מרחק
ומתעב וממנו הכל סר יחדו נאלחו ותאמר פגול פגול הוא לא
ירצח רוצח לומר מתועב וכו' ולא בא בפיש פגול ותרגו בשר
מרחק ותרגום תועבה מרחק ותאמר עדה וכנגד עדים עדה
פירשו בו מתועב כדברי המתרגם כלבוש מרחק ויש מודים אותו
ללשון רזל באמרם המשמשת בעדים ויש מפרשים מתרגום ספחת
עדיא ותאמר רוא ותיו דראון לכל בשר פירשו חמלה לשון
תעוב ומאוס אמנם דעת המתרגם בו שהיא מלה מורכבת מן די
וראה עד דימרון עליהן צדיקיא מיסת חזינא :

חאהל על התער תאמר לשני פנים תאמר תער
בתער מלשש בתער השכרה ותאמר מורה
ומורה לא יעלה על ראשו פירשו בו התער ותרגומו ומספר לא
יעיבר על רשיה :

חאהל על התפוחים תאמר לשני פנים תאמר תפוח
תפוחי זהב במשבות כסף ותאמר כפתור
וכפתר

ותאמר בעל ואנכי בעלתי כם פירשו בו כמו געלתו ותאמר
אלח אף כי נתעב ונאלח הרצון בו כמו נתעב כתרגומו מרחק
ומתעב וממנו הכל סר יחדו נאלחו ותאמר פגול פגול הוא לא
ירצח רוצח לומר מתועב וכו' ולא בא בפיש פגול ותרגו בשר
מרחק ותרגום תועבה מרחק ותאמר עדה וכנגד עדים עדה
פירשו בו מתועב כדברי המתרגם כלבוש מרחק ויש מודים אותו
ללשון רזל באמרם המשמשת בעדים ויש מפרשים מתרגום ספחת
עדיא ותאמר רוא ותיו דראון לכל בשר פירשו חמלה לשון
תעוב ומאוס אמנם דעת המתרגם בו שהיא מלה מורכבת מן די
וראה עד דימרון עליהן צדיקיא מיסת חזינא :

ותאמר בעל ואנכי בעלתי כם פירשו בו כמו געלתו ותאמר
אלח אף כי נתעב ונאלח הרצון בו כמו נתעב כתרגומו מרחק
ומתעב וממנו הכל סר יחדו נאלחו ותאמר פגול פגול הוא לא
ירצח רוצח לומר מתועב וכו' ולא בא בפיש פגול ותרגו בשר
מרחק ותרגום תועבה מרחק ותאמר עדה וכנגד עדים עדה
פירשו בו מתועב כדברי המתרגם כלבוש מרחק ויש מודים אותו
ללשון רזל באמרם המשמשת בעדים ויש מפרשים מתרגום ספחת
עדיא ותאמר רוא ותיו דראון לכל בשר פירשו חמלה לשון
תעוב ומאוס אמנם דעת המתרגם בו שהיא מלה מורכבת מן די
וראה עד דימרון עליהן צדיקיא מיסת חזינא :

ותאמר בעל ואנכי בעלתי כם פירשו בו כמו געלתו ותאמר
אלח אף כי נתעב ונאלח הרצון בו כמו נתעב כתרגומו מרחק
ומתעב וממנו הכל סר יחדו נאלחו ותאמר פגול פגול הוא לא
ירצח רוצח לומר מתועב וכו' ולא בא בפיש פגול ותרגו בשר
מרחק ותרגום תועבה מרחק ותאמר עדה וכנגד עדים עדה
פירשו בו מתועב כדברי המתרגם כלבוש מרחק ויש מודים אותו
ללשון רזל באמרם המשמשת בעדים ויש מפרשים מתרגום ספחת
עדיא ותאמר רוא ותיו דראון לכל בשר פירשו חמלה לשון
תעוב ומאוס אמנם דעת המתרגם בו שהיא מלה מורכבת מן די
וראה עד דימרון עליהן צדיקיא מיסת חזינא :

215

אות התי

קז

וּכְפָתֵר תְּחַת שְׁנֵי הַקְּנִים מִמֶּנָּה רֹצֵחַ לֹמֵר כִּמְזִין תַּפּוּחַ :

תקן י' תקן
תכן

הֶאֱחֵל עַל חֲתָקוֹן תֹּאמֵר לְשֵׁשׁ פָּנִים תֹּאמֵר תִּקְוֹן

מֵעֵת לֹא יוּבַל לְתִקְוֹן : וְתֹאמֵר תִּכְוֹן וְשֵׁמִים בְּזֵרֵת

הַכֶּן מִי תִכְוֹן אֶת רוּחַ יְיָ הֲרֹצוֹן בְּדוּם כִּמוֹ תִקְוֹן בְּקוּף וְכֵן תִּלְכְּאוּ

בְּזֵרֵתָא מִתְקַנֵּין מִן תִּקְוֹן וְכֵן וּמִים תִּכְוֹן בְּמִדָּה אֲנִכְיִתְבְּנָתִי

עֲפוּרִיָה סֵלָה : וְתֹאמֵר יִשָּׁב בְּחִישִׁיבוֹ אֶת הַנְּרוֹת פִּרְשׁוּ בוֹ

בְּתִקְוֹן וְכֵן וְיִישָׁב אֶת רֹאשׁוֹ וְתִתְקַן : וְתֹאמֵר שׁוֹת שִׁית

זוֹנָה פִּירְשׁוּ בוֹ תִקְוֹן זוֹנָה : וְתֹאמֵר שׁוֹם וְתִשָּׁם בְּפוּךְ עֵינָיָה

פִּירְשׁוּ בוֹ וְתִתְקַן כְּמַלֵּת שׁוֹת : וְתֹאמֵר עֵשָׂה וְלֹא עֵשָׂה שְׁפָמוֹ

וְלֹא עֵשָׂה רְגֵלֵיו וְיִמְהַר לַעֲשׂוֹת אֹתוֹ כִּי אֵינִים יוֹדְעִים לַעֲשׂוֹת רַע

וְתַחַת מַעֲשֵׂה מְקַשָּׁה פִּירְשׁוּ כֻלָּם עֲנִין תִּקְוֹן :

תקע טו

הֶאֱחֵל עַל הַתְּקִיעָה וְהִנְעִיצָה תֹּאמֵר לְשֵׁשׁ פָּנִים

תֹּאמֵר תִּקְעוּ וְתִקְעֵתִיו יַיִד בְּמִקְוִים נֶאֱמָן :

תקע
ישך

וְתֹאמֵר מַעֲדָן וְחִנִּיתוּ מַעֲנִיכָה בְּאַרְץ הֲרֹצוֹן בוֹ תִקְוֹעָה כְּתִרְגוּמוֹ

זְמוּרֵיתָיָה נְעִיצָא בְּאַרְעָא וּבְלִשׁוֹן רִזָּל בְּכַרְק כְּכַל מַעֲרִיבִין בְּזִמְנָן שְׁחֹא

תְּלוּשׁ וְנַעֲרִץ פִּירוּשׁ תִּקְוֹעוּ : וְתֹאמֵר צִנָּח וְתִצְנַח בְּאַרְץ פִּירְשׁוּחוֹ

עֲנִין נְעִיצָה כְּדַבְרֵי חֲמַתְרָגִם וְנַעֲרִיצַת בְּאַרְעָא וְרוֹצֵדָה לֹמֵר שְׁהִיִּיד

עֲבָרָה רִקְתוּ וְנִתְקַעָה בְּאַרְץ וְמוֹחַ אִמְרוּ וְתִצְנַח מֵעַל הַחֲמוּר פִּי

הַפִּילָה עֲצֻמָּה כֹּל כֵּךְ בְּחֻזְקָה מִן חֲמוּר בְּאַרְץ כְּאִילוֹ הִיתִידָה נְעוּצָה

בְּאַרְץ אִמְנָם חֲמַתְרָגִם וְאִתְרַכִּינַת מֵעַל חֲמַרָא וְתִרְגוּס וְתַפּוּל

מֵעַל הַגְּמֵל וְאִתְרַכִּינַת וְיֵשׁ שְׁמִים וִירֵד וְאַרְכִּין שְׁמִיא :

כְּסֵלְמָה אֹתֵת הַתִּי בַעֲזַרְתָּ אֲשֶׁר אֹתֵתֵת אֹתֵתֵתֵינוּ :

ברוך דיהב חילא לעבריה בר אמתיה

אחר

הַתְּהִלָּה לֹאֵל וּבִרְךְ אֵת הַאֲשֶׁר הִכְחִנוּ בְּדַרְךְ אִמְת

וְהִבִּיאֵנוּ עַד הַלוֹס רֵאִינוּ לְהַנְבִּיל מֵאִמֵּר לְרַגְל

הַמַּלְאָכָה אֲשֶׁר לְפָנֵינוּ וְכַתְחִיל וְכִאִמֵּר כִּי הִתְלַאֲוֵת אֲשֶׁר רֵאוּ עֵינֵינוּ

בְּפוּעַל הַלֵּז פְּרוּ וְיִשְׁרְכוּ וְיַעֲמִנוּ בְּמֵאֵד מֵאֵד וְאֵם אִמְדַּנוּ בְּסֵפִי יוֹחֲקוּ

יִמְשֵׁךְ מִזֶּה לְהַב הַרְבֵּה וְיִאֲרֵךְ הַסְּפּוּר מֵאֵד עַל כֵּן כַּחֲרִישׁ כְּתֵאֲסֵךְ

וְכּוֹבֵד מִשְׁאֵם זְכוּר לֹא כּוֹזֵר עוֹד אִמְכַסֵּתִי סְבִיבָה לְבַד אֲשֶׁר חִיבֵינוּ

אֲנִלְבִּינוּ

אנלינו וביעה רבה ומשא לעיפה אומרי אכחנו האחת היתה הישרת
 סדרו של ספר הלז ופני שהיה מן הקושי הענו יתר שאת ויתר עזו
 הקמתו כמשפטו וכסדרו אשר הושכמו דבור על אופניו והשני
 ספקת המלות כי המלות אשר היה לנו בהם מבוכה גברו מאד מאד
 וידגו לרוב וכאשר הואלנו להשקיף בדברי המפרשי למען טהר את
 הספקו כענם השמי' לטוהר דאינו וקה אין גם אח' יולא משלותינו
 לרדת בעומק פתרון המלות יברר וילבן הדברי באר היטב על כן
 המלו' ההם הקשיחו לבנו מהמשיך דרושנו כי קצרה כפשונו בעמלם
 ולא קמה בנו עוד רוח מפביהם ולולי' ק' נבאות נתן לנו כח לעשות
 חיל בדברי המתרג' כמעט השיבוכו אל' ההעדר דרושנו פרוץ היותו
 והיתה לבער ולכן ראיות המלות ההם תבואינה מהיכל דעותיו
 למשא' בהם ולמלא' גם את ביאורם שכלם מתאימו' מכל שאר מפרשי
 התורה ושכלה אין בהם אמנם קותיר לנו שריד ולא השגנו מדברי
 המתרג' ביאור המלו' כלם ואשר לא שמונו להם ראיות מדבריו יגענו
 ומצאנו להם מדברי רז"ל ומכל שאר הלשונות ראיות בריאות וטובות
 כפי התפשו' היכולת ובכל זאת נאשרו מן המלו' מתי מספר אשר
 למצוא להם ביאור אשר ייטב לנו לא היה לנו ידים לכנס אנה ואכה
 אפס כי זאת עשינו להם לטהרם הזה עליה' השכמות הסכימו בהם
 המפרשים או לקחנו ואספנו אליהם אבפסוף ראיות אחרות מכל
 המקומות אשר כסונו שם ואם שתהינה דלות ורעות תואר מאד
 ואפשר שתהינה מלו' מה שהיה אנלינו בהם ראיות גדולות וכאמנות
 אבל עונם העמל' וכסוך המחשבה הכיעו העדר הזכירה וכשמונו
 ממו הראיות ההם או סבבו שעזבונו מהמלו' ענינם מיכי' או אישי'
 וגם כן לא נעלם ממנו כי במלות רבות העומדות על תלם במקום
 אשר יחדנו להם יחשוב המעיין כי נשכח ממנו להעלותם על ספר
 וכל זה יקרה אל המלות אשר ידענות חלוקות על ענינם זה' אומר
 בנה וזה אומר בכה וקה יהיה מקום המלות ההם כפי הדעת
 אשר יסדנו להם ולהיות כי המעיין לכל זאת לא ישית לבו לפעמי'
 יסוב מאכל המקום אשר שמה תרנגנה וימשש בערם כאשר ימשש
 העור באפלה יבקשם ולא ימצאם והוא לא כן ידמי' בקרב הספר
 המ' הנס ולבעבור ירט הדרך על כן בית המלון לא יחזה לכן נריך
 שהמעין יעמוד ויתבונן כמה כוננות תסבול כל מלה ומלה ויעמיק
 היטב בחקירת חילוף המקומות בטרם יחליט המאמ' לאמ' כי נשכח

ממנו זכרם ואלם אמנם שנינו במקומות מה המטכיל בשנה הקיא
 ירום ולפני כל לא יגלה חרפתינו ישולל ממנו הנכות ויחייב אנלכנו
 הזכות כמנהג בך הדרך ובתבונות כפיו ינחה השנה אל ההעדר
 ישיר העקוב למישור ותחת השרפד יעלה הדם אמנם ראינו רבים
 אכשים המתפרצים מן הדרך הכאותית ולא רב להם כי יגנו המשנה
 כדי רשעתו במקפט זולת שמתחמלי במחשבו עדומי ולא יתבוששו
 להוציא דבה אף על מאמי' בודק ובתחבולו יעשו מלחמ' על אותותיו
 ועל דבריו שמים אור לחשך ומתוק למר וכל הישרה יעקשו וזה
 הדרך ברוב ילכו בה משוללי הידיעה אשר לבס נפון משכל עינים
 להם ולא יראו וקבאתם תעש זאת להבאיש את ריח המחברי בעיני
 המעיני' יהיו דראון לכל בשר ואיש אשר מלאו לבו להתנהג עמנו
 בזאת הקהנה לא עלינו לבד יעות כ"א על שר ונביד היום בישראל
 הלא הוא כמר עבדיה ירא' ינו אשר ממנו חפרנו אוכל כל ימי בבאנו
 היינו מעולם אנלו אמון ויהי כאשר התעו אותי אלדים מבית אבי
 כל בני עבר כר אלדים מורי הזכר ואלכנו ההכרח לשוב אל ארץ
 מולדתנו לשום את משא עסקי הזמן עלינו הואלנו לתת חלק אל
 העיון ופכיכו אנחנו לרדוף ולהשיג דרושנו על פי התור אשר יורנו
 מן השמים וכל הימי' אשר התעסקנו בעשיית חפצנו לא שקטנו ולא
 כחנו ונכא ינא ושוב מאהל ביתנו לכוה קדש מורי הזכר עד תום כל
 המלאכה אשר כווננו איה ומאז באנו אל תכלית מבוקשנו העברנו
 הספר על פכיו כי אמרנו לבבנו היום רך ומשוח מלאכת העיונית
 ואולי חטאנו בחבור הלז וקוף ודרדר הזיופים ינמיח בו ועלה כלו
 קמשוכים וירא את כל אשר כעשה והכה טוב מאר ויבטא בשפתיו
 הטיבות כי היה עם לבבך לעשו חדשה בארץ עתה תנמח בנדק כל
 אמרי פיך כלם בחמ' עשית אין בהם כפתל ועקש ועוד כוסף עליה'
 דברים דשנים ורענני' כי פיו הוא בנה ורוחו הוא קבנם הפליא ענה
 הגדיל תושיה' הנה זה הוא מה שראינו לזכרו בזה המאמר וכשלים
 כל מה שהגבולנו בזאת המלאכה בשנת ר"ס על כל גוים ה'
 ובנוך ה' אשר יעננו ואשר לנו שמר את הקסד
 הגדול הזה כי השלמנו הספר לכל
 דבריו ולכל משפטיו כיום
 קח בשכמלו :

219

אות האלף

א	אב	האהל	על האב	תאמר	לג עבים
ב	אבל	האהל	על האבל	תאמר	לוי עבים
ג	אבן	האהל	על האבנים	תאמר	לוי עבים
ד	אבם	האהל	על האבוסים	תאמר	לג עבים
ה	אגד	האהל	על האגדות	תאמר	לד עבים
ו	אגם	האהל	על האגמים	תאמר	לג עבים
ז	אגד	האהל	על האגרות	תאמר	לה עבים
ח	אדם	האהל	על האדמימות	תאמר	לה עבים
ט	אהב	האהל	על האהבה	תאמר	לז עבים
י	אהל	האהל	על האהל	תאמר	לג עבים
יא	אור	האהל	על האורים והלפידים	תאמר	לג עבים
יב	אוי	האהל	על קריאת האבל והנער	תאמר	לח עבים
יג	אול	האהל	הוראת אולי ושמה	תאמר	לה עבים
יד	אור	האהל	על האור	תאמר	לוי עבים
טו	אז	האהל	הוראת אז	תאמר	לג עבים
יו	און	האהל	על הכלי המיוחד לשקול ט	תאמר	לג עבים
יז	און	האהל	על כללות מיכי כלי זין	תאמר	לד עבים
יח	אור	האהל	על האזור	תאמר	לד עבים
יט	אחר	האהל	על ראש המספר	תאמר	לג עבים
כ	אחו	האהל	על האחיה והקתפשה	תאמר	לד עבים
כא	אחר	האהל	על העטוב והאיחור	תאמר	לז עבים
כב	אין	האהל	על העדר הישות והכחבא	תאמר	לח עבים
כג	אין	האהל	הוראת השאלה אבל האיכות	תאמר	לג עבים
כד	אין	האהל	על האכשים	תאמר	לז עבים
כה	איש	האהל	על האשה	תאמר	לג עבים
כו	אך	האהל	על מעוט הדבר	תאמר	לג עבים
כז	אכל	האהל	על הדבר הנאות לפרנסת האדם	תאמר	לוי עבים
כח	אל	האהל	כמו למד השימוש	תאמר	לד עבים
כט	אל	האהל	כמו ב"ת השימוש	תאמר	לד עבים
ל	אם	האהל	הוראת אם	תאמר	לג עבים
לא	אם	האהל	על האם	תאמר	לג עבים
לב	אם	האהל	על אם הדרך	תאמר	לג עבים
לג	אמה	האהל	על האמה תאמר	תאמר	לג עבים
לד	אמן	האהל	הוראת אמנם	תאמר	לד עבים
לה	אמן	האהל	על האומנים	תאמר	לד עבים
לו	אמת	האהל	על האמת	תאמר	לד עבים

אלו כמו אם

לה ענים	תאמר	השאלה אבל המקום	האהל	אן	לו
לכ ענים	תאמר	על קריאת התמוכה והבקשה	האהל	אן	לח
לכ ענים	תאמר	על האכזה	האהל	אנח	לט
לכ ענים	תאמר	על אופן העגלה	האהל	אפן	מ
לכ ענים	תאמר	על בית השמי	האהל	אכל	מא
לכ ענים	תאמר	על האונדות	האהל	אכר	מב
לכ ענים	תאמר	על המארב	האהל	ארב	מג
לכ ענים	תאמר	על האריות	האהל	ארה	מד
לכ ענים	תאמר	על הארזים	האהל	ארז	מה
לכ ענים	תאמר	על האורך	האהל	ארך	מו
לכ ענים	תאמר	על הארץ	האהל	ארץ	מז
לכ ענים	תאמר	על אשכי האדם	האהל	אשך	מח
לכ ענים	תאמר	על האשפה	האהל	אשף	מט
לכ ענים	תאמר	כמו ש"ן השירות	האהל	אשר	כ
לכ ענים	תאמר	הוראת את	האהל	את	כא

אות הבית

לכ ענים	תאמר	על נת העין	האהל	בנת	א
לכ ענים	תאמר	על הבאשה והסרחון	האהל	באש	ב
לכ ענים	תאמר	על הבארות	האהל	באר	ג
לכ ענים	תאמר	על הנגדים	האהל	בנד	ד
לכ ענים	תאמר	על ההבדל וההפדש	האהל	בדל	ה
לכ ענים	תאמר	על הנהלה	האהל	בהל	ו
לכ ענים	תאמר	כללות מיכיו הבהמות	האהל	בהס	ז
לכ ענים	תאמר	על הביאה	האהל	בוא	ח
לכ ענים	תאמר	על התבואה	האהל	בוא	ט
לכ ענים	תאמר	על הבושה	האהל	ביש	י
לכ ענים	תאמר	על הבויון	האהל	בוה	יא
לכ ענים	תאמר	על הנמירה	האהל	בחר	יב
לכ ענים	תאמר	על הנעחון	האהל	בעח	יג
לכ ענים	תאמר	על הנעול	האהל	בעל	יד
לכ ענים	תאמר	על הבטן	האהל	בען	טו
לכ ענים	תאמר	על התבוכה	האהל	בין	יו
לכ ענים	תאמר	על הנחם	האהל	בית	יז
לכ ענים	תאמר	על הבכרות	האהל	בכר	יח
לכ ענים	תאמר	על הכלבול	האהל	כלל	יט
לכ ענים	תאמר	על הכליעה	האהל	כלע	כ

קי

תאמר לט פנים
 תאמר לב פנים
 תאמר לד פנים
 תאמר לה פנים
 תאמר לו פנים
 תאמר לז פנים
 תאמר לח פנים
 תאמר לה פנים
 תאמר לו פנים
 תאמר לז פנים
 תאמר לח פנים
 תאמר לה פנים
 תאמר לו פנים
 תאמר לז פנים
 תאמר לח פנים

האהל על הכנים
 האהל על הכות
 האהל על הפסלים
 האהל על הכנק
 האהל על הנקיעת
 האהל על הכקר
 האהל על הנקרים
 האהל על הכריאה
 האהל על הכרד
 האהל על הכריחה
 האהל על הנקרים
 האהל על להבי כלי זין
 האהל על הכשול
 האהל על הכשמים
 האהל על הכשר

אות הגימל

תאמר לד פנים
 תאמר לו פנים
 תאמר לז פנים
 תאמר לב פנים
 תאמר לו פנים
 תאמר לז פנים
 תאמר לח פנים
 תאמר לה פנים
 תאמר לו פנים
 תאמר לז פנים
 תאמר לח פנים
 תאמר לה פנים
 תאמר לו פנים
 תאמר לז פנים
 תאמר לח פנים
 תאמר לה פנים
 תאמר לו פנים
 תאמר לז פנים
 תאמר לח פנים
 תאמר לה פנים
 תאמר לו פנים
 תאמר לז פנים
 תאמר לח פנים

האהל על הנאולה
 האהל על הגבולים
 האהל על הגביכה
 האהל על הכובעים
 האהל על הגדול
 האהל על המדלים
 האהל על הגדר וחסית
 האהל על טף הדכר
 האהל על חתיכות העפר
 האהל על הגולכות
 האהל על הגמלים
 האהל על הגידים
 האהל על הגלים
 האהל על הגילוי
 האהל תוספת דבר
 האהל על הגומא
 האהל על הגמול
 האהל על הגמלים
 האהל על הנכות
 האהל על הקעבים

כא גנן	האהל	על הנפכים	תאמר לד פכים
כב גנבל	האהל	על הנורל	תאמר לג פכים
כג גנרף	האהל	על האגרוף	תאמר לד פכים
כד גנש	האהל	על הנרישה	תאמר לד פכים
כה גנת	האהל	על הגת	תאמר לג פכים
כו גננר	האהל	על גנני הרע	תאמר לג פכים

אות הדלת

א דלת	האהל	על הדלת	תאמר לב פכים
ב דנק	האהל	על הדבוק	תאמר לא פכים
ג דנכר	האהל	על הדבור והאמירה	תאמר לכא פכים
ד דנבל	האהל	על הוראת עניין ק וק	תאמר לב פכים
ה דנכר	האהל	על המדכר	תאמר לב פכים
ו דנכר	האהל	על הדוכרות	תאמר לב פכים
ז דחה	האהל	על הדחיה	תאמר לד פכים
ח די	האהל	על הספוק	תאמר לו פכים
ט דלג	האהל	על הלגוג	תאמר לי פכים
י דלף	האהל	על הלף	תאמר לד פכים
יא דס	האהל	על הדס	תאמר לב פכים
יב דכנ	האהל	על השענה	תאמר לב פכים
יג דקר	האהל	על הדקירה	תאמר לב פכים
יד דרנ	האהל	על המדריגות	תאמר לג פכים
טו דרך	האהל	על הדרכים	תאמר לו פכים
יו דרס	האהל	על פאת דרום	תאמר לב פכים
יז דשן	האהל	על הדשן	תאמר לג פכים
יח דרכן	האהל	על הדרכן	תאמר לג פכים

אות ההא

א הון	האהל	על קבייכים המדומים	תאמר לי פכים
ב היה	האהל	על ההויה	תאמר לב פכים
ג הלך	האהל	על ההליכה	תאמר לג פכים
ד הם	האהל	על כבוי הכסתרים	תאמר לב פכים
ה הן	האהל	הוראת ההראות	תאמר לב פכים
ו הן	האהל	הוראת קרוב המקום	תאמר לו פכים
ז הכר	האהל	על ההכרים	תאמר לד פכים
ח הכנ	האהל	על ההכנים	תאמר לד פכים

קיא

ע הכה האהל על הכיין תאמר לב ענים

אות הור

א ו האהל על האונקליות תאמר לב ענים

אות הזין

א זבח האהל על הזניחה תאמר לב ענים

ב זבח האהל על המזבח תאמר לב ענים

ג זבח האהל על הזב תאמר לו ענים

ד זה האהל על הודעת דבר הנמצא תאמר לד ענים

ה זה האהל על הוהמא תאמר לב ענים

ו זו האהל על המזוות תאמר לב ענים

ז זון האהל על המון תאמר לה ענים

ח זמן האהל על הזמן תאמר ליא ענים

ט זקן האהל על הזקנה תאמר לו ענים

י זרע האהל על הזרע תאמר לב ענים

יא זרע האהל על כללות נאנאי מיני האדם תאמר לב ענים

יב זרק האהל על המזרקות תאמר לד ענים

אות החית

א חבת האהל על המחבת תאמר לב ענים

ב חגיר האהל על החגירה תאמר לד ענים

ג חדד האהל על החדוד והשחמה תאמר לח ענים

ד חדר האהל על החדרים תאמר לב ענים

ה חדש האהל על החדש תאמר לב ענים

ו חנוט האהל על החוט תאמר לב ענים

ז חנון האהל הוראת חן תאמר לה ענים

ח חור האהל על הכקבוסחור תאמר לה עב ס

ט חוק האהל על החוק תאמר ללו ענים

י סעף האהל על הסעפה תאמר לב ענים

יא סך האהל על הסך תאמר לב ענים

יב סך האהל על הסכה תאמר לד ענים

יג סלל האהל על ההתחלה תאמר לב ענים

יד סלל האהל על הסלכות תאמר לו ענים

טו סלב האהל על הסלב תאמר לב ענים

א	חלה	האהל	על העדר הנריאות	תאמר לב עבים
יז	חלף	האהל	על החלוף והתמורה	תאמר לו עבים
יח	חלץ	האהל	על ההזדריכות וההתחלכות לחלחמה	תאמר לב עבים
יט	חלץ	האהל	על החלטים	תאמר לב עבים
כ	חלץ	האהל	על הכרת המכעל	תאמר לב עבים
כא	חלק	האהל	על החלקים	תאמר ל"א עבים
כב	חלק	האהל	על החליקות	תאמר לב עבים
כג	חמס	האהל	על החוס	תאמר לד עבים
כד	חמה	האהל	על החומות	תאמר לו עבים
כה	חמט	האהל	על החימט	תאמר לב עבים
כו	חזר	האהל	על החזור	תאמר לב עבים
כז	חמר	האהל	על מדת החומר	תאמר לב עבים
כח	חנן	האהל	הוראת חנם	תאמר לד עבים
כט	חכה	האהל	על החכיה	תאמר לי עבים
ל	חסר	האהל	על החסרון	תאמר לו עבים
לא	חפר	האהל	על החפירה	תאמר לי עבים
לב	חפש	האהל	על החירות	תאמר לב עבים
לג	חנץ	האהל	על החינים	תאמר לב עבים
לד	חנר	האהל	על החנה	תאמר לב עבים
לה	חנר	האהל	על החנוכרות	תאמר לב עבים
לו	חקר	האהל	על החקירה והחפוש	תאמר ל"א עבים
לז	חרב	האהל	על החרב	תאמר לד עבים
לח	חרד	האהל	על החרדה	תאמר ל"ג עבים
לט	חרף	האהל	על החרף	תאמר לב עבים
מ	חרץ	האהל	על החרוץ	תאמר לב עבים
מא	חרט	האהל	על החריטה	תאמר לב עבים
מב	חשב	האהל	על החשבה	תאמר ל"ב עבים
מג	חשך	האהל	על החשך	תאמר ל"ד עבים
מד	חמת	האהל	על החמת	תאמר לב עבים
מה	חרמש	האהל	על החרמש	תאמר לב עבים

אות השית

א	טבר	האהל	על הטבר	תאמר לב עבים
ב	טבר	האהל	על הטובה והכפיות	תאמר לו עבים
ג	טמר	האהל	על הטמורים	תאמר לב עבים
ד	טיט	האהל	על הטיט	תאמר לח עבים
ה	טמא	האהל	על הטומאה	תאמר לב עבים

קיב

עכ"ס	לד	תאמר	על הטיכוף	האהל	טכף
עכ"ס	לד	תאמר	על טעינת המשא	האהל	טען

אות ה'יור

עכ"ס	ל"ב	תאמר	על היוגם	האהל	א' יגם
עכ"ס	ל"ח	תאמר	על היניעה	האהל	ב' יגע
עכ"ס	ל"ד	תאמר	על היסודות	האהל	ג' יחד
עכ"ס	ל"ז	תאמר	על מיטב ועמך הדגדג	האהל	ד' יטב
עכ"ס	ל"ו	תאמר	על היין	האהל	ה' יין
עכ"ס	ל"ד	תאמר	על ההולדה	האהל	ו' ילד
עכ"ס	ל"ב	תאמר	על הודעת שלשלת המשפחה	האהל	ז' ילד
עכ"ס	ל"ב	תאמר	הוראת נכחת	האהל	ח' יכח
עכ"ס	ל"ג	תאמר	על היסודות	האהל	ט' יסד
עכ"ס	ל"ג	תאמר	על המוסר	האהל	י' יסר
עכ"ס	ל"ב	תאמר	על התועלת	האהל	יא' יעל
עכ"ס	ל"ב	תאמר	על היעלה	האהל	יב' יעל
עכ"ס	ל"ד	תאמר	על הענה	האהל	יג' יען
עכ"ס	ל"ב	תאמר	על היער	האהל	יד' יער
עכ"ס	ל"י	תאמר	על היופי	האהל	טו' יפה
עכ"ס	ל"ב	תאמר	על המופת	האהל	יו' יפת
עכ"ס	ל"ה	תאמר	על היניאה	האהל	יז' ינא
עכ"ס	ל"ב	תאמר	על היניע	האהל	יח' ינע
עכ"ס	ל"ב	תאמר	על התעודה	האהל	יט' יקן
עכ"ס	ל"ג	תאמר	על הידיעה	האהל	כ' יכד
עכ"ס	ל"ה	תאמר	על התורה	האהל	כ"א יכה
עכ"ס	ל"ב	תאמר	על הידן	האהל	כ"ב יכך
עכ"ס	ל"ג	תאמר	על הידיעות	האהל	כ"ג ירע
עכ"ס	ל"ב	תאמר	הוראת יש	האהל	כ"ד ישה
עכ"ס	ל"ד	תאמר	על ההושטה	האהל	כ"ה ישט
עכ"ס	ל"ד	תאמר	על השנה	האהל	כ"ו ישן
עכ"ס	ל"ג	תאמר	על הישועה	האהל	כ"ז ישע
עכ"ס	ל"ו	תאמר	על היושר	האהל	כ"ח ישר
עכ"ס	ל"ו	תאמר	על היתדות	האהל	כ"ט יתד
עכ"ס	ל"ו	תאמר	על היתרון	האהל	ל' יתר
עכ"ס	ל"ד	תאמר	על המיתרים והקנלים	האהל	ל"א יתר

אות ה'קף

א	כאב	האהל	על הכאב
ב	כבד	האהל	על הכבוד
ג	כבד	האהל	על הכבודות
ד	כבד	האהל	על הטאמאות
ה	כנה	האהל	על הכנוי
ו	כנש	האהל	על הכנשן
ז	כנש	האהל	על הכנשים
ח	כול	האהל	על חוקת הכלי
ט	כון	האהל	על ההכנה וההזמנה
י	כוס	האהל	על הכוס
יא	כיס	האהל	על הכיס
יב	כלה	האהל	כללות מימי כלים
יג	כלה	האהל	על הכליון
יד	כלה	האהל	על הכליות
טו	כמר	האהל	על הכומרים
טז	כן	האהל	היודאת כן
יז	כנף	האהל	על הכנפים
יח	כנר	האהל	על הכנור
יט	כסה	האהל	על הכסוי
כ	כעם	האהל	על הכעם והחרון
כא	כסף	האהל	על כף היד
כב	כפר	האהל	על הכפרים
כג	ככר	האהל	על חתיכת הדנר
כד	כרת	האהל	על הכריתה והמתן
כה	כשל	האהל	על הכשלון
כו	כתב	האהל	על הכתיבה
כז	כתף	האהל	על הכתף
כח	כתר	האהל	על הכתר
כט	כתר	האהל	על הכותרות
ל	כתש	האהל	על הכתישה
לא	כתש	האהל	על הכלי המיוחד לכתוש בו

אות הלמד

א	לא	האהל	על השלילה
ב	לאך	האהל	על השכלים הכפריים
ג	לאך	האהל	על השלומים
ד	לאך	האהל	על העלאתם

קיג

תאמר	לב	על הכב	האהל	לב	ה
תאמר	לב	על הכבכות	האהל	לבן	ו
תאמר	לב	על הכבכה	האהל	לבן	ז
תאמר	לב	על המלבושים	האהל	לכש	ח
תאמר	לב	על להכ האש	האהל	להב	ט
תאמר	לב	על ההלואה	האהל	לוה	י
תאמר	לב	על הלוחות	האהל	לוח	יא
תאמר	לז	על הלחות	האהל	לוח	יב
תאמר	לב	כמו אם לא	האהל	לול	יג
תאמר	לב	על התלוכה	האהל	לון	יד
תאמר	לב	על הלחיכה	האהל	לסך	טו
תאמר	לב	על הלחם	האהל	לחם	יו
תאמר	לב	על המלחמה	האהל	לחם	יז
תאמר	לב	על הלחץ	האהל	לחץ	יח
תאמר	לב	על הלמוד	האהל	למד	יט
תאמר	לז	על הלעב	האהל	לעב	כ
תאמר	לב	על הקימה	האהל	לקח	כא
תאמר	לב	על הלקיטה	האהל	לקט	כב
תאמר	לב	על הדברים המאמרים לנו	האהל	לקט	כג
תאמר	לב	על המלשיכות	האהל	לשן	כד

אות המס

תאמר	לב	חוק העבין בהפלגה	האהל	מאד	א
תאמר	לב	על הסרבות	האהל	מאן	ב
תאמר	לב	על המדידה	האהל	מדד	ג
תאמר	לז	על המדיכות	האהל	מדן	ד
תאמר	לב	על שאלת טעם העבין	האהל	מדע	ה
תאמר	לח	על המהירות	האהל	מהר	ו
תאמר	לב	על המוטות	האהל	מוט	ז
תאמר	לב	על המום	האהל	מום	ח
תאמר	לח	על המות	האהל	מות	ט
תאמר	לב	על מויגת היין	האהל	מוז	י
תאמר	לב	על המטה	האהל	מטט	יא
תאמר	לה	על המטר	האהל	מטר	יב
תאמר	לב	על מין הדבר	האהל	מין	יג
תאמר	לב	על המכירה	האהל	מכר	יד
תאמר	לז	על קדימת מעלת האלכות והשררה	האהל	עלך	טו

פנים	לר	תאמר	הוראת מן	האהל	מן	ה
פנים	לו	תאמר	על המכין והמטונן	האהל	מכה	יו
פנים	לח	תאמר	על הדרכות והמתנות	האהל	מכה	יח
פנים	לז	תאמר	על הנוכיעה	האהל	מכע	יט
פנים	לב	תאמר	על מכור ארונים	האהל	מכר	כ
פנים	לג	תאמר	על המסיכה	האהל	מחס	כא
פנים	לו	תאמר	על המסירה	האהל	מסר	כב
פנים	לב	תאמר	על המיעים	האהל	מעה	כג
פנים	לז	תאמר	על המיעוט	האהל	מעט	כד
פנים	לכ	תאמר	על המעדות	האהל	מעד	כה
פנים	לד	תאמר	על המדיעה	האהל	מדע	כו
פנים	לה	תאמר	על המדיקה	האהל	מדק	כז
פנים	לז	תאמר	על המיטוש	האהל	משש	כח
פנים	לכ	תאמר	על המשי	האהל	משה	כט
פנים	לג	תאמר	על המשיחה	האהל	משח	ל
פנים	לד	תאמר	על ההמשכה	האהל	משך	לא
פנים	לב	תאמר	על המשלים	האהל	משל	לב
פנים	לז	תאמר	על האמתחת	האהל	מתח	לג
פנים	לז	תאמר	הוראת השאלה אבל הזמן	האהל	מתי	לד
פנים	לז	תאמר	על המתיקות	האהל	מתק	לה

אות הנון

פנים	לד	תאמר	על הכבואה	האהל	כנא	א
פנים	לב	תאמר	על מבועי מים	האהל	כבע	ב
פנים	לו	תאמר	הוראת כנגד	האהל	כנגד	ג
פנים	לז	תאמר	על תיק המרב	האהל	כדן	ד
פנים	לג	תאמר	על הכהיגה	האהל	כהג	ה
פנים	לז	תאמר	על הכהרים	האהל	הר	ו
פנים	לה	תאמר	על הכודות	האהל	כוד	ז
פנים	לי	תאמר	על המכוסה	האהל	כוח	ח
פנים	ליא	תאמר	על התבועה	האהל	כוע	ט
פנים	לה	תאמר	על הכינוכות	האהל	כוף	י
פנים	לז	תאמר	על הזול	האהל	כז	יא
פנים	לב	תאמר	על המזל	האהל	כז	יב
פנים	לג	תאמר	על הכומים	האהל	כזם	יג
פנים	לג	תאמר	על הכמלה והסירושפ	האהל	כמל	יד
פנים	לז	תאמר	על הכמרים	האהל	כמר	טו

יו כקש

קיד

תאמר לב עבים	על הכחשים	האהל	כחש	יז
תאמר לב עבים	על הכחשה	האהל	כחש	יז
תאמר לד עבים	על הכטויה	האהל	כטה	יח
תאמר לב עבים	על הכטועה	האהל	כענ	יט
תאמר ליד עבים	על ההכאה	האהל	ככה	כ
תאמר לב עבים	על ההכרה	האהל	כבר	כא
תאמר לב עבים	על ההתכברות	האהל	כבר	כב
תאמר לב עבים	על הכם	האהל	כם	כג
תאמר לב עבים	על הכסיון	האהל	כסה	כד
תאמר לו עבים	על הכעדים	האהל	כער	כה
תאמר לה עבים	על הכערות	האהל	כער	כו
תאמר לב עבים	על הכפיחה	האהל	כפח	כז
תאמר לב עבים	על אבן הנופח	האהל	כפח	כח
תאמר לד עבים	על הכפילה	האהל	כפל	כט
תאמר לו עבים	על הכפש	האהל	כפש	ל
תאמר לד עבים	על הכנחות	האהל	כנח	לא
תאמר לה עבים	על ההנלה	האהל	כנל	לב
תאמר לה עבים	על המקבת	האהל	כקב	לג
תאמר לב עבים	על הכקיבה	האהל	כקב	לד
תאמר לב עבים	על הכקמה	האהל	כקם	לה
תאמר לב עבים	על הכשיאה	האהל	כשא	לו
תאמר לב עבים	על המשא	האהל	כשא	לז
תאמר לב עבים	על ההשנה	האהל	כשא	לא
תאמר לב עבים	על הכשיכה	האהל	כשך	לט
תאמר לב עבים	על הנשור	האהל	כשר	מ
תאמר לב עבים	על הכתמים	האהל	כתח	מא
תאמר לב עבים	על הכתיכה	האהל	כתן	מב
תאמר לב עבים	על ההתרה	האהל	כתר	מג

אות הסמך

תאמר לוי עבים	על הסבוכ וההקף	האהל	סבכ	א
תאמר לב עבים	על הסמכות	האהל	סבך	ב
תאמר לב עבים	על הסבלכות	האהל	סבל	ג
תאמר לז עבים	על הסגריה	האהל	סגר	ד
תאמר לב עבים	על המסגרת	האהל	סגר	ה
תאמר לז עבים	על הסדור	האהל	סדר	ו
תאמר לז עבים	על הסודר	האהל	סודר	ז

פנים	לב	תאמר	על השור	האהל	שור
פנים	לב	תאמר	על הסוסים	האהל	סוס
פנים	לט	תאמר	על סוף הדבר ותכליתו	האהל	סוף
פנים	ליו	תאמר	על ההשקה	האהל	סור
פנים	לג	תאמר	על הסמיכה	האהל	סמך
פנים	לה	תאמר	על הסמורה	האהל	סחר
פנים	לה	תאמר	על הקדרות	האהל	סיר
פנים	לי	תאמר	על הסכלות	האהל	סכל
פנים	לד	תאמר	על הסל	האהל	סל
פנים	לג	תאמר	על הסליחה	האהל	סלח
פנים	לו	תאמר	על הסימן	האהל	סמן
פנים	לכ	תאמר	על המסמרים	האהל	סמר
פנים	לד	תאמר	על הסעד והסמך	האהל	סעד
פנים	לכד	תאמר	על הסעיפים והענפים	האהל	סעף
פנים	לכ	תאמר	על המספוא	האהל	ספא
פנים	לס	תאמר	על המספד	האהל	ספד
פנים	לו	תאמר	על הספיכות	האהל	ספק
פנים	לו	תאמר	על הספור וההגדה	האהל	ספר
פנים	לכ	תאמר	על התקילה	האהל	סקל
פנים	ליא	תאמר	על המעמה	האהל	סמס
פנים	ליב	תאמר	על ההסתר וההעמקה	האהל	סתר

אות העין

פנים	לה	תאמר	על השימוש והעבדות	האהל	עבד
פנים	לכ	תאמר	על ההעברה	האהל	עבר
פנים	לי	תאמר	כמו בשביל	האהל	עבר
פנים	לכ	תאמר	אל הנבלת חקום או זמן	האהל	עד
פנים	לג	תאמר	על עדרי הנהמות	האהל	עד
פנים	לג	תאמר	על העונות	האהל	עונ
פנים	לג	תאמר	על העדות	האהל	עוד
פנים	לז	תאמר	על ההתעופפות	האהל	עוף
פנים	לג	תאמר	כללות מיני העופות	האהל	עוף
פנים	לכ	תאמר	על העפעפים	האהל	עוף
פנים	לכ	תאמר	על העור	האהל	עור
פנים	לד	תאמר	על זמן ההוש	האהל	עית
פנים	לז	תאמר	על הימים	האהל	עוז
פנים	לו	תאמר	על העזיבה	האהל	עזב

עו עור

קטו

תאמר	לכ	פנים	על העזר	האהל	עזר	טו
תאמר	לד	פנים	על הקולמוס	האהל	עט	יו
תאמר	לג	פנים	על העטוש	האהל	עטש	יז
תאמר	לכ	פנים	על המעין	האהל	עין	יח
תאמר	לג	פנים	על העיר	האהל	עיר	יט
תאמר	לג	פנים	על העילה והסנה	האהל	עלל	כ
תאמר	לכ	פנים	על העלה	האהל	עלה	כא
תאמר	לג	פנים	הוראת על	האהל	עלה	כב
תאמר	לכ	פנים	על העלים	האהל	עלה	כג
תאמר	לו	פנים	על חבור עבין	האהל	עם	כד
תאמר	לכז	פנים	על קבוץ ומבור אנשים	האהל	עם	כה
תאמר	לז	פנים	על העמקים	האהל	עמק	כו
תאמר	לח	פנים	על הענבים	האהל	ענן	כז
תאמר	לג	פנים	על התעבוב	האהל	ענב	כח
תאמר	לכ	פנים	על השבת הדבור	האהל	עבה	כט
תאמר	לט	פנים	על העכיים	האהל	עבה	ל
תאמר	לכ	פנים	על התעבית	האהל	עבה	לא
תאמר	לד	פנים	על החלי המיוחד להכתן בגואר ובגרון	האהל	ענק	לב
תאמר	לה	פנים	על הענקים	האהל	ענק	לג
תאמר	לג	פנים	על העונש	האהל	ענש	לד
תאמר	לז	פנים	על העפר	האהל	עפר	לה
תאמר	לח	פנים	כללות מוכי האילנות	האהל	עץ	לו
תאמר	לכ	פנים	על הענלכות	האהל	ענל	לז
תאמר	לכ	פנים	על הענמות	האהל	ענם	לח
תאמר	לג	פנים	על העקירה	האהל	עקר	לט
תאמר	לי	פנים	על העקשות	האהל	עקש	פ
תאמר	לד	פנים	על הערבוב	האהל	ערב	פא
תאמר	לכ	פנים	על הערב	האהל	ערב	פב
תאמר	לג	פנים	על פאת שקיעת החמה	האהל	ערב	פג
תאמר	לג	פנים	על המשכון	האהל	ערב	פד
תאמר	לכ	פנים	על הערבה	האהל	ערב	פה
תאמר	לכ	פנים	על חמור הכר	האהל	ערד	פז
תאמר	לכ	פנים	על הערך	האהל	ערך	פח
תאמר	לד	פנים	על הערחה	האהל	ערס	פח
תאמר	לכ	פנים	על העש	האהל	עש	פט
תאמר	לד	פנים	על העשבים	האהל	עשב	כ
תאמר	לג	פנים	על העשן	האהל	עשן	כא
תאמר	לכ	פנים	על העשק	האהל	עשק	כב

כנ עכביש האהל על העש שאורג ביותו נכתלים תאמר לב עבים

אות הפא

א	פה	האהל	על הפה	תאמר לב	עבים
ב	פזר	האהל	על הפזר	תאמר לה	עבים
ג	פחד	האהל	על הפחד והמורא	תאמר לו	עבים
ד	פלל	האהל	על התפלה	תאמר לי	עבים
ה	פן	האהל	על הזויות והפיכות	תאמר לה	עבים
ו	ענה	האהל	על פני האדם	תאמר לב	עבים
ז	ענה	האהל	על הפנים	תאמר לב	עבים
ח	פקח	האהל	על הפסחים	תאמר לב	עבים
ט	פעם	האהל	הזריאת פעם	תאמר לב	עבים
י	פעם	האהל	על הזוג	תאמר לב	עבים
יא	פגל	האהל	על הקילוף	תאמר לב	עבים
יב	פגד	האהל	על הכבדות והפגרות	תאמר לב	עבים
יג	פרד	האהל	על הפרדים	תאמר לב	עבים
יד	פרה	האהל	כללות מיני פירות	תאמר לב	עבים
טו	פרח	האהל	על קטני העופות	תאמר לב	עבים
יז	פרש	האהל	על פרוש וביאור הדבר	תאמר לו	עבים
יח	פשט	האהל	על הפשטה	תאמר לב	עבים
יט	פשע	האהל	על הפשע והמורד	תאמר לו	עבים
כ	פשע	האהל	על הפשיעה	תאמר לב	עבים
כא	פשת	האהל	על הפשתן	תאמר לב	עבים
כב	פתה	האהל	על הפתוי	תאמר לב	עבים
כג	פתה	האהל	על תכלית מהירות על הדבר בהפלגה תאמר לב	תאמר לב	עבים
כד	פתח	האהל	על הפתיחה	תאמר לה	עבים
כה	פתן	האהל	על המפתן	תאמר לב	עבים

אות הצדי

א	בד	האהל	על הכד והעבר	תאמר לה	עבים
ב	בוש	האהל	על הבושה	תאמר לב	עבים
ג	בוף	האהל	על ההנפה	תאמר לב	עבים
ד	בוף	האהל	על חלת הדגש	תאמר לב	עבים
ה	בז	האהל	על הזרה	תאמר לב	עבים
ו	בז	האהל	על הזרות	תאמר לב	עבים
ז	בז	האהל	על הנוצר	תאמר לב	עבים

237

קיו

כ	ניץ	האהל	על הניביות	תאמר לב פנים
ט	גלגל	האהל	על הכלכלים	תאמר לב פנים
י	גלגל	האהל	על הנליה והקלוי	תאמר לה פנים
יא	גלגל	האהל	על ההכלמה	תאמר לב פנים
יב	גלגל	האהל	על הכלבוסית	תאמר לד פנים
יג	גלגל	האהל	על הכלס והכורה	תאמר לג פנים
יד	גמס	האהל	על נביות השער	תאמר לה פנים
טו	גבר	האהל	על מרזבי המים	תאמר לד פנים
טז	געד	האהל	על הכלי המיוחד לתמו על הזרוע	תאמר לב פנים
יז	געף	האהל	על הנציפים	תאמר לו פנים
יח	געק	האהל	על הגעקה	תאמר לכה פנים
יט	גכה	האהל	על הגרי	תאמר לב פנים
כ	גרך	האהל	על הגורך	תאמר לב פנים
כא	גרך	האהל	על הגרפות	תאמר לב פנים

אות הקוף

א	קבל	האהל	על הקבלה	תאמר לב פנים
ב	קבע	האהל	על הקובעים	תאמר לב פנים
ג	קבץ	האהל	על הקטץ והאסיפה	תאמר לכד פנים
ד	קבר	האהל	על הקבר	תאמר לה פנים
ה	קדה	האהל	על הקדה	תאמר לב פנים
ו	קדם	האהל	על ההקדמה	תאמר לה פנים
ז	קוה	האהל	על התקוה והתעמלת	תאמר לח פנים
ח	קום	האהל	על התקומה	תאמר לה פנים
ט	קום	האהל	על הקיום	תאמר לד פנים
י	קום	האהל	על המקום	תאמר לה פנים
יא	קוף	האהל	על הקונים	תאמר לז פנים
יב	קטן	האהל	על הקטן בשנים	תאמר לב פנים
יג	קלל	האהל	על הקללה	תאמר לד פנים
יד	קמח	האהל	על הקמח	תאמר לב פנים
טו	קן	האהל	על הקן	תאמר לב פנים
יז	קנה	האהל	על הקניה	תאמר לה פנים
יז	קנס	האהל	על הקנסים	תאמר לב פנים
יח	קער	האהל	על הקערות	תאמר לב פנים
יט	קפד	האהל	על הקפד	תאמר לב פנים
כ	קנף	האהל	על הקנפיה	תאמר לב פנים
כא	קור	האהל	על הקור	תאמר לב פנים

כב	קרב	האהל	על הסקרבה וההגשה	תאמר	לו	פנים
כג	קרב	האהל	על קרובי האדם	תאמר	לד	פנים
כד	קרה	האהל	על הקורות	תאמר	לה	פנים
כה	קרה	האהל	על המוקדה	תאמר	לה	פנים
כו	קרב	האהל	על הקדח	תאמר	לב	פנים
כז	קרב	האהל	על הקריעה	תאמר	לב	פנים
כח	קשה	האהל	על הקושי	תאמר	לג	פנים
כט	קשר	האהל	על הקשירה	תאמר	לג	פנים
ל	קדרם	האהל	על הקודרם	תאמר	לה	פנים
לא	קרחל	האהל	על הקרסולים	תאמר	לג	פנים

אות הריש

א	ראה	האהל	על הראיה וההבטה	תאמר	ליח	פנים
ב	ראה	האהל	על המראות	תאמר	לב	פנים
ג	ראש	האהל	על הראש	תאמר	לב	פנים
ד	רבב	האהל	על הרבוי	תאמר	ליח	פנים
ה	רבה	האהל	על הארבה	תאמר	לט	פנים
ו	רבה	האהל	על הרבית	תאמר	לב	פנים
ז	רבץ	האהל	על הסרבץ	תאמר	לג	פנים
ח	רגל	האהל	על הרגל	תאמר	לד	פנים
ט	רגל	האהל	על המכה וההרגל	תאמר	לה	פנים
י	רדף	האהל	על הרדיפה	תאמר	לג	פנים
יא	רוב	האהל	על המריבה	תאמר	לו	פנים
יב	רוח	האהל	על הרוחות	תאמר	לג	פנים
יג	רום	האהל	על ההתרוסמות והגבהות	תאמר	לכב	פנים
יד	רוע	האהל	על הריע והסכר	תאמר	לג	פנים
טו	רוע	האהל	על התרועה	תאמר	לב	פנים
יו	רוץ	האהל	על המרוצה	תאמר	לב	פנים
יז	רוש	האהל	על הארם	תאמר	לד	פנים
יח	רזה	האהל	על העדר השמנות	תאמר	לב	פנים
יט	רום	האהל	על הרמיזת	תאמר	לג	פנים
כ	רמב	האהל	על הרומב	תאמר	לג	פנים
כא	רמס	האהל	על הרמסות	תאמר	לד	פנים
כב	רמץ	האהל	על הרמיצה	תאמר	לו	פנים
כג	רמק	האהל	על הרמקה	תאמר	לד	פנים
כד	ריח	האהל	על הריח	תאמר	לכ	פנים
כה	ריק	האהל	על הריקות	תאמר	לה	פנים

כו רכך

237

ק י ח

תאמר לב עבים	על המשפט	האהל	שפט	ס
תאמר לב עבים	על השפחה	האהל	שטרך	סא
תאמר לוי עבים	על השפלות	האהל	שטל	סב
תאמר לב עבים	על השופר	האהל	שטר	סג
תאמר לב עבים	על המשקל	האהל	שקל	סד
תאמר לה עבים	על השקיעה	האהל	שקע	סה
תאמר לב עבים	על המשקוף	האהל	שקף	סו
תאמר לו עבים	על השקר והכזב	האהל	שקר	סז
תאמר לב עבים	על השכיוכות	האהל	שכה	סח
תאמר לב עבים	על השריטה	האהל	שרט	סט
תאמר לב עבים	על השרפה	האהל	שרף	ע
תאמר ליש עבים	על השתיה	האהל	שתה	עא
תאמר לה עבים	על השתיקה	האהל	שתק	עב
תאמר לב עבים	על השעשוע	האהל	שעשע	עג
תאמר לו עבים	על השלשלאות	האהל	ששטר	עד

אות ה ת י ו

תאמר לב עבים	על עץ התאכזה	האהל	תאן	א
תאמר לב עבים	על התגה	האהל	תבה	ב
תאמר לה עבים	על התנן	האהל	תנן	ג
תאמר לה עבים	הוראת תוך	האהל	תוך	ד
תאמר לד עבים	על התחתיות	האהל	תחת	ה
תאמר לב עבים	על התליה	האהל	תלה	ו
תאמר לב עבים	על התולעים	האהל	תלע	ז
תאמר לב עבים	על התמיהה	האהל	תמה	ח
תאמר לב עבים	על התמיכים	האהל	תמן	ט
תאמר לב עבים	על תבוך האון	האהל	תבך	י
תאמר לוי עבים	על התעבור וסמאום	האהל	תעב	יא
תאמר לב עבים	על התעדר	האהל	תעד	יב
תאמר לב עבים	על התמומים	האהל	תמם	יג
תאמר לו עבים	על התקון	האהל	תקן	יד
תאמר לב עבים	על התקיעה והכעיסה	האהל	תקע	טו

ברוך רחמנא דסייען

Cemente Benatty

1900

per un anno 1900-1901
1590

per un anno 1900-1901
1628